

Bundel - Gecombineerde commissievergadering van 11 juni 2025

Agenda bijlagen

Technische vragen gecombineerde commissievergadering 11 juni 2025 - compleet

- 1 Opening en vaststelling agenda
- 2 Voorstellen t.b.v. besluitvorming AB
- 2.1 Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden
 - Dossier 4260 voorblad
 - AB-voorstel Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden-1
 - Bijlage 1 Burap 2025-1 - aangepast nav bijeenkomst 4 juni 2025
 - oud - Bijlage 1 - Bestuursrapportage (Burap) 2025-1-1
 - Bijlage 2 - Notitie pilot herwaardering beekdalgronden-1
- 2.2 Voorjaarsnota 2026-2032
 - Dossier 4244 voorblad
 - AB-voorstel Voorjaarsnota-1.1
 - Voorjaarsnota 2026-2032 (met nieuwe cijfers schuldenquote)
 - oud - Voorjaarsnota 2026-2032-1
 - Link naar filmpje Voorjaarsnota
- 3 Sluiting

Technische vragen en beantwoording gecombineerde commissievergadering 11 juni 2025

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden	2
Bestuursrapportage (Burap) 2025-1	2
<i>Gerrit Verhoeven (CDA)</i>	2
Wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden	10
<i>Gerrit Verhoeven (CDA)</i>	10
<i>Hanze Bakker (CDA)</i>	11
Voorjaarsnota 2026-2032	14
<i>Gerrit Verhoeven (CDA)</i>	14
<i>Judith Lammers (PvdD)</i>	16
<i>N.a.v. de beeldvormende bijeenkomst op 4 juni</i>	17
<i>Wim van der Hulst (CDA)</i>	19

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag 1

Afkoppelen: het streven van 15% blijft achter. Kunt u aangeven wat wel gehaald wordt? Er wordt aangegeven dat de 20 milj die hiervoor is uitgetrokken in 2027 wel besteed zijn. Wat is de verwachting wat het resultaat is in % afgekoppeld? Waarom staat item *Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling)* op pagina 12 op groen terwijl we weten dat halen van de doelstelling van 15% niet lijkt te lukken?

Antwoord

De gemeenten spannen zich op dit moment in om op grote schaal af te koppelen, zowel in inbreidingsplannen als eigen uitvoeringsprojecten. Het flankerende beleid en de geboekte resultaten worden als een positieve ontwikkeling beoordeeld. Op basis van *expert judgement* schattingen en berekeningen, weten we dat de vermindering van regenwater naar de zuivering tussen 2022 en 2027 rond 5% bedraagt, met een spreiding van nauwelijks 1% tot ruim 10% bij sommige kernen. Met hetzelfde tempo wordt in 2050 ongeveer 25% reductie van regenwater naar de zuivering verwacht. Ondanks de inspanningen is 15% minder (regen)waterafvoer naar de zuivering tussen 2022 en 2027 niet haalbaar: hiervoor moet 20% verharde oppervlak afgekoppeld worden. Met andere woorden: gemiddeld 4% per jaar.

Vraag 2

Kunt u het verschil tussen begroting en JEV bij watersysteem inrichtingsdoelen (pag. 24-26) wat nader duiden? U geeft aan dat u realistischer bent gaan ramen. Kunt u aangeven over hoeveel geld dit gaat en wat dat betekent voor de uitvoering van projecten?

Antwoord

De JEV is per saldo ca. € 2,2 mln. lager dan begroot. Lopende beroepszaken op enkele dossiers (Beekherstel Groote Beerze traject 2 en BHS Run Schaiksedijk/Stevart) hebben voor vertraging gezorgd. Hierdoor start de uitvoering later dan begroot en zijn de investeringen (deels) doorgeschoven naar 2026. Daarnaast is er nadrukkelijk geïnvesteerd in een verbetering van de kwaliteit van de ramingen op projectniveau en dan met name de toekenning van de uitgaven (en inkomsten) over de verschillende jaarschijven. Dit heeft geleid tot enkele mutaties in de JEV voor 2025 op projectniveau en programmaniveau.

Vraag 3

In de Keten is 30 milj minder geïnvesteerd dan begroot. Er wordt doorgeschoven. Er wordt ook aangegeven op pagina 30 dat er stabiel 60-65 milj /jaar wordt geïnvesteerd in de keten. Op pag. 49 lees ik dat er voor 32,2 milj wordt doorgeschoven i.v.m. planning ingebruikname. Komen deze kosten er in 2026 extra bovenop? Of blijven we doorschuiven? 75% hiervan is nodig voor onderhoud en vervanging zijnde 45-50 milj. Hoe wilt u de investeringen in de toekomst voor bijvoorbeeld installaties om het water te zuiveren van medicijnresten enz. van

gaan betalen? Wat betekent dit voor het personeel dat op de RWZI werken en op kantoor projecten aan het voorbereiden zijn waar geen geld voor is?

Antwoord

In de Keten wordt 60-65 milj /jaar wordt geïnvesteerd, inclusief verschuivingen. Er komen geen kosten bovenop en de investeringen omvatten zowel onderhouds- als verbeterinvesteringen waar in de meerjarenbegroting dekking voor is. Er is dus geld voor de geraamde projecten. Na 2030 vlakt het aandeel vervangingsinvesteringen per jaar af, omdat de grote assets (RWZI's) dan bijna allemaal zijn vervangen. Er is dan per saldo ook per jaar een groter aandeel verbeterinvesteringen voor Schoon water, bijvoorbeeld nieuwe stoffen/medicijnresten.

In het investeringsprogramma wordt gewerkt met vast personeel en een flexibele externe inzet (verhouding 1 intern en 1,5 tot 2 extern is bij grote projecten gebruikelijk). Dat betekent dat een verschuiving van een investering in principe geen invloed heeft op de vaste personele inzet.

Vraag 4

Aanpassing RWZI Tilburg: Kunt u aangeven op wat voor termijn de aanpassing nieuwe stoffen gereed is in Tilburg? Graag specifiek aangeven zodat we weten op wat voor termijn we kunnen verwachten dat de Zandleij ook de KRW-norm gaat halen.

Antwoord

De planning aanpassing RWZI Tilburg voor nieuwe stoffen en nutriënten (oplevering in 2029) is door diverse factoren onzeker. Gelet op de uitvoering van de pilot, Europese eisen, selectie technologie, ontwerp, aanbesteding, vergunningverlening en bouw is voor de bouw van verwijdering van nutriënten en nieuwe stoffen (4e trap) op RWZI Tilburg een uitloop van 1 tot 2 jaar op de oorspronkelijke planning realistisch. Door al deze onzekerheden is de opleverdatum op dit moment lastig te geven. Er is een aparte beschouwing nodig om te zien wat qua planning haalbaar is. Die exercitie wordt vertaald in de meerjarenbegroting.

Opmerking: in de eerste zending van beantwoording van de technische vragen (verstuurd op vrijdag 6 juni 2025) staat het jaartal 2033. Dat klopt niet.

Vraag 5

In voorgaande BURAP's stond bij de baten een regel 'geactiveerde uren'; in BURAP 2025-1 is deze regel vervangen door 'geactiveerde lasten'; wat is het verschil en wat is de reden van wijziging?

Antwoord

Er is geen verschil. 'Uren' is een vorm van 'lasten'.

Vraag 6

De bruto investeringen nemen met 30% (€ 45 mio) af. De post 'te activeren uren/lasten' blijft onveranderd. Ook het P-budget wijzigt nauwelijks. Graag toelichting. Immers verwacht zou worden dat door lagere investeringen zowel de activeren uren als de niet te activeren (veelal voorbereidings) uren vrijkomen/vrijvallen. Waar en hoe worden deze uren ingezet en met welk effect/relatie naar realisatie doelen? Ook de controllersparagraaf geeft aan dat uren voor voorbereiding en realisatie maar één keer kunnen worden ingezet.

Antwoord

De investeringen zijn gedaald met 30% in totale omvang van de projecten. Dit betreft naast uren ook materiële kosten. Deze afname komt omdat kritisch is gekeken naar wat realistisch is qua planning en oplevering.

Het gaat bij de activeren uren/lasten en de kosten van het P-budget om de uren die in een jaar zijn gemaakt. In een project worden zowel interne uren als uren voor externen rechtstreeks op een budget verwerkt. Uren worden dus voor andere projecten ingezet dan in eerste instantie gedacht.

Vraag 7

Kan iets meer gezegd worden over de relatie 'ecologische gedragscode' en de impact op onderhoud en de financiële consequenties? Hoe probeert de organisatie de (financiële en ecologische) gevolgen te beperken en welke afwegingen/criteria worden hierbij toegepast? Op pagina 27 lezen we: "Gevolgen van de ecologische gedragscode. Grote kans dat er begin 2025 geen gedragscode is en we voor elke maaiactiviteit een vergunning aan moeten vragen, waardoor we wellicht extra maatregelen moeten nemen". Toch staat de 'smiley' op groen?

Antwoord

De geciteerde tekst betreft de tekst die in de Beleidsbegroting 2025 is opgenomen. Vanaf 1 april 2025 is er een nieuwe landelijke gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud. Deze gedragscode geeft waterschappen regels en handvatten voor het beheer en onderhoud van het watersysteem. Vandaar dat de 'smiley' groen is. Zie hier de waterbrief die eerder is verstuurd over de nieuwe gedragscode:

<https://dedommel.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/417daaec-cc3e-4bfc-9fd1-840c0705d651?documentId=5fd2b09d-c593-48e5-94ef-2227e720ff15>.

Duidelijk is dat de nieuwe gedragscode behoorlijke consequenties heeft voor ons waterschap. In opmaat naar de begroting brengen we die organisatorische en financiële gevolgen in beeld.

Vraag 8

Welke projecten in het beleidsveld B&B zijn vertraagd c.q. is de raming verhoogd en om welke aanpassing van de begroting gaat het (% en €)?

Antwoord

Hieronder de belangrijkste aanpassingen t.o.v. de Beleidsbegroting 2025:

	BB2025 jaarschijf 2025	Voorjaarsnota 26 jaarschijf 2025	
P080501 Sleutelplan	€ 761.706,41	€ 354.921,79	€ -406.784,62 Verwachting eerder was gereed in 2026, nu in 2027
P087801 Hoofdkantoor, PV 470Wp		€ 163.802,11	€ 163.802,11 Deels doorgeschoven van 2024 naar 2025
P087901 Energieneutraliteit, rwzi Hapert PVT	€ 396.940,83		€ -396.940,83 Doorgeschoven naar 2027
P088001 Energieneutralite rwzi Bortel 470Wp	€ 1.490.604,44	€ 40.564,75	€ -1.450.039,69 Grotendeels doorgeschoven naar 2026
P090801 Herinrich, terrein hoofdk. E-parker	€ 1.012.604,17	€ 506.875,00	€ -505.729,17 Raming verlaagd
			€ -2.595.692,20

Vraag 9

In het bestuursvoorstel lezen we op pagina 6 dat het toekenningssysteem van kwijtschelding (o.b.v. aanvraag) nu leidt tot lagere lasten. Maar ook dat in de toekomst bij inning door BSOB dit effect komt te vervallen. Was dit in beeld bij de besluitvorming over overstappen naar BSOB?

Antwoord

Ja, dit effect was ook in beeld bij de besluitvorming over de uitbesteding van de belastinguitvoering aan de BSOB.

Vraag 10

Klopt het dat we in de BURAP beperkt of geen informatie tegenkomen waarin op 'over all niveau' de voortgang van/c.q. ontwikkeling binnen het BBG worden toegelicht? Zijn er ontwikkelingen of inzichten die de tijdige realisatie van collectieve doelstellingen raken?

Antwoord

Dat klopt, de BURAP geeft de voortgang weer op de doelen van het waterschap. De maatregelen voor grondwater waarvoor het waterschap aan zet is en die onderdeel zijn van de afspraken met de BBG partners komen wel terug in de BURAP.

Vraag 11

Met betrekking tot niet realiseren 15% aanvoer naar RWZI's in relatie tot de ingezette Stimuleringsmiddelen: hoe en hoe SMART zijn de afspraken met gemeentes over prestaties gekoppeld aan toekenning van middelen? Hoe worden gemeenten gehouden aan de afspraken resp. hoe vorderen we geld terug als gemeenten afspraken niet nakomen?

Antwoord

De afgesproken inspanningen binnen de subsidieregeling gemeentelijke uitvoeringsagenda's klimaatadaptatie zijn bindend. We koppelen de subsidiebedragen aan de realisatie van de activiteiten. Dat is vastgesteld in de subsidieregeling. Deze activiteiten kunnen zijn: uitvoeringsprojecten, bewustwordingscampagnes, het ondersteunen van afkoppelen bij particulieren, idem ontharden en vergroenen, enz. Als de gemeente een activiteit niet uitvoert, verlenen we geen bijdrage; als de gemeente de activiteit als voltooid meldt, beoordelen we of de vastgestelde activiteit is uitgevoerd zoals aangevraagd. Als een activiteit gedeeltelijk uitgevoerd is, stellen we een passend subsidiebedrag vast en rekenen we dat af bij de gemeente. Als de gemeente de activiteit niet heeft uitgevoerd, keren we niets uit of vorderen we het subsidiebedrag terug. Momenteel zijn er geen aanwijzingen dat er gemeenten in gebrek zijn.

Vraag 12

Pag. 9 BURAP: is het interval van 6 jaar voor een Brabantbrede rapportage t.b.v. trendanalyse grondwaterstanden niet heel erg lang; waarom niet jaarlijks, halfjaarlijks of kwartaal een rapportage met voortschrijdend een meerjarige trendanalyse?

Antwoord

Het interval van 6 jaar komt voort uit de KRW-rapportage verplichting. Er komt ook een jaarlijkse toestandsrapportage. Bij een trendanalyse van de grondwaterstanden en stijghoogten proberen we een trend toe te schrijven aan een bepaalde oorzaak (losstaande van neerslag en verdamping). Zo proberen we te bepalen of maatregelen zoals peilbeheer, meer infiltratie etc., leiden tot een verandering. Omdat het grondwatersysteem relatief traag reageert op maatregelen is het niet zinvol om dit meerdere keren per jaar uit te voeren. Wanneer het grondwater informatieplatform gereed is, wordt het misschien mogelijk om de frequentie van de trendanalyse op te voeren.

Vraag 13

Pagina 10/12: hier staat veel over infiltreren. Hebben we echter een beeld waar, hoe? Sloten verondiepen, afsluitende bodemlaag dichtbij maaiveld j/n, aanleg infiltratievennen, in diepere bodemlagen injecteren, ... Kwaliteit water, beschikbaarheid, samenstelling en bodemchemie in ondergrond, ... Hoe zit het met hapering in pilot infiltreren bij golfterreinen vanwege kwaliteit; op welke aspecten is kwaliteit onvoldoende (pag. 13)?

Antwoord

We werken op verschillende manieren aan meer water vasthouden en water aanvullen. Dit doen we waterschapsbreed vanuit onze reguliere beheertaak door stuwpeilen hoog te houden waar en wanneer dit kan. En gebiedsgericht met onze uitvoeringsprojecten en vanuit de gebiedsgerichte aanpak. Daarnaast stimuleren en faciliteren we actief het treffen van water conserverende maatregelen in de haarvaten van het systeem (B- watergangen) en in stedelijk gebied.

Een belangrijk aandachtspunt is het voorkomen van verslechtering van de grondwaterkwaliteit. Het Stowa onderzoek 'Verantwoord infiltreren' dat recent is opgesteld met inbreng vanuit De Dommel geeft daarvoor handvaten. Na onderzoek is gebleken dat het te infiltreren water bij de golfbaan een te hoog gehalte aan PFAS bevat en niet geschikt is voor infiltratie.

Er wordt gewerkt aan het (geografisch) inzichtelijk maken van de maatregelen.

Vraag 14

Pag. 18: kan toegelicht worden wat het voorkeursscenario HOWABO behelst en wat dit betekent voor WDD? En wat waren goede alternatieven die vooralsnog zijn afgefallen?

Antwoord

Op dit moment wordt een m.e.r.-procedure als (wettelijk verplicht) onderdeel van de verkenningsfase doorlopen. De verkenning resulteert uiteindelijk in een voorkeursscenario. Op dit moment wordt nog gewerkt aan de weging van alternatieven en is nog geen voorkeursscenario bepaald. Er zijn dus ook nog geen alternatieven definitief afgefallen.

Vraag 15

Wat is financieel voor WDD het effect van de KRW-impuls en wat is de bijdrage voor de impuls vanuit Provincie/Rijk/Derden (betreft ook VJN); kan dit SMART en compact worden toegelicht?

Antwoord

De uitwerking van de KRW-impuls vindt nu plaats en de consequenties worden duidelijk bij de Beleidsbegroting 2026. Bij de Voorjaarnota is uitgegaan van een eerste inschatting van extra inzet van 7-8 fte en circa 1 miljoen aan benodigde extra middelen. De Provincie levert ook een behoorlijke inspanning, met name op de door haar voorgenen maatregelen. De omvang daarvan is op dit moment niet aan te geven. Het Rijk financiert niet rechtstreeks mee. De gemeentelijke ambassadeurs gaan in kaart brengen welke extra maatregelen de gemeenten nog kunnen nemen. De kosten die hiermee gemoeid zijn, komen ten laste van de gemeenten.

Vraag 16

Realisatie en verplichtingen goederen en diensten begroot 35.880, nu al besteed / besteld 24.267. Gaat dit niet heel fors overschrijden? Graag toelichting (pag. 48).

Antwoord

Dit betreft een momentopname, geen matching naar de perioden.

Vraag 17

Wat zijn de verwachte kosten voor de ondergrondse infrastructuur? (pag. 51) Kan hier een inschatting over gemaakt worden wat het WS dit de komende jaren gaat kosten?

Antwoord

De actuele inschatting voor de kosten van het onderhoud van ondergrondse infrastructuur in de periode 2025-2030 is 89 miljoen euro. Dit is toegelicht in de beeldvormende bijeenkomst over het investeringsprogramma waterketen op 4 juni 2025.

Aan de hand van de resultaten van de pilot Riool Zuid in het kader van assetmanagement krijgen we beter inzicht in de prestaties, kosten en risico's van de assets. Hiervoor wordt een strategiestudie verricht, die naar verwachting in de loop van 2026 is afgerond. Op dat moment is er een beter beeld van de investeringskosten voor de lange termijn. Voor het beeld: uit de pilot blijkt dat de ondergrondse infrastructuur van Riool Zuid (riolering inclusief gemalen en overige voorzieningen, exclusief RWZI Eindhoven) een vervangingswaarde vertegenwoordigt van tussen de 390 en 800 miljoen euro.

Vraag 18

Pag. 51: *'Risico's Riool-Zuid die niet kunnen worden gemitigeerd'* Graag toelichting op deze risico's en wat mogelijke impact kan zijn en hoe op termijn op te lossen.

Antwoord

De Burap 2025-01 benoemt dat er risico's zijn bij Riool Zuid die niet op korte termijn kunnen worden gemitigeerd. Riool Zuid bestaat uit één leiding en de technische staat ervan heeft een einde levensduur die steeds dichterbij komt. In het geval van een leidingbreuk of andere calamiteiten is er geen alternatieve leiding die dit kan opvangen. Tijdelijke pompinstallaties (TPI's) moeten daar dan in voorzien. Naarmate de tijd wordt de kans op een leidingbreuk groter, waarmee het risico op uitval van het systeem toeneemt. Afhankelijk van de locatie van de breuk is er een differentiatie in de grootte van het risico met bijbehorende impact. Bijvoorbeeld: een leiding in stedelijk gebied met een grote afvoercapaciteit heeft een hoger risicoprofiel dan een leiding in landelijk gebied met een lage afvoercapaciteit. Het vervangen en/of verleggen van een leiding in stedelijk gebied vraagt veel voorbereidingstijd, onder meer door de te doorlopen ruimtelijke ordeningsprocessen en participatietrajecten.

De toegenomen risico's door veroudering zijn niet op korte termijn (binnen 5 jaar) volledig te mitigeren vanwege de verwachte omvang van de projecten die daarvoor nodig zijn. Om meer inzicht te krijgen in deze risico's wordt binnen het assetmanagementtraject intensief gewerkt om een beter beeld te krijgen van prestaties, kosten en risico's en op welke wijze en in welk tempo de risico's te mitigeren zijn. De in voorbereiding zijnde strategiestudie Riool Zuid geeft meer inzicht in de kosten en baten van een redundant (dubbel uitgevoerd) systeem. In de praktijk zal een dergelijk systeem niet binnen 10 jaar operationeel zijn om de huidige risico's

te mitigeren.

Vraag 19

Pag. 54: waarom oranje 'smiley' bij *'Doelen: Het doel van het project is het verwijderen van 70% medicijnresten. De installatie is zo ontworpen dat dit doel wordt gehaald'*., terwijl doel wordt gehaald? Dat is dan toch groen?

Antwoord

Dit is oranje omdat de installatie later dan verwacht deze doelstelling heeft gehaald.

Vraag 20

Pag. 57: digitale Transformatie: kan worden toegelicht welke kosten en baten hiermee zijn gemoeid? Welke criteria en welke opbrengsten?

Antwoord

Binnenkort is de roadmap Informatieplan gereed. Daarmee worden de planning en KPI's smart gemaakt voor de komende jaren.

Vraag 21

Pag. 59: klimaatneutraal: welke criteria gelden hier voor kosten/investeringen?

Antwoord

Maatregelen om te komen tot een klimaatneutrale bedrijfsvoering worden doorgaans uitgevoerd op natuurlijke momenten, zoals het realiseren van een aardgasvrije klimaatbeheersing bij een benodigde renovatie van het gebouw. Voor het beoordelen van de maatregelen hanteren we een interne CO₂-prijs. Momenteel is deze vastgesteld op €100,- per vermeden ton CO₂-eq. Als uit onze studies naar aanvullende maatregelen voor het reduceren van onze uitstoot aan broeikasgassen blijkt dat deze prijs onvoldoende onderscheidend is, volgt een voorstel om het bedrag te verhogen. De beoogde maatregelen tot en met 2028 (KEEP '25-'28) zijn gedekt. Voor investeringen in energiemaatregelen geldt momenteel een maximum terugverdientijd van 10 jaar.

Vraag 22

DIN schoon water. Er wordt niets genoemd over zware metalen, PFAS e.a. industriële stoffen, biociden en gewasbeschermingsmiddelen, ... Wat doet het WS aan problemen lokaliseren? Bronopsporing? Bronnen aanpakken (VTH, vrijwillig, agenderen bij Rijk, ...)?

Antwoord

In ons meet- en monitoringsprogramma is er zeker aandacht voor deze stoffen. We sluiten daarbij ook aan bij de monitoring in het Maasstroomgebied (brede en smalle screening), het landelijk meetprogramma gewasbeschermingsmiddelen en de inspanningen van de Schone Maaswaterketen (nulmeting, (no)target screening en bio-assay's). In Maasverband hebben we onderzoek gedaan om te bepalen in hoeverre zware metalen een historische- of natuurlijk achtergrond hebben en moeten leiden tot een aanpassing van onze doelen. We doen een pilot met oa de Omgevingsdienst, de gemeente Tilburg en de SMWK naar het opsporen van de PFAS bronnen. We spreken ook via de verschillende gremia het Rijk aan

op hun verantwoordelijkheid en op acties. Daarnaast zijn onze collega's van VTH hier nauw bij betrokken.

Vraag 23

Qua investeringsbudget: Zijn voor de vertraagde projecten reserveringen gemaakt? Waar staan die op de balans?

Antwoord

De vertraagde projecten staan onder onderhanden werk. Daar waar mogelijk kosten verbonden zijn aan de vertraging, is daar rekening mee gehouden in de ramingen.

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag 1

Afwaarderen gronden: zijn deze kosten geheel voor het waterschap of betaald hier de provincie ook aan mee?

Antwoord

Dit zijn de kosten voor het waterschap. De Provincie betaalt op dit moment hier nog niet aan mee, omdat de herwaardering nog niet in de Productencatalogus van de Provincie is opgenomen.

Het betreft hier een pilot. We zijn in gesprek met de provincie om samen een strategie uit te werken voor de toekomst.

Vraag 2

Kunstmest en chemische gewasbescherming zijn niet toegestaan. Maar kan grasland worden gekeerd, omgezet in akkerbouw? Mogen buisdrainage en ontwaterende sloten worden aangelegd? Moet grond ook beschikbaar zijn voor waterberging? Of extra zones langs beek, waarin moerassige natuur?

Antwoord

Niet permanent grasland kan worden gekeerd en omgezet naar akkerbouw, waarbij in de akkerbouw rekening gehouden moet worden met de beperkingen die vastgelegd worden. Buisdrainage is niet toegestaan. Ontwaterende sloten worden niet uitgesloten in de voorwaarden.

Grond moet beschikbaar zijn voor natuurlijke inundatie. Hiervoor worden geen specifieke zones ingericht; het blijft landbouwgrond, maar zou wel frequent kunnen inunderen.

Vraag 3

Zet de pilot qua maatregelen in op door waterschap voorgeschreven maatregelenpakket? Of ook keuzes van grondeigenaar?

Antwoord

De pilot zelf voorziet niet in maatregelen in het watersysteem. De pilot stimuleert een aangepast grondgebruik in het kader van de watertransitie. De beperkingen daarin zijn vast, enkel binnen de bemesting is er een keuzemogelijkheid.

Vraag 4

Zijn maatregelen “voor eeuwig?” Of (deels) voor een overeen te komen periode, vb. 4 tot 7 jaar?

Antwoord

De maatregelen worden “voor eeuwig” afgesproken. Deze worden in een akte bij de notaris vastgelegd via een Kwalitatieve Verplichting. De financiële vergoeding van de herwaardering wordt daar ook op gebaseerd.

Het is mogelijk om in overleg tussen de eigenaar en het waterschap in de toekomst zo'n Kwalitatieve Verplichting aan te passen of in te trekken, bijvoorbeeld als gevolg van toekomstige beleidskeuzes.

Hanze Bakker (CDA)

Vraag 1

M.b.t. de doelstelling en verwachting in SMART-termen: hoeveel minder belasting van oppervlaktewater met welke stof in kg. per hectare ingezette/verworven landbouwgrond wordt verwacht?

Antwoord

Deze doelstellingen zijn niet SMART gemaakt. Met deze pilot doen we ervaring op met het toepassen van het herwaarderingsinstrument en willen we koplopers die aan de slag willen met zowel de water- als landbouwtransitie vooruit helpen.

Vraag 2

M.b.t. waterkwantiteit/vernatting: Hoeveel m³ extra buffercapaciteit per ingezette hectare wordt verwacht/gerekend

Antwoord

Zie antwoord vraag 1.

Vraag 3

Hoe gaan we de resultaten van de pilot toetsen? Wat zijn concreet de criteria voor het ja/nee succesvol zijn van de pilot? Welke methoden gaan we gebruiken om dit te meten? (zie ook 3.3.5)

Antwoord

Er wordt een rapportage opgesteld waarin de ervaringen van de pilot samen komen. Het succes van de pilot is direct gekoppeld aan het doel, zijnde het opdoen van ervaring met het herwaarderingsinstrument en het verleiden/stimuleren van de koplopers.

De portefeuillehouder zal, gecombineerd met de rapportages over de Voorraad rekening, geïnformeerd worden. Daarnaast zullen het DB en AB bij de behandeling van de evaluatie van de Stimuleringsregeling geïnformeerd worden over de opgedane ervaringen.

Vraag 4

Dat op afwaardering van de grond niet kan worden geactiveerd is voor ons duidelijk. Maar ik kan me voorstellen dat de waarde van het creëren van water-buffercapaciteit wél kan worden geactiveerd. Is dat overwogen? Is het bijvoorbeeld mogelijk dit te waarderen op basis van een waarde van investering HOWABO-buffer per 1.000 m³?

Antwoord

Volgens ons activeringsbeleid is het niet mogelijk om dit te activeren.

Vraag 5

Wat zijn, los van afwaarderingen, de voorbereidings- en uitvoeringskosten (onder andere P-lasten/effect op de formatie) verbonden aan deze pilot en waar zijn die in de begroting opgenomen?

Antwoord

Het is een extra instrument dat tijdens de reguliere werkzaamheden wordt ingezet, derhalve worden er geen extra kosten verwacht.

Vraag 6

In het kader van beoordeling van doelmatigheid van de uitgaven/investering:

1. We begrijpen dat, vanwege verschil in waardering, gronden in eigendom bij WDD voor € 30.000 per hectare worden afgewaardeerd en gronden van betrokkenen met € 60.000 per hectare.
2. Is er een business case opgesteld met gebruikmaking van de maatschappelijke kosten en opbrengsten en kan deze worden gedeeld. Met welke (veelal maatschappelijke) opbrengstwaarden van bijvoorbeeld reductie van stikstoflozing, gewasbeschermingsmiddelen wordt gerekend. In de literatuur komen we daar verschillende waarden voor tegen. Hoe laat zich deze investering in termen van opbrengst/rendement/doelmatigheid vergelijken met andere investeringen die min of meer gelijke doelen beogen?

Antwoord

Reactie op 1:

Er is geen vastgesteld bedrag per hectare. Op dit moment is de inschatting dat het gaat om een afwaardering van ca 60%. Dit ter beoordeling aan de taxateur. Tevens bepaald deze de marktwaarde (100%) van de landbouwgrond zonder Kwalitatieve Verplichting.

De grond van het waterschap wordt op eenzelfde wijze getaxeerd en kent in beginsel dezelfde waarde/herwaardering (dus ca 60%).

Echter wordt de impact voor het budget lager ingeschat omdat de gronden gemiddeld voor een lagere aankoop prijs op de balans staan.

Reactie op 2:

Deze business case is niet opgesteld.

Vraag 7

Welke criteria zijn opgesteld t.b.v. samenstelling onderzoeksgroep (zie 3.3.5); kunnen deze worden gedeeld met het AB?

Antwoord

In de presentatie van de beeldvormende bijeenkomst op 04-06-2025 zijn de volgende criteria gedeeld:

- De percelen moeten aangemerkt zijn als beekdalgrond;
- De percelen moeten direct aan de beek / een A-watgang liggen;
- De percelen moeten landbouwkundig gebruikt worden en mogen niet het label Rijks-NNB hebben;

- De pilot wordt op minimaal 5 grondeigenaren toegepast en in minimaal 3 verschillende beekdalen, verspreid over ons werkgebied;
- Er wordt gestreefd naar een zo divers mogelijke groep grondeigenaren (melkvee, akkerbouw etc).

Vraag 8

Welke criteria worden gebruikt om te kiezen uit de 3 typen variabele beperkingen (pag.9) en hoe werkt het type beperking door in de afwaardering/benodigde inzet van middelen?

Antwoord

Het is aan de grondeigenaar om, passend bij de bedrijfsvoering, de best passende variabele beperking te kiezen. Door de beperkingen gerelateerd aan dierlijke mest vrij te laten, doen we extra ervaring op.

In de onafhankelijke taxatie zal de financiële impact van de varianten duidelijk worden.

Vraag 9

Zijn er ook effecten gerelateerd aan vermindering uitstoot CO₂, stikstof etc.? En kan iets gezegd worden vanuit andere belanghebbenden bijdraagt aan de kosten/middelen en voor hoeveel?

Antwoord

Er zijn wel effecten te verwachten, echter worden deze niet in de pilot gemeten.

De kosten voor deze pilot komen ten laste van het waterschap. De ervaringen uit deze pilot kunnen bijdragen aan gesprekken met andere belanghebbenden/baathouders over een bijdrage aan kosten/middelen voor een eventueel vervolg.

Voorjaarsnota 2026-2032

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag 1

Klopt het dat tot 2032 voor wat betreft kader uitgegaan wordt van tariefstijging inflatie+8%?

Antwoord

Ja, dat kader wordt gehanteerd totdat het bestuur een ander kader meegeeft. Dit geldt ook voor de schuldenquote van 350%.

Vraag 2

Klopt het dat bij scenario 'Transformatie' er voor 2026 een besparingsopdracht van € 12 mio ligt (vooral operatie/efficiency?)? Maar waarom is er dan in volgende perioden nog zoveel stijging?

Antwoord

Ja. Bij de totstandkoming van de VJN is rekening gehouden met het bestuurlijke gesprek over het financieel kader eerder dit jaar. Uitgaande van het huidige financieel kader (voor belastingopbrengst en schuldenquote), moet bij het scenario Transformatie (en Groei) inderdaad prioritering en/of temporisering worden aangebracht. Indien het AB wil, kan ook worden gekozen om eenmalig de belastingopbrengst met een stap van 18% (bij het scenario Transformatie) te vergroten.

De stijging in de latere jaren (voor elk scenario hetzelfde) komt door inflatie op Goederen en Diensten, CAO op Personeelskosten en de stijging van de kapitaallasten door de investeringen.

Vraag 3

Als we scenario Transformatie kiezen en besparing in 2026 realiseren, dan heeft dit toch ook effect op stijging in 2027? Immers $5 \text{ van } 118,1\% = 9,48$ en $8\% \text{ van } 110,8 = 8,86$; dus in 2027 0,62% minder opbrengstverhoging én besparing van 12 mio moet structureel zijn (dus ook in 2027) toch?

Antwoord

De besparingen moeten nog concreet worden ingevuld. Deze hoeven niet structureel van aard te zijn. Zie p. 21 van de VJN voor een aantal voorbeelden van besparingsopties. De verwachting is dat we door geleidelijk op te bouwen en eenmalige uitgaven goed te plannen in de tijd ook in 2026 en 2027 binnen het financieel kader kunnen blijven.

Vraag 4

Kan, naast het P-budget, ook iets worden gezegd over de ontwikkeling van de P-formatie over de jaren heen. D.w.z. aantal FTE in dienst en inhuur per jaar? Dit over de periode 2020-2032?

Antwoord

We gaan ervan uit dat uw vraag – net als de VJN – betrekking heeft op de periode van 2026-2032. De ontwikkeling van het P-budget en P-formatie is afhankelijk van het scenario dat het AB kiest. Met het AB is afgesproken dat gestuurd wordt op P-budget (in plaats van P-formatie).

Vraag 5

Klopt het dat we bij besparingsopties en/of targets voor efficiencyverbetering in de operatie en bezuinigingen binnen B&B (Bestuur en bedrijfsvoering) missen?

Antwoord

Op p. 21 staan enkele bijsturingsmogelijkheden waar DB nu aan denkt. Als er andere mogelijkheden zijn, zullen deze richting de Beleidsbegroting 2026 zeker meegenomen worden.

Vraag 6

Klopt het dat de meerjarenbegroting 2026-2032 ontbreekt? In welke bijlage kunnen we die vinden (zoals genoemd in het bestuursvoorstel pag. 9)? De tabellen in de VJN zijn toch niet de begroting?

Antwoord

Dit klopt. Als AB een scenario heeft gekozen, kan de juiste meerjarenbegroting worden opgesteld en vastgesteld door het AB. Zie mail van 4 juni.

Vraag 7

Pag. 12: participatie: ik lees veel in VJN over participatie met partners, maar niet met wie en hoe. Kunt u aangeven hoe u de ingezetene in het Dommelgebied mee gaat nemen in watertransitie?

Antwoord

Het meenemen van inwoners van ons beheergebied gebeurt op verschillende wijzen. Er is sprake van indirecte participatie via de provincie Noord-Brabant en gemeenten en via regio's. En van directe participatie voor specifieke dossiers, zoals bij de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA).

Vraag 8

Pag. 19: vervangingsopgave ondergrondse infra: WS richt zich op een systeemverandering. Kan het WS aangeven wat deze systeemverandering inhoudt? Hoe gaat dit in de praktijk eruitzien?

Antwoord

De verandering richt zich op het sterk reduceren van de afvoer van regenwater, kijken naar de mogelijkheden van hergebruik en door het bestaande transport- en zuiveringssysteem hierop aanpassen.

Vraag 9

Pag. 20: De kapitaalslasten dalen met 3 tot oplopend 8 milj. Kan het Ws aangeven wat we niet doen aan investeringen?

Antwoord

Het betreft vooral investeringen in de Waterketen waarvan de planning is aangepast aan de beschikbaarheid van markt en eigen medewerkers. Er zijn dus geen investeringen die we nu niet meer doen.

Judith Lammers (PvdD)

Vraag 1

Wat wordt op pag. 6 van het AB-voorstel bedoeld met: "Bovendien is de stikstofaanpak inconsistent en gericht op de lange termijn"?

Antwoord

Het stikstofbeleid was onderdeel van een integraal programma (NPLG) met gelden om de stikstofproblematiek aan te pakken (transitiefonds). Het kabinet Schoof I heeft uit beide de stekker getrokken, waardoor de problematiek op de lange baan is geschoven. Lange termijn betekent in dit geval geen duurzame oplossing, maar vooruitschuiven van het probleem.

Vraag 2

Welke maatregelen worden op pag. 6 van het AB-voorstel bedoeld met: "hoewel sommige projecten - zoals extra maatregelen voor de reductie van nutriënten - met een jaar kunnen worden vertraagd;"?

Antwoord

Het aanpakken van nog twee RWZI's (Tilburg en Eindhoven) voor reductie nutriënten in combinatie met de verwijdering van medicijnresten en microverontreinigingen. Die werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl deze installaties 24/7 in bedrijf moeten zijn en er ook instandhoudingswerkzaamheden plaatsvinden. De samenhang van maatregelen is groot en moeten elkaar vaak opvolgen in de tijd. Dit geeft risico's in termen van planning.

Vraag 3

Wat waren de waterschapslasten voor huishoudens per waterschap in 2025?

Antwoord

Die staan in de Beleidsbegroting 2025 die in november is vastgesteld:

Huurwoning éénpersoonshuishouden	€ 131,66
Eigen huis éénpersoonshuishouden	€ 200,67
Huurwoning meerpersoonshuishouden	€ 281,18
Eigen huis meerpersoonshuishouden	€ 350,19

Vraag 4

"een herpositionering van het waterschap, inclusief het afstoten van taken die de transitie naar toekomstbestendig waterbeheer belemmeren". Welke taken worden hier bedoeld?

Antwoord

Bedoeld wordt dat we onze taken op een andere manier uitvoeren, passend bij de transitie naar toekomstbestendig waterbeheer. Zie bijvoorbeeld de beschrijving onder het scenario Groei (beheer en onderhoud wordt gedifferentieerd naar koppen, flanken en beekdalen).

N.a.v. de beeldvormende bijeenkomst op 4 juni

Vraag 1

Kan per scenario een overzicht/samenvatting kan worden gegeven, uitgesplitst naar de verschillende jaren, met:

- Netto lasten
- Netto waterschapsbelastingen
- Netto resultaat
- Stijging belasting opbrengsten
- Kader voor stijging belastingopbrengsten
- Ontwikkeling schuldenpositie
- Ontwikkeling reservepositie

Antwoord

Onderstaand overzicht laat de financiële doorrekening van de drie scenario's zien. Dit betreft de scenario's zonder dat deze (door in te zetten op besparingen) passend zijn gemaakt binnen het financiële kader.

Scenario WBP5 (€ *1.000)	jaar 2025	jaar 2026	jaar 2027	jaar 2028	jaar 2029	jaar 2030	jaar 2031	jaar 2032
Netto lasten	€ 169.496	€ 180.339	€ 185.728	€ 188.532	€ 197.685	€ 213.099	€ 226.952	€ 236.570
Belastingopbrengst in €	€ 163.441	€ 175.700	€ 188.014	€ 197.498	€ 205.191	€ 213.251	€ 221.531	€ 230.360
Netto resultaat	-€ 6.054	-€ 4.638	€ 2.285	€ 8.966	€ 7.506	€ 152	-€ 5.421	-€ 6.210
Belastingopbrengst stijging in %		7,50%	7,01%	5,04%	3,90%	3,93%	3,88%	3,99%
Schuldenquote	302%	313%	330%	342%	355%	371%	385%	397%
Reserves	€ 19.700	€ 15.100	€ 17.300	€ 26.400	€ 33.800	€ 34.000	€ 28.700	€ 22.400
Scenario Groei (€ *1.000)	jaar 2025	jaar 2026	jaar 2027	jaar 2028	jaar 2029	jaar 2030	jaar 2031	jaar 2032
Netto lasten	€ 169.496	€ 196.239	€ 201.628	€ 203.432	€ 212.585	€ 227.999	€ 241.852	€ 251.470
Belastingopbrengst in €	€ 163.441	€ 188.225	€ 202.873	€ 211.221	€ 219.958	€ 229.142	€ 238.585	€ 248.454
Netto resultaat	-€ 6.054	-€ 8.014	€ 1.244	€ 7.789	€ 7.373	€ 1.143	-€ 3.268	-€ 3.016
Belastingopbrengst stijging in %		15,16%	7,78%	4,11%	4,14%	4,18%	4,12%	4,14%
Schuldenquote	302%	292%	306%	320%	331%	345%	357%	368%
Reserves	€ 19.700	€ 11.600	€ 12.900	€ 20.800	€ 28.200	€ 29.300	€ 26.100	€ 23.100
Scenario Transformatie (€ *1.000)	jaar 2025	jaar 2026	jaar 2027	jaar 2028	jaar 2029	jaar 2030	jaar 2031	jaar 2032
Netto lasten	€ 169.496	€ 201.039	€ 206.428	€ 209.232	€ 218.385	€ 233.799	€ 247.652	€ 257.270
Belastingopbrengst in €	€ 163.441	€ 193.042	€ 208.531	€ 217.270	€ 226.399	€ 235.931	€ 245.765	€ 256.232
Netto resultaat	-€ 6.054	-€ 7.997	€ 2.103	€ 8.037	€ 8.013	€ 2.132	-€ 1.887	-€ 1.038
Belastingopbrengst stijging in %		18,11%	8,02%	4,19%	4,20%	4,21%	4,17%	4,26%
Schuldenquote	302%	285%	297%	311%	321%	335%	347%	357%
Reserves	€ 19.700	€ 11.700	€ 13.800	€ 21.900	€ 29.900	€ 32.000	€ 30.200	€ 29.100

Vraag 2

Kan worden toegelicht wat wordt verstaan onder de transformatieve aanpak lozingen?

Antwoord

De verantwoordelijkheid wordt meer gelegd bij de gebruiker en vervuiler zelf. Voor het waterschap betekent dit dat we meer een coachende rol hebben dan een controlerende rol.

Vraag 3

Kan aan de hand van een aantal concrete voorbeelden worden geïllustreerd wat de verschillende scenario's inhouden (en hoe ze dus van elkaar verschillen)?

Antwoord

	WBP5	Groei	Transformatie
GGA	GGA wordt uitgevoerd conform afspraak, beekherstel wordt uitgevoerd volgens afspraak.	Extra budget voor GGA-aanpak (en aanvullende middelen ophalen bij provincie)	Meer focus binnen de GGA gebieden meer met minder: focus op een aantal GGA gebieden en inzet op andere samenwerkingsvormen.
Beheer en onderhoud	Inzet op systeemherstel, en ook inspelen op actualiteit.	Beheer en onderhoud differentiëren naar koppen, flanken, beekdalen. Waarbij met name inzet wordt gepleegd op flanken.	Toekomstgericht inrichten van watersysteem. Beheer en onderhoud dient dit toekomstgerichte watersysteem. Hierdoor richt het zich op systeemherstel, met extra inspanning richting de flanken. De koppen en beekdalen moeten meer zelfvoorzienend worden zonder directe rol voor het waterschap.
Toekomstbestendige waterketen	Eerste stap waarbij het effluent wordt hergebruikt als alternatief voor het gebruik van grondwater. Het water wordt extra gezuiverd door een vierde trap op drie RWZI's. Dat resulteert in schoner water.	Extra inzet om op meerder plaatsen te kunnen opschalen met effluenthergebruik als alternatief voor het gebruik van grondwater.	In plaats van de bestaande aanpak te optimaliseren herdefinieert het waterschap de waterketen met andere benutting en zuivering van regen-, grijs- huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater. De waterketen wordt daarbij een netto bijdrager voor het watersysteem en watergebruikers.

Vraag 1

In VJN bij het transitiescenario: *instrumentarium differentiëren naar kop flank beekdal". Hierdoor wordt kennelijk dit VJN scenario enkele miljoenen duurder. Maar wat is dit concreet, welke instrumenten, waar?

Antwoord

Differentiëren van instrumentarium ziet niet alleen op het regulerend instrumentarium in de vorm van verordening, maar ook het stimulerend instrumentarium. Regie over water en bodem sturend is alleen mogelijk als niet alleen via wet- en regelgeving dingen kunnen worden afgedwongen, maar ook via het stimuleren iets aantrekkelijk wordt gemaakt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een transitiefonds wat helpt bij omvorming van bedrijfsvoering en woningbouw. Ook werken we anders samen met onze omgevingspartners, door bijvoorbeeld slimmer en meer in co-creatie met de provincie en gemeentes op te pakken.

Gecombineerde commissievergadering

Dossiernummer 4260
Extern Zaak ID 0539323471
Vergaderdatum 11 juni 2025
Agendapunt 2.1
Titel Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging
Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering
beekdalgronden

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gecombineerde commissievergadering	11 juni 2025

Kenmerk: 323471 / 323474

Aan het algemeen bestuur

Datum: 2 juli 2025

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025-1.
2. Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen (bijlage 1).
3. In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025 (bijlage 2).

0. Korte samenvatting

Het dagelijks bestuur rapporteert drie keer per jaar aan het algemeen bestuur in de bestuursrapportage (Burap) over de voortgang van de doelen, prestaties en middeleninzet ten opzichte van de Beleidsbegroting en de (in geval van afwijkingen van de planning) getroffen maatregelen. De vraag aan het algemeen bestuur is om de bestuursrapportage vast te stellen. Daarnaast wordt gevraagd om in te stemmen met een begrotingswijziging ten behoeve van de pilot herwaardering beekdalgronden.

Vanuit het oogpunt van transparantie en gezien de onderlinge financiële samenhang, worden de Bestuursrapportage 2025-1 en de begrotingswijziging in verband met de pilot herwaardering beekdalgronden in een integraal voorstel voorgelegd.

Bestuursrapportage 2025-1

Totaal Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 -/- Begroting 2025 na wijziging
Lasten	187.346	73.501	188.254	909
Baten	19.127	1.798	18.760	-368
Nettolasten incl correctie onzekerheden 4%	-168.218	-71.703	-169.495	-1.277
Waterschapsbelastingen	160.869	53.631	163.441	2.572
Saldo	-7.349	-18.072	-6.053	1.296

De verwachting op basis van de realisatie van de maanden januari-april 2025 is dat het saldo van baten en lasten eind 2025 ca. € 1 mln. voordeliger uitkomt dan begroot (is een "minder nadelig" resultaat), met name veroorzaakt door lagere kwijtschelding, dit wordt nader toegelicht in de Burap 2025-1.

Net als in de Beleidsbegroting 2025 is in de JEV rekening gehouden met een correctie (lagere realisatie) van 4% minder nettolasten. In overeenstemming met de trend van de afgelopen jaren (realisatie in jaarrekening versus verwachtingen in Buraps) is het een verantwoorde keuze om deze correctie van 4% te handhaven.

Het verschil tussen begroting en realisatie laat zich in belangrijke mate verklaren door externe invloeden (o.a. leveranciersmarkt, arbeidsmarkt, ontwikkelingen in extern beleid en regelgeving).

De netto investeringen komen naar verwachting ca. € 34 mln. lager uit dan begroot, met name veroorzaakt door vertragingen en uitstel van projecten. Zie paragraaf 3.1 en de bestuursrapportage 2025-1 voor een nadere toelichting.

Wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Het initiatief voor de pilot herwaardering beekdalgronden is ontstaan na het vaststellen van de Beleidsbegroting 2025. Hiermee reageren we op recente ontwikkelingen in gesprekken met de provincie rondom de Aanpak Landelijk Gebied (hierna: ALG). Daarnaast geven we hiermee invulling aan de wens van grondeigenaren in lopende gesprekken. Voor een gedetailleerde uitleg en onderbouwing van deze pilot wordt naar bijlage 2 verwezen.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Deze eerste bestuursrapportage van het jaar omvat de maanden januari tot en met april en kan in de aanloop naar de behandeling in het bestuur eventueel worden aangevuld met actuele ontwikkelingen. In de Bestuursrapportage 2025-1 wordt rekenschap gegeven over doelen en resultaten per beleidsveld, namelijk Watersysteem, Waterketen en Schoon Water en Bestuur en bedrijfsvoering. Per beleidsveld zijn de resultaten conform de Beleidsbegroting 2025 weergegeven met een indicatie of de doelstelling naar verwachting gerealiseerd gaat worden.

Een aangepast grondgebruik in de beekdalen en op de hoge koppen is cruciaal om de doelen uit het WBP5/Watertransitie te behalen. Het waterschap kan dit stimuleren via de herwaardering van landbouwgronden (die wel hun agrarische bestemming behouden) in combinatie met het vastleggen van beperkingen en het dulden van vernatting. In de beekdalen zijn we hierover al met grondeigenaren in gesprek. We willen ondernemers die nu in lijn met de watertransitie willen meewerken aan het realiseren van onze doelen in de beekdalen niet in de wacht houden, maar ondersteunen in onze gezamenlijke transitie. Het is daarnaast wenselijk om via een pilot ervaringen op te doen met het herwaarderen van landbouwgrond. Deze levert belangrijke input op voor het vaststellen van de nieuwe Catalogus Groen-Blauwe Diensten (en later de vertaling ervan in onze Stimuleringsregeling Landelijk Gebied), draagt bij aan de gesprekken met de Provincie over de inzet van ALG-middelen en helpt koplopers in hun aangepaste grondgebruik.

1.2. Beleidscontext/Historie

Op 27 november 2025 is de Beleidsbegroting 2025 vastgesteld door het algemeen bestuur over de plannen en de bijbehorende middelen voor 2025 en de daar uit volgende tarieven.

Opbouw bestuursvoorstel:

- Directieparagraaf;
- Controllersparagraaf;
- Exploitatie en investeringen totaal met toelichting op belangrijkste verschillen tussen begroting 2025 en jaareindeverwachting (JEV) 2025.

Opbouw bestuursrapportage:

- Per beleidsveld opgenomen:
 - Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025
 - Nadere toelichting
 - Exploitatie en investeringen
 - Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen
 - Majeure projecten

Het herwaarderen van gronden is als instrument opgenomen in het recent vastgestelde grondbeleid.

2. Doel/meetbaar effect

Met de bestuursrapportage legt het dagelijks bestuur verantwoording af aan het algemeen bestuur over de voortgang van de doelen, prestaties, middeleninzet en de (in gevolg van afwijking van de plannen) getroffen maatregelen, zodat het algemeen bestuur zijn toetsende rol kan vervullen en desgewenst kan (bij)sturen. Het algemeen bestuur wordt vervolgens gevraagd om de bestuursrapportage vast te stellen.

Door de pilot herwaardering beekdalgronden wordt er een bijdrage geleverd aan de doelen uit de watertransitie, KRW en wordt er 'ruimte voor water' gecreëerd. Door het aangepaste gebruik (met opgelegde beperkingen) wordt uitspoeling van bestrijdingsmiddelen en mest naar oppervlakte- en grondwater verminderd.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1.1 Inhoud en argumenten

Voorstel 1: In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025.

Hiervoor wordt verwezen naar opgenomen tabellen voor wat betreft exploitatie (Waterketen, blz. 48) en investeringen (Watersysteem, blz. 23) zoals opgenomen in de Burap 2025-1.

3.1.2 Inhoud en argumenten

Voorstel 2: Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen.

De bestuursrapportage heeft ten aanzien van de prestaties en in financiële zin betrekking op de maanden januari t/m april van het jaar 2025. Nadrukkelijk is ook stilgestaan bij de doorkijk naar de effecten tot het einde van het jaar (jaareindeverwachting JEV). De verschillen worden hierna in het bestuursvoorstel en bestuursrapportage nader toegelicht.

De stand van zaken van de uitvoering van de werkzaamheden is zo actueel mogelijk weergegeven.

De bestuursrapportage is eerst door de directie aan het DB aangeboden. Het DB biedt deze rapportage vervolgens aan aan het AB. Hierna treft u de reflecties van de directie en concerncontroller aan.

Directieparagraaf

Na een lange periode van regen en hoge grondwaterstanden in 2023 en 2024 laat het eerste kwartaal een ander weerbeeld zien en hebben we te maken gehad met de droogste maand maart ooit. De zorgen om te hoge grondwaterstanden in het voorjaar door de afgelopen jaren en opnieuw te veel neerslag versus de kans op een zeer droge periode maakt dat het peilbeheer en maaien continue zeer zorgvuldig afgewogen moet worden.

In het eerste kwartaal heeft de ecologische gedragscode nog steeds heel veel tijd gekost. De impact op ons onderhoud is groot maar de exacte (financiële) consequenties zullen we de komende periode gaan ervaren. Vanwege de nazorg voor de wateroverlast zijn er enkele projecten niet gestart. Inmiddels blijkt de hydrologische capaciteit extra te knellen en zijn we genooddaakt om aanvullend te prioriteren in interne en externe projecten. Bestuurlijk relevant in deze eerste periode betreft de achterblijvende doelrealisatie van 15% minder aanvoer naar de zuiveringen door afkoppelen en het herwaarderen van de gronden. Voorstellen zijn voorbereid voor bestuurlijke besluitvorming.

De zuiveringen presteren goed binnen de wettelijke eisen en onze eigen streefwaarden voor de KRW. We hebben voor de investeringen in de waterketen extra kritisch gekeken naar de data van ingebruikname. Daarbij gaan we uit van een investeringsvolume dat realistisch jaarlijks kan worden omgezet, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de doelstellingen van instandhouding en schoon water. De lopende pilot assetmanagement laat goede kansen zien om verbeteringen door te voeren op het gebied van kosten, risico's en uitvoering in de tijd.

De watertransitie biedt onze organisatie kansen en uitdagingen op verschillende fronten. De directie heeft in het eerste kwartaal van dit jaar een richtinggevend kader vastgesteld voor de toekomstige inrichting van de organisatie, met een verdere uitwerking gepland in het tweede kwartaal van 2025. Tegen het einde van het jaar wordt het besluitvormingsproces hierover afgerond, waarna de implementatiefase van start gaat. Hiermee investeren we in een toekomstbestendige organisatie die fit is voor de toekomst.

Strategische personeelsplanning en een dynamisch leerplan creëren mogelijkheden om nieuwe competenties te ontwikkelen en eigenaarschap bij medewerkers te bevorderen. Tegen de achtergrond van huidige krappe en meer dynamische arbeidsmarkt lukt het ons nog steeds om vacatures in te vullen maar merken wel dat de doorlooptijden van wervingsprocedures langer zijn en dat het invullen enkele specifieke functies zoals bij hydrologie lastiger is geworden. We volgen ontwikkelingen kort cyclisch en zorgen binnen de ruimte van ons p-budget voor tijdelijke oplossingen om zo doelrealisatie op niveau te houden.

Controllersparagraaf

De focus in de rapportages vanuit de Doelen Inspanningen Netwerken (DIN's) ligt voorsnog op de realisatie van de doelen en effecten. De relatie tussen de geplande doelen en effecten (Beleidsbegroting) en de inzet van de middelen (uren en €) voor zowel planning als realisatie verdienen meer aandacht.

In de bestuursrapportage ligt de focus op de beschrijving van de stand van zaken. Er wordt (te) weinig aandacht geschonken aan de vertaling vanuit de beschreven stand van zaken naar de consequenties voor de verwachte realisatie van doelen en prestaties en de te nemen acties om de verwachte afwijkingen te beperken c.q. te voorkomen.

Aan de hand van de voorstellen om de doelrealisatie te verbeteren kan de bijsturing door directie en dagelijks bestuur plaatsvinden en zichtbaar gemaakt worden voor het lopende boekjaar en kunnen de effecten naar de toekomst worden vertaald naar de op te stellen Voorjaarsnota en Beleidsbegroting.

Door deze focus wordt het algemeen bestuur ondersteund in de controlerende rol passend bij het verantwoordings- en sturend karakter van de bestuursrapportages. Tevens wordt voorkomen dat het algemeen bestuur op basis van de gedetailleerde beschrijvingen van de uitgevoerde acties overgaat tot stellen van verduidelijkende vragen over de beschreven details van de uitvoering. Het algemeen bestuur kan vanuit een soort "helicopterview" kijken naar de bestuursrapportages en de wijze waarop het dagelijks bestuur en de directie invulling geven aan de (bij)sturing op de wijze waarop de doelen en prestaties.

Ook in deze eerste Burap van 2025 lijkt het beeld dat de exploitatielasten qua jaareindeverwachting niet of nauwelijks zijn aangepast ten opzichte van de begrote bedragen. Voor de investeringen (bruto investeringen en te ontvangen subsidies op investeringen) geldt dat deze wel fors zijn bijgesteld. Het doorschuiven van investeringen naar latere jaren zal zeker effect hebben op de realisatie van doelen van de huidige geplande investeringen of de planning van toekomstige investeringen. Immers de inzet van uren voor de voorbereiding en realisatie van investeringen kan maar eenmaal plaatsvinden.

Om de verantwoordingsgesprekken te kunnen voeren, dient er bij alle betrokkenen ook tijd en ruimte te zijn om de stukken op te stellen, te beoordelen en te bespreken. Het uitgangspunt van deze gesprek is om naast de doelen en effecten ook te kijken naar de mens, de capaciteit en het geld.

Het voeren van integrale “goede gesprekken” en het beschouwen van “Waterschap De Dommel” zullen bijdragen aan het verbeteren van de realisatiegraad van de doelen en effecten, het inzichtelijk maken van de inspanningen van het waterschap en de trots van de medewerkers op het waterschap.

Tabellen en toelichting

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 -/- Begroting 2025 na wijziging
Lasten				
Rentelasten	10.673	2.143	10.714	41
Afschrijvingen	24.836	5.684	25.035	200
Personeelslasten	60.300	21.500	60.331	31
Goederen en diensten	90.560	44.174	91.196	637
Toevoeging aan voorziening	174	0	174	0
Totaal Lasten	186.542	73.501	187.450	909
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	785	97	785	0
Opbrengsten van derden	9.196	-927	9.029	-167
Bijdragen	1.731	155	1.741	10
Geactiveerde lasten	5.437	1.403	5.437	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
Totaal Baten	17.149	728	16.993	-157
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-169.392	-72.773	-170.458	-1.065
Waterschapsbelastingen	164.285	53.679	164.882	597
Kwijtschelding / oninbaar	-3.416	-48	-1.440	1.976
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	160.869	53.631	163.441	2.572
Dividend	765	765	765	0
Saldo van de financieringsfunctie	1.213	305	1.002	-211
Totaal Dekingsmiddelen	162.847	54.701	165.208	2.361
Onvoorzien	804	0	804	0
Nagekomen posten	0	0	0	0
Totaal	-7.349	-18.072	-6.053	1.296

De nettolasten (na correctie voor onzekerheden) komen naar verwachting ca. € 1,1 mln. hoger uit. De waterschapsbelastingen zijn ca. € 2,6 mln. hoger dan begroot. Per saldo komt de Jaareindeverwachting ca. € 1,3 mln. lager uit (minder nadelig resultaat) dan de Beleidsbegroting 2025.

De belangrijkste verklaringen tussen de Jaareindeverwachting 2025-1 en de Beleidsbegroting 2025 zijn:

- Hogere goederen en diensten (ca. € 0,6 mln.), dit wordt met name veroorzaakt door onvoorziene extra inkoop van grondstoffen voor RWZI Tilburg
- Hogere waterschapsbelastingen (ca. € 0,6 mln.), dit wordt met name veroorzaakt door hogere eenheden zuiveringsheffing nuts € 0,7 mln. en anderzijds een daling in de eenheden watersysteemheffing ingezetene € 0,2 mln.
- Lagere kwijtschelding (ca. € 2 mln.) Op basis van de informatie van de gemeenten in ons werkgebied over de omvang van het aantal kwijtscheldingsgerechtigden in de gemeenten en het effect op de verwachte omvang van de kwijtscheldingen is er bij de raming van de omvang van het effect op de kwijtscheldingen uitgegaan dat aanpassing van de norm naar 100% zou leiden tot een aanzienlijke toename van het kwijtscheldingsbedrag.

De werkwijze van De Dommel is echter dat kwijtschelding op verzoek van de belastingplichtige wordt verleend en dus niet automatisch vanuit de informatie van de gemeenten van de kwijtscheldingsgerechtigden. Vanaf 2026 gaan we over naar BSOB en de werkwijze van BSOB is dat zij voor kwijtschelding de lijn van de informatie vanuit de gemeenten volgen.

Zoals we bij de jaarrekening 2024 reeds hebben geconstateerd en gemeld blijft de verwachte groei in aantallen verzoeken en toekenningen kwijtschelding (automatisch of via aanvraag) als gevolg van wijziging 95% naar 100% is echter kleiner dan gedacht

Totaal investeringen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 minus Begroting 2025
Bruto investeringen	152.644	15.340	107.615	-45.029
Inkomsten	-24.510	-650	-13.823	10.687
Netto investeringen	128.134	14.690	93.792	-34.342

Het saldo tussen Jaareindeverwachting 2025-1 en Beleidsbegroting 2025 bedraagt totaal € 93 mln. -/- € 128 mln. = € 35 mln. minder netto investeringen.

De verschillen per beleidsveld zijn als volgt:

- Beleidsveld watersysteem ca. € 1,6 mln. minder (door lagere uitgaven portfolio Hoogwaterbescherming wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie St. Oedenrode). Lagere uitgaven portfolio Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie) alsmede vertraging door beroepsprocedures.
- Beleidsveld Waterketen ca. € 30 mln. minder (door vertraging diverse projecten, maar ook verhogen raming bij een project en aanpassen onzekerheidsmarge).
- Beleidsveld bestuur en bedrijfsvoering ca. € 2,4 mln. minder (door vertraging van diverse projecten).

3.1.3 Inhoud en argumenten

Voorstel 3: In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025.

Voorgesteld wordt om in de vorm van een pilot in 2025 voor maximaal 25ha van de ca. 100ha ruilgrond 'met beperkingen' uit te ruilen. Daarnaast wordt voorgesteld om tevens als pilot maximaal 25ha eigendom van agrariërs vrijwillig te herwaarderen. Voor een nadere uitwerking van het voorstel en de beperkingen wordt naar bijlage 2 verwezen. De afspraken worden met de grondeigenaar vastgelegd in een Kwalitatieve Verplichting.

De belangrijkste argumenten voor deze pilot zijn:

- Bijdrage aan watertransitie;
- Het waterschap doet ervaring op met het herwaarderen van landbouwgrond met een blijvende landbouwbestemming;
- We bieden een reikende hand naar de koplopers;
- Het levert een bijdrage aan de gesprekken met de provincie over de ALG-middelen;
- De kosten zijn proportioneel ten opzicht van het resultaat;
- Het instrument is in lijn met het grondbeleid.

3.2.1 Risico's

Voorstel 1: In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025-1.

De risico's zijn in de bestuursrapportage (bijlage 1) nader toegelicht.

3.2.2 Risico's

Voorstel 2: Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen.

De risico's zijn in de bestuursrapportage (bijlage 1) nader toegelicht.

3.2.3 Risico's

Voorstel 3: In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025.

De risico's bij de pilot zijn:

- De ruilgronden zijn voor een kleinere doelgroep interessant;
- Opname van het herwaarderen in de Groen Blauwe Catalogus (verwacht eind 2025/begin 2026) geeft de zekerheid dat er geen sprake is van staatssteun. Hier wordt op geanticipeerd omdat het risico op staatssteun klein wordt geacht;
- Het handhaven van de voorwaarden/beperkingen is niet voor alle bepalingen even makkelijk;
- De kosten zijn ingeschat op basis van eerste ervaringen.

Deze risico's zijn in bijlage 2 nader toegelicht.

4. Financiën

Zie paragraaf 3 en Burap 2025-1 (bijlage 1).

De pilot kosten voor het herwaarderen van 50ha beekdalgronden worden geschat op € 2,7 mln. De impact hiervan op de Beleidsbegroting 2025 en het eigen vermogen is weergegeven in bijlage 2. In de Beleidsbegroting 2025 is uitgegaan van een negatief resultaat van 7,3 mln.

Door de voorgestelde begrotingswijziging ad 2,7 mln. wordt dit een negatief resultaat van 10,0 miljoen voor 2025.

De jaareindeverwachting in de Burap 2025-1 geeft aan dat voor 2025 een negatief resultaat wordt verwacht van 6,0 mln., 1,3 mln. minder negatief dan de Beleidsbegroting 2025. Wanneer hier de herwaardering van de gronden in meegenomen wordt, wordt het negatieve resultaat naar verwachting 8,7 mln. Per saldo een verslechtering van 1,4 mln. ten opzichte van de beleidsbegroting 2025. Aangezien het boekjaar 2025 nog niet is afgelopen, heeft de komende maanden een afwijking van de realisatie ten opzichte van de begroting een verder effect op het uiteindelijke resultaat 2025. Het uiteindelijke resultaat 2025 wordt aan het eigen vermogen toegevoegd (positief resultaat) dan wel onttrokken (negatief resultaat).

In de beleidsbegroting 2025 werd verwacht dat het eigen vermogen eind 2025 op 18,6 mln. uit zou komen. Door het minder negatieve resultaat dan verwacht in 2024 en rekening houdend met de jaareindeverwachting 2025 inclusief herwaardering beekdalgronden wordt nu eind 2025 een eigen vermogen van 23,8 mln. verwacht.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Het DB en AB zullen bij de behandeling van de stimuleringsregeling geïnformeerd worden over de opgedane ervaringen met de pilot herwaardering beekdalgronden.

5.2 Externe communicatie:

Geen.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Niet van toepassing.

Besluit

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025-1.
2. Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen (bijlage 1).
3. In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025 (bijlage 2).

Aldus vastgesteld in de vergadering van 2 juli 2025.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

WATERSCHAP DE DOMMEL

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1

Januari – april 2025

Inhoudsopgave

1. Beleidsveld Watersysteem:	3
1.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024 voor Voldoende Water	3
1.2. Nadere toelichting bij Voldoende Water	7
1.3. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024 voor Droge Voeten	15
1.4. Nadere toelichting bij Droge Voeten	20
1.5. Exploitatie en investeringen beleidsveld Watersysteem	23
1.6. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen	27
1.7. Majeure projecten	28
2. Beleidsveld Waterketen:	31
2.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024 voor Schoon Water	31
2.2. Nadere toelichting bij Schoon Water	43
2.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Waterketen	48
2.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen	51
2.5. Majeure projecten	52
3. Beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering:	56
3.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024	56
3.2. Nadere toelichting beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering	65
3.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering	69
3.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen	73
4. Exploitatie en investeringen TOTAAL	74

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Voor 2025 staan de volgende hoofdonderwerpen centraal, welke ook om bestuurlijke besluiten vragen: Beïnvloeding beleid en dossiers extern, Achteruitgang grondwaterstanden voorkomen, Nieuw beleid voor (grond)water, Schoon en gezond water op korte en lange termijn, Water en ruimte, Toekomstbestendige waterschap en maatschappelijke vraagstukken, Innovatie		

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De programmering bij nieuwe initiatieven: Dat betekent dat wij, in lijn met eerdere DB besluiten, op dit moment aanvullend onderzoek doen naar de effectiviteit van bypasses in de getroffen gebieden. Ook onderzoeken wij of het mogelijk en wenselijk is om in de toekomst rekening te houden met (nog) extremere situaties in onze projecten. Deze onderzoeken geven ons mogelijk nieuwe inzichten in de wijze waarop de watertransitie succesvol kan zijn. Daarom nemen wij deze onderzoeken serieus en besteden wij hier in 2024 (en doorlopend in 2025) extra capaciteit en middelen aan.		

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Daarnaast nemen wij geuite zorgen uit ons gebied serieus. Wij besteden daarom aandacht aan de specifieke acties, zoals beschreven in het nazorgplan, te weten (niet limitatief): a. Organiseren extra bijeenkomsten/bewonersavonden; b. Onderzoek naar het treffen van extra maatregelen in getroffen gebieden; c. Wij voegen B watergangen toe aan de schouw.		
De voortgang van de nazorg wateroverlast wordt gerapporteerd in de Burap en zodra nieuwe beekherstelprojecten opgestart worden, wordt het algemeen bestuur geïnformeerd.		

1. Beleidsveld Watersysteem

Het beleidsveld Watersysteem omvat de inrichting, beheer en onderhoud van watersystemen, vergunningverlening en handhaving, Keur en beleid, innovatie en strategie met betrekking tot watersysteembeheer.

De JEV bruto investeringen (uitgaven) is 22% lager dan de begroting. Het gaat om verschuivingen in realisatie rond het einde van het jaar en een aantal lopende beroepsprocedures. Het eerder geschetste beeld van de verwachte realisatie van KRW maatregelen in 2027 verandert daarmee niet wezenlijk.

Inrichten watergangen	70% in 2027, pessimistisch 60%.
Vismigratie	73% in 2027, pessimistisch 70%
Herstel NNP's	64% in 2027, pessimistisch 60%

De implementatie van de ecologische gedragscode in 2025 vergt veel energie, met name voor omzetten van de maaiplanning. De exacte (financiële) impact op maaiwerkzaamheden en onderhoud watersysteem zijn nog niet te duiden. In de VJN zal met de Gedragscode rekening gehouden worden maar dit jaar zullen er ook kosten gemaakt moeten worden. Bij Burap 2 zal er meer bekend zijn over aard en omvang.

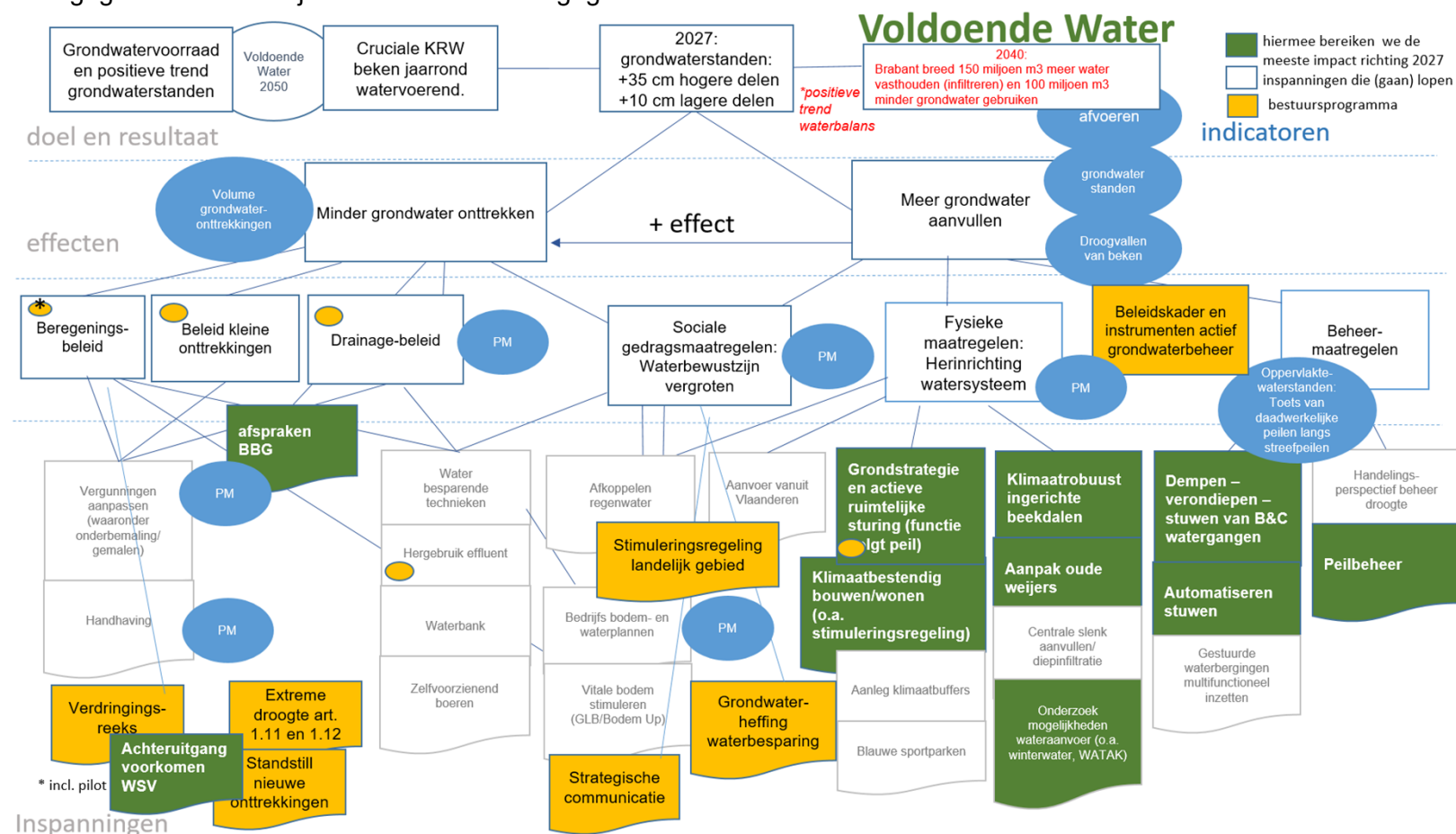
De hydrologische capaciteit is al langere tijd een knelpunt. Het is moeilijk om vacatures in te vullen en de wateroverlast en afhandeling daarvan gebruikt veel van de beschikbare capaciteit. In de begroting is aangekondigd dat er daarom geen nieuwe (beekherstel)projecten opgestart zullen worden. Tegelijk zal er een herprioritering in de totale portefeuille voor watersysteem moeten plaatsvinden. Dit wordt momenteel voorbereid.

Vanaf 2023 t/m 2027 reserveren we jaarlijks € 4 mln. (totaal € 20 mln.) voor de Stimuleringsregeling gemeentelijke uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Per ultimo 2024 was hiervan reeds € 12 mln. beschikt/toegezegd. De aanvraag voor de overige € 8 mln. wordt uiterlijk 31 juli 2026 ingediend. De projecten zijn dan uiterlijk 31 december 2027 afgerond. Het risico bestaat dat niet alle door de gemeenten uit te voeren projecten tijdig aangevraagd en gerealiseerd worden. Tegelijk zal het doel van de regeling, te weten 15% minder aanvoer naar de RWZI's, ook met volledige inzet van middelen zeker niet gehaald worden. Er wordt een voorstel met keuzes voor vervolgacties voorbereid zodat doelrealisatie mogelijk wordt.

In het eerste kwartaal zou een pilot gestart worden voor het herwaarderen van agrarische gronden. Herwaarderen van gronden biedt veel kansen voor de omgeving en voor de transitie. Op dit moment biedt de Catalogus Groen Blauwe diensten nog geen ruimte waardoor deze herwaardering niet via een Stimuleringsregeling kan worden uitgevoerd. Een pilot is wel mogelijk. Het doel van de pilot is om ervaring op te doen over de aanpak en in hoeverre er draagvlak voor is. De afwaardering van de grondwaarde van deze pilot komt ten laste komt van de exploitatie terwijl eerder werd uitgegaan van afwaardering via de projecten. Deze afwaardering was niet voorzien in de exploitatiebegroting en wordt momenteel middels een voorstel voor begrotingswijziging voorgelegd aan het bestuur.

1.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025 voor Voldoende Water

In het doelen inspanningen netwerk (DIN) zijn de doelen, het resultaat en de effecten in relatie tot de geplande activiteiten en inspanningen weergegeven. Tevens zijn de indicatoren weergegeven in blauwe bollen.

1.2. Nadere toelichting bij Voldoende Water

Grondwaterstanden

We begonnen 2025 nat tot erg nat. Het overheersende beeld op 1 januari was dat de grondwaterstanden over het gehele gebied hoog waren voor het tijd van het jaar. Vanaf februari werd het droger, de gevallen neerslag zat onder het gemiddelde. Vooral in maart bleef de neerslag uit en is maart 2025 een van de droogste maanden maart sinds het begin van de metingen, vergelijkbaar met 2022.

Aangezien er vorig jaar ook veel meer water is afgevoerd dan normaal heeft de grote hoeveelheid neerslag niet bijgedragen aan de grondwateraanvulling. De grondwaterstanden laten een dalend beeld zien.

Voor onze waterbeheerders betekent deze omslag dat er per locatie voor maatwerk moet worden gekozen: kortdurend water afvoeren waar het nog erg nat is. En water vasthouden waar mogelijk. Dat is balanceren tussen 2 uitersten.

Ontwikkelingen grondvoorraad

Stand van zaken voorraadrekening (VRR) waterschap

De voorraadrekening toont de oppervlakte van grond die het waterschap in eigendom heeft. Dit zijn de gronden op plekken waar projecten gepland zijn en gronden die als ruilgrond kunnen worden ingezet voor projecten om grond op de juiste plek te krijgen. De voorraadrekening mag conform AB-besluit van 13 juli 2022 maximaal 600 hectare groot zijn. In onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen van de voorraadrekening voor 2025 opgenomen.

	BB2025		JEV-1	
	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €
Saldo grondvoorraad op 01-01-2025	369	€ 29.506.243,30	351	€ 28.794.386,22
Aankoop (gerealiseerd)			40	€ 3.842.815,75
Aankoop (verwacht)			98 ¹	€ 11.137.758
Verkoop (gerealiseerd)			-3	-€ 208.511,20
Verkoop (verwacht)			-30	-€ 2.405.101
Projectmutaties (gerealiseerd)			0	0
Projectmutaties (verwacht)			-52	-€ 4.212.685
Saldo grondvoorraad 31-12-2025	403	€ 32.964.261,84	404	€ 36.948.662,94
<i>Te verwachte rente</i>				<i>€ 904.000</i>

Saldo meerjarig

	Grondvoorraad in ha per 1-1	Boekwaarde VRR in €
2025	351	€ 28.794.386,22
2026	404	€ 36.948.662,94
2027	463	€ 45.836.636,36
2028	394	€ 41.422.502,82

¹ Er wordt rekening gehouden met een realisatiepercentage van 50%. Vanaf de BB2026 wordt een realiteitspercentage per transactie opgenomen, waardoor tot realistischere aannames gekomen kan worden.

2029	401	€ 43.360.008,32
2030	381	€ 39.991.734,56
2031	404	€ 43.286.734,56

Er is altijd onzekerheid over de te realiseren aankopen en verkopen gedurende een jaar (zeker in Q1 en Q2). Dat geldt ook voor 2025. Voor de overige te verwachte transacties is een slagingskans opgenomen van 50%.

Binnen de gebiedsgerichte aanpakgebieden (GGA's) wordt hard gewerkt aan grondstrategieplannen om meer zekerheid te krijgen op grondbeschikbaarheid. Bovendien heeft het waterschap zich actiever op de grondmarkt begeven, met name ook waar het gaat om de aankoop van bedrijven. Hier zijn de eerste successen inmiddels geboekt waardoor het waterschap een betere grondpositie verkrijgt en de verkoper/grondeigenaar een totaaloplossing geboden wordt. Desondanks blijft de huidige onzekerheid waarmee grondeigenaren te maken hebben, het behalen van succes erg moeilijk maken.

Voldoende Water

Droogteagenda: meer grondwateraanvulling

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
2040 - Brabantbreed 150 miljoen m³ meer grondwateraanvulling Is voor Waterschap De Dommel gelijk aan: 50 miljoen m³ meer grondwateraanvulling Wat op basis van de voorjaarsgrondwaterstand gelijk is aan: 35 cm verhoging op de hoge gronden 20cm op de flanken 10 cm op de lage gronden	- In de Voorjaarsnota 2026-2030 zal op basis van de actualiteit een algemeen beschouwend beeld met maatregelen water vasthouden gegeven worden. - Er wordt een keuze gemaakt in de vorm van presenteren van de voortgang in de tijd op de doelen. - De voortgang in de tijd op de doelen is op hoofdlijnen inzichtelijk en gekoppeld aan effectiviteit van maatregelen en besluiten.		Er is een algemeen beeld op hoofdlijnen en daarin zit nog geen vertaling naar de tijd. Er wordt blijvend gewerkt aan het weergeven van een concreter beeld. Door de werkzaamheden ten gevolge van de wateroverlast heeft dit vertraging opgelopen. Ingezet wordt om dit jaar inzicht te geven over het effect van de huidige inspanningen.
	Eind 2025 beschikken we over een jaarlijkse Brabant brede toestandrapportage en een operationeel Brabant breed Grondwater Informatie Platform. In aanvulling op deze jaarlijkse rapportage wordt 6-jaarlijks een rapportage opgesteld die ontwikkelingen en trends inzichtelijk maakt.		Dit resultaat is benoemd in het Plan van Aanpak bij speerpunt 6 van de Droogteagenda. Voor de ontwikkeling van de toestandrapportage is er een brabantbrede werkgroep onder leiding van waterschap Aa en Maas. Er zal ambtelijk en mogelijk daarna bestuurlijk gestuurd worden op het activeren van deze werkgroep.

Kleine onttrekkingen

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Kleine onttrekkingen	- Aantal meldingen zit op ruim 24.000. Melden kon tot 1 oktober 2024. Alle niet gemelde kleine onttrekkingen en meldingen na 1 oktober worden gezien als illegaal. - Er wordt een nieuwe analyse gemaakt op basis van alle meldingen. Deze analyse zal begin 2025 worden opgeleverd. Deze analyse vormt de basis om te bepalen hoe om te gaan met het toekomstig beleid. Dit zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het DB in Q2 van 2025.		

Dempen, verondiepen, stuwen van B/C watergangen en aanpak oude weijers

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In het kader van het Grondwaterconvenant verkennen we met de partners waar de grootste kansen en mogelijkheden liggen en geven we uitvoering aan maatregelen die bijdragen aan het aanvullen van meer grondwater. Uitvoering van projecten vindt plaats vanuit de GGA's, waterschapsprojecten, TBO's (terrein beherende organisaties) en gemeenten. Ontwikkelen van instrumenten o.a. het aanpassen van wet- en regelgeving.	Het team voor waterconserverende maatregelen is omgevormd naar klimaatrobuuste maatregelen om ook werkzaamheden te verrichten voor acties wateroverlast.		Het team klimaatrobuust heeft ten gevolge van de wateroverlast minder infiltratie maatregelen kunnen uitvoeren. Er waren ruim 50 maatregelen gepland en daar werkt het team aan maar realisatie zal naar verwachting lager zijn.

Optimalisatie bestaande aanvoer en extra winteraanvoer

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- In theorie zou het mogelijk zijn om extra water te infiltreren door de aanvoer van Maaswater te optimaliseren. We onderzoeken of dit daadwerkelijk mogelijk is rekening houdende met de waterkwaliteitsaspecten, ruimtevraag, beschikbaarheid van water en technische haalbaarheid. - Vasthouden winterwater in beken - Doel is om de winteraanvoer te vergroten via het bestaande aanvoersysteem van Lommel op de Beekloop. - Kunstmatige infiltratie	In 2025 willen we uit laten zoeken welke keuzes er voorliggen (o.a. op technisch vlak, kwalitatieve haalbaarheid en beleidsvragen) om een concreet plan van aanpak te kunnen maken.		

Oppervlaktewatergestuurd peilbeheer in A wateren en klimaatrobuust ingerichte beekdalen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- Spoor 1: Het vastleggen en up to date houden van de streefpeilen in de datasystemen en beheren op basis van deze streefpeilen. - Spoor 2: Klimaatrobuust ingericht beekdalen in combinatie met systeemherstel door anders inrichten en beheren van de B en C watergangen en infiltratie in oude weijers op de koppen en flanken (zie hierboven). - Gemiddeld streven we hierbij naar een peilstijging van 20 cm in de beken en A-watergangen.	- Spoor 1 was eind 2024 gereed. - Continuering van de ingezette middelen spoor 2: stimuleringsregeling landelijk gebied uitdragen en werken met de watervisie Aangepaste beheerbeleid voor de B en C watergangen Met realisatie- en GGA projecten versterken we de inrichting van robuuste beekdalen gericht op systeemherstel. - Na de onderzoeken en leerpunten vanuit de wateroverlast volgt besluitvorming voor koers en tempo watertransitie en tempo voor dit onderdeel. - Zie evaluatie wateroverlast	 	

Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In 2027 stroomt 15% minder water af dan in 2022 naar de zuivering, waardoor lokaal wordt vastgehouden en geïnfiltrerd.	- Overzicht van de voortgang tot en met 2024. - Scenario's voor het versterken en versnellen van doelrealisatie. - Haalbaarheidscheck op de ambitie. - Gepland voor Q1 2025.		

Droogteagenda: vermindering van de grondwateronttrekking vanuit drinkwater, landbouw en industrie in Brabant

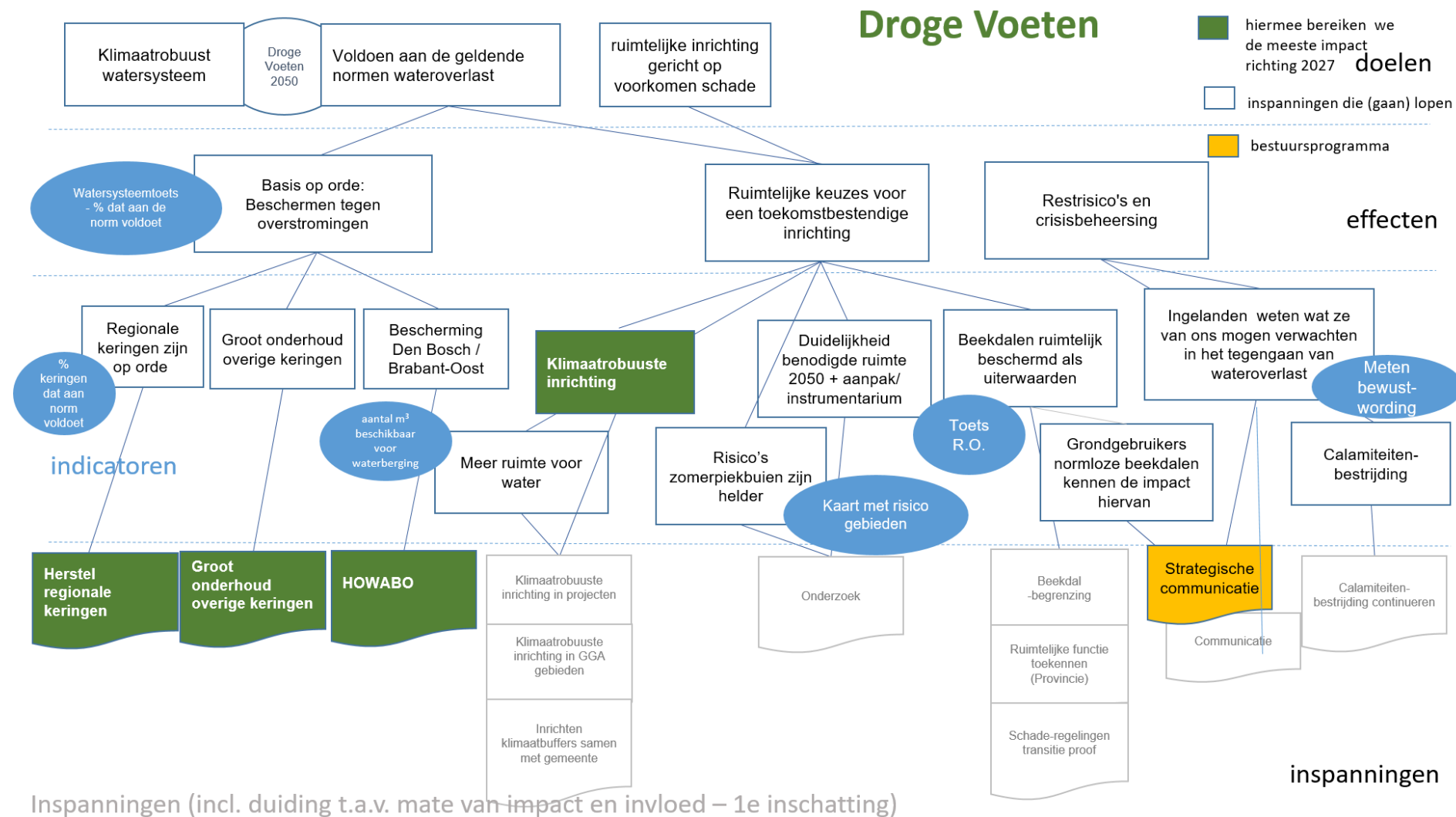
Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- We werken aan deze doelen door vernieuwing van het beleid voor beregening, pilots golf- en sportterreinen en het beleid voor de kleine grondwateronttrekkingen. - Vanuit een Brabant brede werkgroep wordt gewerkt aan nieuw beregeningsbeleid met als reductiedoel een vermindering van de grondwateronttrekking voor beregening met 20-40% ten opzichte van 100 mln. m3/jaar Brabant breed (2040), reductie ca. 5-10 mln. m3/jaar voor Waterschap De Dommel (indicatieve berekening op basis van opgegeven onttrokken m3).	Eind 2025 zal het beregeningsbeleid in ontwerp klaar moeten zijn om de inspraak in te gaan. De verwachte invoerdatum is 1 januari 2027.		Er is eind 2024 een systematiek afgesproken voor nieuw beregeningsbeleid door de stuurgroep. Deze wordt nu verder uitgewerkt. De infiltratiepilots met golfterreinen staan op losse schroeven door onvoldoende kwaliteit van het te infiltreren water.
Bijdrageregelingen 1. Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie (aanvragen t/m 31 juli 2026, uitvoering t/m 31 december 2027) 2. Subsidie klimaatbuffers (aanvragen t/m 2026, uitvoering binnen 3 jaar) 3. Stimuleringsregeling landelijk gebied (aanvragen n.t.b., uitvoering n.t.b.) In 2026 evalueren we de regelingen en worden besluiten voorgelegd voor de periode 2027-2030	- De Stimuleringsregeling Landelijk Gebied is van kracht, verwachting maart/april 2025. - Uitvoeren van de regelingen en voortgang rapporteren via de Burap.		

Overige resultaten

Onderwerp	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Verordening in combinatie met aanpassen beleidsregels	Geen achteruitgang is gepland voor eerste behandeling in DB in Q1 2025. Stand still (grote) onttrekkingen DB Q1 2025.		Loopt, maar vertraagd
Verordening Brabantbreed Beleidsrijk	De organisatie hiervan is in opbouw. Concept planning: beregeningsbeleid (Q1), drainagebeleid (afhankelijk van vaststelling verordening geen achteruitgang), grondwatergestuurd peilbeheer (Q4, is afhankelijk van lopende verkenning).		Loopt, maar vertraagd
Artikel 1.11 en 1.12 (wsv)	Definitieve aanbieding beleidsregel wordt verwacht in Q2 2025.		Door het vertrek van de behandelend collega heeft het dossier Q1 stilgelegen. Inmiddels is het traject weer opgestart.

1.3. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025 voor Droge Voeten

In het doelen inspanningen netwerk (DIN) zijn de doelen, het resultaat en de effecten in relatie tot de geplande activiteiten en inspanningen weergegeven. Tevens zijn de indicatoren weergegeven in blauwe bollen.

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
<i>Ontwikkelingen / bijsturing naar aanleiding van evaluatie wateroverlast</i> De vastgestelde impactweergave en daaraan gekoppelde prioritering moet worden aangevuld (aangescherpt), mede naar aanleiding van de natte winter. Uitvoeren vraagstukken droge voeten/wateroverlast (in Q1 en Q2 2025): - Klimaatscenario's en gebruik modellen voor neerslagsituaties - Het onderzoek naar Bypasses voor sturing in extreme neerslag- / grondwatersituaties - Normen/kaders voor extreme grondwatersituaties bij projecten - Evaluatie tijdelijke afvoermaatregelen in overlast-gebieden (nat de winter in) - Watersysteemanalyse en regionale stresstesten - Tussenevaluatie WBP5 Naar aanleiding van uitkomsten en samenhang van bovengenoemde onderdelen volgt het bestuurlijk gesprek over (bij)sturing van de koers en tempo van de watertransitie in het 3e kwartaal.		
Zoals ook voor de andere DIN's geldt, wordt ook op dit thema de strategische communicatie omvangrijker; de urgentie en impact ervan wordt groter.		
Opgaven als de schaderegelingen transitieproof maken, de onderzoeksvragen hoogwater en de nazorg en herstelwerk hoog water (afkalving oevers, aanzanding) vragen om extra tijd en aandacht. Dit heeft hoge prioriteit, waardoor overige (extra) inspanningen op dit onderdeel nog niet volledig in beeld zijn.		Loopt. April 2025 heeft de manager JZ de opdracht gekregen om te zoeken naar alternatieve afhandeling schadeclaims. Dit onderzoek is in gang gezet dmv een BOT sessie met DB en brainstorm met managers. Het bepalen van de gewenste oplossingsrichting voor oeverafkalving per probleemlocatie vertraging opgelopen, met name doordat

		de Gedragscode aanzienlijk veel tijd heeft gekost (en nog steeds). Acute knelpunten, bijvoorbeeld waar de oeverafkalving dicht bij (bij)bebouwing plaats vindt, worden binnen begroting met prioriteit opgelost, meestal door het plaatsen van beschoeiing.
--	--	---

Het herstel van de keringen (regionale en overige)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De basis op orde: “Beschermen tegen wateroverlast”. De opgave kent twee deelopgaven: 1. Het herstellen van de ‘normatieve toestand’ door uitvoeren van groot onderhoud en/of; 2. Het versterken van keringen als gevolg van herijking van het beoogde beschermingsniveau. Met betrekking tot de opgave herstel overige keringen zien we dat er voor planperiode WBP5 een aanvullende versterkingsopgave voor de regionale keringen is ontstaan. Door meevallers bij de overige keringen in de periode tot 2027 kan de aanvullende opgave binnen het bestaande programma opgevangen worden. De aanvullende versterkingsopgaven voor planperiode WBP5 zijn: • Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten te Eindhoven;	• Herstelopgave Vaantjesdijk gereed in 2024. In 2025 verkeert dit project in de nazorgfase; • In 2025 is het project herstel Dommeldijken aan gestuurde waterberging Bossche Broek Noord in uitvoering. Oplevering van het project is voorzien Q4 2025; • Herstelopgave keringen rondom gestuurde waterberging Logtse Baan / Logtse Velden gereed in 2024. In 2025 verkeert dit project in de nazorgfase. • In 2025 is het project Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten in uitvoering. Oplevering van het project is voorzien Q4 2025; • Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – ’s-Hertogenbosch. Dit project beoogt de realisatie van een gesloten stelsel van regionale waterkeringen voor hoogwaterbescherming van de		

• Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – • 's-Hertogenbosch.	dorpen Esch, Vught, Sint-Michielsgestel en de stad 's-Hertogenbosch (HOWABO, zie onder). In 2025 doorloopt dit project een m.e.r.-procedure als (wettelijk verplicht) onderdeel van de verkenningsfase. De verkenning resulteert in een voorkeursalternatief en voorbereidingsbesluit.		
---	--	--	--

HOWABO (Hoogwaterbescherming Den Bosch en omstreken)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Een vastgesteld programma HoWaBO (Hoogwateraanpak Brabant Oost).	• De verkenning (periode 2024-2025) resulteert in een voorkeursbeslissing en een kaderstellend besluit = vastgesteld Omgevingsprogramma Hoogwateraanpak Brabant Oost. Deze beleidsontwikkeling doorloopt een wettelijk verplichte plan-m.e.r.-procedure via de route: NRD->PlanMER->VKA. NRD: Notitie Reikwijdte en Detailniveau PlanMER: Milieu-effectrapportage VKA: Voorkeursalternatief (resultaten 2025) In de voorkeursbeslissing geven de bevoegd gezagen waterschappen Aa en Maas en De Dommel en Provincie Noord-Brabant aan wat de resultaten zijn van de uitgevoerde verkenning en welke oplossing de voorkeur heeft. Ook staat erin hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken.		

Watersysteemtoets

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- Watersysteemtoets uitgevoerd (2024 - 2025) - Opgave en maatregelen volgend uit watersysteemtoets bepaald en programma bestuurlijk vastgesteld.	- Een nieuw hydrologisch model wordt nu gemaakt. - Oplevering Watersysteemtoets is voorzien in 2025 en vervolgens behandeling in DB. - Daarna, dat wordt dan eind 2025, aanbieden aan de Provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van het resultaat de eventuele consequenties doorvertalen in beleid, zowel in de Ruimtelijke Ordening (provincie) als op Beleid Droge Voeten (waterschap).		

1.4. Nadere toelichting bij Droge Voeten

Stand van zaken nazorg hoogwater 2024

Dit jaar hadden we tot in februari op veel plekken langdurig hoge grondwaterstanden na de lange natte periode. In januari viel er nog veel regen, in februari wat minder dan gemiddeld. Sinds eind februari van dit jaar is er nauwelijks regen gevallen in het Dommelgebied. Overal in het stroomgebied zien we de afgelopen maand de grondwaterstanden dalen. Op dit moment is het grondwater gezakt tot normaal peil of zelfs laag voor de tijd van het jaar. Er zijn echter ook plekken, met name in natuurgebieden en op percelen met leemlagen, waar het nog nat is voor deze periode.

In 2024 heeft het AB, met name in de periode juni/juli, debat gevoerd over de situatie en zijn er afspraken gemaakt. In deze paragraaf wordt u meegenomen in de stavaza van deze acties en planning voor het bespreken van de inzichten en de resultaten van de onderzoeken.

Stand van zaken afspraken

Extra maatregelen en inspanningen De Kempen

Afgelopen herfst en winter was ons beheer gericht op overtollig water afvoeren. Stuwen stonden laag. Het was nat en de bodem was verzadigd door de vele regen. In De Kempen zijn extra maatregelen genomen na een lange periode van grote wateroverlast in dat gebied. Eén van die maatregelen was intensiever maaien waar dat volgens wet en regels mag. En het laag laten staan van de stuwen in beken en sloten op plekken waar dat nodig was. Inmiddels wordt weer regulier beheerd.

Er zijn met de gemeente Reusel-De Mierden afspraken gemaakt over de brug Buitenman. De gemeente weegt af hoe zij maatregelen willen nemen met de brug. Het waterschap is in afwachting van het resultaat.

In het Kempengebied maar ook daarbuiten zijn diverse bijeenkomsten geweest met hoog water als thema. Dit zijn uiteenlopende bijeenkomsten zoals klankbordgroepen, bestuurlijke overleggen, bedrijfsbezoeken etc. Er is ruimhartig ingegaan op verzoeken om over het onderwerp met het waterschap in gesprek te gaan. Daarin hebben de bestuurders en de ambtenaren samen opgetrokken.

Verzoeken om schadevergoeding

- Schadeclaims onrechtmatige daad

We hebben in totaal 54 meldingen gekregen nav de wateroverlast in mei / juni 2024. (Het totale aantal zaken onrechtmatige daad ligt hoger).

Op dit moment hebben we nog 15 openstaande zaken en zijn 9 schadeclaims nog in behandeling bij verzekeraar Centraal beheer Achmea.

- Schadeclaims nadeelcompensatie_

We hebben 35 meldingen (nadeelcompensatie) geregistreerd waarin een verband wordt gelegd met een project of waterconserveringsmaatregel. Daarvan staan 23 zaken nog open.

Het vaststellen of er sprake is van causaal verband tussen genomen maatregelen en de gestelde geleden schade is zeer complex.

Onderzoeken

Er worden verschillende onderzoeken uitgevoerd waarvan de resultaten als input dienen om in te spelen op de koers van het waterschap en de watertransitie.

- Er wordt door een onafhankelijk adviesbureau onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van hoogwaterbypasses in het verminderen van wateroverlast in delen van de beekdalen bij extreme neerslag en grondwatersituaties. Het resultaat wordt na de zomer verwacht.
- Dit jaar wordt er een watersysteemtoets en stresstesten uitgevoerd met een geactualiseerd model en de laatste klimaatscenario's van het KNMI (2023).
- In 2024 is gestart met een bovenregionale stresstest die samen met waterschap Aa en Maas wordt uitgevoerd. Dit jaar worden waterbeelden en een impactanalyse uitgevoerd. In 2026 volgen risicodialogen en een uitvoeringsagenda.
- Een evaluatie van het effect van de afvoermaatregelen in overlast gebieden (nat de winter in)
- Overzicht van de normen en kaders waar het waterschap aan gehouden is bij extreme grondwatersituaties bij o.a. beheer en ontwerp bij projecten.

In contact met de omgeving

Het doel is om in gesprek te gaan met de omgeving om:

- meer begrip te krijgen voor elkaar;
- de responsiviteit van het waterschap te versterken waarbij de organisatie zich enerzijds ontwikkelt tot een activerende overheid en anderzijds actief feedback ophaalt op het eigen functioneren en uitleg geeft wat ze hiermee doet.

In de tweede helft van 2025 worden hiervoor twee pilot-bijeenkomsten georganiseerd: één in het stedelijk gebied en één in het landelijk gebied.

Op 12 maart 2025 heeft het dagelijks bestuur de aanpak voor in contact met de omgeving gedeeld in een beeldvormende bijeenkomst met het algemeen bestuur.

Vervolg

Over het hoogwater volgt nog een waterbrief naar het algemeen bestuur vóór de zomervakantie.

De inzichten die vanuit de bovenstaande genoemde punten worden opgedaan samen met de tussenevaluatie WBP-5 worden integraal behandeld in het algemeen bestuur.

De planning is dat op 27 augustus 2025 het in de beeldvormende bijeenkomst wordt behandeld en op 3 september 2025 oordeelsvormende in de commissie.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

De waterveiligheidsopgaven worden groter, waardoor kosten om te komen tot het borgen van de waterveiligheid in 2050 in de toekomst verder dreigen op te lopen. De signalen voor het ontoereikend zijn van de budgetten voor de periode 2030-2036 voor het behalen van de

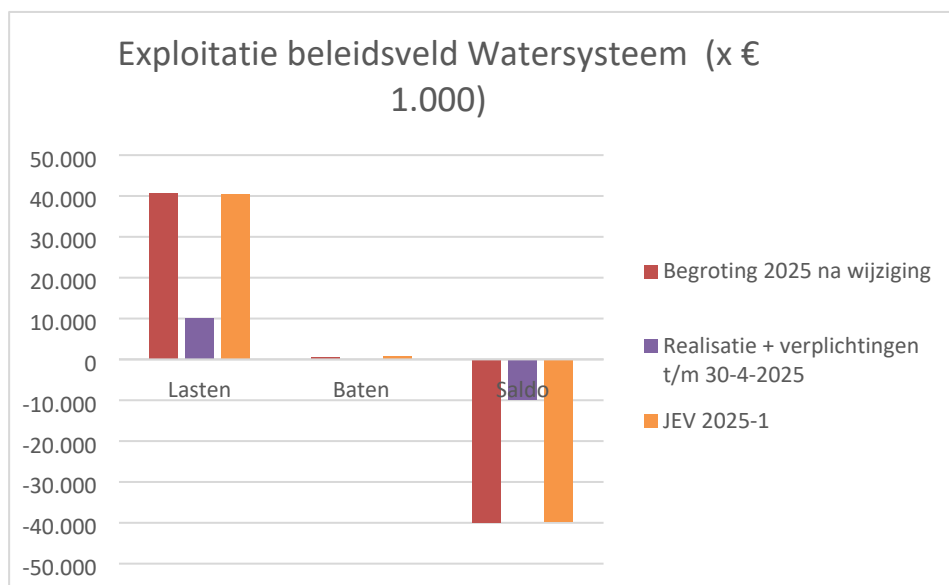
doelen in 2050 hebben vorig jaar geleid tot de nodige bestuurlijke drukte. Waterschap De Dommel heeft middels een brief aan de programmadirectie HWBP en de uniecommissie Waterkeringen (CWK) ambtelijk en bestuurlijk aandacht gevraagd door het stellen van aanvullende voorwaarden aan de aanvullende financiering. Deze voorwaarden hebben onder andere betrekking op het concretiseren van de afspraken over het realiseren van de 10% projectgebonden eigen bijdragen over de werkelijke uitgaven en de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en realiteitswaarde van de plannings. In de Algemene Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen zijn deze voorwaarden bekrachtigd en vormen daarmee onderdeel van de opdracht voor het proces van herijking HWBP.

Dit proces van herijking HWBP is in volle gang en is gericht op besluitvorming in de Algemene Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van december 2025. De conceptversie zal naar verwachting medio 2025 beschikbaar komen voor een eerste behandeling in de commissie Waterveiligheid van de UvW. Aan de hand van deze conceptversies zal het bestuur van het waterschap worden geïnformeerd en meegenomen in het bestuurlijke besluitvormingsproces.

1.5. Exploitatie en investeringen beleidsveld Watersysteem

Exploitatie:

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1
Lasten			
Rentelasten	3.424	604	3.269
Afschrijvingen	6.210	1.392	5.852
Personeelslasten	77	38	77
Goederen en diensten	29.618	8.036	29.866
Totaal Lasten	39.329	10.070	39.064
Baten			
Opbrengsten van derden	483	64	548
Bijdragen	178	17	178
Totaal Baten	661	81	726
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-38.668	-9.989	-38.338
Nagekomen posten	0	0	0
Totaal	-38.668	-9.989	-38.338

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,5 mln. lager dan de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door vertragingen bij diverse projecten.

Goederen en diensten

De stijging ten opzichte van de begroting van € 0,3 mln. wordt met name veroorzaakt door:

- Klimaatbuffers is verlaagd. -/- € 0,2 mln.
- Realisatie watersystemen is hoger, met name veroorzaakt door de verhoging van advisering door derden en

resultaat grondbank.

+ € 0,5 mln.

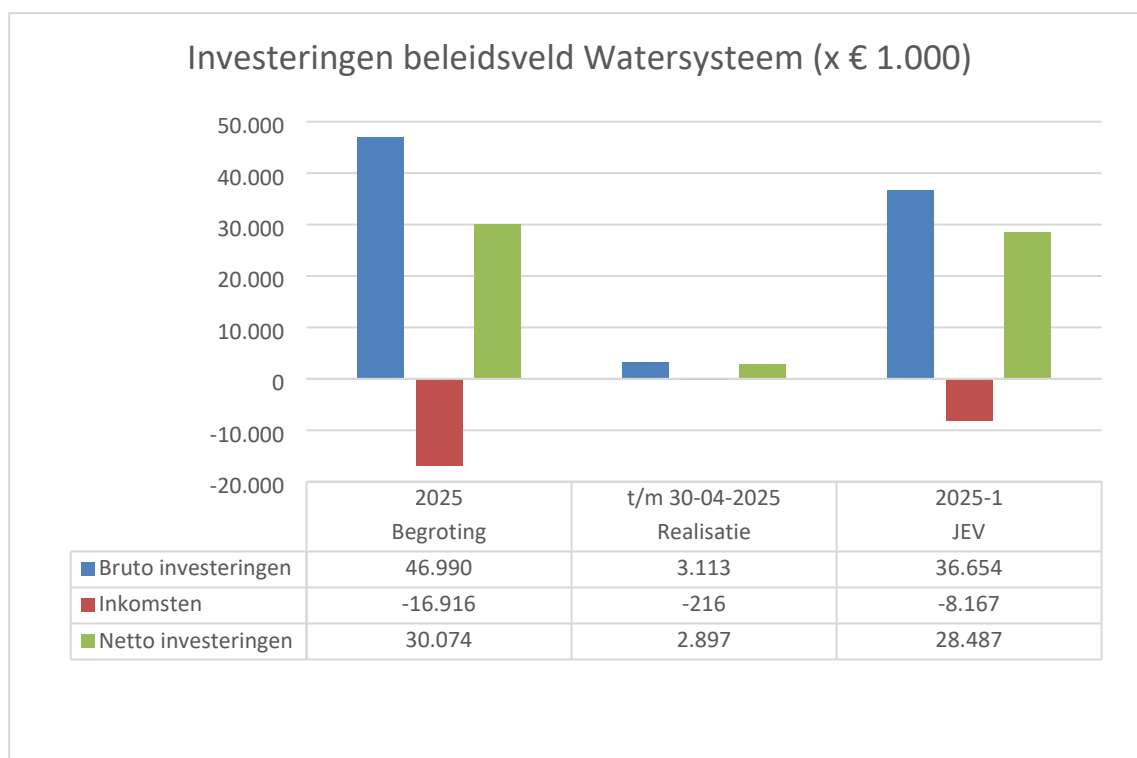
Investerings:

Beleidsveld Watersysteem overig (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	12.750	1.218	13.580
Inkomsten	-1.360	0	-1.172
Netto investeringen	11.390	1.218	12.408

Beleidsveld Watersysteem Hoogwaterbescherming (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	11.243	1.612	8.601
Inkomsten	-2.330	0	-82
Netto investeringen	8.913	1.612	8.519

Beleidsveld Watersysteem inrichtingsdoelen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	22.997	283	14.473
Inkomsten	-13.226	-216	-6.913
Netto investeringen	9.771	67	7.560

Totaal Watersysteem (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	46.990	3.113	36.654
Inkomsten	-16.916	-216	-8.167
Netto investeringen	30.074	2.897	28.487

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

Watersysteem overig

De jaareindeverwachting is circa € 1,0 mln. hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Latere levering investeringen onderhoud (vrachtwagen en tractoren) van ca. € 1 mln.
- Vervanging stuw afwatering Boxtel: verhoging raming voor 2025 met € 2 mln.

Hoogwaterbescherming

De jaareindeverwachting is ca. € 0,4 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal zaken zoals hieronder benoemd:

- Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode: in verband met POP-subsidie is er veel energie gezet op het tijdig realiseren (en factureren) van werkzaamheden van het bestek. Hierdoor zijn zowel meer uitgaven als inkomsten geboekt in 2024.
- Herstel overige keringen Halder-Volmeer: gaat eerder naar realisatie dan gepland, waardoor kosten naar voren zijn gehaald.
- Herstel overige keringen Bossche Broek Noord: gaat eerder naar realisatie dan gepland, waardoor kosten naar voren zijn gehaald.
- RK Klotputten: vanwege een nog te doorlopen procedure is de uitvoering van het project met een half jaar vertraagd. Dat betekent dat de uitvoering niet in 2025 gerealiseerd is, maar pas in 2026 wordt opgeleverd.
- Hoogwaterbescherming Vught: er is extra voortgang geboekt binnen dit project.

Watersysteem Realiseren Inrichtingsdoelen

De jaareindeverwachting is ca. € 2,2 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal zaken zoals hieronder benoemd:

- Programmasturing: door te investeren in realistischere ramingen op projectniveau is de programmacorrectie een stuk lager dan in voorgaande jaren.
- Essche Stroom Bruggelaar: er is sprake van een versnelde uitvoering door de aannemer.
- Beekherstel Groote Beerze traject 2: voor dit project loopt op dit moment een beroepszaak, wat voor enige vertraging heeft gezorgd. Een deel van de uitvoering vindt daardoor plaats in 2026.
- BHS Run Schaiksedijk/Stevert: voor dit project loopt op dit moment een beroepszaak, wat voor vertraging heeft gezorgd. Een significant deel van de uitvoering vindt daardoor plaats in 2026.
- Beeksche waterloop: dit project is getemporiseerd vanwege het verschuiven van extra hydrologische capaciteit naar de nazorg van de wateroverlast in 2023/2024
- GGA Grenscorridor: het opgenomen budget was te optimistisch, omdat het langer duurde om projectteams te formeren.

1.6. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Het risico op extreme en steeds extremere weersituaties, nat en/of droog, is waar we ons continu op richten met het WBP5 doel van een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Specifiek voor 2025 speelt het risico op wateroverlast doordat de grondwaterpeilen hoog staan bij het ingaan van de winterperiode. Op de locaties die veel overlast hebben en hebben gehad worden tijdelijk extra maatregelen voor afvoer genomen. Begin 2025 wordt geëvalueerd of de maatregelen doorgezet moeten worden.		
Gevolgen van de ecologische gedragscode. Grote kans dat er begin 2025 geen gedragscode is en we voor elke maaiactiviteit een vergunning aan moeten vragen, waardoor we wellicht extra maatregelen moeten nemen.		
Vervangen stuwen Afwatering Boxtel, Nemelaer, St. Michielsgestel en Vughterstuw; totaal investeringsvolume opgenomen in Beleidsbegroting 2025 € 7,6 mln. Onzekerheid van circa € 10 mln. of het opgenomen investeringsvolume voldoende is. Momenteel wordt nader onderzoek verricht.	 	Op dit moment zijn de resultaten van het onderzoek nog niet bekend.

1.7. Majeure projecten

Onderstaande projecten zijn in de Beleidsbegroting 2025 als majeur aangemerkt

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
Hoogwaterbescherming Vught	Herstel 25 km kering		Geld: In de VJN2026 wordt voorgesteld om circa 25 miljoen uit de reserves HOWABO over te hevelen naar het project P068714 Hoogwaterbescherming Vught, zoals ook opgenomen in het daaraan ten grondslag liggende kredietvoorstel. De kosten zijn hoger dan eerder geraamd omdat op dit moment beter zicht is op de scope van het project en daarmee een betrouwbaardere raming gemaakt kon worden. Tijd: In 2025 doorloopt dit project een m.e.r.-procedure als (wettelijk verplicht). De verkenning (2025 en 2026) resulteert in een voorkeursalternatief en projectbesluit. De planuitwerking is gereed in 2027. Realisatie vindt plaats in meerdere deelprojecten en is gereed in WBP6. Doelen: Herstel 25 km kering
Inrichting beekdal Run Heers – Dommel (P034007)	Klimaatrobuuste inrichting Run • 2,1 km beekherstel • 10 ha NNP		Geld: Tijd: Doelen:
Beekherstel Poppelsche Leij (Natura 2000) (P086401)	Klimaatrobuuste inrichting Poppelsche Leij • Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000 • 2,6 km beekherstel • 71 ha OGOR • Watersysteemherstel		Geld: Tijd: Doelen:
Gebiedsgerichte aanpak GGA Grenscorridor (P089401)	Uitwerken 10 ruimtelijke verankerde deelgebiedsvisies inclusief uitvoeringsstrategie.		Geld: Tijd: Doelen:

Zandleij, brede aanpak			Verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd in de riolering, op rwzi Tilburg en in de Zandleij. Een onderdeel is de pilot Bronaanpak rwzi Tilburg vanuit de Schone Maaswaterketen. De stand van zaken van deze onderzoeken zijn in december 2024 tijdens de Zandleijdag gedeeld met bestuurders van waterschap en gemeenten, professionals op het gebied van water en met de aanwonenden van de Zandleij. De resultaten van de onderzoeken verwachten we in april compleet te hebben. Van deze deelonderzoeken wordt een samenvattend rapport geschreven. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het testen van twee innovaties (Nanobubbels en Instream river training). In 2025 zullen we ook weer verder investeren in de samenwerking met de inwoners van het stroomgebied, dit in afstemming met de reeds lopende gebiedsprocessen zoals Landschapspark Pauwels. Evenals versterking van de bestuurlijke samenwerking middels een intentieverklaring.
------------------------	--	--	--

2. Beleidsveld Waterketen

Het beleidsveld Waterketen omvat de bouw, beheer en onderhoud van de zuiveringstechnische werken, de beheersing van lozingen en beleid, innovatie en strategie m.b.t. zuiveringsbeheer.

De zuiveringen presteren onverminderd goed. De wettelijke eisen vanuit het Activiteitenbesluit worden overal gehaald. Om vanuit de zuiveringen niet belemmerend te zijn voor de KRW kent het waterschap eigen streefwaarden voor alle RWZI's die strenger zijn dan de wettelijke normen. Voor 6 van de 8 zuiveringen worden die normen sowieso gehaald en voor 2 zuiveringen worden alle zeilen bijgezet om dat ook te realiseren.

Er loopt een pilot Assemanagement om planning en risico's beter te beheersen. Deze pilot betreft in eerste instantie de ondergrondse infrastructuur richting de RWZI Eindhoven. Vóór de zomer 2025 worden de uitkomsten gepresenteerd. De verwachting is dat er vanuit extra inspecties beter inzicht is wat en wanneer moet worden geprogrammeerd. De vervolgstap is dat wordt ingezet op verbreding naar alle ondergronds infrastructuur en alle bovengrondse installaties.

De JEV voor investeringen is bijgesteld op nieuwe ingeschatte data voor ingebruikname. Risico bij realisatie blijft de inzet van externe inzet als aanvulling op de interne capaciteit. De beschikbaarheid van externe inhuur sluit niet altijd bij onze vraag. We zetten in op een stabiele investeringsomvang Waterketen tussen € 60 en € 65 mln. per jaar. Met deze lijn doen we geen afbreuk aan de doelstellingen van instandhouding en schoon water. De ambitie blijft gelijk, wel met hier en daar een latere ingebruiknamedatum.

Bovendien bieden de voortgang in veiligheidscultuur en de focus op duurzame inkoop- en aanbestedingsprocessen positieve vooruitzichten. Innovaties zoals AI en datamanagement dragen bij aan verbeterde processen en een scherpere besluitvorming.

Compliance en veiligheid blijft een belangrijk aandachtspunt. Er lopen diverse trajecten om de risico's te verminderen en invulling te geven aan onze ambities om een trede hoger te komen op de veiligheidsladder.

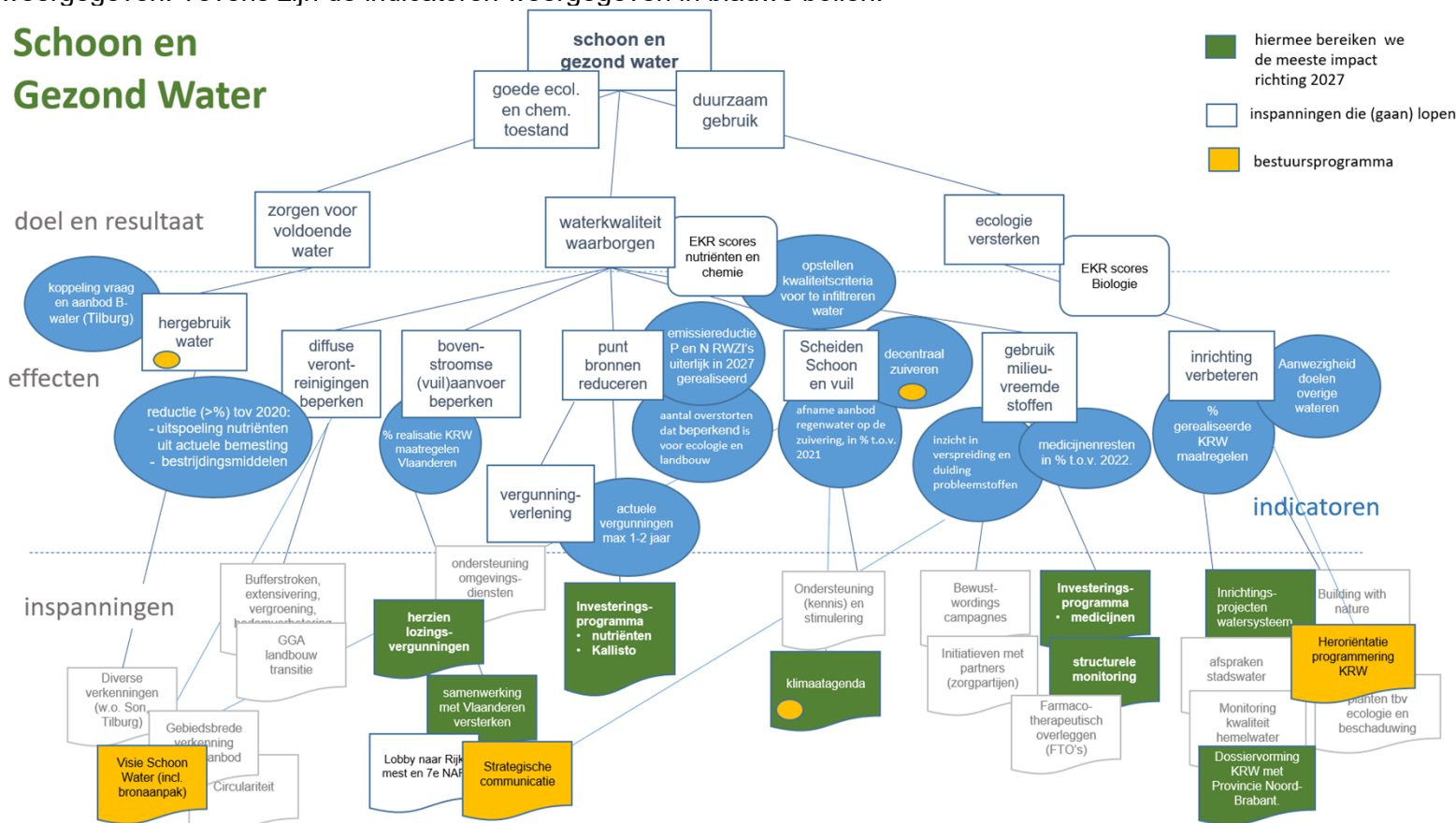
De afhandeling van schadeclaims door hoogwater in 2023 en 2024 vraagt om zorgvuldig onderzoek per perceel, wat resulteert in een langere doorlooptijd. Dit heeft de volle aandacht van de organisatie, met oog voor de begrijpelijke wens van claimanten om snel duidelijkheid te krijgen. Om hieraan tegemoet te komen, worden alternatieve processen onderzocht en wordt het huidige systeem geëvalueerd middels een klantreis. Alles is erop gericht om de dienstverlening op dit punt verder te optimaliseren.

De komende periode wordt dit project "herijking Financiële sturing & verantwoording" waaronder de herijking van de P&C cyclus en producten verder uitgewerkt en opgepakt. De interne rapportages worden aangescherpt op doelrealisatie (DIN's) en daarbij behorende risico's, benodigde bijstellingsacties en hun (financiële) impact. De P&C producten worden gaandeweg het proces hierop aangepast. Naar verwachting is dit project met het doorlopen van de P&C cyclus van één jaar afgerond.

2.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025 voor Schoon Water

In het doelen inspanningen netwerk (DIN) zijn de doelen, het resultaat en de effecten in relatie tot de geplande activiteiten en inspanningen weergegeven. Tevens zijn de indicatoren weergegeven in blauwe bollen.

Schoon en Gezond Water

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Schoon Water

Visie Schoon Water

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De integrale visie Schoon water is bestuurlijk vastgesteld en geïmplementeerd in meerjarenplannen, financiering en uitvoering, integraal opgesteld vanuit Watersysteem en Afvalwaterketen. Gericht op Oppervlaktewater én Grondwaterkwaliteit. De ambitie is opgenomen als verantwoordelijk Waterkwaliteitsbeheerder: Hoe ver wil Waterschap De Dommel gaan en welke rollen horen daarbij.	- De leidende principes voor de visie worden met input vanuit onze partners in ons gebied aangescherpt en ter oordeels- en besluitvorming voorgelegd aan het AB in de eerste cyclus in 2025. - De leidende principes, en daarmee de visie zijn breed geformuleerd en omvatten zonder dat ze specifiek benoemd zijn ook PFAS en glyfosaat. - De eerste helft van 2025 wordt een nadere concretisering gegeven in de aanpak/strategie voor vervolg: welke initiatieven en maatregelen worden samen met onze partners opgepakt en wat zijn de financiële consequenties. Dat wordt opnieuw in het BOB traject voorgelegd aan het bestuur (ook ten behoeve van Voorjaarsnota 2026-2030/Beleidsbegroting 2026).		

Kader Richtlijn Water

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In het AB van 28 februari 2024 zijn de kaders voor het bijstellen van het KRW maatregelenpakket vastgesteld. Er zijn 3 uitgangspunten geformuleerd: 1. De projecten die reeds in uitvoering zijn, maken we af. 2. Programmering bij nieuwe initiatieven (of initiatieven die in voorbereiding zijn) is gericht op het behalen van lange termijn doelen: (grond)watersysteemherstel (breder dan enkel een bijdrage aan de ambitie van de KRW). 3. Uitzondering hierop zijn enkele kleinschalige, sectorale maatregelen die bijdragen aan de ambitie van de KRW. We blijven ons onverminderd inzetten voor een goede waterkwaliteit en watersysteemherstel om te komen tot een klimaatrobust en toekomstbestendig watersysteem.	• In aanvulling op het landelijke Impulsprogramma KRW is door de Provincie Noord Brabant en de Brabantse waterschappen besloten een KRW Impuls Brabant op te zetten om zaken concreet te maken. Uit de KRW Impuls volgt onder andere de resterende opgave voor Brabant en de handelingsopties voor de verschillende partijen. Begin 2025 komen de resultaten van de KRW Impuls Brabant bestuurlijk aan bod. In de periode daarna worden de handelingsopties doorvertaald naar een gezamenlijk werkprogramma.		
KRW maatregelen watersysteem • Uitvoeren KRW maatregelen • Dossiervorming KRW gereed (in samenwerking met collega waterschappen, Provincie Noord Brabant en Stroomgebied Maas)	• KRW-inrichtingsmaatregelen: - 8 stuks vismigratieknelpunten - 11,8 km inrichten waterlopen - 892 ha NNP • Eén van de onderdelen van de KRW Impuls Brabant is de dossiervorming KRW. Begin 2025 is er een eerste overzicht gereed van welke besluiten wanneer in de tijd genomen zijn en op welke punten ingebrekestelling mogelijk kan zijn.		• Ten opzichte van de inschatting in de BB2025 zijn enkele projecten vertraagd. Het project P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) is eerder al vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Met medeweten van het Dagelijks Bestuur is

			besloten om, ondanks het lopende beroep, de aanbesteding voor de uitvoering te starten. Hierdoor kan een groot deel van het project nog in 2025 gerealiseerd worden (tenzij er een voorlopige voorziening wordt aangevraagd). De volledige oplevering zal echter pas in 2026 plaatsvinden, waardoor het geheel aan prestaties is doorgeschoven naar 2026. • Het project P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert is al eerder vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Afhankelijk van de behandeling door de Raad van State kan de uitvoering verder worden vertraagd, waardoor het niet mogelijk zal zijn om de genoemde prestatie in de BB2025 ook daadwerkelijk te realiseren. Vooralsnog wordt oplevering pas verwacht in 2026. • Eerste overzichten in concept gereed. Wordt in Q2 in bestuur gebracht.
--	--	--	--

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
RWZI Eindhoven Vanwege de goede zuiveringsprestaties door de verbeteringen over de afgelopen jaren op RWZI Eindhoven, worden hier voornamelijk niet de eerder geprogrammeerde aanvullende nageschakelde technieken uitgevoerd. De bestaande RWZI zetten we nu maximaal in voor nutriëntenverwijdering met aangescherpte lozingsniveaus die zijn afgeleid met de KRW Verkenner. Met oog op de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt ingezet op een combinatie van verwijdering van nutriënten en verwijdering van medicijnresten/ microverontreinigingen met betere prestaties en een lagere klimaat footprint zodat deze omvangrijke investering meer toekomstvast en duurzamer kan worden dan met huidige stand van techniek mogelijk is. De uitvoering van die maatregelen vraagt nadere ontwikkeling en innovatie en wordt na 2027 gerealiseerd	RWZI Eindhoven Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden voor deze RWZI (N=4 mg-N/l en P=0,4 mg-P/l) Winter = Oktober t/m maart Zomer = April t/m september Resultaat = Het gemiddelde van de ruwe meetwaarden per periode RWZI ☐ RWZI Biest-Houtakker ☐ RWZI Boxtel ☒ RWZI Eindhoven ☐ RWZI Haaren ☐ RWZI Hapert ☐ RWZI Sint-Oedenrode ☐ RWZI Soerendonk ☐ RWZI Tilburg Periode ☒ Winter ☒ Zomer Definitief/voorlopig ☒ Definitief resultaat ☐ Voorlopig resultaat		

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
RWZI Tilburg Voor RWZI Tilburg zijn naar verwachting wel extra maatregelen nodig na de ombouw van de beluchting die nu gerealiseerd wordt. Dit zal naar verwachting een aanzienlijke prestatieverbetering geven vanaf 2025, die echter nog onvoldoende zal zijn voor de KRW waardoor hier aanvullende maatregelen wel nodig zijn. Extra maatregelen zijn nodig om te komen tot een lagere belasting met N en P. Deze maatregelen worden genomen in synergie met verwijderen van nieuwe stoffen. Dit is met de huidige inzichten het meest geschikt om de bestuurlijke afspraken voor aanpak van nieuwe stoffen te realiseren.	RWZI Tilburg De aanpassing van de beluchting en chemicaliëndosering wordt naar verwachting in Q2 opgeleverd; start pilot voor verwijdering nutriënten en nieuwe stoffen		
De andere RWZI's zullen naar verwachting de benodigde prestaties leveren, waarbij dit voor RWZI Biest-Houtakker niet zeker is. Vier van de andere RWZI's waren al in de eerste planperiode (2009-2015) aangepast. RWZI Biest-Houtakker was daarbij uitgebreid met een zandfilter voor fosfaatverwijdering. Dit presteert echter niet zoals verwacht. Op dit moment vinden procesoptimalisaties plaats om te bepalen of met de bestaande RWZI de prestaties gehaald kunnen worden. Als dit niet het geval is zullen andere maatregelen overwogen moeten worden.	RWZI Biest Houtakker Door procesoptimalisatie en na vervanging van de beluchting zal deze RWZI de prestaties voor nutriënten naar verwachting halen en lijken geen aanvullende maatregelen nodig.		

Vlaanderen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- Het ontvangend water vanuit België is geen beperking voor de KRW in het stroomgebied van De Dommel - Het water wat vanuit de Nete naar België stroomt is geen beperking voor de KRW. - In 2027 is er een gezamenlijk grensoverschrijdende visie op het regionale stroomgebied en is er een grens ontkennende stresstest uitgevoerd. Deze stresstest (wateroverlast en droogte) is de basis voor een pakket aan maatregelen en afspraken om de waterkwantiteit vanuit Vlaanderen	- Inhoudelijke afstemming VMM-WDD over de doelstellingen en de verschillen in meetmethoden en verantwoording. - In 2025 wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgewerkt, met ondersteuning van het ministerie van I&W, voor de stresstest.		

Effluenthergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
We onderscheiden de volgende sporen op het gebied van effluent hergebruik: 1. Centraal hergebruik van het effluent uit de RWZI's (na het lozingspunt) – hiervoor pilot realiseren 2. Samenwerking met de industrie om gezuiverd bedrijfsafvalwater (effluent bedrijven) in het gebied te gebruiken (in plaats van lozen op onze RWZI's of watersysteem) 3. Decentraal hergebruik in de bebouwde omgeving	1. Bestuurlijke beeld- en oordeelsvorming over toepassing van effluent om grondwater aan te vullen. Afweging in relatie tot andere mogelijkheden. Selectie van gewenste locaties, overleg met stakeholders. 2. Zie onder <i>Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik</i> 3. Zie onder <i>Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik</i>		

Overstorten

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Aanpak urgente overstortlocaties (Kallisto) die belemmerend zijn voor het behalen van de KRW Deze locaties zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma 5. In 2027 zijn de meest urgente knelpunten vanuit overstortlocaties opgelost.	Jaarlijks wordt de voortgang gerapporteerd in de Voorjaarsnota/Burap.		
- Inzicht in het effect van gemengde overstorten op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en de interactie met stedelijk gebied (Stedelijke Water Opgave). - Inzicht in de eisen waar een gemengde overstort aan moet voldoen voor waterkwaliteit en Schoon Water. - Zijn met de gemeenten afspraken vastgelegd over wat en wanneer zij (eventueel in samenwerking met Waterschap De Dommel) de overstorten op orde hebben gebracht.	In 2025 wordt voor de overstorten die een onvoldoende score en matige score hebben: - gestuurd om de aanpak op te nemen in het Programma Water en Riolering van de gemeente. - zijn er met de gemeente afspraken gemaakt over de aanpak (proces e/o tijdspad e/o maatregelen) van deze overstorten. - wanneer gemeenten ,eventueel in samenwerking met De Dommel, deze overstorten op orde hebben gebracht.		

Directe lozingen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Waterschap De Dommel heeft 39 directe lozingen vergund. Alle vergunningen voor directe lozingen zijn gezien en besloten of deze moeten worden herzien. Tijdens de actualisatie nemen we de (potentiële) Zeer Zorgwekkend Stoffen mee.	Het project loopt tot en met 2026. Gepland is om in 2025 meer dan 30 bedrijven te hebben opgepakt. Voor 25 bedrijven willen we de vergunde situatie hebben gezien en de benodigde strategie in uitvoering te hebben gebracht. Dat kan variëren van intrekken tot herzien.		Het oppakken start met het gezien. Na het gezien bepalen we de strategie en pakken we door. Er zijn veel afhankelijkheden die bepalen wanneer een dossier kan worden afgerond en kan worden beschouwd als geactualiseerd. Het is een lastig en complex traject. Medewerkers hebben tijd nodig in de samenwerking. Dit leidt mogelijk tot vertraging. Er wordt gewerkt aan herstel.

Zandleij, brede aanpak

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In de afgelopen jaren is het duidelijk geworden dat de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij te wensen over laat. Er zijn twee medewerkers onwel geworden, de bewoners van Cromvoirt maken zich grote zorgen en ook intern is er onrust. Daarnaast leven er veel verschillende beelden over de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. In het gebied en op de RWZI Tilburg zijn afgelopen jaar daarom onderzoeken uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd om bewoners te informeren en met hen het gesprek te voeren. Verschillende projecten zijn nodig om verder inzicht te krijgen in de problematiek rondom RWZI Tilburg, de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. Hiervoor wordt een brede aanpak gekozen, waarin we ook de belanghebbenden in het gebied betrekken.	• Voortgang 2024 doorzetten naar 2025. Welke sporen. Stakeholders, onderzoek en innovatie. Eerste start maken en doorzetten naar 2025. • In 2025 werken we de uitkomst van de Zandleijdag van december 2024 verder uit. • Mijlpalen in 2025 zijn het samen met het gebied komen tot een gewenst beeld van een gezonde Zandleij: ○ We nemen een besluit over het realiseren van de waterharmonica in Landschapspark Pauwels; ○ Verder voeren we diverse onderzoeken uit om een beter beeld te krijgen van de problematiek.		

SNB (Slibverwerking Noord-Brabant)

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De investeringen in de zogenaamde speerpunt projecten: fosfaatterugwinning, stikstofterugwinning en upgrade lijn 1 + 4 worden gecombineerd. De verwachting is dat dit voorstel in het 2e kwartaal van 2025 ter besluitvorming voorgelegd kan worden aan de aandeelhoudende waterschappen. Besluitvorming betreft zowel de governance (oprichting BV fosfaatterugwinning) als de financiering (bijstorting en garantstelling door aandeelhouders). Een eventuele bijstorting in 2025 komt onder de financiële vaste activa op de balans en heeft derhalve zeer beperkte gevolgen voor de exploitatiebegroting (rentelasten over de financiële vaste activa).		

Ondergrondse infrastructuur

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De ondergrondse infrastructuur krijgt een primaire focus binnen assetmanagement. Binnen de ondergrondse infrastructuur wordt door Riool-Zuid een prominente plaats ingenomen. Er is inmiddels goed zicht op grote delen van dit tracé en dit uit zich in diverse onderhanden projecten. Maar voor het stuk richting de RWZI Eindhoven en het deel bovenstrooms richting België is nader onderzoek nodig. Daarom vindt in 2025 een algehele tracéstudie plaats, teneinde tot onderhouds- en investeringsscenario's te komen.		

2.2. Nadere toelichting bij Schoon Water

KRW-maatregelen – Schoon Water

In de Beleidsbegroting 2025 is een inschatting gemaakt van de prestaties die in 2025 geleverd zouden worden. De volgende tabel geeft hier inzicht in:

	P068712 RK Klopputten	P034006 BHS Run Schaaksedijk/Stevart	P034702 Vencompl. Leenderbos en Tong, reepdal	P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2		P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	P035701 Vispassage Opwettense Watermolen	P051418 Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode	P085606 EVZ Bruggerijt	
KRW inrichten waterlopen		4,5	3	2,4						9,9 km
KRW vismigratie knelpunten		5		2			1			8 stuks
KRW Natte Natuurparel		134,3	603			155				892,3 ha
Waterconservering										n.t.b.
EVZ									1,9	1,9 km
(Regionale) keringen	1							1		2 stuks

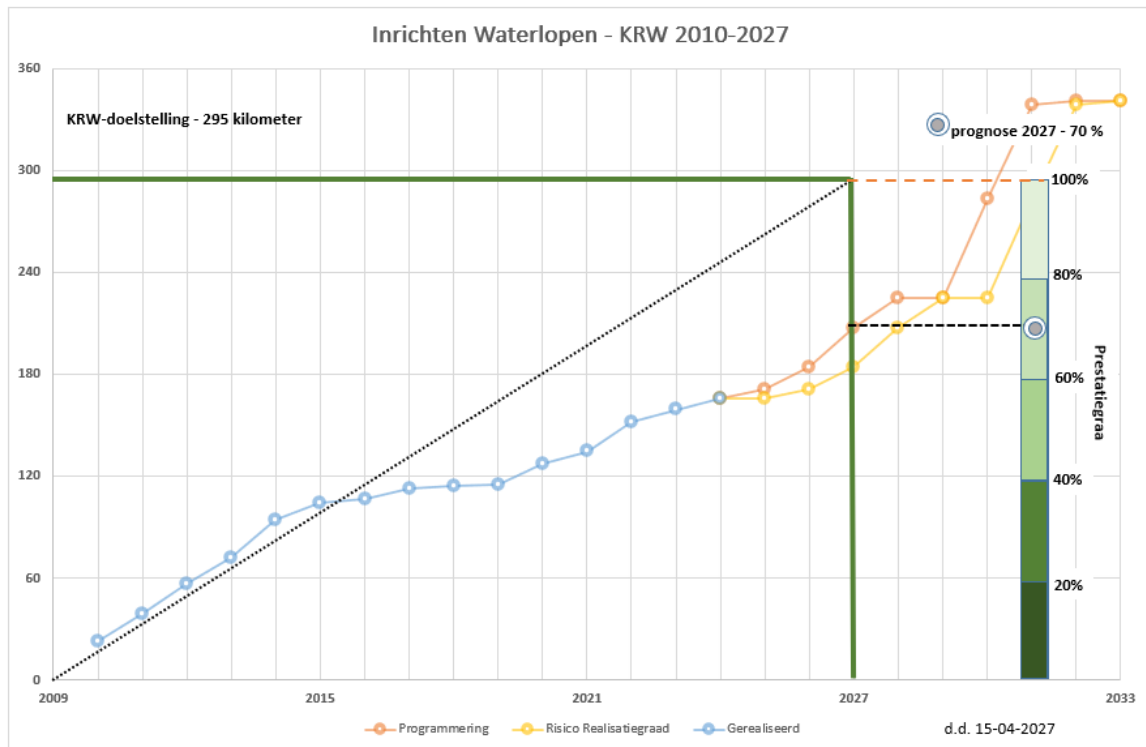
	P068712 RK Klopputten	P034006 BHS Run Schaaksedijk/Stevart	P034702 Vencompl. Leenderbos en Tong, reepdal	P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2	P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	P035701 Vispassage Opwettense Watermolen	P051418 Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode	P085606 EVZ Bruggerijt	
	<i>Totaal</i>								
KRW inrichten waterlopen		-	3	-					3 km
KRW vismigratie knelpunten		-		-		1			1 stuks
KRW Natte Natuurparel		-	603		-				603 ha
Waterconservering									n.t.b.
EVZ								1,9	1,9 km
(Regionale) keringen	1						1		2 stuks

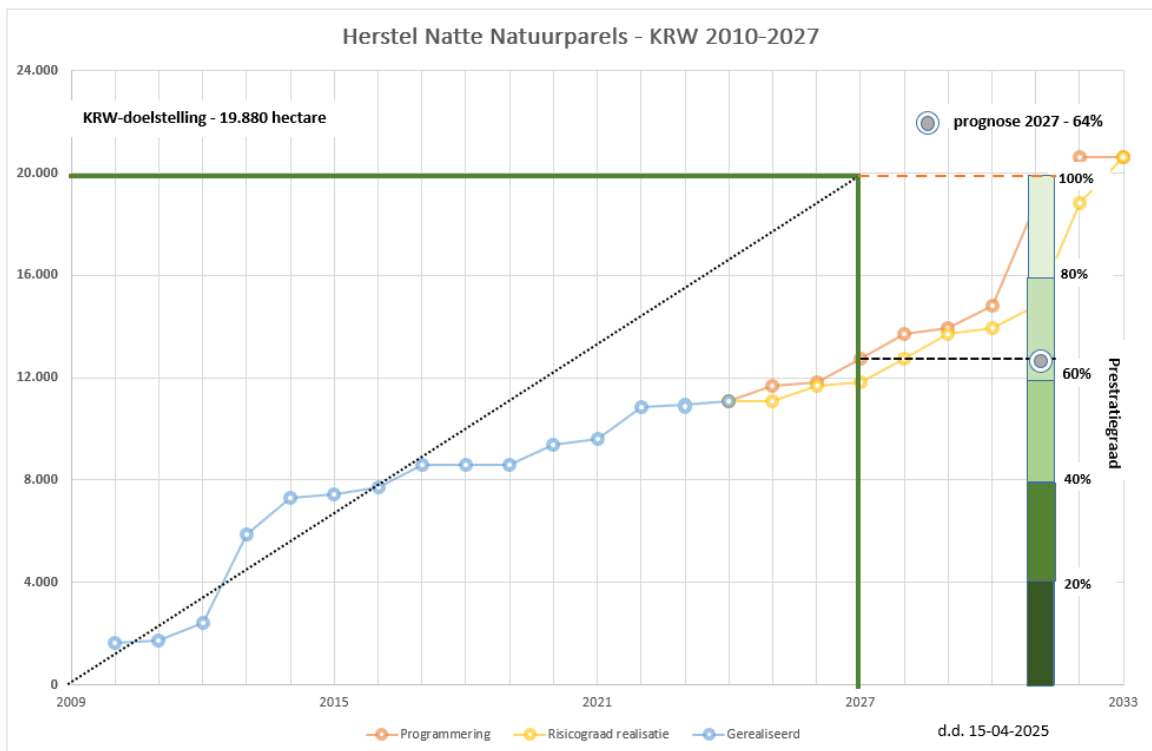
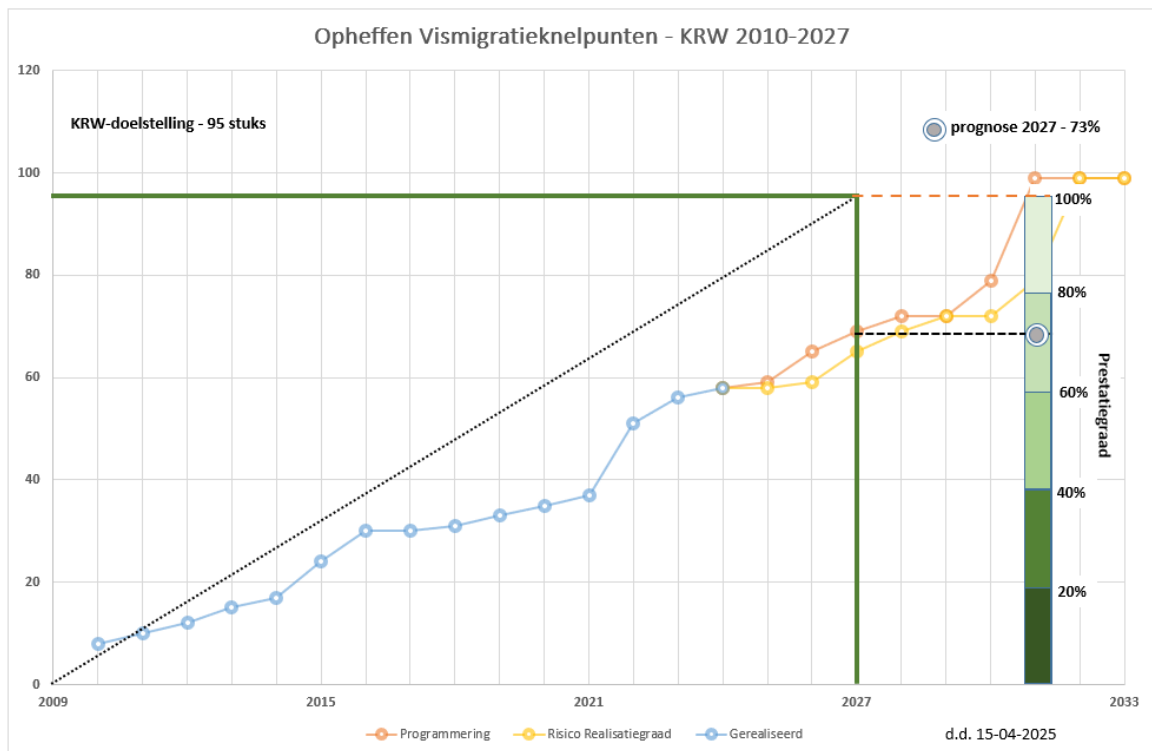
Ten opzichte van de inschatting in de BB2025 zijn enkele projecten vertraagd. Hierover is eerder al een winstwaarschuwing afgegeven:

1. Het project P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) is eerder al vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Met medeweten van het Dagelijks Bestuur is besloten om, ondanks het lopende beroep, de aanbesteding voor de uitvoering te starten. Hierdoor kan een groot deel van het project nog in 2025 gerealiseerd worden (tenzij er een voorlopige voorziening wordt aangevraagd). De volledige oplevering zal echter pas in 2026 plaatsvinden, waardoor het geheel aan prestaties is doorgeschoven naar 2026.

2. Het project P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert is al eerder vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Afhankelijk van de behandeling door de Raad van State kan de uitvoering verder worden vertraagd, waardoor het niet mogelijk zal zijn om de genoemde prestatie in de BB2025 ook daadwerkelijk te realiseren. Vooralsnog wordt oplevering pas verwacht in 2026.

We constateren dat we ondanks de aanzienlijke investeringen en alle inspanningen niet alle doelen zullen halen in 2027 en dat voor een aantal doelen doelbereik voor nog vele jaren een flinke inspanning vraagt van alle samenwerkende partners. De volgende grafieken tonen de te verwachte prestatiesgraden de komende jaren.

Activiteitenbesluit en Streefwaarden:

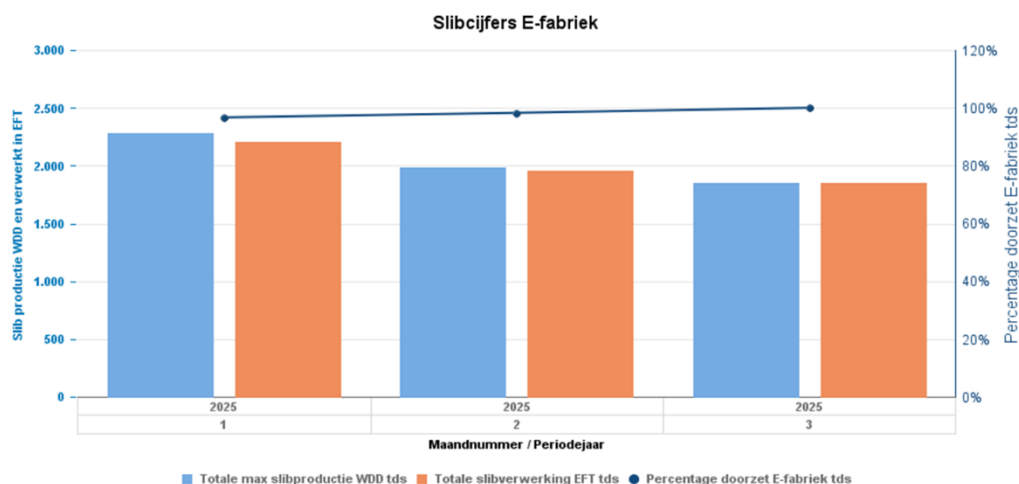
Activiteitenbesluit met betrekking tot grenswaarden voor de gemeten meetwaarde (concentratie)				
Zuiveringseenheid	Bestemming	Parameter	Aantal waarschuwingen	Aantal overtredingen
RWZI Biest-Houtakker	Reusel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Boxtel	Dommel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	1 (OB)	0
RWZI Eindhoven	Dommel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Haaren	Essche Stroom	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Hapert	Grootte Beerze	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Sint-Oedenrode	Dommel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Soerendonk	Buulder Aa	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Tilburg	Zandleij	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	1 (OB)	0
Totaal			2	0

Het activiteitenbesluit wordt voor 100% gehaald. De nieuwe streefwaarden (wat moet een RWZI halen om geen belemmering te zijn voor de KRW) werken met halfjaar cijfers (okt t/m mrt). Op 2 parameters zijn de winterwaarden overschreden.

- RWZI Haaren heeft met 6,5 mg/l Ntot net niet de streefwaarde gehaald (6,0 mg/l). De instellingen tussen goede slibbezinking in combi met Ptot en Ntot verwijdering blijft een complex en gevoelig systeem.
- RWZI Tilburg heeft vanaf de kerst een moeilijke N-tot verwijdering. Met een half jaarcijfer van 12 mg/l wordt de streefwaarde van 10 mg/l niet gehaald. De deelstroombehandeling is geënt met slib, maar nog niet op gewenst %. Hier is meer entslib besteld. Er wordt onderzoek gedaan naar de CZV/N belasting in het influent (een C-bron dosering laat een pos effect zien). Ook de bouwwerkzaamheden en reparaties aan de rooster en werkzaamheden bij gemeente hebben invloed op aanvoer en onderdelen en daarmee op de prestatie. In de afgelopen maand is ook legionella geconstateerd. Het draaiboek voor veilig werken bij Legionella heeft er voor gezorgd dat enkele aanpassingen aan biologie zijn uitgesteld. Inmiddels met alle acties zijn de cijfers weer goed op RWZI Tilburg.

RWZI Eindhoven heeft alle eisen en streefwaarden gehaald. Dit ging niet makkelijk. Project werkzaamheden, waarbij verkeerde aansluitingen schade aan 2 bruggen van VBT heeft gegeven, heeft gezorgd voor extra werkzaamheden. Voor de kerst was 1 VBT weer werkend gekregen en begin jan de 2e. Geen eenvoudige klussen met effect op de prestatie, maar die is binnen de streefwaarden gebleven.

Slibafvoer:

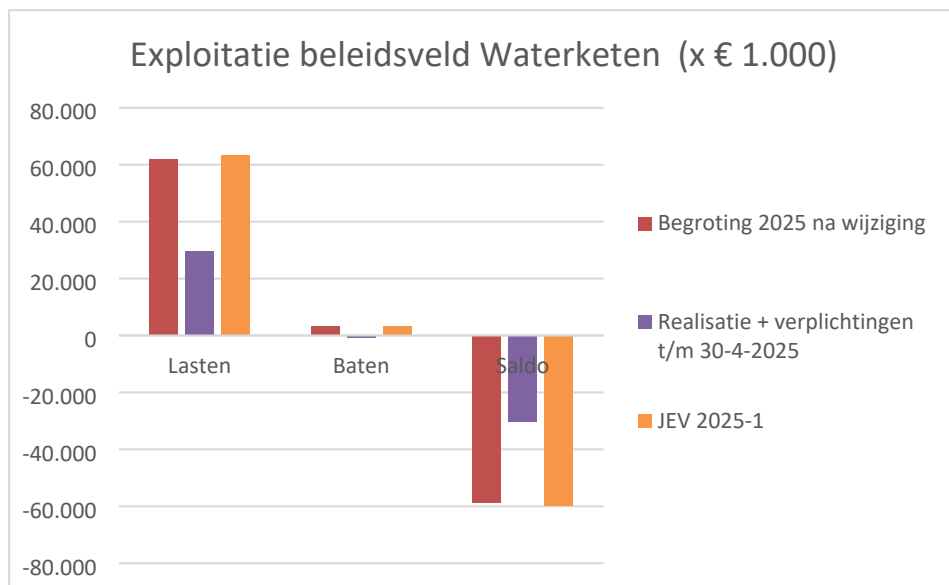
Slibverwerking EnergieFabriek jan t/m mrt 2025		Bestemming	Product	m³	ton ds	ds%
Rwzi Tilburg		Tilburg	Primair slib	29.634	1.370	4,6
		Tilburg	Secundair slib	13.690	666	4,9
Rwzi Biest Houtakker		Tilburg	Ingedikt slib	3.894	223	5,7
Rwzi Haaren		Tilburg	Ingedikt slib	3.858	194	5,0
Svi Mierlo *		SNB en Tilburg	Ontwaterd slib	17.428	3.665	21,0
Totale slibproductie ws de Dommel				68.504	6.117	8,9
Svi Mierlo		Tilburg	Ontwaterd slib	16.888	3.554	21,0
Svi Mierlo aandeel verwerkt		Tilburg	Ontwaterd slib	97%	97%	
Slib verwerkt door E-fabriek				67.963	6.007	8,8
Slib verwerkt door E-fabriek % van totaal				99%	98%	
Afzet naar SNB						
Rwzi Tilburg		SNB	Ontwaterd slib	12.278	3.117	25,4
Svi Mierlo		SNB	Ontwaterd slib	541	110	20,4
Slibafzet totaal				12.819	3.228	25,2

* Svi Mierlo slibproductie is inclusief slib van rwzi Eindhoven, Boxtel, Hapert, Sint-Oedenrode en Soerendonk

2.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Waterketen

Exploitatie:

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1
Lasten			
Rentelasten	6.868	1.456	7.093
Afschrijvingen	16.750	3.870	17.418
Personeelslasten	169	45	188
Goederen en diensten	35.880	24.267	36.278
Totaal Lasten	59.667	29.638	60.978
Baten			
Opbrengsten van derden	3.204	-833	3.204
Bijdragen	28	-9	38
Totaal Baten	3.232	-842	3.242
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-56.435	-30.480	-57.736
Nagekomen posten	0	0	0
Totaal	-56.435	-30.480	-57.736

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,9 mln. hoger ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door het 6 maanden eerder in gebruik nemen van het project Aeratie + Chemicaliën op Rioolwaterzuivering (RWZI) Tilburg.

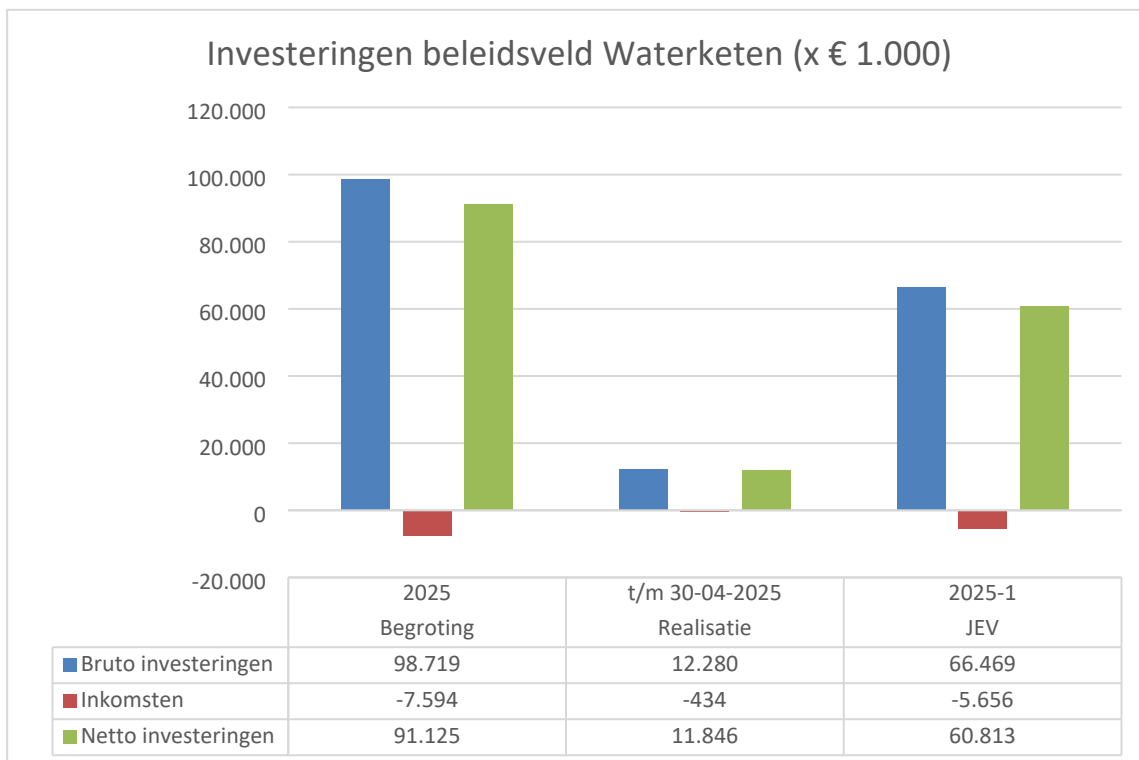
Goederen en diensten

De post goederen en diensten is ca. € 0,4 mln. hoger dan geraamd in de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Onvoorziene extra inkoop van C-bron en entslib voor RWZI Tilburg € 0,3 mln.

Investeringen:

Beleidsveld Waterketen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	98.719	12.280	66.469
Inkomsten	-7.594	-434	-5.656
Netto investeringen	91.125	11.846	60.813

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Bruto uitgaven

De daling van de bruto investeringen (€ - 32,2 mln.) wordt met name veroorzaakt door projecten op Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg - € 18,5 mln. en Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Eindhoven en Slibverwerkingsinstallatie (SVI) Mierlo - € 11,8 mln. Wat onder andere veroorzaakt wordt door het wijzigen van de ingebruikname datum van deze projecten naar een datum die aansluit bij een realistische uitvoeringsplanning.

De daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg:

- Latere realisatie Nooduitlaat Tilburg - € 2,9 mln., dit zie je ook bij de inkomsten terugkomen.

- De werkzaamheden op de RWZI Tilburg voor groot onderhoud Mechanische zuivering waaronder VBT's (voorbezinktanks), influent gemaal en roostergoed zijn vertraagd mede door studie naar in standhouden huidige mechanische zuivering of nieuwbouw. De financiële impact op de jaareindeverwachting is ca. - € 12,1 mln.
- Huisvesting van bedrijfsgebouw RWZI Tilburg is in voorbereiding. De ontwerpfase is vertraagd. Circa 2028 zal gestart worden met de uitvoering. De financiële impact op de jaareindeverwachting is - € 1,8 mln.
- LTAP Effluentdebiet Meter, raming is naar beneden bijgesteld (financiële impact op jaareindeverwachting is - € 0,8 mln.

De daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)

Eindhoven:

- De werkzaamheden op de RWZI Eindhoven voor influentgemaal en roostergoed RWZI Eindhoven zijn vertraagd - € 4,1 mln.
- Het projectontwerp van de SVI Mierlo neemt meer tijd in beslag dan verwacht, waardoor er later wordt gestart met de realisatie. Hierdoor is de ingebruikname datum naar achteren verplaats - de financiële impact op de jaareindeverwachting is - € 7,0 mln.

De daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Boxtel:

- De renovatie van het bedrijfsgebouw RWZI Boxtel is vertraagd en doorgeschoven naar 2026 en 2027. De financiële impact op de jaareindeverwachting is € - 3,9 mln.

De daling van de bruto kosten door projecten Transportsystemen:

- Het project Onderhoud Riool Zuid is in de jaareindeverwachting 2025 met € 2,2 mln. toegenomen door indexatie, extra inhuur TPI, hogere advieskosten en de inkoop van materialen om de projectplanning te realiseren.
- Het project Herstel Koker Aalst kent vertraging in de voorbereidingsfase, waardoor er € - 8,1 mln. doorschuift naar 2026.

De onzekerheidsmarge is verminderd met € 10,5 mln. omdat meer bekend is geworden over de kosten van projecten in de huidige jaarschijf 2025.

Inkomsten

De inkomsten zijn in de jaareindeverwachting ca. € 1,9 mln. lager dan in de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door een verlaging van de kosten en dus ook opbrengsten van het project Effluentpunt en debietmeter Tilburg € 0,7 mln. en vertraging van Nooduitlaat Tilburg € 1,2 mln.

2.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen

De volgende kansen en risico's zijn relevant voor het Beleidsveld Watersysteem. In de P&C cyclus wordt over de actualiteit hiervan gerapporteerd:

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
<i>Voortgang realisatie inrichtingsdoelen en behalen Kaderrichtlijn Water</i> Grondbeschikbaarheid en draagvlak (procedures) zijn de belangrijkste risicofactoren. De beheersmaatregelen zijn de aangepaste grondstrategie, de inzet op strategische communicatie en omgevingsmanagement.		
<i>Zandleij</i> De brede aanpak Zandleij is een combinatie van concrete maatregelen en een brongerichte aanpak met andere partijen. Het slagen van de brede aanpak is afhankelijk van de inzet van medeoverheden. Ook omvat de brede aanpak een participatietraject met de omgeving. Risico's zijn de betrokkenheid en samenwerking van medeoverheden en het draagvlak in de omgeving doordat er op de korte termijn mogelijk onvoldoende resultaten mogelijk of zichtbaar zijn. De beheersing is een zorgvuldige, open en transparante communicatie waar de complexiteit en onzekerheden onderdeel van zijn. De samenwerking met andere overheden zal de komende periode verkend gaan worden.		
<i>Ondergrondse infrastructuur</i> In 2025 vindt een tracéstudie plaats voor het gehele traject van Riool-Zuid vanaf de Belgische grens tot aan de RWZI Eindhoven. Hieruit volgen onderhouds- en investeringsscenario's die bestuurlijk worden voorgelegd. Afhankelijk van wat bij nadere inspecties naar voren komt kunnen de kosten voor onderhoud dan wel investeringen sterk variëren. Er zijn dan eventueel nadere afwegingen nodig in tempo of prioritering.		Een pilot is uitgevoerd voor Asset Management gericht op Riool-Zuid. Hiermee zijn en worden de prestaties, kosten en risico's in beeld gebracht als basis voor integrale, onderbouwde beslissingen. Terwijl in diverse projecten hard wordt gewerkt aan Riool-Zuid zijn er momenteel risico's die niet op korte termijn kunnen worden gemitigeerd. De kwaliteit van de informatie wordt nog verbeterd voor voldoende onderbouwde meerjarenplanning en -ramingen.

2.5. Majeure projecten

Onderstaande projecten zijn in de Beleidsbegroting 2025 als majeur aangemerkt:

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	
P079600Aanpassingen rioolwaterzuiveringsinstallatie Boxtel	Instandhouden RWZI. Schoon water.	 	Geld: Tijd: Doelen:
P069303 Aeratie + Chemicaliëndosering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI. Schoon water.	 	Geld: Tijd: Doelen:

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
P069304 Mechanische Zuivering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI. Schoon water.	 	Tijd: Na de scenariostudie wordt in april 2025 het schetsontwerp met een ambtelijk advies voor variantkeuze aan het DB voorgelegd. Daarna kan de Geld: Doelen:
P077007 Pilot Nieuwe stoffen N en P ten behoeve van medicijnrestverwijdering	Schoon water.	 	Tijd: Geld: Doelen:
P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven	Instandhouden RWZI.	 	Tijd: Geld: Doelen:

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
P085501 Nieuwe stoffen Hapert (Ozoninstallatie op de rioolwaterzuivering)	Schoon water.	 	Tijd: In de afgelopen periode heeft de installatie gedraaid volgens de normale bedrijfsvoering. De laatste fysieke aanpassingen om de ozonlekkage op te lossen moeten nog worden aangebracht (langere levertijd). Ondertussen zijn aanpassingen aan de pompinstellingen gedaan en wordt voor het opstarten actief lucht afgezogen via de ozondestructor. Gevolg is dat er geen ozon meer gemeten is aan de kant van het waterslot. De installatie is in bedrijf met extra veiligheidsmaatregelen. Inmiddels zijn verschillende monsters genomen om het rendement te meten, alleen de resultaten zijn nog niet bekend (dit duurt enige tijd). Verwachting mbt het opleveren van de installatie is Q3 2025. De deadline voor de aanvraag van de subsidieregeling is gehaald. Geld: Met het huidige inzicht blijft het project binnen raming. Doelen: Het doel van het project is het verwijderen van 70% medicijnresten. De installatie is zo ontworpen dat dit doel wordt gehaald.
P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo	Instandhouden slibverwerking.	 	Tijd: Momenteel wordt het DO (definitief ontwerp) afgerond. De verwachting is dat dit mei 2025 gereed zal zijn. Geld: Op basis van de laatste voorlopige raming is er sprake van een overschrijding van de BB2025. Dit is om de volgende redenen: - Meer nieuwbouw, minder hergebruik. - Scope uitbreiding met oa centraatbuffer. Deze vlakt de piek uit voor de RWZI. - Prijsstijgingen in de markt. Doelen: De vertraging (door langere doorlooptijd ontwerpfase) heeft geen effect op het doel.

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44-Tp32 (Zuid-Eindhoven – Stratumse heide en Riel)	Instandhouden transportstelsel Schoon water.	 	Tijd: Geld: Doelen:
P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid Eindhoven)	Instandhouden transportstelsel Schoon water.	 	Tijd: Een groot deel van 2025 zal nodig zijn om de herstelwerkzaamheden voor te bereiden met het huidige bouwteam met het oog op een start van de herstelwerkzaamheden in het najaar van 2025. Er is de nodige aandacht voor omgevingsmanagement om zaken als onderzoeken, vergunningen en de afstemming met de golfbaan in goede banen te leiden. Intussen er een tijdelijke pompinstallatie opgebouwd om de afvoerfunctie van de beschadigde rioolleiding te borgen Het team werkt aan de planning en mogelijkheden voor een vlotte start van de uitvoering van de herstelwerkzaamheden waarbij aandacht uitgaat aan juridische onderbouwing en verantwoording rondom de opdrachtverstrekking van de aanneemovereenkomst. Geld: Doelen:

3. Beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

Het beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering omvat bestuur en externe communicatie, heffing en invordering, opstellen WBP en de ondersteuning die betrekking heeft op de totale bedrijfsvoering van de organisatie.

3.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Bestuurlijke vernieuwing

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In 2024 heeft het algemeen bestuur een voorstel aangenomen met betrekking tot bestuurlijke vernieuwing. Dat besluit leidde tot de oprichting van een nieuwe commissie voor bestuurlijke vernieuwing. In de tweede helft van 2024 is reeds gestart met het scheiden van de oordeelsvormende en beeldvormende dagen, een verandering die in 2025 verder wordt verankerd in een nog vast te stellen bestuurlijke jaarkalender.		
Tevens wordt de "Dommeldialoog" verder doorontwikkeld in 2025. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een efficiëntere en transparantere bestuurlijke werking, waarbij het algemeen bestuur voor een belangrijke mate zelf regie neemt op de kaderstellende rol. Voor 2025 staat een aantal belangrijke producten gepland, waaronder: • een nieuwe bestuurlijke bevoegdheidsregeling; • een reglement van orde voor het algemeen bestuur en de vaste commissies (RvO); • een bestuurlijke jaaragenda; • een plan van aanpak voor het door ontwikkelen van de bestuurscultuur.		

Digitale transformatie

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Met de 5 thema's uit het Informatieplan 2024-2027 van De Dommel geven we richting aan de transformatie. Onderstaande figuur is een weergave van deze thema's. Voor elk thema is een aantal oplossingsrichtingen benoemd die de komende periode (t/m 2027) centraal staan. Verbinding met de business is belangrijk. Daarom gaan we samen met de business deze thema's nader invullen en concretiseren.		

Organisatieverandering

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In de Voorjaarsnota 2025-2030 is reeds aangegeven dat een stevige basis is gelegd voor een organisatieverandering. Via een programmatische aanpak worden noodzakelijke interventies voorbereid op het gebied van cultuur, structuur, werkwijzen en de ontwikkeling van competenties. In 2025 is een toenemend aantal interventies in uitvoering gebracht en is concreter geworden wat de veranderingen voor een ieder in zijn of haar rol betekenen.		

Personeel

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
We voorzien dat de arbeidsmarkt komende jaren krap zal blijven. Dit heeft effect op doorlooptijden bij de werving van nieuw personeel. De directie stuurt binnen het financiële kader van het personeelsbudget op passende formatieve oplossingen zodat bestuurlijke doelen behaald kunnen worden. Daarbij zien we het landelijke beeld van een meer dynamische arbeidsmarkt terug bij De Dommel. Reden dat we onze wervingscampagne intensiveren en ook nadrukkelijker investeren in het boeien en binden van onze huidige medewerkers		

Arbo en Veiligheid

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
We blijven inzetten op het verder ontwikkelen van veilig werken. Het vergroten van ons veiligheidsbewustzijn en ervoor zorgen dat omgeving en installaties waarmee gewerkt wordt op orde zijn. Dit doen we door het systematisch inzetten van onze instrumenten vanuit ons veiligheidsbeleid. Veiligheidsrisico's vanuit opgelopen achterstanden vragen nog steeds veel aandacht en capaciteit. Tevens anticiperen we op nieuwe ontwikkelingen vanwege bijvoorbeeld nieuwe investeringen. Het blijft een uitdaging om hierin een goede balans te vinden.		Het opgestelde arbojaarplan dient als leidraad voor onze inspanningen om veilig werken verder te ontwikkelen. De uitvoering van het arbojaarplan 2025 verloopt momenteel volgens planning, met een realisatiegraad van 70%. Daarnaast zien we vooruitgang op de veiligheidscultuurladder, mede dankzij een intensieve focus op participatie. Deze aanpak creëert breed draagvlak, maar vraagt tegelijkertijd meer tijd. Aandachtspunt is de doorlooptijd met betrekking tot het wegwerken van de achterstanden.

Een toekomstbestendige leefomgeving

Klimaatneutraal in 2035

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De vervolgstap is het terugbrengen van de indirecte emissies aan broeikasgassen (scope 3), dit is de uitstoot aan broeikasgassen bij derden voor het fabriceren van onze grondstoffen en producten en voor het	- Een Invloed en impact analyse voor de scope 3 emissies. - Aanpak methaanreductie sliblijn RWZI Tilburg. - Extra inzicht in de emissie aan N₂O en het reductiepotentieel.		Het onderzoek naar de scope 3 emissies staat in de tweede helft van 2025 gepland. Landelijk is een herstart gemaakt met de leergroep om

uitvoeren van diensten voor het waterschap, en het terugbrengen van de uitstoot aan methaan en lachgas in de afvalwaterketen. De komende periode spannen we ons in om deze uitstoot nader te kwantificeren. Daarbij volgen we ook de landelijke ontwikkelingen. Daar waar mogelijk trekken de waterschappen samen op. Voor de kwantificering van methaan en lachgas in de afvalwaterketen is al een belangrijke slag gemaakt.		te komen tot 80% reductie van de methaanemissie bij slibgisting. Dit draagt bij aan de mogelijke aanpak bij rwzi Tilburg. In combinatie met een mogelijke verdere optimalisatie van de slibgisting wordt dit onderzocht. M.b.t. de emissie aan N₂O wordt in 2025 metingen verricht bij rwzi Tilburg en onderzocht of aanvullende relevante emissiebronnen aanwezig zijn naast de beluchte actiefslibtanks.
Op basis van de kwantificering worden nieuwe effectieve maatregelen voorgelegd om te komen tot een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Een reductie tot 0 is niet haalbaar, zodat ook ingezet wordt op het vastleggen/voorkomen van kort-cyclisch CO₂, als de productie van vloeibaar CO₂ uit biogas op de RWZI Tilburg en de inzet van maaiafval als bodemverbeteraar. Voor de periode 2025-2028 wordt een klimaat- en energie-efficiencyplan (KEEP) opgesteld met een doorkijk naar de beoogde inspanning tot 2035 voor een klimaatneutrale bedrijfsvoering	• Een doorkijk naar 2035 als aanvulling op de KEEP 2025-2028. • Invoering nieuwe handboek CO₂ prestatieladder en klimmen op de ladder zal helpen op weg naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Momenteel zijn we gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂ prestatieladder. We maken inzichtelijk wat nodig is om invulling te geven aan het voorstel om uiterlijk in 2030 op niveau 5 gecertificeerd te zijn. • Uitrol opwek hernieuwbare energie op alle locaties waar mogelijk. Ook energiebesparing en gasloos wordt meegenomen in alle renovatie en nieuwbouw projecten.	

Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Voor het thema circulaire economie zal een visie worden opgesteld voor de lange termijn met o.a. de inzet van grondstoffen en verwaarding vanuit de waterschapstaken en met de omgeving. Ook krijgt implementatie van duurzaam opdrachtgeverschap verder vorm. Voor de kortere termijn zijn kansen ('het laaghangend fruit') geïdentificeerd en worden opgepakt.	De visie Circulaire Economie is goedgekeurd en klaar voor implementatie. Duurzaam Opdrachtgeverschap is geïmplementeerd en in uitvoering.		
Het uitvoeren van een verkenning, ontwikkeling en besluitvorming voor pilots decentrale behandeling van grijs water. Er zijn minimaal 2 pilots uitgevoerd waarmee ervaring is opgedaan. De pilots zullen dienen als een praktische testcase om ervaring op te doen, lessen te leren en beleidsaanbevelingen te formuleren voor eventuele verdere implementatie van decentrale zuiveringsinitiatieven in het beheersgebied van De Dommel. Daarbij wordt een verbinding gemaakt met woningbouwopgaven, droogte en leveringsproblemen van Brabant Water. Waterschap De Dommel zet zich, in samenwerking met de provincie, in voor het uitdragen van water en bodem sturend en voor een groter draagvlak voor waterzuinig bouwen bij Bouwplatform Brabant. We zullen daarin een activerende rol innemen om partners te vinden die samen met De Dommel een pilot aan willen gaan.	- Voldoende pilots in portefeuille om de doelstelling van 2027 te halen. - Actief uitdragen van onze doelstellingen en kansen verzilveren indien die zich voordoen. - Het vinden van een woonontwikkelingslocatie waar we een pilot uit kunnen voeren. - Omdat de ambities van BSD zijn bijgesteld sluiten deze niet langer aan bij onze doelstellingen. In 2025 wordt gezocht naar nieuwe partners. - Kansen benutten	 	Met een bouwbedrijf/ ontwikkelaar zijn we de kansen aan het verkennen en specifiek met een locatie. Daarnaast zijn we aangehaakt bij een pilot project op een evenement. De pilot Brainport Smart District was al ver in ontwikkeling. Echter zijn de ambities van BSD zijn bijgesteld sluiten deze niet langer aan bij onze doelstellingen. Het vinden van een nieuwe locatie met partners is onzeker en er grote afhankelijkheid van andere partners..

Het project Koningswei Tilburg is in ontwikkeling. Het betreft een in pandig decentrale zuivering/ grijswatersysteem in een appartementencomplex.	• Ontheffing door het ministerie wordt verstrekt voor het grijswatersysteem Koningswei. • definitieve goedkeuring van de investeerders om deze maatregel te nemen en het aan te besteden. • Contractueel vastleggen van verantwoordelijkheden van de partners en het waterschap (financieel en inhoudelijk)		
--	---	---	--

Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Waterschap De Dommel verkent samen met de partners Ministerie van LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), provincie Noord-Brabant, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gemeente Son en Breugel, Rijkswaterstaat en een industrieel bedrijf in Son of de restlozing van het bedrijf verder kan worden gezuiverd, zodat dit water in het gebied kan worden	• Eind 2024 zullen nadere bestuurlijke keuzes worden gemaakt over de mogelijk te kiezen oplossingsrichtingen. Er zal een doorstart zijn van de actualisatie van de vergunning waarin de gekozen oplossingsrichting verder wordt uitwerkt en getoetst.		Het bestuur heeft geen keuze kunnen maken over de mogelijke oplossingsrichtingen. Het waterschap heeft besloten niet langer meer te wachten met het actualiseren van de vergunning en heeft deze nu actief opgepakt

hergebruikt. Een verdiepende studie zal moeten uitwijzen of de daarvoor benodigde waterfabriek haalbaar is en/of ander alternatieven mogelijk en vergunbaar zijn. Op RWZI Tilburg is de geplande groengasinstallatie opgeleverd en ook de CO2-terugwin installatie. Met Aquaminals worden hoogwaardige afzetkanalen in de markt gezocht en daarvoor vinden ook aanvullende kwaliteitstests plaats van de geproduceerde CO2. Het project Phario/bioplastics heeft als doel natuurlijk afbreekbare bioplastics te produceren uit afvalwater en zuiveringsslib. De huidige fase PHA2USE heeft als doel dit bij verschillende bedrijven te laten testen voor verschillende toepassingen. Dit jaar wordt besloten over een “transitiefase” van één jaar waarna een definitief besluit kan worden genomen over een commerciële productie.	- Deze hoogwaardige toepassing vraagt aanvullende kwaliteitsborging. In 2025 wordt een besluitvorming over benodigde investeringen gevraagd. - De evaluatie vindt in Q4 van 2024 plaats. Wanneer besloten wordt de transitiefase in te gaan, volgt verkenning van de productie van vetzuren bij SVI Mierlo.		- Op dit moment is er geen aanleiding om op korte termijn te investeren. Dit vanwege ontwikkelingen in de markt (prijsvorming en afzet), kosten voor kwaliteitsborging en op handen zijnde projecten op locatie. - In de stuurgroep en de diverse DB's is besloten verder te gaan met de transitiefase. Hiervoor zullen diverse pilots worden uitgevoerd, waaronder een bij SVI Mierlo.
--	--	--	--

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Om de noodzakelijke stappen richting biodiversiteitsherstel (en behalen KRW doelen) in 2030 te gaan zetten, moet het waterschap biodiversiteit en het natuurlijk watersysteem gaan zien als integraal onderdeel van de omgeving. Natuurinclusief denken en werken moet	- Een geactualiseerd Actieplan Biodiversiteit - In 2035 voldoen aan Basis Kwaliteit Natuur (BKN) - Bijdrage aan 10% Groenblauwe dooradering, met focus op inzet eigen terreinen (beheer)		De ondertekening van het Deltaplan Biodiversiteit wordt geactualiseerd Het nieuwe actieplan Biodiversiteit is in concept

de norm worden. De gedefinieerde DIN's Schoon water, Voldoende water en Droge voeten gaan er voor zorgen dat de condities zoals waterkwaliteit, inrichting en beheer voor een basiskwaliteit Natuur in 2030 op orde zijn. Het Raamwerk Biodiversiteit voor Waterschappen (van de Unie van Waterschappen 2022) is ontwikkeld om waterschappen te helpen om biodiversiteit integraal in te bedden in hun organisatie. Het raamwerk beschrijft op welke vlakken waterschappen maatregelen kunnen nemen ten behoeve van biodiversiteitsherstel. Waterschap De Dommel kan bij de uitvoering van de waterschapstaken in aanraking komen met conflictsituaties ten aanzien van het welzijn van dieren. Er is een eerste verkenning gedaan hoe andere waterschappen hiermee omgaan. In 2024 gaan we, in samenwerking met andere waterschappen een nota opstellen, waarbij zal worden ingegaan op de wettelijke verplichtingen waarin dierenwelzijn en zorgplicht zijn opgenomen.			gereed, maar nog niet bestuurlijk voorgelegd. De benodigde financiën en menskracht zal via het proces van de Voorjaarsnota worden voorgelegd. De verkenning mbt dierenwelzijn is door uitval medewerker stil komen te liggen en is inmiddels overgenomen door een andere collega en loopt nu weer.
---	--	---	--

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Nieuwe gedragscode Bestendig Beheer en Onderhoud	Implementatie in het onderhoud van het watersysteem		Vanaf 1 april 2025 is er een nieuwe gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud. Gevolgen voor onderhoudswerk zijn in kaart gebracht. Praktische uitwerking loopt. Implementatie gereed wordt verwacht eind 2025.

P-budget

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Gewijzigde wetgeving en gemaakte CAO afspraken in 2022 en 2023 hebben een financieel effect op het p-budget van ca. € 0,6 mln. Vanwege de druk op de financiële begrotingskaders is ervoor gekozen om het p-budget niet te verhogen met een zelfde bedrag, maar door gerichte sturing van de directie de effecten binnen de bedrijfsvoering van de organisatie op te vangen. Op dit moment is nog niet in te schatten of, en waar, er hierdoor knelpunten in de organisatie zullen ontstaan. Bij de Burap en de Voorjaarsnota 2026-2030 zal, indien nodig, een voorstel voor aanpassing worden gedaan		

3.2. Nadere toelichting beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

Personeel

Hoewel de krapte op de arbeidsmarkt ook steeds meer voelbaar wordt binnen onze organisatie, lukt het nog steeds om veel openstaande vacatures succesvol in te vullen. Bij enkele functies verloopt het werven problematisch

De watertransitie vraagt echter om nieuwe competenties en specifieke kennis. Om deze ontwikkeling te ondersteunen, is er een organisatie breed leerplan opgesteld. Dit dynamische leerplan wordt via maatwerk en vooral door middel van werkplekleren geïmplementeerd. De beoogde ontwikkelbehoeften worden besproken tijdens "het goede gesprek" tussen medewerker en manager. Dit gesprek is geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de huidige tijd en om de verantwoordelijkheden van zowel de medewerker als de manager te benadrukken.

Om tijdig te kunnen anticiperen op toekomstige behoeften, richt het management zich steeds meer op strategische personeelsplanning. Hierbij ligt de nadruk op kwalitatieve aspecten, zoals het leerplan, de impact van digitale transformatie en het omgaan met generatieverschillen binnen de organisatie.

Het eerste deel van het management development-programma is succesvol afgerond. De volgende fasen zullen meer aandacht besteden aan kwalitatieve aspecten, waaronder het verder ontwikkelen van managementvaardigheden die passen bij de gewenste leiderschapsstijl. Het vervolg zal meer gericht zijn op kwalitatieve aspecten, zoals het optimaliseren van management- vaardigheden passend bij de gewenste leiderschapsstijl.

P-

Budget

	Begroot	JEV 2025-1	Begroot - JEV
	€	€	€
Salaris incl. sociale lasten	57.283.432	56.616.481	666.951
	€	€	€ -
Salaris gerelateerd	857.000	903.028	46.028
	€	€	€ -
Flexibel inzetbaar	1.162.000	2.000.000	838.000
Verkoop	€	€ -	€
verlofdagen	56.000	300.000	356.000
	€ -	€ -	€
Opbrengst salaris gerelateerd	2.134.000	2.691.750	557.750
	€ -	€ -	€
Opbrengst geactiveerde uren	5.437.000	5.437.000	-
	€	€	€
Opleidingskosten	1.050.000	1.050.000	-
	€	€	€ -
Overige algemene p kosten	1.352.000	1.398.238	46.238
	€	€	€
Totaal	54.189.432	53.538.997	650.435

Het bestuur heeft het financiële kader gesteld waarbinnen doelrealisatie moet plaatsvinden. De directie heeft binnen dit kader de verantwoordelijkheid en ruimte om personele keuzes te maken zodat de continuïteit in de bedrijfsvoering geborgd is en doelrealisatie op niveau kan blijven. Op dit moment is er een lichte onderbesteding te zien van 650K (1% van het p budget). Het betreft een eenmalige subsidietoekenning. Voor 2025 geeft het wellicht mogelijkheden om voor knellende dossiers extra capaciteit in te huren. Verder dient opgemerkt te worden dat in de beleidsbegroting vanwege wettelijke taken 200k is opgevoerd. Hiervan is per abuis 80k opgevoerd dat niet voldoet aan het criteria wettelijke taken, dit is in deze burap gecorrigeerd.

Arbo en veiligheid

Het uitgangspunt "We werken veilig of we werken niet" heeft een stimulerende werking op het veiligheidsbewustzijn en het handelen. We boeken gestaag vooruitgang op de veiligheidsbewustzijns ladder en streven ernaar om dit jaar en het volgende jaar de vierde trede te bereiken.

Het aantal gemelde incidenten is iets gedaald, met name omdat incidenten met derden minder vaak voorkomen. De inspanningen en aandacht voor de werknemers van derden, evenals de veiligheidseisen die worden gesteld bij het aanbesteden van projecten, werpen hun vruchten af. Het aantal meldingen van bevergaten blijft echter een aandachtspunt. Hoewel er tot nu toe geen letsel door bevergaten is gemeld, is de situatie nog niet ideaal.

Participatie wet

Er is een aanzienlijke stijging te zien in het aantal participatie-uren ten opzichte van 2024. Het gestelde doel is echter nog niet bereikt. Een van de redenen hiervoor is dat door de krappe arbeidsmarkt werkgevers ook actief werven binnen deze doelgroep om het arbeidstekort op te vangen. Vanaf het tweede kwartaal worden meer gespecialiseerde re-integratiebureaus ingezet.

participatie wet	Realisatie	Quotum doelstelling Overheid
2023	280 uur	52%
2024	318 uur	58%
2025	350 uur	nmb

Organisatie

Om te anticiperen op de WBP5 doelstellingen wordt er gewerkt vanuit een veranderplan. Het veranderplan krijgt steeds meer inhoud en richt zich naast het begeleiden van de watertransitie op digitale transformatie waaronder gebruik van AI, bevorderen van eigenaarschap en verantwoordelijkheden medewerkers, mede door sturing en het voeren van het goede gesprek. Bovenin loopt er een traject ten behoeve van de organisatie inrichting zodat deze optimaal de doelen en te behalen resultaten ondersteunt

Communicatie watertransitie

We ontwikkelden de landingspagina watertransitie op de corporate website door. Nieuw is een video met de watergraaf voor een brede doelgroep. We vernieuwden de pagina's bedrijven en agrariërs. En vulden ook de tijdlijn aan. Voor de verschillende stakeholdersgroepen bereiden we concrete activiteiten voor. Ook maakten we een folder over de stimuleringsregeling 'Samen beter in Waterbeheer'. Deze is fysiek en digitaal beschikbaar.

Campagne Waterslim

De focus van de campagne ligt op: plaatsen regenton, afkoppelen regenwater, biologische schoonmaakmiddelen, kleding en cosmetica zonder microplastics. Uit een onderzoek onder inwoners blijkt dat hiervoor veel potentie en een grote bereidheid is.

Net voor Pasen verstuurden we de voorjaarseditie van de nieuwsbrief Waterslim. We voeren een kleine campagne om het aantal abonnees te verhogen. Ook zetten we in op het verhogen van het aantal volgers en de interactie van onze Facebookgroep Waterslim. We actualiseren onze handige tool de Waterschijf van Vijf. We herschrijven bestaande tips en clusteren deze slim om de hoeveelheid tekst terug te brengen. We voegen nieuwe tips toe. Ook komt er een nieuwe frisse opmaak met nieuw beeld.

Jubileum 75 jaar zuiveringswerk

75 jaar geleden kreeg Waterschap De Dommel er een belangrijke taak bij: het zuiveren van afvalwater. De Dommel was hiermee het eerste waterschap in Nederland. We geven bijzondere aandacht aan het jubileum van deze belangrijke kerntaak. Aan de hand van verleden-heden-toekomst vertellen we bijzondere verhalen rond 75 jaar rioolwaterzuivering. En het werken aan schoon water in Midden-Brabant. We doen dit samen met Erfgoed Brabant. We maken video's waarbij we het zuiveringswerk en onze medewerkers in het zonnetje zetten. En ook op onze publieksdag Zondag Waterdag is het jubileum zichtbaar. Bij de jubileumactiviteiten gebruiken we een speciaal logo.

Informatievoorziening (IV)

Het Informatieplan IV 2024-2027 is in juni vastgesteld inclusief een Waterbrief. Dit plan vormt de brug van informatievoorziening naar WBP5, dit door de herinrichting van de IT governance waarbij de opgaven van de primaire processen centraal staan (Business & IT alignment). Tevens is het plan het kompas voor de inhoudelijke ontwikkelingsaanpak met borging van de landelijke meerjaren ontwikkellijnen (o.a. vaarkaat Het Waterschapshuis).

Vanuit het Waterkenniscentrum (WKC) is gestart met het structureel inrichten van een Dommel datalaag (Datalab), in samenwerking met proces Datamanagement. Dit met als doelstelling meer waarde uit de data te halen.

We innoveren door de inzet van nieuwe technieken (bijv. artificial intelligence (AI)). Dit leidt tot procesverbeteringen en een betere besluitvorming op basis van juiste data. Hierbij werken we nauw samen met andere waterschappen en borgen we de publieke waarden.

Juridische Zaken

De afhandeling schadeclaims hoog water 2023 en 2024 loopt. Omdat in veel gevallen per perceel onderzoek wordt gedaan naar de toedracht, de schade en het causaal verband, kent de afhandeling een langere doorlooptijd. We doen daarnaast onderzoek naar alternatieve afhandeling van schadeclaims. Ook houden we het proces van afhandeling schadeclaims tegen het licht doormiddel van een klantreis.

Naast de correctie van de werkings- en beperkingengebieden in de waterschapsverordening, is de invoering van het principe van 'geen verdere verdroging' in de verordening in voorbereiding. Een voorstel daartoe wordt vanuit Beleid watersysteem en JZ voorbereid.

Per 1 april is een nieuwe gedragscode van kracht. De werkwijze van de WDD zal daarop worden aangepast.

Inkoop en aanbesteding

De afgelopen maanden hebben in het teken gestaan van samenwerking.

In maart was er een Landelijke Inkoopdag Waterschappen 2025. Deze keer georganiseerd door de waterschappen van RSI Zuid in samenwerking met Platform WOW op het Waterschapshuis van Waterschap de Dommel in Boxtel. In totaal waren er zo'n 110 enthousiaste inkopers en contractmanagers van de waterschappen deelnemers! Het thema van de dag was 'Samen slimmer inkopen, verbinden, vernieuwen en verduurzamen'. Onderwerpen zoals duurzaamheid, AI en programmatisch werken vanuit ecosysteem kwamen aan bod.

Een maand later was binnen de Dommel de landelijke marktdag waarop het waterschap in gesprek ging met potentiële samenwerkingspartners voor het realiseren van projecten.

Daarnaast werkt WDD samen met de andere waterschappen aan een nieuw landelijk inkoopbeleid dat zal worden vertaald in een uitvoeringskader.

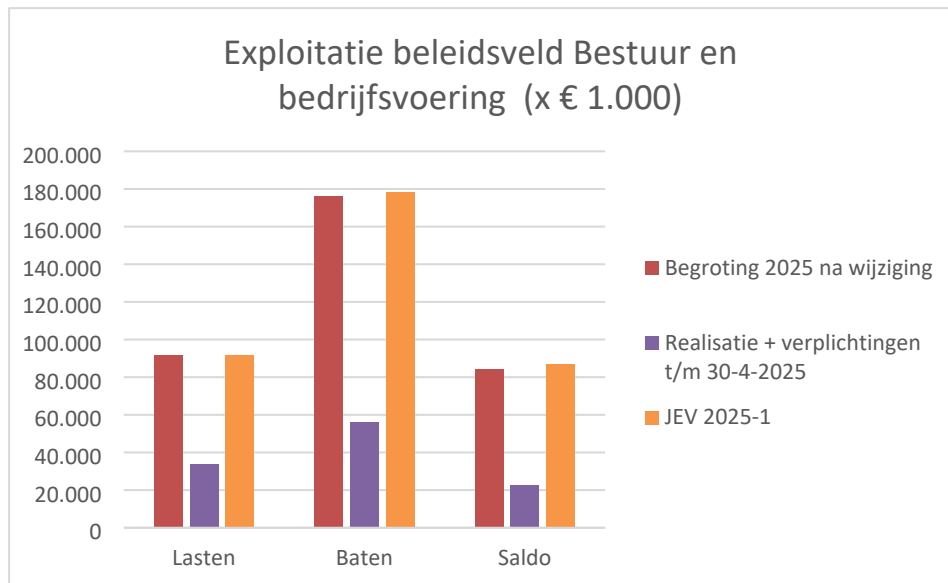
Dienstverlening

De context waarin het waterschap opereert verandert de afgelopen jaren in rap tempo. Onder andere weersextremen, digitalisering, Artificial Intelligence (AI), participatie van inwoners en nieuwe vormen van samenwerking hebben impact op onze rol, werkzaamheden en op onze houding en gedrag. Waterschap De Dommel wil in 2050 niet alleen waterbeheerder zijn, maar ook een herkenbare publieke dienstverlener die klantgericht en omgevingsbewust handelt. Daartoe ontwikkelen we momenteel een visie op dienstverlening. Deze visie kan ook input geven om de wijze waarop Waterschap De Dommel haar dienstverlening organiseert te herijken, bijvoorbeeld de wijze waarop we onze klantcontacten vormgeven en de pilot om structureel in contact te staan met onze omgeving.

3.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

Exploitatie:

Omschrijving		Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1
Lasten	Rentelasten	381	83	352
	Afschrijvingen	1.876	421	1.766
	Personeelslasten	60.054	21.417	60.066
	Goederen en diensten	25.061	11.871	25.052
	Toevoeging aan voorziening	174	0	174
Totaal	Lasten	87.545	33.792	87.409
Baten	Baten ivm salarissen/soc.lst	785	97	785
	Opbrengsten van derden	5.509	-158	5.278
	Bijdragen	1.525	146	1.525
	Geactiveerde lasten	5.437	1.403	5.437
	Onttrekking aan voorziening	0	0	0
Totaal	Baten	13.256	1.488	13.025
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)		-74.289	-32.304	-74.384
	Waterschapsbelastingen	164.285	53.679	164.882
	Kwijtschelding / oninbaar	-3.416	-48	-1.440
	Totaal Baten Belastingheffing (netto)	160.869	53.631	163.441
	Dividend	765	765	765
	Saldo van de financieringsfunctie	1.213	305	1.002
Totaal	Dekingsmiddelen	162.847	54.701	165.208
	Onvoorzien	804	0	804
	Nagekomen posten			
Totaal		87.754	22.397	90.020

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

Kapitaallasten:

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn € 0,1 mln. lager ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt doordat diverse projecten doorgeschoven zijn.

Personeelslasten:

Voor een nadere toelichting zie **blz. 69**.

Diverse opbrengsten:

De diverse opbrengsten zijn € 0,2 mln. lager ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere opbrengst op verkoop voertuigen.

Waterschapsbelasting:

De waterschapsbelastingen zijn € 0,6 mln. hoger ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere eenheden zuiveringsheffing nuts € 0,7 mln en anderzijds een daling in de eenheden watersysteemheffing ingezetene € 0,2 mln en verder diverse kleinere dalingen en stijgingen.

Oninbare waterschapsbelasting en kwijtschelding:

De oninbare waterschapsbelasting en kwijtschelding zijn 2 mln lager ten opzichte van de begroting 2025. In 2023 heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden om te komen tot aanpassing van de kwijtscheldingsnorm tot 100% van het bijstandsniveau. Deze norm is ingegaan per 1 januari 2024. Daarmee loopt De Dommel in de pas met de andere waterschappen en gemeenten en geven we vorm aan de één overheidsgedachte. Tevens kunnen we de uitvoering efficiënter laten verlopen. Van een uitbreiding van het kwijtscheldingsbeleid naar ondernemers/ZZP'ers is bestuurlijk afgezien.

Op basis van de informatie van de gemeenten in ons werkgebied over de omvang van het aantal kwijtscheldingsgerechtigden in de gemeenten en het effect op de verwachte omvang van de kwijtscheldingen is er bij de raming van de omvang van het effect op de

kwijtscheldingen uitgegaan dat aanpassing van de norm naar 100% zou leiden tot een aanzienlijke toename van het kwijtscheldingsbedrag. De verwachte groei in aantallen verzoeken en toekenningen kwijtschelding (automatisch of via aanvraag) als gevolg van wijziging 95% naar 100% is echter kleiner dan gedacht. De jaareindeverwachting 2025 is aangepast op de realisatie cijfers over 2024.

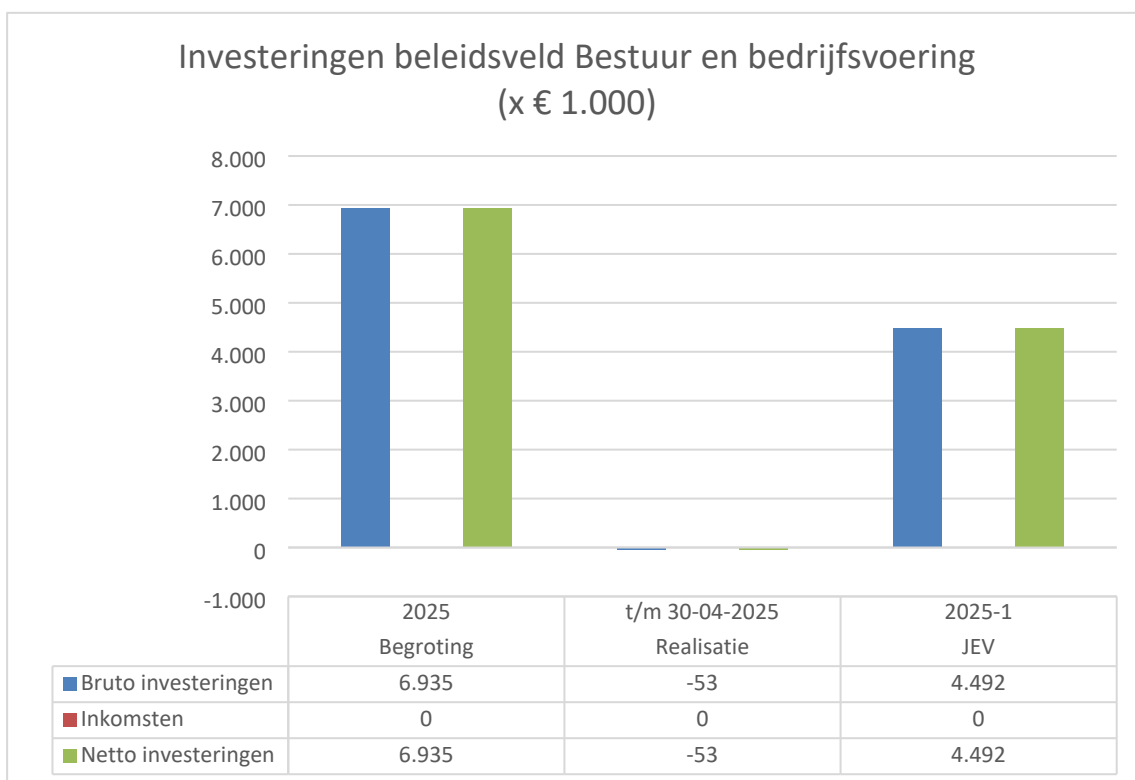
Bij het waterschap dient actief om kwijtschelding te worden verzocht. Uitzondering is als in een eerdere aanvraag voor kwijtschelding toestemming is gegeven voor automatische toetsing via Stichting Inlichtingenbureau. Dan kan het verzoek in het daaropvolgende jaar via het Inlichtingenbureau automatisch worden afgehandeld. Ondanks diverse aankondigingen, moet de bekendheid van de wijziging van 95% naar 100% wellicht nog groeien. Daarnaast geldt dat maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld lagere werkloosheid, mogelijk hebben geleid tot een lager aantal verzoeken dan verwacht.

Bij de overgang naar de BSOB vanaf 1 januari 2026 geldt dat voor de kwijtscheldingen de kwijtscheldingslijn van de gemeenten volledig wordt gevolgd en er geen afzonderlijk verzoek meer aan het waterschap moet worden gericht. Dit betekent dat vanaf 2026 de verwachte omvang van de kwijtscheldingen mogelijk weer op het niveau van de begroting 2025 zal liggen.

Verder geldt dat huishoudens die van een minimuminkomen moeten rondkomen, van het kabinet een energietoeslag ontvangen. Bij het beoordelen van de kwijtschelding wordt dit bedrag buiten beschouwing worden gelaten.

Investerings:

Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	6.935	-53	4.492
Inkomsten	0	0	0
Netto investeringen	6.935	-53	4.492

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

De daling op de bruto investeringen wordt met name veroorzaakt door verschuiving in jaren bij diverse projecten zoals het sleutelplan, energieneutraliteit Boxtel en Hapert, herinrichting terrein hoofdkantoor.

3.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen

Informatieveiligheid

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De Dommel is op weg naar volwassenheidsniveau 4 op gebied van informatieveiligheid en privacy. Conform EU-richtlijn (NIS2) zijn wij essentiële infrastructuur. Deze EU-richtlijn wordt momenteel vertaald naar Nederlandse wetgeving en wij zullen hieraan moeten voldoen. Hierop wordt in 2025 gestuurd.		Dommelbreed wordt in Q2 een plan van aanpak opgesteld om de NIS2 en de CER te implementeren. Op dit moment is nog niet 100% helder waar de Dommel precies aan moet voldoen voor de NIS2 omdat de landelijke wetgeving nog niet af is. Dit vormt een risico voor de uitvoering, ook qua kosten en bemensing.

4. Exploitatie en investeringen TOTAAL

Exploitatie:

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 -/- Begroting 2025 na wijziging
Lasten				
Rentelasten	10.673	2.143	10.714	41
Afschrijvingen	24.836	5.684	25.035	200
Personeelslasten	60.300	21.500	60.331	31
Goederen en diensten	90.560	44.174	91.196	637
Toevoeging aan voorziening	174	0	174	0
Totaal Lasten	186.542	73.501	187.450	909
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	785	97	785	0
Opbrengsten van derden	9.196	-927	9.029	-167
Bijdragen	1.731	155	1.741	10
Geactiveerde lasten	5.437	1.403	5.437	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
Totaal Baten	17.149	728	16.993	-157
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-169.392	-72.773	-170.458	-1.065
Waterschapsbelastingen	164.285	53.679	164.882	597
Kwijtschelding / oninbaar	-3.416	-48	-1.440	1.976
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	160.869	53.631	163.441	2.572
Dividend	765	765	765	0
Saldo van de financieringsfunctie	1.213	305	1.002	-211
Totaal Dekkingsmiddelen	162.847	54.701	165.208	2.361
Onvoorzien	804	0	804	0
Nagekomen posten	0	0	0	0
Totaal	-7.349	-18.072	-6.053	1.296

Het eerste kwartaal 2025 laat zien dat het verwachte financiële jaarresultaat 1,3 mln positiever uitkomt dan verwacht in de beleidsbegroting 2025 na wijziging. Dit komt met name door:

Hogere belastingopbrengsten van naar verwachting 2,6 mln. Er worden hogere opbrengsten vanuit waterschapsbelastingen verwacht door een hoger aantal eenheden zuiveringsheffing waarvan de incasso opgenomen is op de nota van het nutsbedrijf (0,6 mln). Daarnaast worden minder kwijtscheldingen verwacht (2 mln). De verwachte groei in aantallen verzoeken en toekenningen kwijtschelding als gevolg van wijziging van de 95%-norm naar 100% valt lager uit. De jaareindeverwachting 2025 is bijgesteld naar aanleiding van de realisatiecijfers over 2024.

De verwachte netto lasten na correctie onzekerheden van 4 % komt 1 mln. negatiever uit. De belangrijkste afwijking hiervan betreft de post goederen en diensten ad 0,6 mln door een onvoorziene extra inkoop voor de RWZI Tilburg (0,3 mln.) en hogere advieskosten voor de grondbank (0,5 mln). Daarnaast worden 0,2 mln. minder lasten voor de klimaatbuffers verwacht.

Investeringsen:

Totaal investeringen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 minus Begroting 2025
Bruto investeringen	152.644	15.340	107.615	-45.029
Inkomsten	-24.510	-650	-13.823	10.687
Netto investeringen	128.134	14.690	93.792	-34.342

- Beleidsveld watersysteem ca. € 1,6 mln minder (door lagere uitgaven portfolio Hoogwaterbescherming wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie St. Oedenrode). Lagere uitgaven portfolio Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie) alsmede vertraging door beroepsprocedures.
- Beleidsveld Waterketen ca. € 30 mln minder (door vertraging diverse projecten, maar ook verhogen raming bij een project en aanpassen onzekerheidsmarge).
- Beleidsveld bestuur en bedrijfsvoering ca. € 2,4 mln minder (door vertraging van diverse projecten)

WATERSCHAP DE DOMMEL

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1

Januari – april 2025

Inhoudsopgave

1. Beleidsveld Watersysteem:	3
1.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024 voor Voldoende Water	3
1.2. Nadere toelichting bij Voldoende Water	7
1.3. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024 voor Droge Voeten	15
1.4. Nadere toelichting bij Droge Voeten	20
1.5. Exploitatie en investeringen beleidsveld Watersysteem	23
1.6. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen	27
1.7. Majeure projecten	28
2. Beleidsveld Waterketen:	31
2.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024 voor Schoon Water	31
2.2. Nadere toelichting bij Schoon Water	43
2.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Waterketen	48
2.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen	51
2.5. Majeure projecten	52
3. Beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering:	56
3.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2024	56
3.2. Nadere toelichting beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering	65
3.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering	69
3.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen	73
4. Exploitatie en investeringen TOTAAL	74

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Voor 2025 staan de volgende hoofdonderwerpen centraal, welke ook om bestuurlijke besluiten vragen: Beïnvloeding beleid en dossiers extern, Achteruitgang grondwaterstanden voorkomen, Nieuw beleid voor (grond)water, Schoon en gezond water op korte en lange termijn, Water en ruimte, Toekomstbestendige waterschap en maatschappelijke vraagstukken, Innovatie		

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De programmering bij nieuwe initiatieven: Dat betekent dat wij, in lijn met eerdere DB besluiten, op dit moment aanvullend onderzoek doen naar de effectiviteit van bypasses in de getroffen gebieden. Ook onderzoeken wij of het mogelijk en wenselijk is om in de toekomst rekening te houden met (nog) extremere situaties in onze projecten. Deze onderzoeken geven ons mogelijk nieuwe inzichten in de wijze waarop de watertransitie succesvol kan zijn. Daarom nemen wij deze onderzoeken serieus en besteden wij hier in 2024 (en doorlopend in 2025) extra capaciteit en middelen aan.		

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Daarnaast nemen wij geuite zorgen uit ons gebied serieus. Wij besteden daarom aandacht aan de specifieke acties, zoals beschreven in het nazorgplan, te weten (niet limitatief): a. Organiseren extra bijeenkomsten/bewonersavonden; b. Onderzoek naar het treffen van extra maatregelen in getroffen gebieden; c. Wij voegen B watergangen toe aan de schouw.		
De voortgang van de nazorg wateroverlast wordt gerapporteerd in de Burap en zodra nieuwe beekherstelprojecten opgestart worden, wordt het algemeen bestuur geïnformeerd.		

1. Beleidsveld Watersysteem

Het beleidsveld Watersysteem omvat de inrichting, beheer en onderhoud van watersystemen, vergunningverlening en handhaving, Keur en beleid, innovatie en strategie met betrekking tot watersysteembeheer.

De JEV bruto investeringen (uitgaven) is 22% lager dan de begroting. Het gaat om verschuivingen in realisatie rond het einde van het jaar en een aantal lopende beroepsprocedures. Het eerder geschetste beeld van de verwachte realisatie van KRW maatregelen in 2027 verandert daarmee niet wezenlijk.

Inrichten watergangen	70% in 2027, pessimistisch 60%.
Vismigratie	73% in 2027, pessimistisch 70%
Herstel NNP's	64% in 2027, pessimistisch 60%

De implementatie van de ecologische gedragscode in 2025 vergt veel energie, met name voor omzetten van de maaiplanning. De exacte (financiële) impact op maaiwerkzaamheden en onderhoud watersysteem zijn nog niet te duiden. In de VJN zal met de Gedragscode rekening gehouden worden maar dit jaar zullen er ook kosten gemaakt moeten worden. Bij Burap 2 zal er meer bekend zijn over aard en omvang.

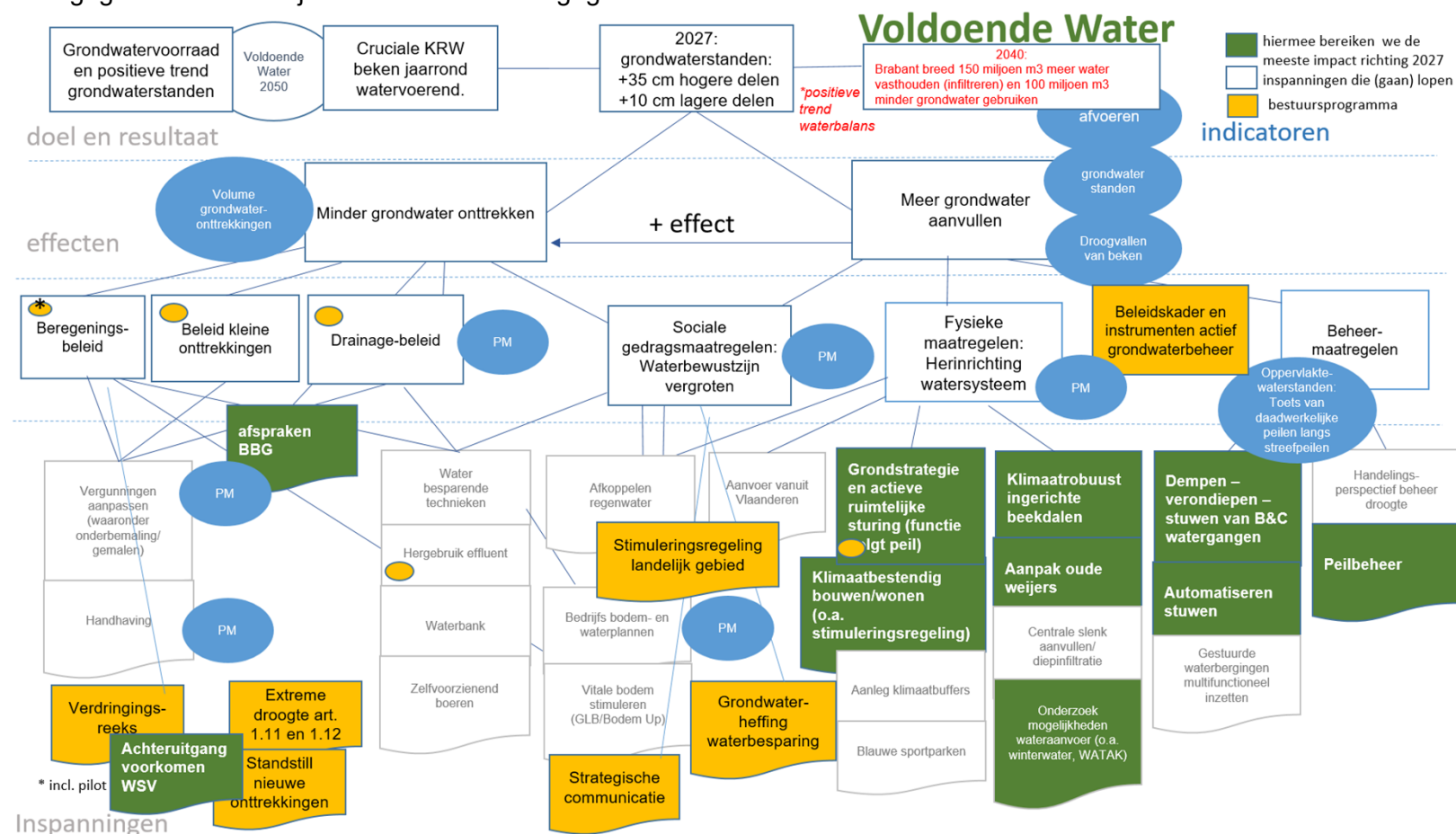
De hydrologische capaciteit is al langere tijd een knelpunt. Het is moeilijk om vacatures in te vullen en de wateroverlast en afhandeling daarvan gebruikt veel van de beschikbare capaciteit. In de begroting is aangekondigd dat er daarom geen nieuwe (beekherstel)projecten opgestart zullen worden. Tegelijk zal er een herprioritering in de totale portefeuille voor watersysteem moeten plaatsvinden. Dit wordt momenteel voorbereid.

Vanaf 2023 t/m 2027 reserveren we jaarlijks € 4 mln. (totaal € 20 mln.) voor de Stimuleringsregeling gemeentelijke uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Per ultimo 2024 was hiervan reeds € 12 mln. beschikt/toegezegd. De aanvraag voor de overige € 8 mln. wordt uiterlijk 31 juli 2026 ingediend. De projecten zijn dan uiterlijk 31 december 2027 afgerond. Het risico bestaat dat niet alle door de gemeenten uit te voeren projecten tijdig aangevraagd en gerealiseerd worden. Tegelijk zal het doel van de regeling, te weten 15% minder aanvoer naar de RWZI's, ook met volledige inzet van middelen zeker niet gehaald worden. Er wordt een voorstel met keuzes voor vervolgacties voorbereid zodat doelrealisatie mogelijk wordt.

In het eerste kwartaal zou een pilot gestart worden voor het herwaarderen van agrarische gronden. Herwaarderen van gronden biedt veel kansen voor de omgeving en voor de transitie. Op dit moment biedt de Catalogus Groen Blauwe diensten nog geen ruimte waardoor deze herwaardering niet via een Stimuleringsregeling kan worden uitgevoerd. Een pilot is wel mogelijk. Het doel van de pilot is om ervaring op te doen over de aanpak en in hoeverre er draagvlak voor is. De afwaardering van de grondwaarde van deze pilot komt ten laste komt van de exploitatie terwijl eerder werd uitgegaan van afwaardering via de projecten. Deze afwaardering was niet voorzien in de exploitatiebegroting en wordt momenteel middels een voorstel voor begrotingswijziging voorgelegd aan het bestuur.

1.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025 voor Voldoende Water

In het doelen inspanningen netwerk (DIN) zijn de doelen, het resultaat en de effecten in relatie tot de geplande activiteiten en inspanningen weergegeven. Tevens zijn de indicatoren weergegeven in blauwe bollen.

1.2. Nadere toelichting bij Voldoende Water

Grondwaterstanden

We begonnen 2025 nat tot erg nat. Het overheersende beeld op 1 januari was dat de grondwaterstanden over het gehele gebied hoog waren voor het tijd van het jaar. Vanaf februari werd het droger, de gevallen neerslag zat onder het gemiddelde. Vooral in maart bleef de neerslag uit en is maart 2025 een van de droogste maanden maart sinds het begin van de metingen, vergelijkbaar met 2022.

Aangezien er vorig jaar ook veel meer water is afgevoerd dan normaal heeft de grote hoeveelheid neerslag niet bijgedragen aan de grondwateraanvulling. De grondwaterstanden laten een dalend beeld zien.

Voor onze waterbeheerders betekent deze omslag dat er per locatie voor maatwerk moet worden gekozen: kortdurend water afvoeren waar het nog erg nat is. En water vasthouden waar mogelijk. Dat is balanceren tussen 2 uitersten.

Ontwikkelingen grondvoorraad

Stand van zaken voorraadrekening (VRR) waterschap

De voorraadrekening toont de oppervlakte van grond die het waterschap in eigendom heeft. Dit zijn de gronden op plekken waar projecten gepland zijn en gronden die als ruilgrond kunnen worden ingezet voor projecten om grond op de juiste plek te krijgen. De voorraadrekening mag conform AB-besluit van 13 juli 2022 maximaal 600 hectare groot zijn. In onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen van de voorraadrekening voor 2025 opgenomen.

	BB2025		JEV-1	
	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €
Saldo grondvoorraad op 01-01-2025	369	€ 29.506.243,30	351	€ 28.794.386,22
Aankoop (gerealiseerd)			40	€ 3.842.815,75
Aankoop (verwacht)			98 ¹	€ 11.137.758
Verkoop (gerealiseerd)			-3	-€ 208.511,20
Verkoop (verwacht)			-30	-€ 2.405.101
Projectmutaties (gerealiseerd)			0	0
Projectmutaties (verwacht)			-52	-€ 4.212.685
Saldo grondvoorraad 31-12-2025	403	€ 32.964.261,84	404	€ 36.948.662,94
<i>Te verwachte rente</i>				<i>€ 904.000</i>

Saldo meerjarig

	Grondvoorraad in ha per 1-1	Boekwaarde VRR in €
2025	351	€ 28.794.386,22
2026	404	€ 36.948.662,94
2027	463	€ 45.836.636,36
2028	394	€ 41.422.502,82

¹ Er wordt rekening gehouden met een realisatiepercentage van 50%. Vanaf de BB2026 wordt een realiteitspercentage per transactie opgenomen, waardoor tot realistischere aannames gekomen kan worden.

2029	401	€ 43.360.008,32
2030	381	€ 39.991.734,56
2031	404	€ 43.286.734,56

Er is altijd onzekerheid over de te realiseren aankopen en verkopen gedurende een jaar (zeker in Q1 en Q2). Dat geldt ook voor 2025. Voor de overige te verwachte transacties is een slagingskans opgenomen van 50%.

Binnen de gebiedsgerichte aanpakgebieden (GGA's) wordt hard gewerkt aan grondstrategieplannen om meer zekerheid te krijgen op grondbeschikbaarheid. Bovendien heeft het waterschap zich actiever op de grondmarkt begeven, met name ook waar het gaat om de aankoop van bedrijven. Hier zijn de eerste successen inmiddels geboekt waardoor het waterschap een betere grondpositie verkrijgt en de verkoper/grondeigenaar een totaaloplossing geboden wordt. Desondanks blijft de huidige onzekerheid waarmee grondeigenaren te maken hebben, het behalen van succes erg moeilijk maken.

Voldoende Water

Droogteagenda: meer grondwateraanvulling

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
2040 - Brabantbreed 150 miljoen m³ meer grondwateraanvulling Is voor Waterschap De Dommel gelijk aan: 50 miljoen m³ meer grondwateraanvulling Wat op basis van de voorjaarsgrondwaterstand gelijk is aan: 35 cm verhoging op de hoge gronden 20cm op de flanken 10 cm op de lage gronden	- In de Voorjaarsnota 2026-2030 zal op basis van de actualiteit een algemeen beschouwend beeld met maatregelen water vasthouden gegeven worden. - Er wordt een keuze gemaakt in de vorm van presenteren van de voortgang in de tijd op de doelen. - De voortgang in de tijd op de doelen is op hoofdlijnen inzichtelijk en gekoppeld aan effectiviteit van maatregelen en besluiten.		Er is een algemeen beeld op hoofdlijnen en daarin zit nog geen vertaling naar de tijd. Er wordt blijvend gewerkt aan het weergeven van een concreter beeld. Door de werkzaamheden ten gevolge van de wateroverlast heeft dit vertraging opgelopen. Ingezet wordt om dit jaar inzicht te geven over het effect van de huidige inspanningen.
	Eind 2025 beschikken we over een jaarlijkse Brabant brede toestandrapportage en een operationeel Brabant breed Grondwater Informatie Platform. In aanvulling op deze jaarlijkse rapportage wordt 6-jaarlijks een rapportage opgesteld die ontwikkelingen en trends inzichtelijk maakt.		Dit resultaat is benoemd in het Plan van Aanpak bij speerpunt 6 van de Droogteagenda. Voor de ontwikkeling van de toestandrapportage is er een brabantbrede werkgroep onder leiding van waterschap Aa en Maas. Er zal ambtelijk en mogelijk daarna bestuurlijk gestuurd worden op het activeren van deze werkgroep.

Kleine onttrekkingen

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Kleine onttrekkingen	- Aantal meldingen zit op ruim 24.000. Melden kon tot 1 oktober 2024. Alle niet gemelde kleine onttrekkingen en meldingen na 1 oktober worden gezien als illegaal. - Er wordt een nieuwe analyse gemaakt op basis van alle meldingen. Deze analyse zal begin 2025 worden opgeleverd. Deze analyse vormt de basis om te bepalen hoe om te gaan met het toekomstig beleid. Dit zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het DB in Q2 van 2025.		

Dempen, verondiepen, stuwen van B/C watergangen en aanpak oude weijers

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In het kader van het Grondwaterconvenant verkennen we met de partners waar de grootste kansen en mogelijkheden liggen en geven we uitvoering aan maatregelen die bijdragen aan het aanvullen van meer grondwater. Uitvoering van projecten vindt plaats vanuit de GGA's, waterschapsprojecten, TBO's (terrein beherende organisaties) en gemeenten. Ontwikkelen van instrumenten o.a. het aanpassen van wet- en regelgeving.	Het team voor waterconserverende maatregelen is omgevormd naar klimaatrobuuste maatregelen om ook werkzaamheden te verrichten voor acties wateroverlast.		Het team klimaatrobuust heeft ten gevolge van de wateroverlast minder infiltratie maatregelen kunnen uitvoeren. Er waren ruim 50 maatregelen gepland en daar werkt het team aan maar realisatie zal naar verwachting lager zijn.

Optimalisatie bestaande aanvoer en extra winteraanvoer

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- In theorie zou het mogelijk zijn om extra water te infiltreren door de aanvoer van Maaswater te optimaliseren. We onderzoeken of dit daadwerkelijk mogelijk is rekening houdende met de waterkwaliteitsaspecten, ruimtevraag, beschikbaarheid van water en technische haalbaarheid. - Vasthouden winterwater in beken - Doel is om de winteraanvoer te vergroten via het bestaande aanvoersysteem van Lommel op de Beekloop. - Kunstmatige infiltratie	In 2025 willen we uit laten zoeken welke keuzes er voorliggen (o.a. op technisch vlak, kwalitatieve haalbaarheid en beleidsvragen) om een concreet plan van aanpak te kunnen maken.		

Oppervlaktewatergestuurd peilbeheer in A wateren en klimaatrobuust ingerichte beekdalen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- Spoor 1: Het vastleggen en up to date houden van de streefpeilen in de datasystemen en beheren op basis van deze streefpeilen. - Spoor 2: Klimaatrobuust ingericht beekdalen in combinatie met systeemherstel door anders inrichten en beheren van de B en C watergangen en infiltratie in oude weijers op de koppen en flanken (zie hierboven). - Gemiddeld streven we hierbij naar een peilstijging van 20 cm in de beken en A-watergangen.	- Spoor 1 was eind 2024 gereed. - Continuering van de ingezette middelen spoor 2: stimuleringsregeling landelijk gebied uitdragen en werken met de watervisie Aangepaste beheerbeleid voor de B en C watergangen Met realisatie- en GGA projecten versterken we de inrichting van robuuste beekdalen gericht op systeemherstel. - Na de onderzoeken en leerpunten vanuit de wateroverlast volgt besluitvorming voor koers en tempo watertransitie en tempo voor dit onderdeel. - Zie evaluatie wateroverlast	 	

Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In 2027 stroomt 15% minder water af dan in 2022 naar de zuivering, waardoor lokaal wordt vastgehouden en geïnfiltrerd.	- Overzicht van de voortgang tot en met 2024. - Scenario's voor het versterken en versnellen van doelrealisatie. - Haalbaarheidscheck op de ambitie. - Gepland voor Q1 2025.		

Droogteagenda: vermindering van de grondwateronttrekking vanuit drinkwater, landbouw en industrie in Brabant

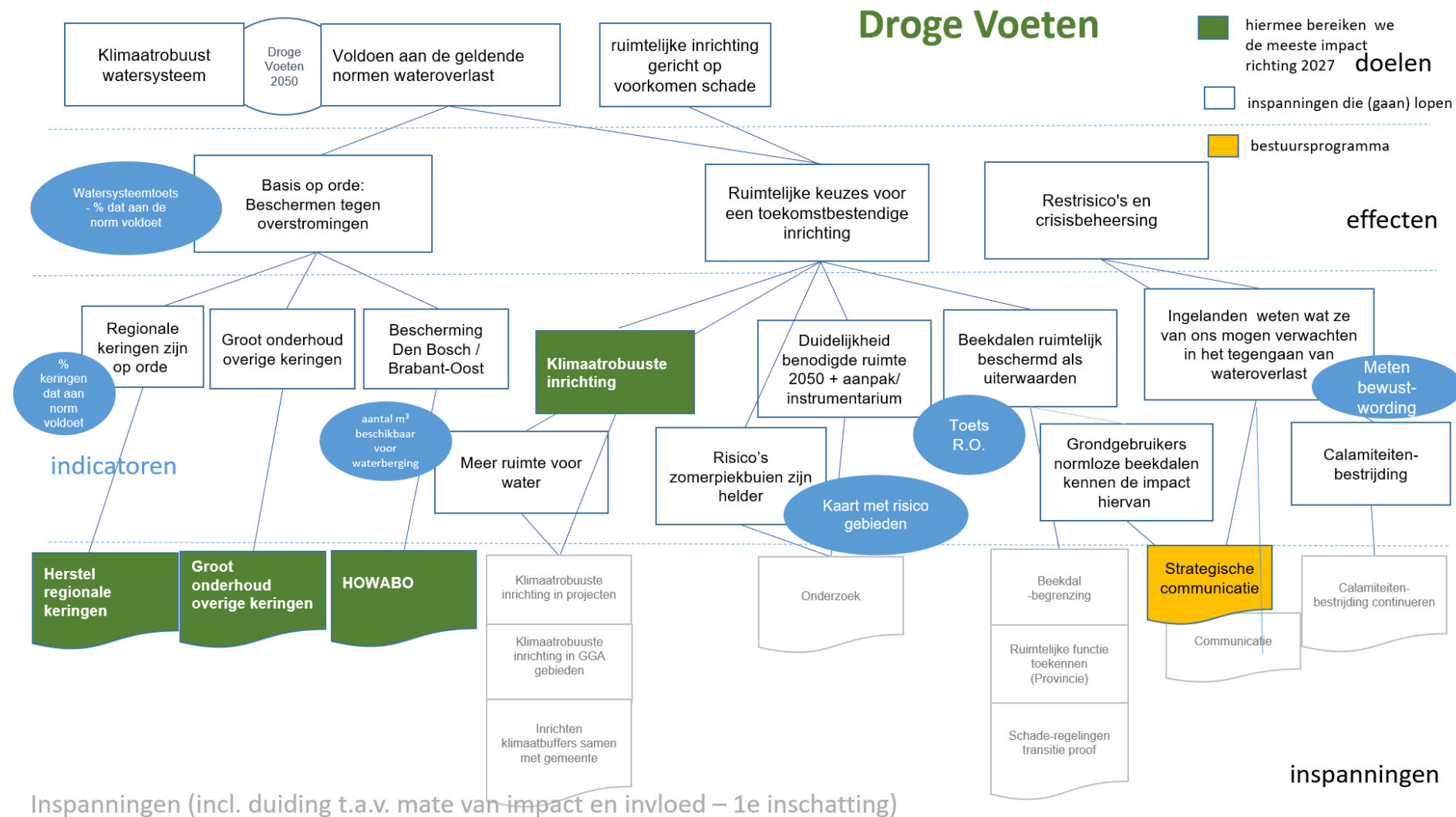
Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- We werken aan deze doelen door vernieuwing van het beleid voor beregening, pilots golf- en sportterreinen en het beleid voor de kleine grondwateronttrekkingen. - Vanuit een Brabant brede werkgroep wordt gewerkt aan nieuw beregeningsbeleid met als reductiedoel een vermindering van de grondwateronttrekking voor beregening met 20-40% ten opzichte van 100 mln. m3/jaar Brabant breed (2040), reductie ca. 5-10 mln. m3/jaar voor Waterschap De Dommel (indicatieve berekening op basis van opgegeven onttrokken m3).	Eind 2025 zal het beregeningsbeleid in ontwerp klaar moeten zijn om de inspraak in te gaan. De verwachte invoerdatum is 1 januari 2027.		Er is eind 2024 een systematiek afgesproken voor nieuw beregeningsbeleid door de stuurgroep. Deze wordt nu verder uitgewerkt. De infiltratiepilots met golfterreinen staan op losse schroeven door onvoldoende kwaliteit van het te infiltreren water.
Bijdrageregelingen 1. Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie (aanvragen t/m 31 juli 2026, uitvoering t/m 31 december 2027) 2. Subsidie klimaatbuffers (aanvragen t/m 2026, uitvoering binnen 3 jaar) 3. Stimuleringsregeling landelijk gebied (aanvragen n.t.b., uitvoering n.t.b.) In 2026 evalueren we de regelingen en worden besluiten voorgelegd voor de periode 2027-2030	- De Stimuleringsregeling Landelijk Gebied is van kracht, verwachting maart/april 2025. - Uitvoeren van de regelingen en voortgang rapporteren via de Burap.		

Overige resultaten

Onderwerp	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Verordening in combinatie met aanpassen beleidsregels	Geen achteruitgang is gepland voor eerste behandeling in DB in Q1 2025. Stand still (grote) onttrekkingen DB Q1 2025.		Loopt, maar vertraagd
Verordening Brabantbreed Beleidsrijk	De organisatie hiervan is in opbouw. Concept planning: beregeningsbeleid (Q1), drainagebeleid (afhankelijk van vaststelling verordening geen achteruitgang), grondwatergestuurd peilbeheer (Q4, is afhankelijk van lopende verkenning).		Loopt, maar vertraagd
Artikel 1.11 en 1.12 (wsv)	Definitieve aanbieding beleidsregel wordt verwacht in Q2 2025.		Door het vertrek van de behandelend collega heeft het dossier Q1 stilgelegen. Inmiddels is het traject weer opgestart.

1.3. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025 voor Droge Voeten

In het doelen inspanningen netwerk (DIN) zijn de doelen, het resultaat en de effecten in relatie tot de geplande activiteiten en inspanningen weergegeven. Tevens zijn de indicatoren weergegeven in blauwe bollen.

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
<i>Ontwikkelingen / bijsturing naar aanleiding van evaluatie wateroverlast</i> De vastgestelde impactweergave en daaraan gekoppelde prioritering moet worden aangevuld (aangescherpt), mede naar aanleiding van de natte winter. Uitvoeren vraagstukken droge voeten/wateroverlast (in Q1 en Q2 2025): - Klimaatscenario's en gebruik modellen voor neerslagsituaties - Het onderzoek naar Bypasses voor sturing in extreme neerslag- / grondwatersituaties - Normen/kaders voor extreme grondwatersituaties bij projecten - Evaluatie tijdelijke afvoermaatregelen in overlast-gebieden (nat de winter in) - Watersysteemanalyse en regionale stresstesten - Tussenevaluatie WBP5 Naar aanleiding van uitkomsten en samenhang van bovengenoemde onderdelen volgt het bestuurlijk gesprek over (bij)sturing van de koers en tempo van de watertransitie in het 3e kwartaal.		
Zoals ook voor de andere DIN's geldt, wordt ook op dit thema de strategische communicatie omvangrijker; de urgentie en impact ervan wordt groter.		
Opgaven als de schaderegelingen transitieproof maken, de onderzoeksvragen hoogwater en de nazorg en herstelwerk hoog water (afkalving oevers, aanzanding) vragen om extra tijd en aandacht. Dit heeft hoge prioriteit, waardoor overige (extra) inspanningen op dit onderdeel nog niet volledig in beeld zijn.		Loopt. April 2025 heeft de manager JZ de opdracht gekregen om te zoeken naar alternatieve afhandeling schadeclaims. Dit onderzoek is in gang gezet dmv een BOT sessie met DB en brainstorm met managers. Het bepalen van de gewenste oplossingsrichting voor oeverafkalving per probleemlocatie vertraging opgelopen, met name doordat

		de Gedragscode aanzienlijk veel tijd heeft gekost (en nog steeds). Acute knelpunten, bijvoorbeeld waar de oeverafkalving dicht bij (bij)bebouwing plaats vindt, worden binnen begroting met prioriteit opgelost, meestal door het plaatsen van beschoeiing.
--	--	---

Het herstel van de keringen (regionale en overige)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De basis op orde: “Beschermen tegen wateroverlast”. De opgave kent twee deelopgaven: 1. Het herstellen van de ‘normatieve toestand’ door uitvoeren van groot onderhoud en/of; 2. Het versterken van keringen als gevolg van herijking van het beoogde beschermingsniveau. Met betrekking tot de opgave herstel overige keringen zien we dat er voor planperiode WBP5 een aanvullende versterkingsopgave voor de regionale keringen is ontstaan. Door meevallers bij de overige keringen in de periode tot 2027 kan de aanvullende opgave binnen het bestaande programma opgevangen worden. De aanvullende versterkingsopgaven voor planperiode WBP5 zijn: • Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten te Eindhoven;	• Herstelopgave Vaantjesdijk gereed in 2024. In 2025 verkeert dit project in de nazorgfase; • In 2025 is het project herstel Dommeldijken aan gestuurde waterberging Bossche Broek Noord in uitvoering. Oplevering van het project is voorzien Q4 2025; • Herstelopgave keringen rondom gestuurde waterberging Logtse Baan / Logtse Velden gereed in 2024. In 2025 verkeert dit project in de nazorgfase. • In 2025 is het project Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten in uitvoering. Oplevering van het project is voorzien Q4 2025; • Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – ’s-Hertogenbosch. Dit project beoogt de realisatie van een gesloten stelsel van regionale waterkeringen voor hoogwaterbescherming van de		

• Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – • 's-Hertogenbosch.	dorpen Esch, Vught, Sint-Michielsgestel en de stad 's-Hertogenbosch (HOWABO, zie onder). In 2025 doorloopt dit project een m.e.r.-procedure als (wettelijk verplicht) onderdeel van de verkenningsfase. De verkenning resulteert in een voorkeursalternatief en voorbereidingsbesluit.		
---	--	--	--

HOWABO (Hoogwaterbescherming Den Bosch en omstreken)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Een vastgesteld programma HoWaBO (Hoogwateraanpak Brabant Oost).	• De verkenning (periode 2024-2025) resulteert in een voorkeursbeslissing en een kaderstellend besluit = vastgesteld Omgevingsprogramma Hoogwateraanpak Brabant Oost. Deze beleidsontwikkeling doorloopt een wettelijk verplichte plan-m.e.r.-procedure via de route: NRD->PlanMER->VKA. NRD: Notitie Reikwijdte en Detailniveau PlanMER: Milieu-effectrapportage VKA: Voorkeursalternatief (resultaten 2025) In de voorkeursbeslissing geven de bevoegd gezagen waterschappen Aa en Maas en De Dommel en Provincie Noord-Brabant aan wat de resultaten zijn van de uitgevoerde verkenning en welke oplossing de voorkeur heeft. Ook staat erin hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken.		

Watersysteemtoets

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- Watersysteemtoets uitgevoerd (2024 - 2025) - Opgave en maatregelen volgend uit watersysteemtoets bepaald en programma bestuurlijk vastgesteld.	- Een nieuw hydrologisch model wordt nu gemaakt. - Oplevering Watersysteemtoets is voorzien in 2025 en vervolgens behandeling in DB. - Daarna, dat wordt dan eind 2025, aanbieden aan de Provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van het resultaat de eventuele consequenties doorvertalen in beleid, zowel in de Ruimtelijke Ordening (provincie) als op Beleid Droge Voeten (waterschap).		

1.4. Nadere toelichting bij Droge Voeten

Stand van zaken nazorg hoogwater 2024

Dit jaar hadden we tot in februari op veel plekken langdurig hoge grondwaterstanden na de lange natte periode. In januari viel er nog veel regen, in februari wat minder dan gemiddeld. Sinds eind februari van dit jaar is er nauwelijks regen gevallen in het Dommelgebied. Overal in het stroomgebied zien we de afgelopen maand de grondwaterstanden dalen. Op dit moment is het grondwater gezakt tot normaal peil of zelfs laag voor de tijd van het jaar. Er zijn echter ook plekken, met name in natuurgebieden en op percelen met leemlagen, waar het nog nat is voor deze periode.

In 2024 heeft het AB, met name in de periode juni/juli, debat gevoerd over de situatie en zijn er afspraken gemaakt. In deze paragraaf wordt u meegenomen in de stavaza van deze acties en planning voor het bespreken van de inzichten en de resultaten van de onderzoeken.

Stand van zaken afspraken

Extra maatregelen en inspanningen De Kempen

Afgelopen herfst en winter was ons beheer gericht op overtollig water afvoeren. Stuwen stonden laag. Het was nat en de bodem was verzadigd door de vele regen. In De Kempen zijn extra maatregelen genomen na een lange periode van grote wateroverlast in dat gebied. Eén van die maatregelen was intensiever maaien waar dat volgens wet en regels mag. En het laag laten staan van de stuwen in beken en sloten op plekken waar dat nodig was. Inmiddels wordt weer regulier beheerd.

Er zijn met de gemeente Reusel-De Mierden afspraken gemaakt over de brug Buitenman. De gemeente weegt af hoe zij maatregelen willen nemen met de brug. Het waterschap is in afwachting van het resultaat.

In het Kempengebied maar ook daarbuiten zijn diverse bijeenkomsten geweest met hoog water als thema. Dit zijn uiteenlopende bijeenkomsten zoals klankbordgroepen, bestuurlijke overleggen, bedrijfsbezoeken etc. Er is ruimhartig ingegaan op verzoeken om over het onderwerp met het waterschap in gesprek te gaan. Daarin hebben de bestuurders en de ambtenaren samen opgetrokken.

Verzoeken om schadevergoeding

- Schadeclaims onrechtmatige daad

We hebben in totaal 54 meldingen gekregen nav de wateroverlast in mei / juni 2024. (Het totale aantal zaken onrechtmatige daad ligt hoger).

Op dit moment hebben we nog 15 openstaande zaken en zijn 9 schadeclaims nog in behandeling bij verzekeraar Centraal beheer Achmea.

- Schadeclaims nadeelcompensatie_

We hebben 35 meldingen (nadeelcompensatie) geregistreerd waarin een verband wordt gelegd met een project of waterconserveringsmaatregel. Daarvan staan 23 zaken nog open.

Het vaststellen of er sprake is van causaal verband tussen genomen maatregelen en de gestelde geleden schade is zeer complex.

Onderzoeken

Er worden verschillende onderzoeken uitgevoerd waarvan de resultaten als input dienen om in te spelen op de koers van het waterschap en de watertransitie.

- Er wordt door een onafhankelijk adviesbureau onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van hoogwaterbypasses in het verminderen van wateroverlast in delen van de beekdalen bij extreme neerslag en grondwatersituaties. Het resultaat wordt na de zomer verwacht.
- Dit jaar wordt er een watersysteemtoets en stresstesten uitgevoerd met een geactualiseerd model en de laatste klimaatscenario's van het KNMI (2023).
- In 2024 is gestart met een bovenregionale stresstest die samen met waterschap Aa en Maas wordt uitgevoerd. Dit jaar worden waterbeelden en een impactanalyse uitgevoerd. In 2026 volgen risicodialogen en een uitvoeringsagenda.
- Een evaluatie van het effect van de afvoermaatregelen in overlast gebieden (nat de winter in)
- Overzicht van de normen en kaders waar het waterschap aan gehouden is bij extreme grondwatersituaties bij o.a. beheer en ontwerp bij projecten.

In contact met de omgeving

Het doel is om in gesprek te gaan met de omgeving om:

- meer begrip te krijgen voor elkaar;
- de responsiviteit van het waterschap te versterken waarbij de organisatie zich enerzijds ontwikkelt tot een activerende overheid en anderzijds actief feedback ophaalt op het eigen functioneren en uitleg geeft wat ze hiermee doet.

In de tweede helft van 2025 worden hiervoor twee pilot-bijeenkomsten georganiseerd: één in het stedelijk gebied en één in het landelijk gebied.

Op 12 maart 2025 heeft het dagelijks bestuur de aanpak voor in contact met de omgeving gedeeld in een beeldvormende bijeenkomst met het algemeen bestuur.

Vervolg

Over het hoogwater volgt nog een waterbrief naar het algemeen bestuur vóór de zomervakantie.

De inzichten die vanuit de bovenstaande genoemde punten worden opgedaan samen met de tussenevaluatie WBP-5 worden integraal behandeld in het algemeen bestuur.

De planning is dat op 27 augustus 2025 het in de beeldvormende bijeenkomst wordt behandeld en op 3 september 2025 oordeelsvormende in de commissie.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

De waterveiligheidsopgaven worden groter, waardoor kosten om te komen tot het borgen van de waterveiligheid in 2050 in de toekomst verder dreigen op te lopen. De signalen voor het ontoereikend zijn van de budgetten voor de periode 2030-2036 voor het behalen van de

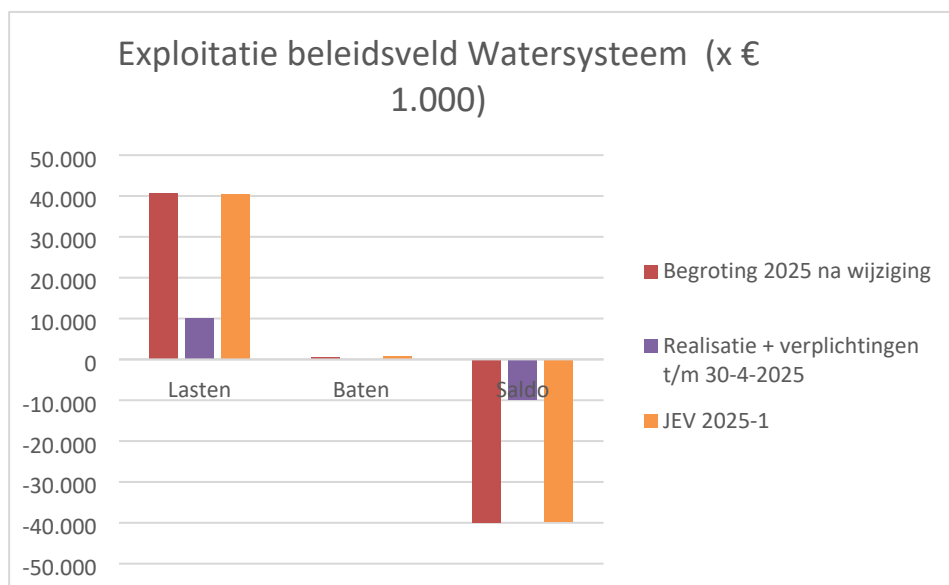
doelen in 2050 hebben vorig jaar geleid tot de nodige bestuurlijke drukte. Waterschap De Dommel heeft middels een brief aan de programmadirectie HWBP en de uniecommissie Waterkeringen (CWK) ambtelijk en bestuurlijk aandacht gevraagd door het stellen van aanvullende voorwaarden aan de aanvullende financiering. Deze voorwaarden hebben onder andere betrekking op het concretiseren van de afspraken over het realiseren van de 10% projectgebonden eigen bijdragen over de werkelijke uitgaven en de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en realiteitswaarde van de plannings. In de Algemene Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen zijn deze voorwaarden bekrachtigd en vormen daarmee onderdeel van de opdracht voor het proces van herijking HWBP.

Dit proces van herijking HWBP is in volle gang en is gericht op besluitvorming in de Algemene Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van december 2025. De conceptversie zal naar verwachting medio 2025 beschikbaar komen voor een eerste behandeling in de commissie Waterveiligheid van de UvW. Aan de hand van deze conceptversies zal het bestuur van het waterschap worden geïnformeerd en meegenomen in het bestuurlijke besluitvormingsproces.

1.5. Exploitatie en investeringen beleidsveld Watersysteem

Exploitatie:

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1
Lasten			
Rentelasten	3.424	604	3.269
Afschrijvingen	6.210	1.392	5.852
Personeelslasten	77	38	77
Goederen en diensten	29.618	8.036	29.866
Totaal Lasten	39.329	10.070	39.064
Baten			
Opbrengsten van derden	483	64	548
Bijdragen	178	17	178
Totaal Baten	661	81	726
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-38.668	-9.989	-38.338
Nagekomen posten	0	0	0
Totaal	-38.668	-9.989	-38.338

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,5 mln. lager dan de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door vertragingen bij diverse projecten.

Goederen en diensten

De stijging ten opzichte van de begroting van € 0,3 mln. wordt met name veroorzaakt door:

- Klimaatbuffers is verlaagd. -/- € 0,2 mln.
- Realisatie watersystemen is hoger, met name veroorzaakt door de verhoging van advisering door derden en

resultaat grondbank.

+ € 0,5 mln.

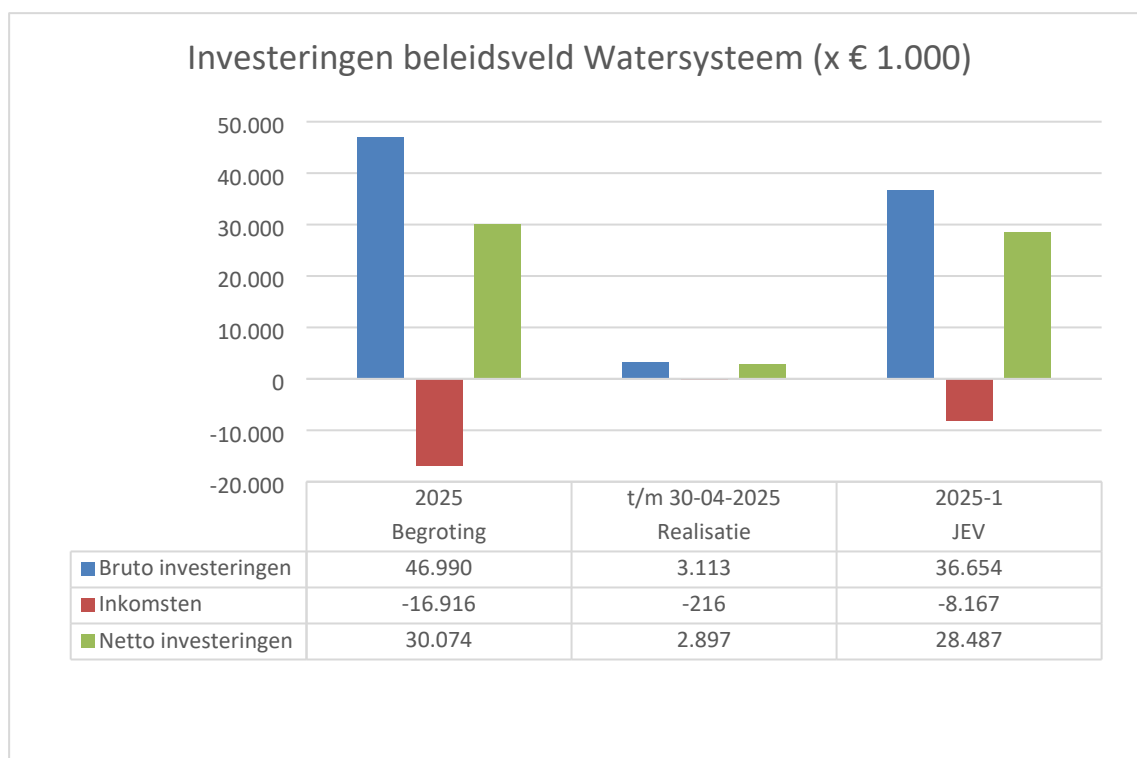
Investerings:

Beleidsveld Watersysteem overig (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	12.750	1.218	13.580
Inkomsten	-1.360	0	-1.172
Netto investeringen	11.390	1.218	12.408

Beleidsveld Watersysteem Hoogwaterbescherming (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	11.243	1.612	8.601
Inkomsten	-2.330	0	-82
Netto investeringen	8.913	1.612	8.519

Beleidsveld Watersysteem inrichtingsdoelen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	22.997	283	14.473
Inkomsten	-13.226	-216	-6.913
Netto investeringen	9.771	67	7.560

Totaal Watersysteem (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	46.990	3.113	36.654
Inkomsten	-16.916	-216	-8.167
Netto investeringen	30.074	2.897	28.487

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

Watersysteem overig

De jaareindeverwachting is circa € 1,0 mln. hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Latere levering investeringen onderhoud (vrachtwagen en tractoren) van ca. € 1 mln.
- Vervanging stuw afwatering Boxtel: verhoging raming voor 2025 met € 2 mln.

Hoogwaterbescherming

De jaareindeverwachting is ca. € 0,4 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal zaken zoals hieronder benoemd:

- Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode: in verband met POP-subsidie is er veel energie gezet op het tijdig realiseren (en factureren) van werkzaamheden van het bestek. Hierdoor zijn zowel meer uitgaven als inkomsten geboekt in 2024.
- Herstel overige keringen Halder-Volmeer: gaat eerder naar realisatie dan gepland, waardoor kosten naar voren zijn gehaald.
- Herstel overige keringen Bossche Broek Noord: gaat eerder naar realisatie dan gepland, waardoor kosten naar voren zijn gehaald.
- RK Klotputten: vanwege een nog te doorlopen procedure is de uitvoering van het project met een half jaar vertraagd. Dat betekent dat de uitvoering niet in 2025 gerealiseerd is, maar pas in 2026 wordt opgeleverd.
- Hoogwaterbescherming Vught: er is extra voortgang geboekt binnen dit project.

Watersysteem Realiseren Inrichtingsdoelen

De jaareindeverwachting is ca. € 2,2 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal zaken zoals hieronder benoemd:

- Programmasturing: door te investeren in realistischere ramingen op projectniveau is de programmacorrectie een stuk lager dan in voorgaande jaren.
- Essche Stroom Bruggelaar: er is sprake van een versnelde uitvoering door de aannemer.
- Beekherstel Groote Beerze traject 2: voor dit project loopt op dit moment een beroepszaak, wat voor enige vertraging heeft gezorgd. Een deel van de uitvoering vindt daardoor plaats in 2026.
- BHS Run Schaiksedijk/Stevert: voor dit project loopt op dit moment een beroepszaak, wat voor vertraging heeft gezorgd. Een significant deel van de uitvoering vindt daardoor plaats in 2026.
- Beeksche waterloop: dit project is getemporiseerd vanwege het verschuiven van extra hydrologische capaciteit naar de nazorg van de wateroverlast in 2023/2024
- GGA Grenscorridor: het opgenomen budget was te optimistisch, omdat het langer duurde om projectteams te formeren.

1.6. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Het risico op extreme en steeds extremere weersituaties, nat en/of droog, is waar we ons continu op richten met het WBP5 doel van een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Specifiek voor 2025 speelt het risico op wateroverlast doordat de grondwaterpeilen hoog staan bij het ingaan van de winterperiode. Op de locaties die veel overlast hebben en hebben gehad worden tijdelijk extra maatregelen voor afvoer genomen. Begin 2025 wordt geëvalueerd of de maatregelen doorgezet moeten worden.		
Gevolgen van de ecologische gedragscode. Grote kans dat er begin 2025 geen gedragscode is en we voor elke maaiactiviteit een vergunning aan moeten vragen, waardoor we wellicht extra maatregelen moeten nemen.		
Vervangen stuwen Afwatering Boxtel, Nemelaer, St. Michielsgestel en Vughterstuw; totaal investeringsvolume opgenomen in Beleidsbegroting 2025 € 7,6 mln. Onzekerheid van circa € 10 mln. of het opgenomen investeringsvolume voldoende is. Momenteel wordt nader onderzoek verricht.	 	Op dit moment zijn de resultaten van het onderzoek nog niet bekend.

1.7. Majeure projecten

Onderstaande projecten zijn in de Beleidsbegroting 2025 als majeur aangemerkt

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
Hoogwaterbescherming Vught	Herstel 25 km kering		Geld: In de VJN2026 wordt voorgesteld om circa 25 miljoen uit de reserves HOWABO over te hevelen naar het project P068714 Hoogwaterbescherming Vught, zoals ook opgenomen in het daaraan ten grondslag liggende kredietvoorstel. De kosten zijn hoger dan eerder geraamd omdat op dit moment beter zicht is op de scope van het project en daarmee een betrouwbaardere raming gemaakt kon worden. Tijd: In 2025 doorloopt dit project een m.e.r.-procedure als (wettelijk verplicht). De verkenning (2025 en 2026) resulteert in een voorkeursalternatief en projectbesluit. De planuitwerking is gereed in 2027. Realisatie vindt plaats in meerdere deelprojecten en is gereed in WBP6. Doelen: Herstel 25 km kering
Inrichting beekdal Run Heers – Dommel (P034007)	Klimaatrobuuste inrichting Run • 2,1 km beekherstel • 10 ha NNP		Geld: Tijd: Doelen:
Beekherstel Poppelsche Leij (Natura 2000) (P086401)	Klimaatrobuuste inrichting Poppelsche Leij • Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000 • 2,6 km beekherstel • 71 ha OGOR • Watersysteemherstel		Geld: Tijd: Doelen:
Gebiedsgerichte aanpak GGA Grenscorridor (P089401)	Uitwerken 10 ruimtelijke verankerde deelgebiedsvisies inclusief uitvoeringsstrategie.		Geld: Tijd: Doelen:

Zandleij, brede aanpak			Verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd in de riolering, op rwzi Tilburg en in de Zandleij. Een onderdeel is de pilot Bronaanpak rwzi Tilburg vanuit de Schone Maaswaterketen. De stand van zaken van deze onderzoeken zijn in december 2024 tijdens de Zandleijdag gedeeld met bestuurders van waterschap en gemeenten, professionals op het gebied van water en met de aanwonenden van de Zandleij. De resultaten van de onderzoeken verwachten we in april compleet te hebben. Van deze deelonderzoeken wordt een samenvattend rapport geschreven. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het testen van twee innovaties (Nanobubbels en Instream river training). In 2025 zullen we ook weer verder investeren in de samenwerking met de inwoners van het stroomgebied, dit in afstemming met de reeds lopende gebiedsprocessen zoals Landschapspark Pauwels. Evenals versterking van de bestuurlijke samenwerking middels een intentieverklaring.
------------------------	--	--	--

2. Beleidsveld Waterketen

Het beleidsveld Waterketen omvat de bouw, beheer en onderhoud van de zuiveringstechnische werken, de beheersing van lozingen en beleid, innovatie en strategie m.b.t. zuiveringsbeheer.

De zuiveringen presteren onverminderd goed. De wettelijke eisen vanuit het Activiteitenbesluit worden overal gehaald. Om vanuit de zuiveringen niet belemmerend te zijn voor de KRW kent het waterschap eigen streefwaarden voor alle RWZI's die strenger zijn dan de wettelijke normen. Voor 6 van de 8 zuiveringen worden die normen sowieso gehaald en voor 2 zuiveringen worden alle zeilen bijgezet om dat ook te realiseren.

Er loopt een pilot Assemanagement om planning en risico's beter te beheersen. Deze pilot betreft in eerste instantie de ondergrondse infrastructuur richting de RWZI Eindhoven. Vóór de zomer 2025 worden de uitkomsten gepresenteerd. De verwachting is dat er vanuit extra inspecties beter inzicht is wat en wanneer moet worden geprogrammeerd. De vervolgstap is dat wordt ingezet op verbreding naar alle ondergronds infrastructuur en alle bovengrondse installaties.

De JEV voor investeringen is bijgesteld op nieuwe ingeschatte data voor ingebruikname. Risico bij realisatie blijft de inzet van externe inzet als aanvulling op de interne capaciteit. De beschikbaarheid van externe inhuur sluit niet altijd bij onze vraag. We zetten in op een stabiele investeringsomvang Waterketen tussen € 60 en € 65 mln. per jaar. Met deze lijn doen we geen afbreuk aan de doelstellingen van instandhouding en schoon water. De ambitie blijft gelijk, wel met hier en daar een latere ingebruiknamedatum.

Bovendien bieden de voortgang in veiligheidscultuur en de focus op duurzame inkoop- en aanbestedingsprocessen positieve vooruitzichten. Innovaties zoals AI en datamanagement dragen bij aan verbeterde processen en een scherpere besluitvorming.

Compliance en veiligheid blijft een belangrijk aandachtspunt. Er lopen diverse trajecten om de risico's te verminderen en invulling te geven aan onze ambities om een trede hoger te komen op de veiligheidsladder.

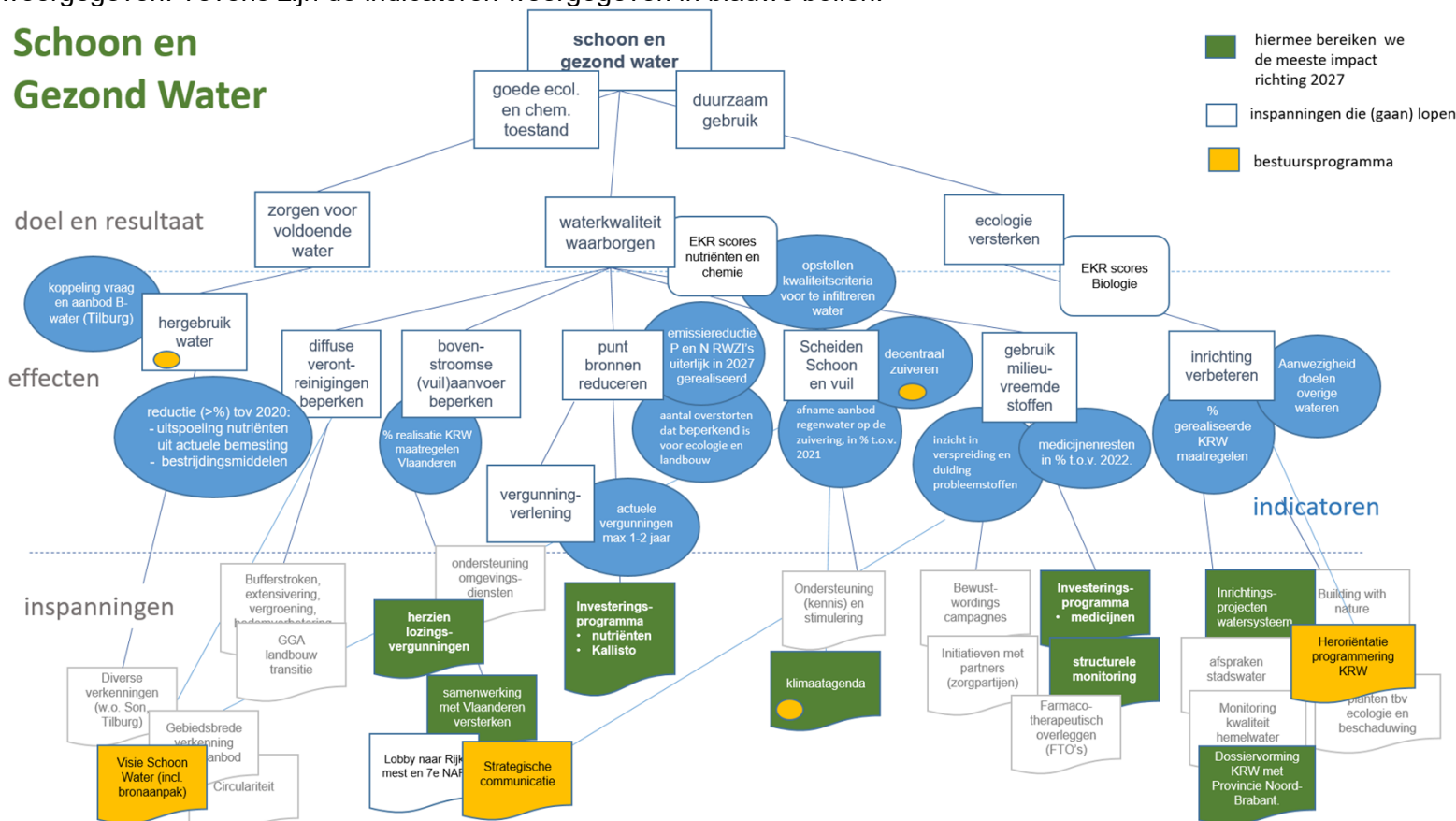
De afhandeling van schadeclaims door hoogwater in 2023 en 2024 vraagt om zorgvuldig onderzoek per perceel, wat resulteert in een langere doorlooptijd. Dit heeft de volle aandacht van de organisatie, met oog voor de begrijpelijke wens van claimanten om snel duidelijkheid te krijgen. Om hieraan tegemoet te komen, worden alternatieve processen onderzocht en wordt het huidige systeem geëvalueerd middels een klantreis. Alles is erop gericht om de dienstverlening op dit punt verder te optimaliseren.

De komende periode wordt dit project "herijking Financiële sturing & verantwoording" waaronder de herijking van de P&C cyclus en producten verder uitgewerkt en opgepakt. De interne rapportages worden aangescherpt op doelrealisatie (DIN's) en daarbij behorende risico's, benodigde bijstellingsacties en hun (financiële) impact. De P&C producten worden gaandeweg het proces hierop aangepast. Naar verwachting is dit project met het doorlopen van de P&C cyclus van één jaar afgerond.

2.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025 voor Schoon Water

In het doelen inspanningen netwerk (DIN) zijn de doelen, het resultaat en de effecten in relatie tot de geplande activiteiten en inspanningen weergegeven. Tevens zijn de indicatoren weergegeven in blauwe bollen.

Schoon en Gezond Water

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Schoon Water

Visie Schoon Water

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De integrale visie Schoon water is bestuurlijk vastgesteld en geïmplementeerd in meerjarenplannen, financiering en uitvoering, integraal opgesteld vanuit Watersysteem en Afvalwaterketen. Gericht op Oppervlaktewater én Grondwaterkwaliteit. De ambitie is opgenomen als verantwoordelijk Waterkwaliteitsbeheerder: Hoe ver wil Waterschap De Dommel gaan en welke rollen horen daarbij.	- De leidende principes voor de visie worden met input vanuit onze partners in ons gebied aangescherpt en ter oordeels- en besluitvorming voorgelegd aan het AB in de eerste cyclus in 2025. - De leidende principes, en daarmee de visie zijn breed geformuleerd en omvatten zonder dat ze specifiek benoemd zijn ook PFAS en glyfosaat. - De eerste helft van 2025 wordt een nadere concretisering gegeven in de aanpak/strategie voor vervolg: welke initiatieven en maatregelen worden samen met onze partners opgepakt en wat zijn de financiële consequenties. Dat wordt opnieuw in het BOB traject voorgelegd aan het bestuur (ook ten behoeve van Voorjaarsnota 2026-2030/Beleidsbegroting 2026).		

Kader Richtlijn Water

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In het AB van 28 februari 2024 zijn de kaders voor het bijstellen van het KRW maatregelenpakket vastgesteld. Er zijn 3 uitgangspunten geformuleerd: 1. De projecten die reeds in uitvoering zijn, maken we af. 2. Programmering bij nieuwe initiatieven (of initiatieven die in voorbereiding zijn) is gericht op het behalen van lange termijn doelen: (grond)watersysteemherstel (breder dan enkel een bijdrage aan de ambitie van de KRW). 3. Uitzondering hierop zijn enkele kleinschalige, sectorale maatregelen die bijdragen aan de ambitie van de KRW. We blijven ons onverminderd inzetten voor een goede waterkwaliteit en watersysteemherstel om te komen tot een klimaatrobuust en toekomstbestendig watersysteem.	• In aanvulling op het landelijke Impulsprogramma KRW is door de Provincie Noord Brabant en de Brabantse waterschappen besloten een KRW Impuls Brabant op te zetten om zaken concreet te maken. Uit de KRW Impuls volgt onder andere de resterende opgave voor Brabant en de handelingsopties voor de verschillende partijen. Begin 2025 komen de resultaten van de KRW Impuls Brabant bestuurlijk aan bod. In de periode daarna worden de handelingsopties doorvertaald naar een gezamenlijk werkprogramma.		
KRW maatregelen watersysteem • Uitvoeren KRW maatregelen • Dossiervorming KRW gereed (in samenwerking met collega waterschappen, Provincie Noord Brabant en Stroomgebied Maas)	• KRW-inrichtingsmaatregelen: - 8 stuks vismigratieknelpunten - 11,8 km inrichten waterlopen - 892 ha NNP • Eén van de onderdelen van de KRW Impuls Brabant is de dossiervorming KRW. Begin 2025 is er een eerste overzicht gereed van welke besluiten wanneer in de tijd genomen zijn en op welke punten ingebrekestelling mogelijk kan zijn.		• Ten opzichte van de inschatting in de BB2025 zijn enkele projecten vertraagd. Het project P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) is eerder al vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Met medeweten van het Dagelijks Bestuur is

			besloten om, ondanks het lopende beroep, de aanbesteding voor de uitvoering te starten. Hierdoor kan een groot deel van het project nog in 2025 gerealiseerd worden (tenzij er een voorlopige voorziening wordt aangevraagd). De volledige oplevering zal echter pas in 2026 plaatsvinden, waardoor het geheel aan prestaties is doorgeschoven naar 2026. • Het project P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert is al eerder vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Afhankelijk van de behandeling door de Raad van State kan de uitvoering verder worden vertraagd, waardoor het niet mogelijk zal zijn om de genoemde prestatie in de BB2025 ook daadwerkelijk te realiseren. Vooralsnog wordt oplevering pas verwacht in 2026. • Eerste overzichten in concept gereed. Wordt in Q2 in bestuur gebracht.
--	--	--	--

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
RWZI Eindhoven Vanwege de goede zuiveringsprestaties door de verbeteringen over de afgelopen jaren op RWZI Eindhoven, worden hier voornamelijk niet de eerder geprogrammeerde aanvullende nageschakelde technieken uitgevoerd. De bestaande RWZI zetten we nu maximaal in voor nutriëntenverwijdering met aangescherpte lozingsniveaus die zijn afgeleid met de KRW Verkenner. Met oog op de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt ingezet op een combinatie van verwijdering van nutriënten en verwijdering van medicijnresten/ microverontreinigingen met betere prestaties en een lagere klimaat footprint zodat deze omvangrijke investering meer toekomstvast en duurzamer kan worden dan met huidige stand van techniek mogelijk is. De uitvoering van die maatregelen vraagt nadere ontwikkeling en innovatie en wordt na 2027 gerealiseerd	RWZI Eindhoven Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden voor deze RWZI (N=4 mg-N/l en P=0,4 mg-P/l) Winter = Oktober t/m maart Zomer = April t/m september Resultaat = Het gemiddelde van de ruwe meetwaarden per periode RWZI ☐ RWZI Biest-Houtakker ☐ RWZI Boxtel ☒ RWZI Eindhoven ☐ RWZI Haaren ☐ RWZI Hapert ☐ RWZI Sint-Oedenrode ☐ RWZI Soerendonk ☐ RWZI Tilburg Periode ☒ Winter ☒ Zomer Definitief/voorlopig ☒ Definitief resultaat ☐ Voorlopig resultaat		

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
RWZI Tilburg Voor RWZI Tilburg zijn naar verwachting wel extra maatregelen nodig na de ombouw van de beluchting die nu gerealiseerd wordt. Dit zal naar verwachting een aanzienlijke prestatieverbetering geven vanaf 2025, die echter nog onvoldoende zal zijn voor de KRW waardoor hier aanvullende maatregelen wel nodig zijn. Extra maatregelen zijn nodig om te komen tot een lagere belasting met N en P. Deze maatregelen worden genomen in synergie met verwijderen van nieuwe stoffen. Dit is met de huidige inzichten het meest geschikt om de bestuurlijke afspraken voor aanpak van nieuwe stoffen te realiseren.	RWZI Tilburg De aanpassing van de beluchting en chemicaliëndosering wordt naar verwachting in Q2 opgeleverd; start pilot voor verwijdering nutriënten en nieuwe stoffen		
De andere RWZI's zullen naar verwachting de benodigde prestaties leveren, waarbij dit voor RWZI Biest-Houtakker niet zeker is. Vier van de andere RWZI's waren al in de eerste planperiode (2009-2015) aangepast. RWZI Biest-Houtakker was daarbij uitgebreid met een zandfilter voor fosfaatverwijdering. Dit presteert echter niet zoals verwacht. Op dit moment vinden procesoptimalisaties plaats om te bepalen of met de bestaande RWZI de prestaties gehaald kunnen worden. Als dit niet het geval is zullen andere maatregelen overwogen moeten worden.	RWZI Biest Houtakker Door procesoptimalisatie en na vervanging van de beluchting zal deze RWZI de prestaties voor nutriënten naar verwachting halen en lijken geen aanvullende maatregelen nodig.		

Vlaanderen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
- Het ontvangend water vanuit België is geen beperking voor de KRW in het stroomgebied van De Dommel - Het water wat vanuit de Nete naar België stroomt is geen beperking voor de KRW. - In 2027 is er een gezamenlijk grensoverschrijdende visie op het regionale stroomgebied en is er een grens ontkennende stresstest uitgevoerd. Deze stresstest (wateroverlast en droogte) is de basis voor een pakket aan maatregelen en afspraken om de waterkwantiteit vanuit Vlaanderen	- Inhoudelijke afstemming VMM-WDD over de doelstellingen en de verschillen in meetmethoden en verantwoording. - In 2025 wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgewerkt, met ondersteuning van het ministerie van I&W, voor de stresstest.		

Effluenthergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
We onderscheiden de volgende sporen op het gebied van effluent hergebruik: 1. Centraal hergebruik van het effluent uit de RWZI's (na het lozingspunt) – hiervoor pilot realiseren 2. Samenwerking met de industrie om gezuiverd bedrijfsafvalwater (effluent bedrijven) in het gebied te gebruiken (in plaats van lozen op onze RWZI's of watersysteem) 3. Decentraal hergebruik in de bebouwde omgeving	1. Bestuurlijke beeld- en oordeelsvorming over toepassing van effluent om grondwater aan te vullen. Afweging in relatie tot andere mogelijkheden. Selectie van gewenste locaties, overleg met stakeholders. 2. Zie onder <i>Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik</i> 3. Zie onder <i>Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik</i>		

Overstorten

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Aanpak urgente overstortlocaties (Kallisto) die belemmerend zijn voor het behalen van de KRW Deze locaties zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma 5. In 2027 zijn de meest urgente knelpunten vanuit overstortlocaties opgelost.	Jaarlijks wordt de voortgang gerapporteerd in de Voorjaarsnota/Burap.		
- Inzicht in het effect van gemengde overstorten op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en de interactie met stedelijk gebied (Stedelijke Water Opgave). - Inzicht in de eisen waar een gemengde overstort aan moet voldoen voor waterkwaliteit en Schoon Water. - Zijn met de gemeenten afspraken vastgelegd over wat en wanneer zij (eventueel in samenwerking met Waterschap De Dommel) de overstorten op orde hebben gebracht.	In 2025 wordt voor de overstorten die een onvoldoende score en matige score hebben: - gestuurd om de aanpak op te nemen in het Programma Water en Riolering van de gemeente. - zijn er met de gemeente afspraken gemaakt over de aanpak (proces e/o tijdspad e/o maatregelen) van deze overstorten. - wanneer gemeenten ,eventueel in samenwerking met De Dommel, deze overstorten op orde hebben gebracht.		

Directe lozingen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Waterschap De Dommel heeft 39 directe lozingen vergund. Alle vergunningen voor directe lozingen zijn gezien en besloten of deze moeten worden herzien. Tijdens de actualisatie nemen we de (potentiële) Zeer Zorgwekkend Stoffen mee.	Het project loopt tot en met 2026. Gepland is om in 2025 meer dan 30 bedrijven te hebben opgepakt. Voor 25 bedrijven willen we de vergunde situatie hebben gezien en de benodigde strategie in uitvoering te hebben gebracht. Dat kan variëren van intrekken tot herzien.		Het oppakken start met het gezien. Na het gezien bepalen we de strategie en pakken we door. Er zijn veel afhankelijkheden die bepalen wanneer een dossier kan worden afgerond en kan worden beschouwd als geactualiseerd. Het is een lastig en complex traject. Medewerkers hebben tijd nodig in de samenwerking. Dit leidt mogelijk tot vertraging. Er wordt gewerkt aan herstel.

Zandleij, brede aanpak

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In de afgelopen jaren is het duidelijk geworden dat de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij te wensen over laat. Er zijn twee medewerkers onwel geworden, de bewoners van Cromvoirt maken zich grote zorgen en ook intern is er onrust. Daarnaast leven er veel verschillende beelden over de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. In het gebied en op de RWZI Tilburg zijn afgelopen jaar daarom onderzoeken uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd om bewoners te informeren en met hen het gesprek te voeren. Verschillende projecten zijn nodig om verder inzicht te krijgen in de problematiek rondom RWZI Tilburg, de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. Hiervoor wordt een brede aanpak gekozen, waarin we ook de belanghebbenden in het gebied betrekken.	• Voortgang 2024 doorzetten naar 2025. Welke sporen. Stakeholders, onderzoek en innovatie. Eerste start maken en doorzetten naar 2025. • In 2025 werken we de uitkomst van de Zandleijdag van december 2024 verder uit. • Mijlpalen in 2025 zijn het samen met het gebied komen tot een gewenst beeld van een gezonde Zandleij: ○ We nemen een besluit over het realiseren van de waterharmonica in Landschapspark Pauwels; ○ Verder voeren we diverse onderzoeken uit om een beter beeld te krijgen van de problematiek.		

SNB (Slibverwerking Noord-Brabant)

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De investeringen in de zogenaamde speerpunt projecten: fosfaatterugwinning, stikstofterugwinning en upgrade lijn 1 + 4 worden gecombineerd. De verwachting is dat dit voorstel in het 2e kwartaal van 2025 ter besluitvorming voorgelegd kan worden aan de aandeelhoudende waterschappen. Besluitvorming betreft zowel de governance (oprichting BV fosfaatterugwinning) als de financiering (bijstorting en garantstelling door aandeelhouders). Een eventuele bijstorting in 2025 komt onder de financiële vaste activa op de balans en heeft derhalve zeer beperkte gevolgen voor de exploitatiebegroting (rentelasten over de financiële vaste activa).		

Ondergrondse infrastructuur

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De ondergrondse infrastructuur krijgt een primaire focus binnen assetmanagement. Binnen de ondergrondse infrastructuur wordt door Riool-Zuid een prominente plaats ingenomen. Er is inmiddels goed zicht op grote delen van dit tracé en dit uit zich in diverse onderhanden projecten. Maar voor het stuk richting de RWZI Eindhoven en het deel bovenstrooms richting België is nader onderzoek nodig. Daarom vindt in 2025 een algehele tracéstudie plaats, teneinde tot onderhouds- en investeringsscenario's te komen.		

2.2. Nadere toelichting bij Schoon Water

KRW-maatregelen – Schoon Water

In de Beleidsbegroting 2025 is een inschatting gemaakt van de prestaties die in 2025 geleverd zouden worden. De volgende tabel geeft hier inzicht in:

	P068712 RK Klopputten	P034006 BHS Run Schaaksedijk/Stevet	P034702 Vencompl. Leenderbos en Tong, reepdal	P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2		P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	P035701 Vispassage Opwettense Watermolen	P051418 Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode	P085606 EVZ Bruggerijt	
KRW inrichten waterlopen		4,5	3	2,4						9,9 km
KRW vismigratie knelpunten		5		2			1			8 stuks
KRW Natte Natuurparel		134,3	603			155				892,3 ha
Waterconservering										n.t.b.
EVZ									1,9	1,9 km
(Regionale) keringen	1							1		2 stuks

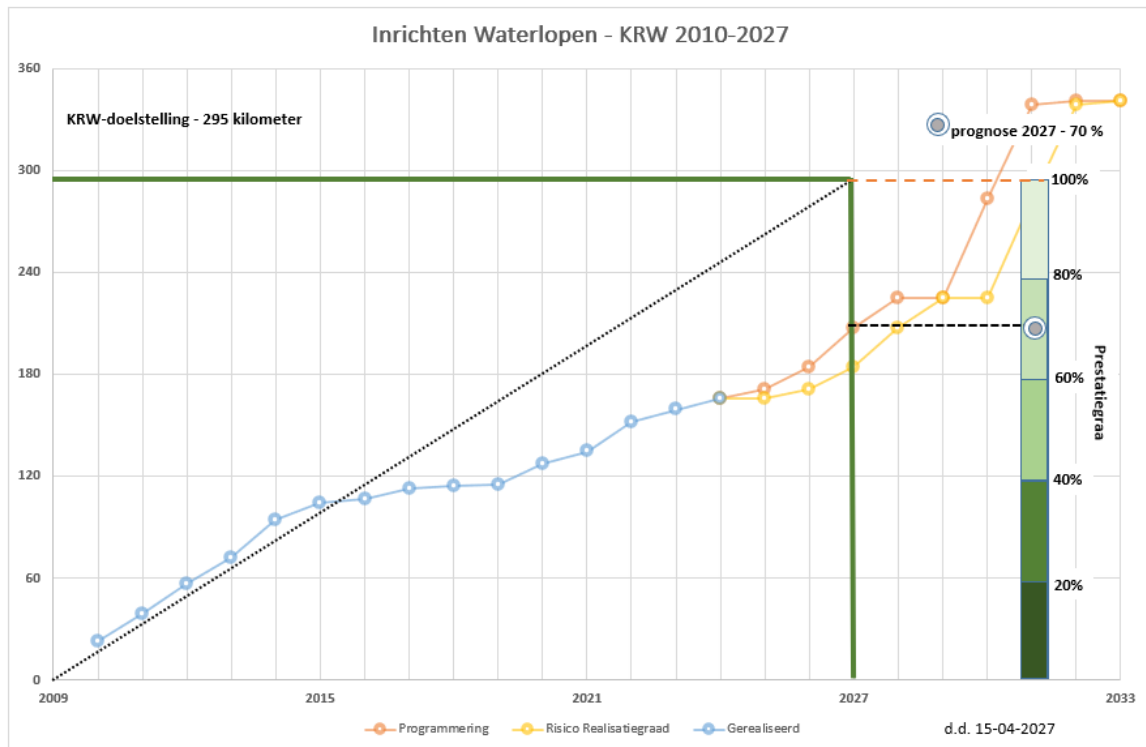
	P068712 RK Klopputten	P034006 BHS Run Schaaksedijk/Stevet	P034702 Vencompl. Leenderbos en Tong, reepdal	P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2	P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	P035701 Vispassage Opwettense Watermolen	P051418 Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode	P085606 EVZ Bruggerijt	
	<i>Totaal</i>								
KRW inrichten waterlopen		-	3	-					3 km
KRW vismigratie knelpunten		-		-		1			1 stuks
KRW Natte Natuurparel		-	603		-				603 ha
Waterconservering									n.t.b.
EVZ								1,9	1,9 km
(Regionale) keringen	1						1		2 stuks

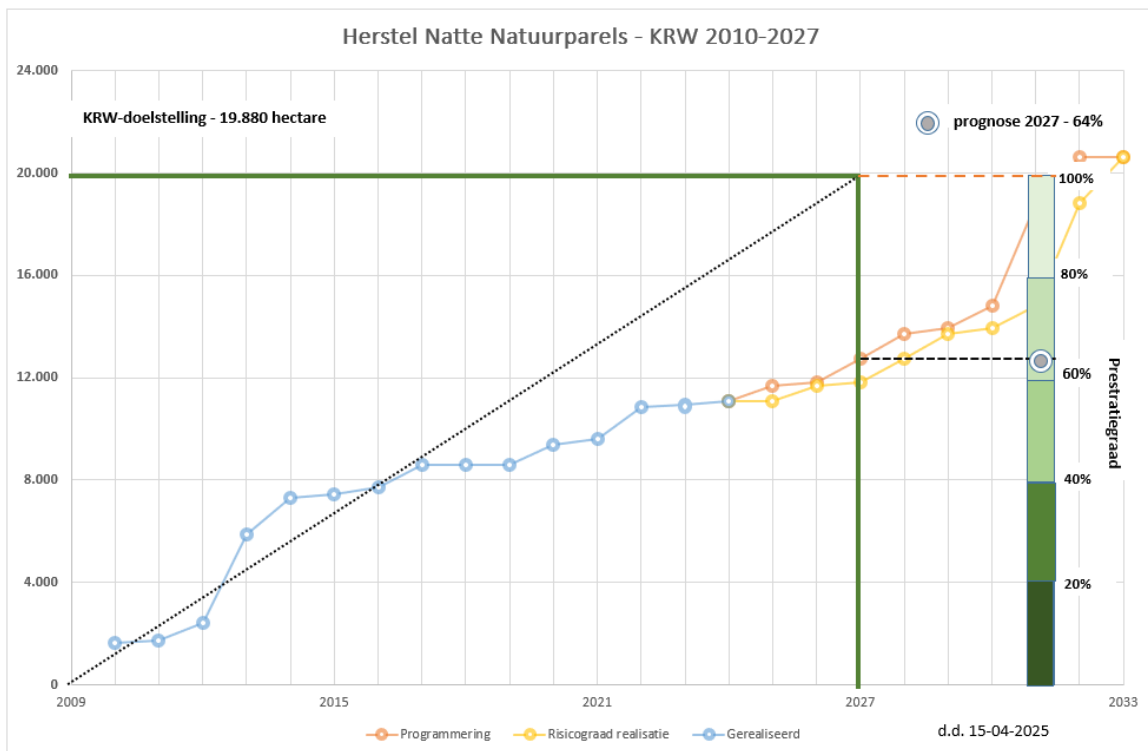
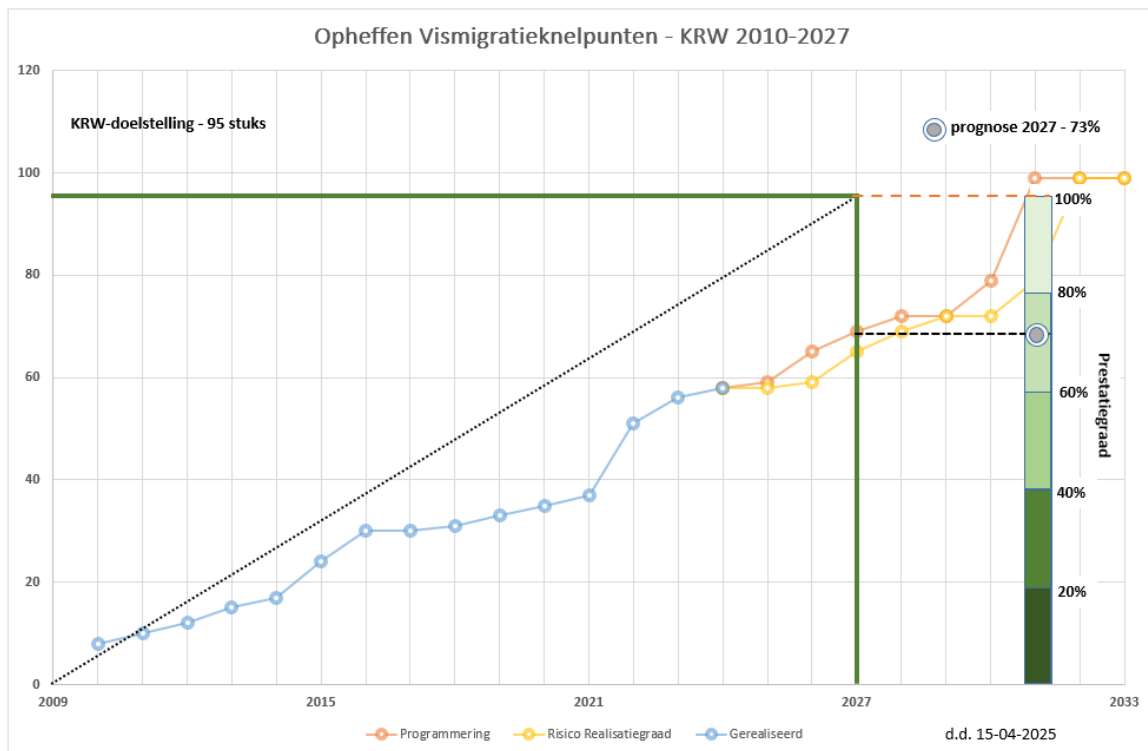
Ten opzichte van de inschatting in de BB2025 zijn enkele projecten vertraagd. Hierover is eerder al een winstwaarschuwing afgegeven:

1. Het project P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) is eerder al vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Met medeweten van het Dagelijks Bestuur is besloten om, ondanks het lopende beroep, de aanbesteding voor de uitvoering te starten. Hierdoor kan een groot deel van het project nog in 2025 gerealiseerd worden (tenzij er een voorlopige voorziening wordt aangevraagd). De volledige oplevering zal echter pas in 2026 plaatsvinden, waardoor het geheel aan prestaties is doorgeschoven naar 2026.

2. Het project P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert is al eerder vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Afhankelijk van de behandeling door de Raad van State kan de uitvoering verder worden vertraagd, waardoor het niet mogelijk zal zijn om de genoemde prestatie in de BB2025 ook daadwerkelijk te realiseren. Vooralsnog wordt oplevering pas verwacht in 2026.

We constateren dat we ondanks de aanzienlijke investeringen en alle inspanningen niet alle doelen zullen halen in 2027 en dat voor een aantal doelen doelbereik voor nog vele jaren een flinke inspanning vraagt van alle samenwerkende partners. De volgende grafieken tonen de te verwachte prestatiesgraden de komende jaren.

Activiteitenbesluit en Streefwaarden:

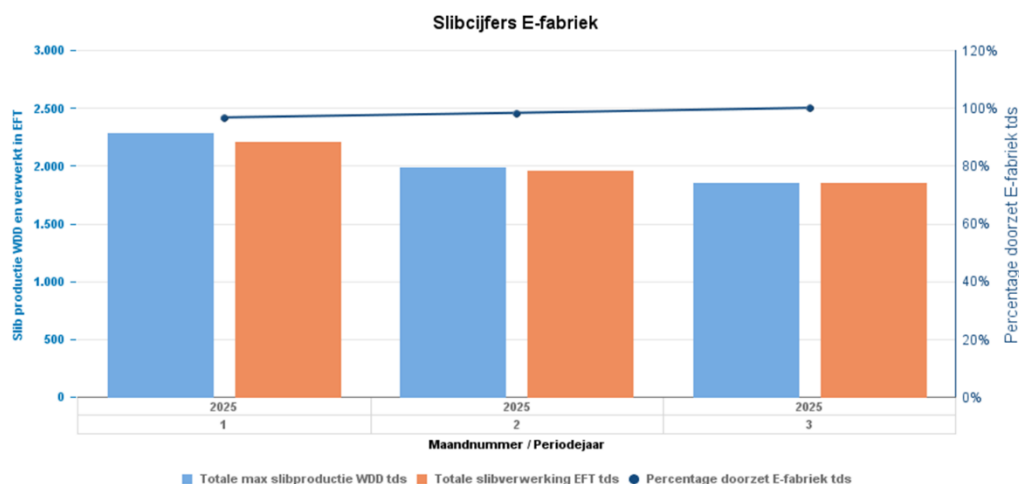
Activiteitenbesluit met betrekking tot grenswaarden voor de gemeten meetwaarde (concentratie)				
Zuiveringseenheid	Bestemming	Parameter	Aantal waarschuwingen	Aantal overtredingen
RWZI Biest-Houtakker	Reusel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Boxtel	Dommel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	1 (OB)	0
RWZI Eindhoven	Dommel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Haaren	Essche Stroom	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Hapert	Grootte Beerze	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Sint-Oedenrode	Dommel	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Soerendonk	Buulder Aa	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	0	0
RWZI Tilburg	Zandleij	Ntot/Ptot/CZV/BZV/OB	1 (OB)	0
Totaal			2	0

Het activiteitenbesluit wordt voor 100% gehaald. De nieuwe streefwaarden (wat moet een RWZI halen om geen belemmering te zijn voor de KRW) werken met halfjaar cijfers (okt t/m mrt). Op 2 parameters zijn de winterwaarden overschreden.

- RWZI Haaren heeft met 6,5 mg/l Ntot net niet de streefwaarde gehaald (6,0 mg/l). De instellingen tussen goede slibbezinking in combi met Ptot en Ntot verwijdering blijft een complex en gevoelig systeem.
- RWZI Tilburg heeft vanaf de kerst een moeilijke N-tot verwijdering. Met een half jaarcijfer van 12 mg/l wordt de streefwaarde van 10 mg/l niet gehaald. De deelstroombehandeling is geënt met slib, maar nog niet op gewenst %. Hier is meer entslib besteld. Er wordt onderzoek gedaan naar de CZV/N belasting in het influent (een C-bron dosering laat een pos effect zien). Ook de bouwwerkzaamheden en reparaties aan de rooster en werkzaamheden bij gemeente hebben invloed op aanvoer en onderdelen en daarmee op de prestatie. In de afgelopen maand is ook legionella geconstateerd. Het draaiboek voor veilig werken bij Legionella heeft er voor gezorgd dat enkele aanpassingen aan biologie zijn uitgesteld. Inmiddels met alle acties zijn de cijfers weer goed op RWZI Tilburg.

RWZI Eindhoven heeft alle eisen en streefwaarden gehaald. Dit ging niet makkelijk. Project werkzaamheden, waarbij verkeerde aansluitingen schade aan 2 bruggen van VBT heeft gegeven, heeft gezorgd voor extra werkzaamheden. Voor de kerst was 1 VBT weer werkend gekregen en begin jan de 2e. Geen eenvoudige klussen met effect op de prestatie, maar die is binnen de streefwaarden gebleven.

Slibafvoer:

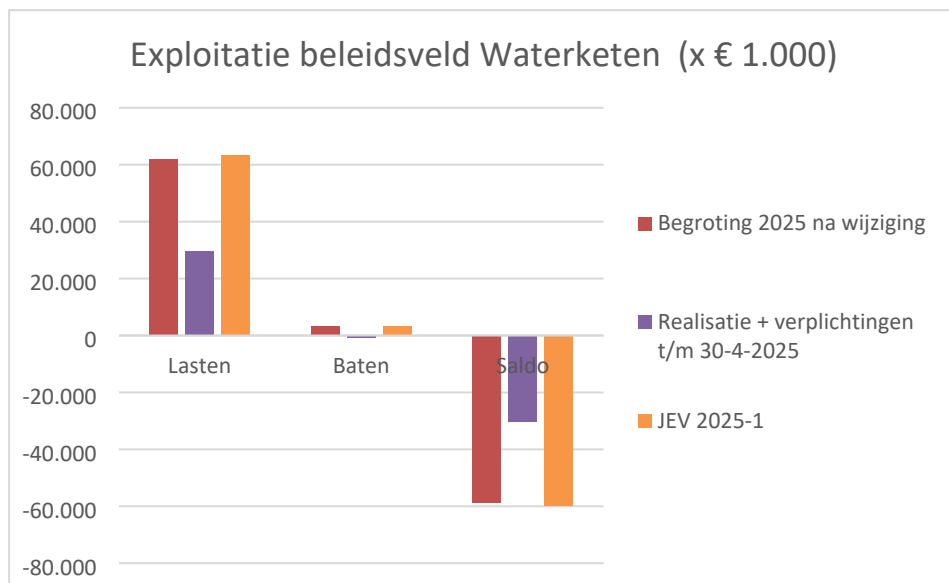
Slibverwerking EnergieFabriek jan t/m mrt 2025		Bestemming	Product	m³	ton ds	ds%
Rwzi Tilburg		Tilburg	Primair slib	29.634	1.370	4,6
		Tilburg	Secundair slib	13.690	666	4,9
Rwzi Biest Houtakker		Tilburg	Ingedikt slib	3.894	223	5,7
Rwzi Haaren		Tilburg	Ingedikt slib	3.858	194	5,0
Svi Mierlo *		SNB en Tilburg	Ontwaterd slib	17.428	3.665	21,0
Totale slibproductie ws de Dommel				68.504	6.117	8,9
Svi Mierlo		Tilburg	Ontwaterd slib	16.888	3.554	21,0
Svi Mierlo aandeel verwerkt		Tilburg	Ontwaterd slib	97%	97%	
Slib verwerkt door E-fabriek				67.963	6.007	8,8
Slib verwerkt door E-fabriek % van totaal				99%	98%	
Afzet naar SNB						
Rwzi Tilburg		SNB	Ontwaterd slib	12.278	3.117	25,4
Svi Mierlo		SNB	Ontwaterd slib	541	110	20,4
Slibafzet totaal				12.819	3.228	25,2

* Svi Mierlo slibproductie is inclusief slib van rwzi Eindhoven, Boxtel, Hapert, Sint-Oedenrode en Soerendonk

2.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Waterketen

Exploitatie:

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1
Lasten			
Rentelasten	6.868	1.456	7.093
Afschrijvingen	16.750	3.870	17.418
Personeelslasten	169	45	188
Goederen en diensten	35.880	24.267	36.278
Totaal Lasten	59.667	29.638	60.978
Baten			
Opbrengsten van derden	3.204	-833	3.204
Bijdragen	28	-9	38
Totaal Baten	3.232	-842	3.242
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-56.435	-30.480	-57.736
Nagekomen posten	0	0	0
Totaal	-56.435	-30.480	-57.736

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,9 mln. hoger ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door het 6 maanden eerder in gebruik nemen van het project Aerate + Chemicaliën op Rioolwaterzuivering (RWZI) Tilburg.

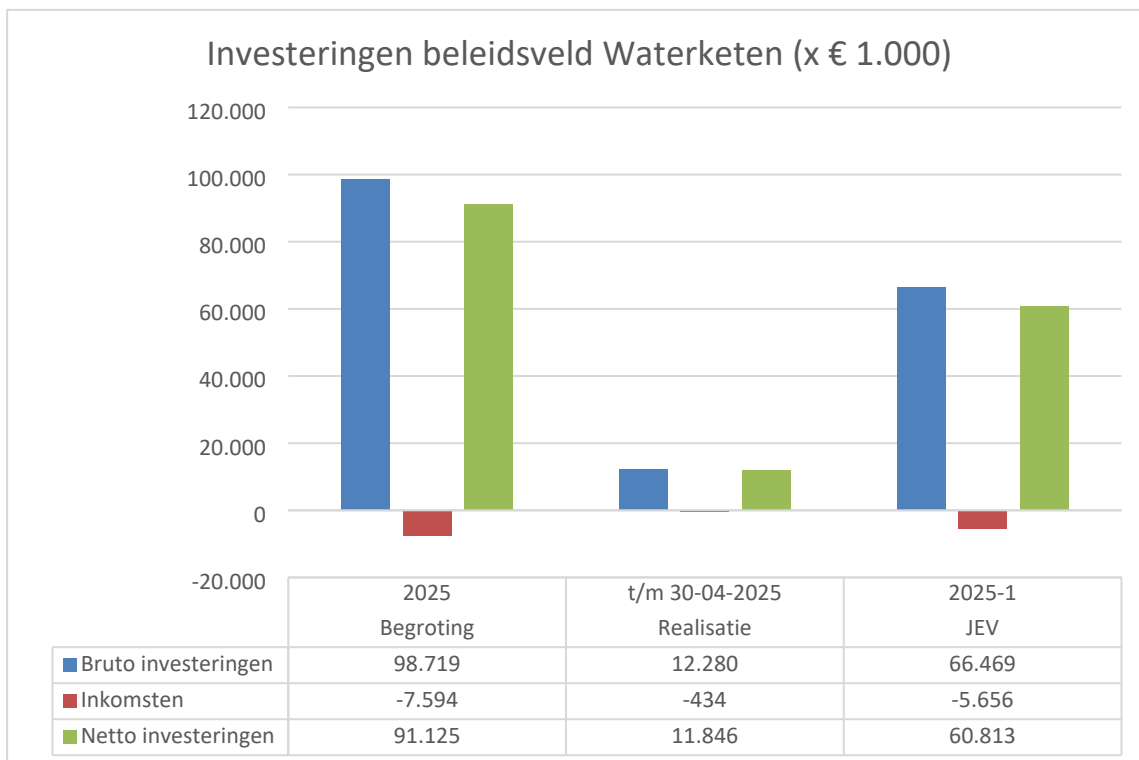
Goederen en diensten

De post goederen en diensten is ca. € 0,4 mln. hoger dan geraamd in de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Onvoorziene extra inkoop van C-bron en entslib voor RWZI Tilburg € 0,3 mln.

Investeringen:

Beleidsveld Waterketen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	98.719	12.280	66.469
Inkomsten	-7.594	-434	-5.656
Netto investeringen	91.125	11.846	60.813

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Bruto uitgaven

De daling van de bruto investeringen (€ - 32,2 mln.) wordt met name veroorzaakt door projecten op Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg - € 18,5 mln. en Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Eindhoven en Slibverwerkingsinstallatie (SVI) Mierlo - € 11,8 mln. Wat onder andere veroorzaakt wordt door het wijzigen van de ingebruikname datum van deze projecten naar een datum die aansluit bij een realistische uitvoeringsplanning.

De daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg:

- Latere realisatie Nooduitlaat Tilburg - € 2,9 mln., dit zie je ook bij de inkomsten terugkomen.

- De werkzaamheden op de RWZI Tilburg voor groot onderhoud Mechanische zuivering waaronder VBT's (voorbezinktanks), influent gemaal en roostergoed zijn vertraagd mede door studie naar in standhouden huidige mechanische zuivering of nieuwbouw. De financiële impact op de jaareindeverwachting is ca. - € 12,1 mln.
- Huisvesting van bedrijfsgebouw RWZI Tilburg is in voorbereiding. De ontwerpfase is vertraagd. Circa 2028 zal gestart worden met de uitvoering. De financiële impact op de jaareindeverwachting is - € 1,8 mln.
- LTAP Effluentdebiet Meter, raming is naar beneden bijgesteld (financiële impact op jaareindeverwachting is - € 0,8 mln.

De daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)

Eindhoven:

- De werkzaamheden op de RWZI Eindhoven voor influentgemaal en roostergoed RWZI Eindhoven zijn vertraagd - € 4,1 mln.
- Het projectontwerp van de SVI Mierlo neemt meer tijd in beslag dan verwacht, waardoor er later wordt gestart met de realisatie. Hierdoor is de ingebruikname datum naar achteren verplaatst - de financiële impact op de jaareindeverwachting is - € 7,0 mln.

De daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Boxtel:

- De renovatie van het bedrijfsgebouw RWZI Boxtel is vertraagd en doorgeschoven naar 2026 en 2027. De financiële impact op de jaareindeverwachting is € - 3,9 mln.

De daling van de bruto kosten door projecten Transportsystemen:

- Het project Onderhoud Riool Zuid is in de jaareindeverwachting 2025 met € 2,2 mln. toegenomen door indexatie, extra inhuur TPI, hogere advieskosten en de inkoop van materialen om de projectplanning te realiseren.
- Het project Herstel Koker Aalst kent vertraging in de voorbereidingsfase, waardoor er € - 8,1 mln. doorschuift naar 2026.

De onzekerheidsmarge is verminderd met € 10,5 mln. omdat meer bekend is geworden over de kosten van projecten in de huidige jaarschijf 2025.

Inkomsten

De inkomsten zijn in de jaareindeverwachting ca. € 1,9 mln. lager dan in de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door een verlaging van de kosten en dus ook opbrengsten van het project Effluentpunt en debietmeter Tilburg € 0,7 mln. en vertraging van Nooduitlaat Tilburg € 1,2 mln.

2.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen

De volgende kansen en risico's zijn relevant voor het Beleidsveld Watersysteem. In de P&C cyclus wordt over de actualiteit hiervan gerapporteerd:

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
<i>Voortgang realisatie inrichtingsdoelen en behalen Kaderrichtlijn Water</i> Grondbeschikbaarheid en draagvlak (procedures) zijn de belangrijkste risicofactoren. De beheersmaatregelen zijn de aangepaste grondstrategie, de inzet op strategische communicatie en omgevingsmanagement.		
<i>Zandleij</i> De brede aanpak Zandleij is een combinatie van concrete maatregelen en een brongerichte aanpak met andere partijen. Het slagen van de brede aanpak is afhankelijk van de inzet van medeoverheden. Ook omvat de brede aanpak een participatietraject met de omgeving. Risico's zijn de betrokkenheid en samenwerking van medeoverheden en het draagvlak in de omgeving doordat er op de korte termijn mogelijk onvoldoende resultaten mogelijk of zichtbaar zijn. De beheersing is een zorgvuldige, open en transparante communicatie waar de complexiteit en onzekerheden onderdeel van zijn. De samenwerking met andere overheden zal de komende periode verkend gaan worden.		
<i>Ondergrondse infrastructuur</i> In 2025 vindt een tracéstudie plaats voor het gehele traject van Riool-Zuid vanaf de Belgische grens tot aan de RWZI Eindhoven. Hieruit volgen onderhouds- en investeringsscenario's die bestuurlijk worden voorgelegd. Afhankelijk van wat bij nadere inspecties naar voren komt kunnen de kosten voor onderhoud dan wel investeringen sterk variëren. Er zijn dan eventueel nadere afwegingen nodig in tempo of prioritering.		Een pilot is uitgevoerd voor Asset Management gericht op Riool-Zuid. Hiermee zijn en worden de prestaties, kosten en risico's in beeld gebracht als basis voor integrale, onderbouwde beslissingen. Terwijl in diverse projecten hard wordt gewerkt aan Riool-Zuid zijn er momenteel risico's die niet op korte termijn kunnen worden gemitigeerd. De kwaliteit van de informatie wordt nog verbeterd voor voldoende onderbouwde meerjarenplanning en -ramingen.

2.5. Majeure projecten

Onderstaande projecten zijn in de Beleidsbegroting 2025 als majeur aangemerkt:

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	
P079600Aanpassingen rioolwaterzuiveringsinstallatie Boxtel	Instandhouden RWZI. Schoon water.	 	Geld: Tijd: Doelen:
P069303 Aeratie + Chemicaliëndosering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI. Schoon water.	 	Geld: Tijd: Doelen:

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
P069304 Mechanische Zuivering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI. Schoon water.	 	Tijd: Na de scenariostudie wordt in april 2025 het schetsontwerp met een ambtelijk advies voor variantkeuze aan het DB voorgelegd. Daarna kan de Geld: Doelen:
P077007 Pilot Nieuwe stoffen N en P ten behoeve van medicijnrestverwijdering	Schoon water.	 	Tijd: Geld: Doelen:
P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven	Instandhouden RWZI.	 	Tijd: Geld: Doelen:

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
P085501 Nieuwe stoffen Hapert (Ozoninstallatie op de rioolwaterzuivering)	Schoon water.	 	Tijd: In de afgelopen periode heeft de installatie gedraaid volgens de normale bedrijfsvoering. De laatste fysieke aanpassingen om de ozonlekage op te lossen moeten nog worden aangebracht (langere levertijd). Ondertussen zijn aanpassingen aan de pompinstellingen gedaan en wordt voor het opstarten actief lucht afgezogen via de ozondestructor. Gevolg is dat er geen ozon meer gemeten is aan de kant van het waterslot. De installatie is in bedrijf met extra veiligheidsmaatregelen. Inmiddels zijn verschillende monsters genomen om het rendement te meten, alleen de resultaten zijn nog niet bekend (dit duurt enige tijd). Verwachting mbt het opleveren van de installatie is Q3 2025. De deadline voor de aanvraag van de subsidieregeling is gehaald. Geld: Met het huidige inzicht blijft het project binnen raming. Doelen: Het doel van het project is het verwijderen van 70% medicijnresten. De installatie is zo ontworpen dat dit doel wordt gehaald.
P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo	Instandhouden slibverwerking.	 	Tijd: Momenteel wordt het DO (definitief ontwerp) afgerond. De verwachting is dat dit mei 2025 gereed zal zijn. Geld: Op basis van de laatste voorlopige raming is er sprake van een overschrijding van de BB2025. Dit is om de volgende redenen: - Meer nieuwbouw, minder hergebruik. - Scope uitbreiding met oa centraatbuffer. Deze vlakt de piek uit voor de RWZI. - Prijsstijgingen in de markt. Doelen: De vertraging (door langere doorlooptijd ontwerpfase) heeft geen effect op het doel.

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Toelichting
P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44-Tp32 (Zuid-Eindhoven – Stratumse heide en Riel)	Instandhouden transportstelsel Schoon water.	 	Tijd: Geld: Doelen:
P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid Eindhoven)	Instandhouden transportstelsel Schoon water.	 	Tijd: Een groot deel van 2025 zal nodig zijn om de herstelwerkzaamheden voor te bereiden met het huidige bouwteam met het oog op een start van de herstelwerkzaamheden in het najaar van 2025. Er is de nodige aandacht voor omgevingsmanagement om zaken als onderzoeken, vergunningen en de afstemming met de golfbaan in goede banen te leiden. Intussen er een tijdelijke pompinstallatie opgebouwd om de afvoerfunctie van de beschadigde rioolleiding te borgen Het team werkt aan de planning en mogelijkheden voor een vlotte start van de uitvoering van de herstelwerkzaamheden waarbij aandacht uitgaat aan juridische onderbouwing en verantwoording rondom de opdrachtverstrekking van de aanneemovereenkomst. Geld: Doelen:

3. Beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

Het beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering omvat bestuur en externe communicatie, heffing en invordering, opstellen WBP en de ondersteuning die betrekking heeft op de totale bedrijfsvoering van de organisatie.

3.1. Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Bestuurlijke vernieuwing

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In 2024 heeft het algemeen bestuur een voorstel aangenomen met betrekking tot bestuurlijke vernieuwing. Dat besluit leidde tot de oprichting van een nieuwe commissie voor bestuurlijke vernieuwing. In de tweede helft van 2024 is reeds gestart met het scheiden van de oordeelsvormende en beeldvormende dagen, een verandering die in 2025 verder wordt verankerd in een nog vast te stellen bestuurlijke jaarkalender.		
Tevens wordt de "Dommeldialoog" verder doorontwikkeld in 2025. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een efficiëntere en transparantere bestuurlijke werking, waarbij het algemeen bestuur voor een belangrijke mate zelf regie neemt op de kaderstellende rol. Voor 2025 staat een aantal belangrijke producten gepland, waaronder: • een nieuwe bestuurlijke bevoegdheidsregeling; • een reglement van orde voor het algemeen bestuur en de vaste commissies (RvO); • een bestuurlijke jaaragenda; • een plan van aanpak voor het door ontwikkelen van de bestuurscultuur.		

Digitale transformatie

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Met de 5 thema's uit het Informatieplan 2024-2027 van De Dommel geven we richting aan de transformatie. Onderstaande figuur is een weergave van deze thema's. Voor elk thema is een aantal oplossingsrichtingen benoemd die de komende periode (t/m 2027) centraal staan. Verbinding met de business is belangrijk. Daarom gaan we samen met de business deze thema's nader invullen en concretiseren.		

Organisatieverandering

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
In de Voorjaarsnota 2025-2030 is reeds aangegeven dat een stevige basis is gelegd voor een organisatieverandering. Via een programmatische aanpak worden noodzakelijke interventies voorbereid op het gebied van cultuur, structuur, werkwijzen en de ontwikkeling van competenties. In 2025 is een toenemend aantal interventies in uitvoering gebracht en is concreter geworden wat de veranderingen voor een ieder in zijn of haar rol betekenen.		

Personeel

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
We voorzien dat de arbeidsmarkt komende jaren krap zal blijven. Dit heeft effect op doorlooptijden bij de werving van nieuw personeel. De directie stuurt binnen het financiële kader van het personeelsbudget op passende formatieve oplossingen zodat bestuurlijke doelen behaald kunnen worden. Daarbij zien we het landelijke beeld van een meer dynamische arbeidsmarkt terug bij De Dommel. Reden dat we onze wervingscampagne intensiveren en ook nadrukkelijker investeren in het boeien en binden van onze huidige medewerkers		

Arbo en Veiligheid

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
We blijven inzetten op het verder ontwikkelen van veilig werken. Het vergroten van ons veiligheidsbewustzijn en ervoor zorgen dat omgeving en installaties waarmee gewerkt wordt op orde zijn. Dit doen we door het systematisch inzetten van onze instrumenten vanuit ons veiligheidsbeleid. Veiligheidsrisico's vanuit opgelopen achterstanden vragen nog steeds veel aandacht en capaciteit. Tevens anticiperen we op nieuwe ontwikkelingen vanwege bijvoorbeeld nieuwe investeringen. Het blijft een uitdaging om hierin een goede balans te vinden.		Het opgestelde arbojaarplan dient als leidraad voor onze inspanningen om veilig werken verder te ontwikkelen. De uitvoering van het arbojaarplan 2025 verloopt momenteel volgens planning, met een realisatiegraad van 70%. Daarnaast zien we vooruitgang op de veiligheidscultuurladder, mede dankzij een intensieve focus op participatie. Deze aanpak creëert breed draagvlak, maar vraagt tegelijkertijd meer tijd. Aandachtspunt is de doorlooptijd met betrekking tot het wegwerken van de achterstanden.

Een toekomstbestendige leefomgeving

Klimaatneutraal in 2035

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De vervolgstap is het terugbrengen van de indirecte emissies aan broeikasgassen (scope 3), dit is de uitstoot aan broeikasgassen bij derden voor het fabriceren van onze grondstoffen en producten en voor het	- Een Invloed en impact analyse voor de scope 3 emissies. - Aanpak methaanreductie sliblijn RWZI Tilburg. - Extra inzicht in de emissie aan N₂O en het reductiepotentieel.		Het onderzoek naar de scope 3 emissies staat in de tweede helft van 2025 gepland. Landelijk is een herstart gemaakt met de leergroep om

uitvoeren van diensten voor het waterschap, en het terugbrengen van de uitstoot aan methaan en lachgas in de afvalwaterketen. De komende periode spannen we ons in om deze uitstoot nader te kwantificeren. Daarbij volgen we ook de landelijke ontwikkelingen. Daar waar mogelijk trekken de waterschappen samen op. Voor de kwantificering van methaan en lachgas in de afvalwaterketen is al een belangrijke slag gemaakt.		te komen tot 80% reductie van de methaanemissie bij slibgisting. Dit draagt bij aan de mogelijke aanpak bij rwzi Tilburg. In combinatie met een mogelijke verdere optimalisatie van de slibgisting wordt dit onderzocht. M.b.t. de emissie aan N₂O wordt in 2025 metingen verricht bij rwzi Tilburg en onderzocht of aanvullende relevante emissiebronnen aanwezig zijn naast de beluchte actiefslibtanks.
Op basis van de kwantificering worden nieuwe effectieve maatregelen voorgelegd om te komen tot een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Een reductie tot 0 is niet haalbaar, zodat ook ingezet wordt op het vastleggen/voorkomen van kort-cyclisch CO₂, als de productie van vloeibaar CO₂ uit biogas op de RWZI Tilburg en de inzet van maaiafval als bodemverbeteraar. Voor de periode 2025-2028 wordt een klimaat- en energie-efficiencyplan (KEEP) opgesteld met een doorkijk naar de beoogde inspanning tot 2035 voor een klimaatneutrale bedrijfsvoering	• Een doorkijk naar 2035 als aanvulling op de KEEP 2025-2028. • Invoering nieuwe handboek CO₂ prestatieladder en klimmen op de ladder zal helpen op weg naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Momenteel zijn we gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂ prestatieladder. We maken inzichtelijk wat nodig is om invulling te geven aan het voorstel om uiterlijk in 2030 op niveau 5 gecertificeerd te zijn. • Uitrol opwek hernieuwbare energie op alle locaties waar mogelijk. Ook energiebesparing en gasloos wordt meegenomen in alle renovatie en nieuwbouw projecten.	

Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Voor het thema circulaire economie zal een visie worden opgesteld voor de lange termijn met o.a. de inzet van grondstoffen en verwaarding vanuit de waterschapstaken en met de omgeving. Ook krijgt implementatie van duurzaam opdrachtgeverschap verder vorm. Voor de kortere termijn zijn kansen ('het laaghangend fruit') geïdentificeerd en worden opgepakt.	De visie Circulaire Economie is goedgekeurd en klaar voor implementatie. Duurzaam Opdrachtgeverschap is geïmplementeerd en in uitvoering.		
Het uitvoeren van een verkenning, ontwikkeling en besluitvorming voor pilots decentrale behandeling van grijs water. Er zijn minimaal 2 pilots uitgevoerd waarmee ervaring is opgedaan. De pilots zullen dienen als een praktische testcase om ervaring op te doen, lessen te leren en beleidsaanbevelingen te formuleren voor eventuele verdere implementatie van decentrale zuiveringsinitiatieven in het beheersgebied van De Dommel. Daarbij wordt een verbinding gemaakt met woningbouwopgaven, droogte en leveringsproblemen van Brabant Water. Waterschap De Dommel zet zich, in samenwerking met de provincie, in voor het uitdragen van water en bodem sturend en voor een groter draagvlak voor waterzuinig bouwen bij Bouwplatform Brabant. We zullen daarin een activerende rol innemen om partners te vinden die samen met De Dommel een pilot aan willen gaan.	- Voldoende pilots in portefeuille om de doelstelling van 2027 te halen. - Actief uitdragen van onze doelstellingen en kansen verzilveren indien die zich voordoen. - Het vinden van een woonontwikkelingslocatie waar we een pilot uit kunnen voeren. - Omdat de ambities van BSD zijn bijgesteld sluiten deze niet langer aan bij onze doelstellingen. In 2025 wordt gezocht naar nieuwe partners. - Kansen benutten	 	Met een bouwbedrijf/ ontwikkelaar zijn we de kansen aan het verkennen en specifiek met een locatie. Daarnaast zijn we aangehaakt bij een pilot project op een evenement. De pilot Brainport Smart District was al ver in ontwikkeling. Echter zijn de ambities van BSD zijn bijgesteld sluiten deze niet langer aan bij onze doelstellingen. Het vinden van een nieuwe locatie met partners is onzeker en er grote afhankelijkheid van andere partners..

Het project Koningswei Tilburg is in ontwikkeling. Het betreft een in pandig decentrale zuivering/ grijswatersysteem in een appartementencomplex.	• Ontheffing door het ministerie wordt verstrekt voor het grijswatersysteem Koningswei. • definitieve goedkeuring van de investeerders om deze maatregel te nemen en het aan te besteden. • Contractueel vastleggen van verantwoordelijkheden van de partners en het waterschap (financieel en inhoudelijk)		
--	---	---	--

Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Waterschap De Dommel verkent samen met de partners Ministerie van LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), provincie Noord-Brabant, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gemeente Son en Breugel, Rijkswaterstaat en een industrieel bedrijf in Son of de restlozing van het bedrijf verder kan worden gezuiverd, zodat dit water in het gebied kan worden	• Eind 2024 zullen nadere bestuurlijke keuzes worden gemaakt over de mogelijk te kiezen oplossingsrichtingen. Er zal een doorstart zijn van de actualisatie van de vergunning waarin de gekozen oplossingsrichting verder wordt uitwerkt en getoetst.		Het bestuur heeft geen keuze kunnen maken over de mogelijke oplossingsrichtingen. Het waterschap heeft besloten niet langer meer te wachten met het actualiseren van de vergunning en heeft deze nu actief opgepakt

hergebruikt. Een verdiepende studie zal moeten uitwijzen of de daarvoor benodigde waterfabriek haalbaar is en/of ander alternatieven mogelijk en vergunbaar zijn. Op RWZI Tilburg is de geplande groengasinstallatie opgeleverd en ook de CO2-terugwin installatie. Met Aquaminals worden hoogwaardige afzetkanalen in de markt gezocht en daarvoor vinden ook aanvullende kwaliteitstests plaats van de geproduceerde CO2. Het project Phario/bioplastics heeft als doel natuurlijk afbreekbare bioplastics te produceren uit afvalwater en zuiveringsslib. De huidige fase PHA2USE heeft als doel dit bij verschillende bedrijven te laten testen voor verschillende toepassingen. Dit jaar wordt besloten over een “transitiefase” van één jaar waarna een definitief besluit kan worden genomen over een commerciële productie.	- Deze hoogwaardige toepassing vraagt aanvullende kwaliteitsborging. In 2025 wordt een besluitvorming over benodigde investeringen gevraagd. - De evaluatie vindt in Q4 van 2024 plaats. Wanneer besloten wordt de transitiefase in te gaan, volgt verkenning van de productie van vetzuren bij SVI Mierlo.		- Op dit moment is er geen aanleiding om op korte termijn te investeren. Dit vanwege ontwikkelingen in de markt (prijsvorming en afzet), kosten voor kwaliteitsborging en op handen zijnde projecten op locatie. - In de stuurgroep en de diverse DB's is besloten verder te gaan met de transitiefase. Hiervoor zullen diverse pilots worden uitgevoerd, waaronder een bij SVI Mierlo.
--	--	--	--

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Om de noodzakelijke stappen richting biodiversiteitsherstel (en behalen KRW doelen) in 2030 te gaan zetten, moet het waterschap biodiversiteit en het natuurlijk watersysteem gaan zien als integraal onderdeel van de omgeving. Natuurinclusief denken en werken moet	- Een geactualiseerd Actieplan Biodiversiteit - In 2035 voldoen aan Basis Kwaliteit Natuur (BKN) - Bijdrage aan 10% Groenblauwe dooradering, met focus op inzet eigen terreinen (beheer)		De ondertekening van het Deltaplan Biodiversiteit wordt geactualiseerd Het nieuwe actieplan Biodiversiteit is in concept

de norm worden. De gedefinieerde DIN's Schoon water, Voldoende water en Droge voeten gaan er voor zorgen dat de condities zoals waterkwaliteit, inrichting en beheer voor een basiskwaliteit Natuur in 2030 op orde zijn. Het Raamwerk Biodiversiteit voor Waterschappen (van de Unie van Waterschappen 2022) is ontwikkeld om waterschappen te helpen om biodiversiteit integraal in te bedden in hun organisatie. Het raamwerk beschrijft op welke vlakken waterschappen maatregelen kunnen nemen ten behoeve van biodiversiteitsherstel. Waterschap De Dommel kan bij de uitvoering van de waterschapstaken in aanraking komen met conflictsituaties ten aanzien van het welzijn van dieren. Er is een eerste verkenning gedaan hoe andere waterschappen hiermee omgaan. In 2024 gaan we, in samenwerking met andere waterschappen een nota opstellen, waarbij zal worden ingegaan op de wettelijke verplichtingen waarin dierenwelzijn en zorgplicht zijn opgenomen.			gereed, maar nog niet bestuurlijk voorgelegd. De benodigde financiën en menskracht zal via het proces van de Voorjaarsnota worden voorgelegd. De verkenning mbt dierenwelzijn is door uitval medewerker stil komen te liggen en is inmiddels overgenomen door een andere collega en loopt nu weer.
---	--	---	--

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Nieuwe gedragscode Bestendig Beheer en Onderhoud	Implementatie in het onderhoud van het watersysteem		Vanaf 1 april 2025 is er een nieuwe gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud. Gevolgen voor onderhoudswerk zijn in kaart gebracht. Praktische uitwerking loopt. Implementatie gereed wordt verwacht eind 2025.

P-budget

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
Gewijzigde wetgeving en gemaakte CAO afspraken in 2022 en 2023 hebben een financieel effect op het p-budget van ca. € 0,6 mln. Vanwege de druk op de financiële begrotingskaders is ervoor gekozen om het p-budget niet te verhogen met een zelfde bedrag, maar door gerichte sturing van de directie de effecten binnen de bedrijfsvoering van de organisatie op te vangen. Op dit moment is nog niet in te schatten of, en waar, er hierdoor knelpunten in de organisatie zullen ontstaan. Bij de Burap en de Voorjaarsnota 2026-2030 zal, indien nodig, een voorstel voor aanpassing worden gedaan		

3.2. Nadere toelichting beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

Personeel

Hoewel de krapte op de arbeidsmarkt ook steeds meer voelbaar wordt binnen onze organisatie, lukt het nog steeds om veel openstaande vacatures succesvol in te vullen. Bij enkele functies verloopt het werven problematisch

De watertransitie vraagt echter om nieuwe competenties en specifieke kennis. Om deze ontwikkeling te ondersteunen, is er een organisatie breed leerplan opgesteld. Dit dynamische leerplan wordt via maatwerk en vooral door middel van werkplekleren geïmplementeerd. De beoogde ontwikkelbehoeften worden besproken tijdens "het goede gesprek" tussen medewerker en manager. Dit gesprek is geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de huidige tijd en om de verantwoordelijkheden van zowel de medewerker als de manager te benadrukken.

Om tijdig te kunnen anticiperen op toekomstige behoeften, richt het management zich steeds meer op strategische personeelsplanning. Hierbij ligt de nadruk op kwalitatieve aspecten, zoals het leerplan, de impact van digitale transformatie en het omgaan met generatieverschillen binnen de organisatie.

Het eerste deel van het management development-programma is succesvol afgerond. De volgende fasen zullen meer aandacht besteden aan kwalitatieve aspecten, waaronder het verder ontwikkelen van managementvaardigheden die passen bij de gewenste leiderschapsstijl. Het vervolg zal meer gericht zijn op kwalitatieve aspecten, zoals het optimaliseren van management- vaardigheden passend bij de gewenste leiderschapsstijl.

P-Budget

	begroot	jev	saldo
salaris inc. Soc. lasten	57.283.432	55.616.481	666.951
salaris gerelateerd	857.000	903.028	46.028
flexibel inzetbaar	1.162.000	2.000.000	838.000
verkoop verlofdagen	56.000	- 300.000	- 356.000
opbrengst salaris gerelat.	- 2.134.000	- 2.691.750	- 557.750
opbrengst geactiv. uren	- 5.437.000	- 5.437.000	0
opleidingskosten	1.050.000	1.050.000	0
overig algemene p kosten	1.352.000	1.398.238	45.212
totaal	€ 54.190.158	€ 53.538.987	€ 651.161

Het bestuur heeft het financiële kader gesteld waarbinnen doelrealisatie moet plaatsvinden. De directie heeft binnen dit kader de verantwoordelijkheid en ruimte om personele keuzes te maken zodat de continuïteit in de bedrijfsvoering geborgd is en doelrealisatie op niveau kan blijven. Op dit moment is er een lichte onderbesteding te zien van 650K (1% van het p budget). Het betreft een eenmalige subsidietoekenning. Voor 2025 geeft het wellicht mogelijkheden om voor knellende dossiers extra capaciteit in te huren. Verder dient opgemerkt te worden dat in de beleidsbegroting vanwege wettelijke taken 200k is opgevoerd. Hiervan is per abuis 80k opgevoerd dat niet voldoet aan het criteria wettelijke taken, dit is in deze burap gecorrigeerd.

Arbo en veiligheid

Het uitgangspunt "We werken veilig of we werken niet" heeft een stimulerende werking op het veiligheidsbewustzijn en het handelen. We boeken gestaag vooruitgang op de veiligheidsbewustzijns ladder en streven ernaar om dit jaar en het volgende jaar de vierde trede te bereiken.

Het aantal gemelde incidenten is iets gedaald, met name omdat incidenten met derden minder vaak voorkomen. De inspanningen en aandacht voor de werknemers van derden, evenals de veiligheidseisen die worden gesteld bij het aanbesteden van projecten, werpen hun vruchten af. Het aantal meldingen van bevergaten blijft echter een aandachtspunt. Hoewel er tot nu toe geen letsel door bevergaten is gemeld, is de situatie nog niet ideaal.

Participatie wet

Er is een aanzienlijke stijging te zien in het aantal participatie-uren ten opzichte van 2024. Het gestelde doel is echter nog niet bereikt. Een van de redenen hiervoor is dat door de krappe arbeidsmarkt werkgevers ook actief werven binnen deze doelgroep om het arbeidstekort op te vangen. Vanaf het tweede kwartaal worden meer gespecialiseerde re-integratiebureaus ingezet.

participatie wet	Realisatie	Quotum doelstelling Overheid
2023	280 uur	52%
2024	318 uur	58%
2025	350 uur	nmb

Organisatie

Om te anticiperen op de WBP5 doelstellingen wordt er gewerkt vanuit een veranderplan. Het veranderplan krijgt steeds meer inhoud en richt zich naast het begeleiden van de watertransitie op digitale transformatie waaronder gebruik van AI, bevorderen van eigenaarschap en verantwoordelijkheden medewerkers, mede door sturing en het voeren van het goede gesprek. Bovenin loopt er een traject ten behoeve van de organisatie inrichting zodat deze optimaal de doelen en te behalen resultaten ondersteunt

Communicatie watertransitie

We ontwikkelden de landingspagina watertransitie op de corporate website door. Nieuw is een video met de watergraaf voor een brede doelgroep. We vernieuwden de pagina's bedrijven en agrariërs. En vulden ook de tijdlijn aan. Voor de verschillende stakeholdersgroepen bereiden we concrete activiteiten voor. Ook maakten we een folder over de stimuleringsregeling 'Samen beter in Waterbeheer'. Deze is fysiek en digitaal beschikbaar.

Campagne Waterslim

De focus van de campagne ligt op: plaatsen regenton, afkoppelen regenwater, biologische schoonmaakmiddelen, kleding en cosmetica zonder microplastics. Uit een onderzoek onder inwoners blijkt dat hiervoor veel potentie en een grote bereidheid is.

Net voor Pasen verstuurden we de voorjaarseditie van de nieuwsbrief Waterslim. We voeren een kleine campagne om het aantal abonnees te verhogen. Ook zetten we in op het verhogen van het aantal volgers en de interactie van onze Facebookgroep Waterslim. We actualiseren onze handige tool de Waterschijf van Vijf. We herschrijven bestaande tips en clusteren deze slim om de hoeveelheid tekst terug te brengen. We voegen nieuwe tips toe. Ook komt er een nieuwe frisse opmaak met nieuw beeld.

Jubileum 75 jaar zuiveringswerk

75 jaar geleden kreeg Waterschap De Dommel er een belangrijke taak bij: het zuiveren van afvalwater. De Dommel was hiermee het eerste waterschap in Nederland. We geven bijzondere aandacht aan het jubileum van deze belangrijke kerntaak. Aan de hand van verleden-heden-toekomst vertellen we bijzondere verhalen rond 75 jaar rioolwaterzuivering. En het werken aan schoon water in Midden-Brabant. We doen dit samen met Erfgoed Brabant. We maken video's waarbij we het zuiveringswerk en onze medewerkers in het zonnetje zetten. En ook op onze publieksdag Zondag Waterdag is het jubileum zichtbaar. Bij de jubileumactiviteiten gebruiken we een speciaal logo.

Informatievoorziening (IV)

Het Informatieplan IV 2024-2027 is in juni vastgesteld inclusief een Waterbrief. Dit plan vormt de brug van informatievoorziening naar WBP5, dit door de herinrichting van de IT governance waarbij de opgaven van de primaire processen centraal staan (Business & IT

alignment). Tevens is het plan het kompas voor de inhoudelijke ontwikkelingsaanpak met borging van de landelijke meerjaren ontwikkellijnen (o.a. vaarkaat Het Waterschapshuis).

Vanuit het Waterkenniscentrum (WKC) is gestart met het structureel inrichten van een Dommel datalaag (Datalab), in samenwerking met proces Datamanagement. Dit met als doelstelling meer waarde uit de data te halen.

We innoveren door de inzet van nieuwe technieken (bijv. artificial intelligence (AI)). Dit leidt tot procesverbeteringen en een betere besluitvorming op basis van juiste data. Hierbij werken we nauw samen met andere waterschappen en borgen we de publieke waarden.

Juridische Zaken

De afhandeling schadeclaims hoog water 2023 en 2024 loopt. Omdat in veel gevallen per perceel onderzoek wordt gedaan naar de toedracht, de schade en het causaal verband, kent de afhandeling een langere doorlooptijd. We doen daarnaast onderzoek naar alternatieve afhandeling van schadeclaims. Ook houden we het proces van afhandeling schadeclaims tegen het licht doormiddel van een klantreis.

Naast de correctie van de werkings- en beperkingengebieden in de waterschapsverordening, is de invoering van het principe van 'geen verdere verdroging' in de verordening in voorbereiding. Een voorstel daartoe wordt vanuit Beleid watersysteem en JZ voorbereid.

Per 1 april is een nieuwe gedragscode van kracht. De werkwijze van de WDD zal daarop worden aangepast.

Inkoop en aanbesteding

De afgelopen maanden hebben in het teken gestaan van samenwerking.

In maart was er een Landelijke Inkoopdag Waterschappen 2025. Deze keer georganiseerd door de waterschappen van RSI Zuid in samenwerking met Platform WOW op het Waterschapshuis van Waterschap de Dommel in Boxtel. In totaal waren er zo'n 110 enthousiaste inkopers en contractmanagers van de waterschappen deelnemers! Het thema van de dag was 'Samen slimmer inkopen, verbinden, vernieuwen en verduurzamen'. Onderwerpen zoals duurzaamheid, AI en programmatisch werken vanuit ecosysteem kwamen aan bod.

Een maand later was binnen de Dommel de landelijke marktdag waarop het waterschap in gesprek ging met potentiële samenwerkingspartners voor het realiseren van projecten.

Daarnaast werkt WDD samen met de andere waterschappen aan een nieuw landelijk inkoopbeleid dat zal worden vertaald in een uitvoeringskader.

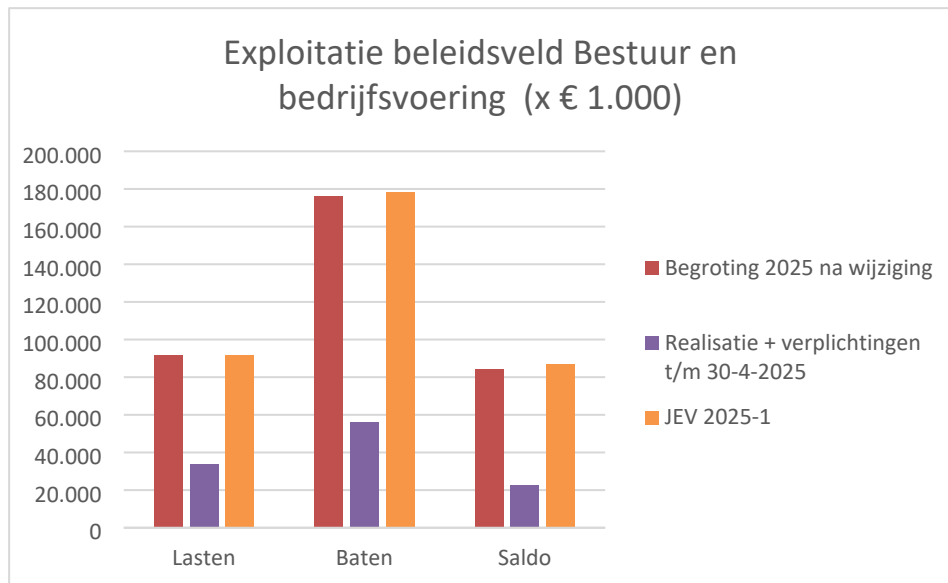
Dienstverlening

De context waarin het waterschap opereert verandert de afgelopen jaren in rap tempo. Onder andere weersextremen, digitalisering, Artificial Intelligence (AI), participatie van inwoners en nieuwe vormen van samenwerking hebben impact op onze rol, werkzaamheden en op onze houding en gedrag. Waterschap De Dommel wil in 2050 niet alleen waterbeheerder zijn, maar ook een herkenbare publieke dienstverlener die klantgericht en omgevingsbewust handelt. Daartoe ontwikkelen we momenteel een visie op dienstverlening. Deze visie kan ook input geven om de wijze waarop Waterschap De Dommel haar dienstverlening organiseert te herijken, bijvoorbeeld de wijze waarop we onze klantcontacten vormgeven en de pilot om structureel in contact te staan met onze omgeving.

3.3. Exploitatie en investeringen beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

Exploitatie:

Omschrijving		Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1
Lasten	Rentelasten	381	83	352
	Afschrijvingen	1.876	421	1.766
	Personeelslasten	60.054	21.417	60.066
	Goederen en diensten	25.061	11.871	25.052
	Toevoeging aan voorziening	174	0	174
Totaal	Lasten	87.545	33.792	87.409
Baten	Baten ivm salarissen/soc.lst	785	97	785
	Opbrengsten van derden	5.509	-158	5.278
	Bijdragen	1.525	146	1.525
	Geactiveerde lasten	5.437	1.403	5.437
	Onttrekking aan voorziening	0	0	0
Totaal	Baten	13.256	1.488	13.025
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)		-74.289	-32.304	-74.384
	Waterschapsbelastingen	164.285	53.679	164.882
	Kwijtschelding / oninbaar	-3.416	-48	-1.440
	Totaal Baten Belastingheffing (netto)	160.869	53.631	163.441
	Dividend	765	765	765
	Saldo van de financieringsfunctie	1.213	305	1.002
Totaal	Dekingsmiddelen	162.847	54.701	165.208
	Onvoorzien	804	0	804
	Nagekomen posten			
Totaal		87.754	22.397	90.020

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

Kapitaallasten:

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn € 0,1 mln. lager ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt doordat diverse projecten doorgeschoven zijn.

Personeelslasten:

Voor een nadere toelichting zie **blz. 69**.

Diverse opbrengsten:

De diverse opbrengsten zijn € 0,2 mln. lager ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere opbrengst op verkoop voertuigen.

Waterschapsbelasting:

De waterschapsbelastingen zijn € 0,6 mln. hoger ten opzichte van de begroting 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere eenheden zuiveringsheffing nuts € 0,7 mln en anderzijds een daling in de eenheden watersysteemheffing ingezetene € 0,2 mln en verder diverse kleinere dalingen en stijgingen.

Oninbare waterschapsbelasting en kwijtschelding:

De oninbare waterschapsbelasting en kwijtschelding zijn 2 mln lager ten opzichte van de begroting 2025. In 2023 heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden om te komen tot aanpassing van de kwijtscheldingsnorm tot 100% van het bijstandsniveau. Deze norm is ingegaan per 1 januari 2024. Daarmee loopt De Dommel in de pas met de andere waterschappen en gemeenten en geven we vorm aan de één overheidsgedachte. Tevens kunnen we de uitvoering efficiënter laten verlopen. Van een uitbreiding van het kwijtscheldingsbeleid naar ondernemers/ZZP'ers is bestuurlijk afgezien.

Op basis van de informatie van de gemeenten in ons werkgebied over de omvang van het aantal kwijtscheldingsgerechtigden in de gemeenten en het effect op de verwachte omvang van de kwijtscheldingen is er bij de raming van de omvang van het effect op de

kwijtscheldingen uitgegaan dat aanpassing van de norm naar 100% zou leiden tot een aanzienlijke toename van het kwijtscheldingsbedrag. De verwachte groei in aantallen verzoeken en toekenningen kwijtschelding (automatisch of via aanvraag) als gevolg van wijziging 95% naar 100% is echter kleiner dan gedacht. De jaareindeverwachting 2025 is aangepast op de realisatie cijfers over 2024.

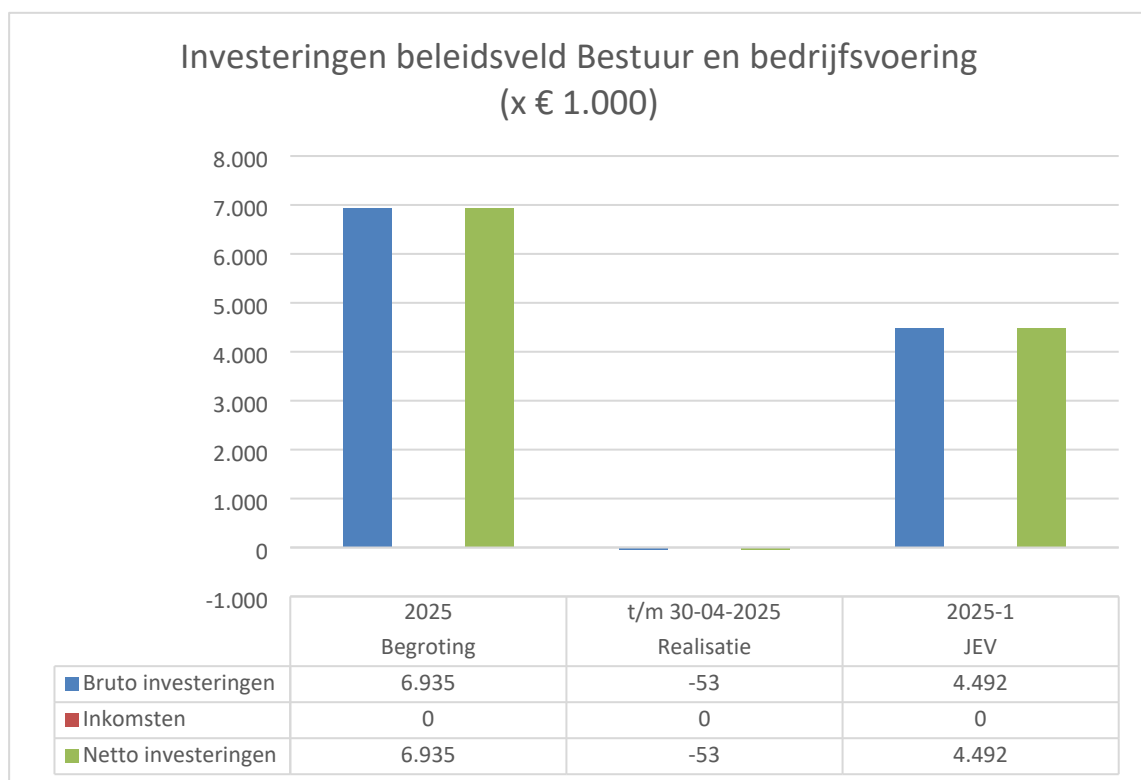
Bij het waterschap dient actief om kwijtschelding te worden verzocht. Uitzondering is als in een eerdere aanvraag voor kwijtschelding toestemming is gegeven voor automatische toetsing via Stichting Inlichtingenbureau. Dan kan het verzoek in het daaropvolgende jaar via het Inlichtingenbureau automatisch worden afgehandeld. Ondanks diverse aankondigingen, moet de bekendheid van de wijziging van 95% naar 100% wellicht nog groeien. Daarnaast geldt dat maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld lagere werkloosheid, mogelijk hebben geleid tot een lager aantal verzoeken dan verwacht.

Bij de overgang naar de BSOB vanaf 1 januari 2026 geldt dat voor de kwijtscheldingen de kwijtscheldingslijn van de gemeenten volledig wordt gevolgd en er geen afzonderlijk verzoek meer aan het waterschap moet worden gericht. Dit betekent dat vanaf 2026 de verwachte omvang van de kwijtscheldingen mogelijk weer op het niveau van de begroting 2025 zal liggen.

Verder geldt dat huishoudens die van een minimuminkomen moeten rondkomen, van het kabinet een energietoeslag ontvangen. Bij het beoordelen van de kwijtschelding wordt dit bedrag buiten beschouwing worden gelaten.

Investeringsen:

Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1
Bruto investeringen	6.935	-53	4.492
Inkomsten	0	0	0
Netto investeringen	6.935	-53	4.492

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

De daling op de bruto investeringen wordt met name veroorzaakt door verschuiving in jaren bij diverse projecten zoals het sleutelplan, energieneutraliteit Boxtel en Hapert, herinrichting terrein hoofdkantoor.

3.4. Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen

Informatieveiligheid

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Toelichting
De Dommel is op weg naar volwassenheidsniveau 4 op gebied van informatieveiligheid en privacy. Conform EU-richtlijn (NIS2) zijn wij essentiële infrastructuur. Deze EU-richtlijn wordt momenteel vertaald naar Nederlandse wetgeving en wij zullen hieraan moeten voldoen. Hierop wordt in 2025 gestuurd.		Dommelbreed wordt in Q2 een plan van aanpak opgesteld om de NIS2 en de CER te implementeren. Op dit moment is nog niet 100% helder waar de Dommel precies aan moet voldoen voor de NIS2 omdat de landelijke wetgeving nog niet af is. Dit vormt een risico voor de uitvoering, ook qua kosten en bemensing.

4. Exploitatie en investeringen TOTAAL

Exploitatie:

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 -/- Begroting 2025 na wijziging
Lasten				
Rentelasten	10.673	2.143	10.714	41
Afschrijvingen	24.836	5.684	25.035	200
Personeelslasten	60.300	21.500	60.331	31
Goederen en diensten	90.560	44.174	91.196	637
Toevoeging aan voorziening	174	0	174	0
Totaal Lasten	186.542	73.501	187.450	909
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	785	97	785	0
Opbrengsten van derden	9.196	-927	9.029	-167
Bijdragen	1.731	155	1.741	10
Geactiveerde lasten	5.437	1.403	5.437	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
Totaal Baten	17.149	728	16.993	-157
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-169.392	-72.773	-170.458	-1.065
Waterschapsbelastingen	164.285	53.679	164.882	597
Kwijtschelding / oninbaar	-3.416	-48	-1.440	1.976
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	160.869	53.631	163.441	2.572
Dividend	765	765	765	0
Saldo van de financieringsfunctie	1.213	305	1.002	-211
Totaal Dekkingsmiddelen	162.847	54.701	165.208	2.361
Onvoorzien	804	0	804	0
Nagekomen posten	0	0	0	0
Totaal	-7.349	-18.072	-6.053	1.296

Het eerste kwartaal 2025 laat zien dat het verwachte financiële jaarresultaat 1,3 mln positiever uitkomt dan verwacht in de beleidsbegroting 2025 na wijziging. Dit komt met name door:

Hogere belastingopbrengsten van naar verwachting 2,6 mln. Er worden hogere opbrengsten vanuit waterschapsbelastingen verwacht door een hoger aantal eenheden zuiveringsheffing waarvan de incasso opgenomen is op de nota van het nutsbedrijf (0,6 mln). Daarnaast worden minder kwijtscheldingen verwacht (2 mln). De verwachte groei in aantallen verzoeken en toekenningen kwijtschelding als gevolg van wijziging van de 95%-norm naar 100% valt lager uit. De jaareindeverwachting 2025 is bijgesteld naar aanleiding van de realisatiecijfers over 2024.

De verwachte netto lasten na correctie onzekerheden van 4 % komt 1 mln. negatiever uit. De belangrijkste afwijking hiervan betreft de post goederen en diensten ad 0,6 mln door een onvoorziene extra inkoop voor de RWZI Tilburg (0,3 mln.) en hogere advieskosten voor de grondbank (0,5 mln). Daarnaast worden 0,2 mln. minder lasten voor de klimaatbuffers verwacht.

Investeringsen:

Totaal investeringen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 minus Begroting 2025
Bruto investeringen	152.644	15.340	107.615	-45.029
Inkomsten	-24.510	-650	-13.823	10.687
Netto investeringen	128.134	14.690	93.792	-34.342

- Beleidsveld watersysteem ca. € 1,6 mln minder (door lagere uitgaven portfolio Hoogwaterbescherming wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie St. Oedenrode). Lagere uitgaven portfolio Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie) alsmede vertraging door beroepsprocedures.
- Beleidsveld Waterketen ca. € 30 mln minder (door vertraging diverse projecten, maar ook verhogen raming bij een project en aanpassen onzekerheidsmarge).
- Beleidsveld bestuur en bedrijfsvoering ca. € 2,4 mln minder (door vertraging van diverse projecten)

Bijlage 2 – Notitie pilot herwaardering beekdalgronden

0. Korte samenvatting

De watertransitie vraagt om een aangepast grondgebruik in de beekdalen. Dit is ook weergegeven in ons Waterbeheerprogramma. Deze aanpassing kan gerealiseerd worden door op vrijwillige basis beperkingen vast te leggen (herwaarden van de grond) met de grondeigenaar waardoor deze een bijdrage levert aan onze watertransitie.

Deze pilot voorziet in het herwaarden van in totaal 50 ha landbouwgrond naar een extensievere vorm van landbouwkundig gebruik, maar met behoud van de landbouwkundige functie. Dit doen we door middel van een aantal generieke en variabele beperkingen.

Het initiatief voor deze pilot is ontstaan na het vaststellen van de Beleidsbegroting 2025. Hiermee reageren we op recente ontwikkelingen in gesprekken met de provincie rondom de Aanpak Landelijk Gebied (hierna: ALG). Daarnaast geven we hiermee invulling aan de wens van grondeigenaren in lopende gesprekken.

Aanvankelijk was de aanname dat hiervoor investeringsbudget ingezet kon worden. De verwerkingswijze van deze afwaardering verloopt echter op grond van de huidige wet- en regelgeving en het beleid van Waterschap De Dommel via de exploitatierekening.

Gezien het belang van de pilot voor de gesprekken met de provincie over de inzet van ALG-middelen, de input voor onze Stimuleringsregeling Landelijk Gebied en de concrete verzoeken van grondeigenaren is het van belang om deze pilot nu al op te starten. Daarom wordt een begrotingswijziging voorgesteld van € 2.700.000,= op de Beleidsbegroting 2025.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Een aangepast grondgebruik in de beekdalen en op de hoge koppen is cruciaal om de doelen uit het WBP5/Watertransitie te behalen. Het waterschap kan dit stimuleren via de herwaardering van landbouwgronden (die wel hun agrarische bestemming behouden) in combinatie met het vastleggen van beperkingen en het dulden van vernatting. In de beekdalen zijn we hierover al met grondeigenaren in gesprek. We willen ondernemers die nu in lijn met de watertransitie willen meewerken aan het realiseren van onze doelen in de beekdalen niet in de wacht houden, maar ondersteunen in onze gezamenlijke transitie.

Hiervoor moeten we het mogelijk maken dat gronden worden herwaardeerd. Onze Stimuleringsregeling Landelijk Gebied biedt nu nog niet de mogelijkheid tot het herwaarden van gronden met behoud van de agrarische functie. Begin 2026 wordt de geactualiseerde 'Catalogus Groen-Blauwe Diensten' (hierna 'de Catalogus') verwacht waarbij naar alle waarschijnlijkheid een gedeeltelijke herwaardering van gronden (met blijvende agrarische functie met beperkingen) wel zal worden opgenomen. Echter, gelet op de doorlooptijd voordat de catalogus definitief is vastgesteld en is doorvertaald in onze eigen regeling, zal deze waarschijnlijk niet voor medio 2026 ingezet worden.

Vooruitlopend hierop is het wenselijk om via een pilot ervaringen op te doen welke belangrijke input oplevert voor het vaststellen van de nieuwe Catalogus, bijdraagt aan de gesprekken met de Provincie over de inzet van ALG-middelen en koplopers helpt in hun aangepaste grondgebruik.

1.2. Beleidscontext/Historie

In het recent vastgestelde grondbeleid is het herwaarderen van grond opgenomen als een van onze instrumenten om onze doelen te bereiken.

2. Doel/meetbaar effect

Door deze pilot wordt er een bijdrage geleverd aan de doelen uit de watertransitie, KRW en wordt er 'ruimte voor water' gecreëerd. Door het aangepaste gebruik (met opgelegde beperkingen) wordt uitspoeling van bestrijdingsmiddelen en mest naar oppervlakte- en grondwater verminderd.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud

Voorgesteld wordt om in de vorm van een pilot in 2025 voor maximaal 25ha van de ca. 100ha ruilgrond (onderdeel 1) 'met beperkingen' uit te ruilen. Daarnaast wordt voorgesteld om tevens als pilot maximaal 25ha eigendom van agrariërs vrijwillig af te waarderen (onderdeel 2). De inhoud van de pilot is voor beide onderdelen gelijk.

Onderdeel 1 Herwaarderen maximaal 25ha ruilgronden in het beekdal.

Het waterschap heeft ca. 100ha ruilgrond in bezit in gebieden die in het handelingsperspectief als 'beekdal' zijn aangemerkt. Deze ruilgronden worden ingezet als agrarisch ruilperceel om veelal beekherstelprojecten mogelijk te maken.

Deze gronden worden conform het besluit van 12 november 2024 op een duurzame manier verpacht (geen kunstmest en geen chemische bestrijdingsmiddelen). Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan de watertransitie en KRW-doelen in de beekdalen. Op basis van de huidige werkwijze worden deze percelen bij een ruiling/verkoop zonder beperkingen voor het toekomstig gebruik in eigendom overgedragen.

Onderdeel 2 Herwaarderen maximaal 25ha agrarische gronden van derden in het beekdal.

Het Waterschap wil graag grondeigenaren ondersteunen die invulling geven aan de doelen uit de watertransitie. Het Waterschap biedt ondersteuning aan grondeigenaren in beekdalen die bereid zijn om bovenwettelijke maatregelen te nemen door deze gronden (geheel of gedeeltelijk) permanent te herwaarderen.

Beekdalen

Met deze pilot wordt gestart in de beekdalen. Gezien de reeds lopende gesprekken in deze gebieden, de vraag van grondeigenaren in de beekdalen en de hoeveelheid aanwezige ruilgrond wordt verwacht dat via de pilot op korte termijn hier het snelst ervaring opgedaan zal worden. Wanneer de eerste ervaringen succesvol zijn, is er de intentie om de pilot uit te breiden naar andere gebieden, met name naar de 'hoge koppen'.

Herwaardering

Gezien het permanente karakter van deze beperkingen hebben deze beperkingen een grote impact op de waarde van de gronden. De herwaardering van de percelen als gevolg van de opgelegde beperkingen worden door externe taxateurs bepaald. Voor de agrariër ontstaat hiermee de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan de doelen uit de watertransitie en KRW in combinatie met het vergroten van zijn areaal grondbezit. Zo kunnen we immers in een ruiling voor eenzelfde bedrag meer hectare grond aanbieden of kan met het vrijkomend kapitaal door de agrariër elders meer grond aangekocht worden of elders in worden geïnvesteerd.

Randvoorwaarden

Er zijn randvoorwaarden van toepassing om in aanmerking te komen voor deze pilot.

- De percelen moeten aangemerkt zijn als beekdalgrond;
- De percelen moeten direct aan de beek / een A-watergang liggen;
- De percelen moeten landbouwkundig gebruikt worden en mogen niet het label Rijks-NNB hebben;
- De pilot wordt op minimaal 5 grondeigenaren toegepast en in minimaal 3 verschillende beekdalen, verspreid over ons werkgebied;
- Er wordt gestreefd naar een zo divers mogelijke groep eigenaren (melkvee, akkerbouw etc.).

Beperkingen

Er zijn verschillende beperkingen die in het kader van de pilot vrijwillig opgelegd worden (via een Kwalitatieve Verplichting, hierna 'KV') op beekdalgronden. Deze beperkingen worden allen besproken in het minnelijke gesprek over herwaardering. Hierdoor zal blijken welke beperkingen het beste inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering van de grondeigenaar en waarvoor de meeste interesse is. Er zijn generieke beperkingen (vast) en ten aanzien van de bemestingsmogelijkheid drie varianten (variabelen). Zie de achtergrondinformatie aan het einde van deze bijlage.

Er is gekozen voor het privaatrechtelijke instrument van de KV omdat deze in de pilotfase het makkelijkste en snelst toepasbaar is. Deze kan in lopende gesprekken, naast de andere privaatrechtelijke instrumenten zoals aankoop en grondruiling, ingezet worden. Via deze pilot is er geen sprake van een handeling die in strijd is met de doorkruisingsleer.

Vrijwilligheid

Bij alle ruilingen (voorstel 1) bieden we actief de optie aan om onze beekdalgronden met of zonder alle bovenstaande beperkingen (en aangepaste waarde) in te zetten. Het is daarbij de keuze aan de ruilpartner zelf of hij hier gebruik van maakt of niet. Indien hij deze voorwaarden accepteert worden deze als een verplichting vastgelegd.

Indien een grondeigenaar interesse toont in een aangepaste vorm van landgebruik in het beekdal van reeds bij hem in bezit zijnde gronden (voorstel 2) biedt het waterschap de optie van herwaardering aan conform dezelfde voorwaarden en varianten.

3.2. Argumenten

3.2.1. Bijdrage aan watertransitie

De watertransitie voorziet in een aangepast gebruik van beekdalgronden. Deze pilot geeft hier invulling aan en zorgt voor een waterkwaliteits-impuls (vermindering uitspoeling meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen). Daarnaast geeft het ook ruimte voor waterkwantiteit door afspraken over voor toekomstige vernatting en inundatie.

3.2.2. Het waterschap doet ervaring op

Via deze pilot doen we, in afwachting van de verruiming van de Catalogus, alvast ervaring op met het effect van het opleggen van deze beperkingen op de waarde en de inzetbaarheid van onze ruilgronden. Door drie varianten te hanteren geeft dit ons meer inzicht in de slagingskansen van de varianten en de waardeverschuiving van de gronden. Hiermee kunnen we vervolgens na de pilot een goed onderbouwde keuze maken welke variant we opnemen in de subsidieregeling. Het is wenselijk om uiteindelijk met één variant te gaan werken. Door de provincie wordt er momenteel (in het kader van de KRW Impuls) tevens een onderzoek

opgestart naar de effecten van meststoffen op de waterkwaliteit, de uitkomst daarvan kan daar dan ook in meegenomen worden.

3.2.3. Reikende hand naar koplopers

De koplopers in de beekdalen worden gestimuleerd in hun omvorming naar meer extensieve vormen van landgebruik, we bieden grondeigenaren een reikende hand. Daarmee kan dit voor sommige bedrijven die willen extensiveren een enorme impuls zijn en dient deze pilot dus ook de doelen van de landbouwtransitie. In lopende gesprekken wordt door grondeigenaren al gevraagd om het herwaarderen van gronden.

3.2.4. Bijdrage voor gesprekken met provincie

De opgedane ervaringen dragen bij aan de gesprekken met de provincie over de inzet van ALG-middelen voor de (co)financiering van het herwaarderen van gronden. In de GGA gebieden waarvan het Waterschap trekker is wordt een aanvraag gedaan voor financiering voor herwaardering, voor de overige gebieden wordt dit nog verkend. Het helpt ons in deze gesprekken als we onze successen kunnen aantonen om het herwaarderen van gronden breder te kunnen gaan toepassen.

3.2.5. Kosten proportioneel tov resultaat; grote impact en minder toekomstige schadeclaims

Gezien de totale oppervlakte van landbouwgrond in de beekdalen (ca. 5000ha) betreft de pilot 1% van het totaal. Dit lijkt een speldenprikje. Echter geeft deze pilot ons juist de inzichten die nodig zijn voor verdere besluitvorming over herwaardering/herwaardering van landbouwgrond. Door deze pilot geven we ruimte aan ondernemers die in lijn met onze watertransitie willen meedenken, meebewegen en hun verantwoordelijkheid durven pakken. Deze koplopers hebben we hard nodig om samen in de praktijk te laten zien wat wel en niet werkt. Tevens helpen de ervaringen ons in de gesprekken met partners over cofinanciering. Met de herwaardering wordt ruimte gecreëerd in het beekdal voor waterberging, waterkwaliteitverbetering en worden toekomstige schade- en onderhoudskosten afgekocht.

3.2.6. Instrument in lijn met grondbeleid

Het aankopen en afgewaardeerd weer verkopen van de beekdalgronden is geen realistisch scenario. Op die manier gaat het waterschap zijn doelen niet bereiken. Zoals in het grondbeleid vastgesteld is het herwaarderen van gronden een belangrijk instrument, waarbij de grondeigenaar in een aangepaste vorm de grond toch agrarisch kan blijven gebruiken.

3.3. Risico's

3.3.1. Gronden worden minder interessant

Voor een deel van de agrariërs in ons gebied, welke vanuit hun bedrijfsmodel nog afhankelijk zijn van (kunst)mest en bestrijdingsmiddelen, wordt een herwaardering niet als interessant beschouwd. Ook dat geeft ons dan weer waardevolle input en in zo'n situatie kan in deze pilot onze ruilgrond ook nog zonder beperkingen worden aangeboden.

3.3.2. Onduidelijkheid ten aanzien van staatssteun

Er is pas sprake van staatssteun als de Europese Commissie de steun in een besluit ongeoorloofd verklaart. Als dat niet gebeurt zijn er geen gevolgen. Landelijk is er veel vraag naar verruiming van de mogelijkheden om landbouwgrond op basis van beperkingen gedeeltelijk af te waarderen. Zodra er mogelijkheden zijn om de gedeeltelijke herwaardering van grond wel onder de Catalogus te laten vallen heeft dat de voorkeur. Naar verwachting zal de geactualiseerde Catalogus – die dergelijke herwaardering toestaat – begin 2026 van kracht worden. In feite wordt dus geanticipeerd op de actualisatie van die richtlijn. Omdat tot de regeling van kracht is gewerkt wordt met externe taxateurs die de waarde voor én na bepalen (en zo de herwaardering inzichtelijk maakt), wordt het risico op Staatssteun klein geacht.

3.3.3. Naleving voorwaarden

Handhaving op de naleving van de voorwaarden is privaatrechtelijke handhaving. Bepaalde beperkingen zijn makkelijker te handhaven (visueel zichtbaar) dan andere.

In de KV zal derhalve een clausule met zware sancties opgenomen worden die bij opzettelijke overtreding dusdanig veel impact heeft waardoor naleving van de voorwaarden te verwachten is. Dit kan gaan om een boetebeding en/of terugvordering van de ontvangen herwaarderingsgelden.

3.3.4. Onzekerheid kosten

De hoogte van de herwaardering is gebaseerd op inschattingen van de eigen rentmeesters en eerste prognoses van externe taxateurs. Dit geeft echter geen garantie over de definitieve hoogte van de herwaardering.

3.3.5. Gelijkheidsbeginsel

Het uitvoeren van de pilot zoals voorzien is niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Belangrijk uitgangspunt is dat het een pilot is met als doel om de effectiviteit van een toekomstig instrument en/of bredere regeling te toetsen c.q. onderzoeken. Er is een zo divers mogelijke onderzoeksgroep nodig. Daarom zijn ten behoeve van de pilot criteria vastgesteld op basis waarvan die onderzoeksgroep wordt samengesteld. De pilot betreft nadrukkelijk geen subsidie of regeling die wordt opengesteld.

4. Financiën

4.1. Financiële impact

De financiële impact van de beperkingen wordt door onafhankelijke (externe) taxateurs bepaald. Op dit moment wordt een aanneme van gemiddeld ca. 60% waardedaling gehanteerd.

Onderdeel 1: Bij verkoop/ruiling van 25 hectare en een grondprijs van gemiddeld € 12,= / m² betreft het dus ca. € 1.800.000,= herwaardering.

De gronden staan echter vaak voor een lagere aankoopwaarde op de Voorraad rekening waardoor de kosten geschat worden op 50% van € 1.800.000,=, dus € 900.000,=.

Onderdeel 2: Bij herwaardering van gronden in eigendom van agrariërs en een actuele grondprijs van gemiddeld € 12,= / m² betreft het ca. € 1.800.000,= herwaardering.

Samenvattend: Deze pilot kost € 2.700.000,= (€ 1.800.000,= + € 900.000,=).

Momenteel worden er gesprekken gevoerd over een co-financiering/subsidie van de herwaarderingskosten. Onder andere wordt onderzocht of het ALG (Aanpak Landelijk Gebied) hierin kan bijdragen. Een co-financiering/subsidie zal tot lagere netto-kosten leiden dan het voorgestelde krediet, echter is hierover nog geen zekerheid. Meer duidelijkheid hierover wordt pas eind 2025 verwacht. Door het instemmen met deze pilot kunnen echter al wel voorliggende kansen worden opgepakt.

De kern is de afwaardering van de grondwaarde in verband met de beperkingen die op de (interne- en/of externe) grond wordt gevestigd. De verwerkingswijze van deze afwaardering verloopt op grond van de huidige wet- en regelgeving en het beleid van Waterschap De Dommel via de exploitatierekening 2025 zodra het besluit tot afwaardering formeel is genomen. Aangezien deze afwaardering niet begroot is, is een begrotingswijziging 2025 nodig.

De impact van deze begrotingswijziging is in onderstaande tabel weergegeven:

Bedragen (x € 1.000)	Beleidsbegroting 2025 na wijziging (1)	Beleidsbegroting 2025 na bijstelling (2)
Lasten:		
Rentelasten	10.673	10.671
Afschrijvingslasten	24.836	24.834
Personeelslasten	60.300	60.299
Goederen en diensten derden	90.560	93.260
Toevoeging aan voorzieningen	174	174
Onvoorzien	804	804
Subtotaal lasten	187.346	190.041
Baten:		
Rentebaten/dividend	-1.978	-1.978
Opbrengsten van derden	-11.712	-11.712
Vrijval voorzieningen		0
Geactiveerde lasten	-5.437	-5.437
Subtotaal baten	-19.127	-19.127
Totaal Nettolasten (gecorrigeerd)	168.219	170.914
Waterschapsbelastingen:	160.869	160.869
Netto belastingopbrengsten	160.869	160.869
Totaal baten en lasten	-7.349	-10.045
Nagekomen baten en lasten		
Saldo baten en lasten	-7.349	-10.045
Resultaatbestemming	0	
Resultaat voor bestemming	-7.349	-10.045

1 Beleidsbegroting 2025, vastgesteld AB

2 Bijstelling naar aanleiding van de pilot herwaardering Beekdalgronden

De impact op het eigen vermogen is in onderstaande tabel weergegeven.

Impact op eigen vermogen <i>in € 1.000</i>		Wordt obv JEV burap 25-1 en begrotingswijziging ad 2,7 miljoen		Was obv beleidsbegroting 2025	
Verwachte ontwikkeling					
Beginsaldo 01-01-25 obv jaarrekening 2024					
<i>Eigen vermogen</i>		<i>Eigen vermogen</i>		<i>Eigen vermogen</i>	
Algemene reserve	31364	Algemene reserve	31364	Algemene reserve	31364
Bestemmingsreserve	4050	Bestemmingsreserve	4050	Bestemmingsreserve	4050
Nog te verdelen resultaat	-2301	Nog te verdelen resultaat	-2301	Nog te verdelen resultaat	-9727
	33113		33113		25687
Resultaat Beleidsbegroting 2025	-7345	Resultaat JEV burap-1	-6053	Resultaat beleidsbegroting 2025	-7345
		Impact herwaardenen beekdalgronden	-2700	Overige mutaties	862
Mutaties eigen vermogen	-597	Mutaties eigen vermogen	-597	Mutaties eigen vermogen	-597
	-7942		-9350		-7080
Verwacht eigen vermogen 31-12-25	25171		23763		18607

In de beleidsbegroting 2025 is uitgegaan van een eigen vermogen per 31 december 2025 van 18,6 miljoen. Doordat in het boekjaar 2024 het resultaat beter is uitgekomen dan eerder verwacht, komt het eigen vermogen met het resultaat van de beleidsbegroting 2025 dat werd verwacht uit op 25,1 miljoen.

In de burap 2025-1 wordt een verbetering van het jaarresultaat 2025 verwacht ten opzichte van de beleidsbegroting 2025. Met de verwachte impact van de herwaardering van de Beekdalgronden van 2,7 miljoen komt het eigen vermogen 31 december 2025 daarmee naar verwachting uit op 23,8 miljoen.

De impact op het eigen vermogen is dan naar verwachting 1,4 miljoen.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1. Bestuurlijke vervolgstappen

De pilot zal direct toegepast worden in gesprekken over de grondverwerving. De portefeuillehouder zal, gecombineerd met de rapportages over de Voorraadrekening, geïnformeerd worden.

Daarnaast zullen het DB en AB bij de behandeling van de Stimuleringsregeling geïnformeerd worden over de opgedane ervaringen.

5.2. Externe communicatie

Er vindt geen actieve externe communicatie plaats, het instrument wordt meegenomen in de reeds lopende gesprekken.

5.3. Bestuurlijke evaluatie

Zie 5.1.

Achtergrondinformatie over beperkingen rond herwaardering beekdalgronden

Generieke beperkingen

De eigenaar moet toekomstige inundaties en verhoogde grondwaterstanden dulden.

Daarnaast is het niet toegestaan om:

- a. De percelen op te hogen, egaliseren of nieuw te draineren;
- b. Onroerende zaken/gebouwen op te richten;
- c. Gebruik te maken van chemische gewasbeschermingsmiddelen;
- d. Het perceel te beweiden met meer dan het maximum van 2 GVE per hectare, tenzij het maximum van 2 GVE per hectare bij wet- of regelgeving verder wordt begrensd;
- e. Het perceel te beregenen, met uitzondering van het beregenen vanuit een bestaande vergunning ten behoeve van het opstarten (waaronder het ontkiemen) van een transitiegewas na toestemming van het Waterschap, tenzij beregening bij wet- of regelgeving en/of beregeningsbeleid volledig wordt beperkt.

Variabele beperking

Bovenop bovenstaande beperkingen wordt ook nog een van onderstaande varianten als beperking opgenomen, afhankelijk van de keuze van de grondeigenaar. Na de pilotfase kan op basis van de ervaringen een keuze tussen de 3 varianten gemaakt worden.

1. Algeheel verbod op het gebruik van kunstmest en dierlijke mest (in elke vorm);
2. Verbod op kunstmest en dierlijke mest met uitzondering van de mogelijkheid om gebruik te maken van maximaal 20 ton ruige dierlijke stalmest per hectare per jaar, tenzij bij wet- en regelgeving het maximum van 20 ton verder wordt begrensd;
3. Verbod op kunstmest, maar dierlijke mest is wel toegestaan in elke vorm tenzij bij wet- en regelgeving het gebruik verder wordt begrensd.

Toelichting variabele beperkingen:

- Ad.1: Een algeheel verbod kent de grootste bijdrage aan de KRW ten aanzien van waterkwaliteit. Echter wordt verwacht dat er dan maar beperkte interesse is om vrijwillig een KV te vestigen. Daarnaast zou zo'n verbod nog verder gaan dan de ruimte die er is bij sommige natuurtypen.
- Ad.2: Deze regeling sluit aan bij onder andere de ONNB-voorwaarden en is in die zin 'rechtlijnig' met andere regelingen. De hoeveelheid werkzame stoffen in 20 ton stalmest kan echter sterk variëren, wat maakt dat agrariërs ook met deze variant aan de maximale hoeveelheid vanuit de meststoffenwet kunnen komen. Wat je hiermee wel bereikt is dat de uitspoeling lager zal zijn dan bij drijfmest, daarnaast draagt het bij aan de verhoging van de organische stofgehalte, bodemleven en infiltrerend vermogen. Samengestelde stalmest (dus gemaakt van drijfmest) wordt uitgesloten, echter is dit nauwelijks tot niet te handhaven.
- Ad.3: Dit sluit aan bij de voorwaarde uit de 'duurzame pacht' en is dan in lijn met onze eigen voorwaarden bij pacht voor die gronden. Bij deze variant wordt de grootste interesse verwacht voor een vrijwillige deelname aan de KV, echter faciliteert dit ook een intensieve vorm van grasland in de beekdalen en stimuleert het in mindere mate de extensivering.

Bij zowel variant 2 als 3 geldt dat er een risico blijft op verdere aanscherping van het generieke (nationale) mestbeleid in beekdalen of bepaalde gebieden/zones. Bij variant 2 is de impact van verdere aanscherping het laagst. De grondeigenaar wordt hier expliciet op gewezen.

Gecombineerde commissievergadering

Dossiernummer 4244
Extern Zaak ID 0539324532
Vergaderdatum 11 juni 2025
Agendapunt 2.2
Titel Voorjaarsnota 2026-2032

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gecombineerde commissievergadering	11 juni 2025

Kenmerk: 322235 / 322236

Aan het algemeen bestuur

Datum: 2 juli 2025

Voorjaarsnota 2026-2032

Voorstel

1. De Voorjaarsnota 2026-2032 vast te stellen en daarbij kennis te nemen van de scenario's met daarin het voorkeursscenario van het DB;
2. uw scenario vast te stellen;
3. aan het dagelijks bestuur opdracht te geven om op basis van het voorkeursscenario de Meerjarenbegroting 2026-2032 en Beleidsbegroting 2026 op te stellen.

0. Korte samenvatting

Het dagelijks bestuur (DB) biedt met de Voorjaarsnota 2026-2032 het algemeen bestuur (AB) inzicht in de noodzaak en mogelijkheden bij te sturen op de ingezette beleidskoers. Dit jaar is de Voorjaarsnota anders ingevuld dan voorgaande jaren. Conform de wens van het bestuur zijn verschillende strategische scenario's uitgewerkt. Deze scenario's geven een beeld van de koers op de middellange termijn (7 jaar). Hiermee krijgt het AB inzicht in de periode na haar bestuursperiode en de mogelijke koers in het WBP6. Het DB heeft op basis van de Voorjaarsnota haar voorkeur uitgesproken voor scenario Transformatie, mits passend binnen het financiële kader. Randvoorwaarde daarbij is dat er een besparingsopdracht voor ca. 12 miljoen euro wordt uitgewerkt. Het AB wordt gevraagd om de Voorjaarsnota met haar voorkeursscenario vast te stellen. Dit voorkeursscenario vormt het uitgangspunt voor de Meerjarenbegroting 2026-2032 en de Beleidsbegroting 2026 die in het najaar aan het AB ter besluitvorming worden voorgelegd.

1. Inleiding

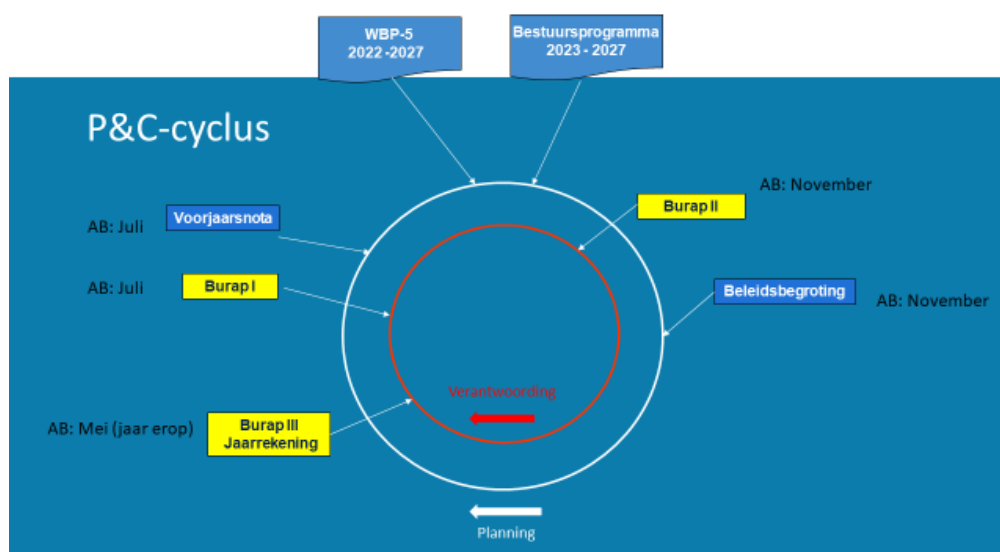
1.1. Aanleiding

De Voorjaarsnota en Beleidsbegroting zijn de twee belangrijkste momenten waarop het bestuur kan bijsturen in de P&C cyclus. De Voorjaarsnota wordt jaarlijks opgesteld, om de strategie tijdig bij te kunnen stellen aan de hand van de voortgang en de externe en interne ontwikkelingen. De jaarlijkse P&C cyclus geeft ruimte om bij te sturen waar nodig. Bijsturing zorgt ervoor dat de afgesproken doelen kunnen worden gerealiseerd. Ook is het hierdoor mogelijk te anticiperen op veranderingen in de omgeving, zodat het waterschap wendbaar en flexibel is. Het AB kan zo de meest recente ontwikkelingen meenemen en zijn kaderstellende en sturende rol vervullen en waar nodig bijstellen.

Dit jaar is de Voorjaarsnota anders opgebouwd dan voorgaande jaren. Op verzoek van het AB is onderscheid gemaakt tussen de mogelijkheid tot strategische bijsturing middels de Voorjaarsnota aan de hand van scenario's en de financiële impact hierop (beleidsbegroting):

- Met de **Voorjaarsnota** besluit het bestuur of en hoe zij wil bijstellen op koers en impact. De drie strategische scenario's zijn hiervoor het uitgangspunt. Te weten scenario WBP5, Groei en Transformatie.
- Vervolgens wordt op basis van het voorkeursscenario de impact op de financiële middelen in de **Beleidsbegroting** nader uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd.

De strategische scenario's zijn opgebouwd vanuit een samenhangend pakket van stuurbare inspanningen. Vervolgens is een financiële inschatting gemaakt bij de scenario's, ten aanzien van investeringen en exploitatiekosten (incl. kosten voor fte's). Voor de scenario's Groei en Transformatie geldt dat deze om extra middelen vragen of om een andere invulling van de huidige middelen. Om - conform opdracht van het AB - binnen de financiële kaders te kunnen blijven, dient het bestuur keuzes te maken en ruimte-scheppende maatregelen te nemen. Afhankelijk van het scenario is de mate van ombuiging ook meer of minder. Bij het hoofdstuk Financiële doorrekening in de Voorjaarsnota worden suggesties gedaan waar deze ruimte gevonden kan worden.

Op verzoek van het AB is de Voorjaarsnota dit keer niet voor 5 maar voor een periode van 7 jaar (2026-2032) opgesteld. Hoewel het niet mogelijk is om de kosten tot 2032 volledig in te schatten, kan op deze wijze inzicht geboden worden in de financiële situatie voorbij het omslagpunt van 2030.

1.2. Beleidscontext/Historie

- Het AB heeft in 2021 'Waterbeheerprogramma 2022-2027' (WBP5) vastgesteld. WBP5 beschrijft een toekomstbeeld voor 2050 (watertransitie) en schetst op hoofdlijnen de richting voor de middellange termijn tot 2027. In 2025 is een evaluatie van het WBP5 uitgevoerd. Hieruit volgt dat het waterschap voor het merendeel van de doelen op inspanningen-niveau op koers ligt. De uitkomsten van de evaluatie WBP5 zijn op 7 mei 2025 in de commissie BCF besproken en zijn meegenomen bij het opstellen van deze Voorjaarsnota.
- In 2021 is het grondwaterconvenant ondertekend. Onder regie van het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) wordt uitvoering gegeven aan verminderen van de totale onttrekkingshoeveelheid en het vergroten van de aanvulling van de grondwatervoorraad.

- Volgend vanuit het grondwaterconvenant is in de zomer van 2022 het rapport 'Zonder water geen later' gepubliceerd. Dit rapport onderschrijft hetgeen in WBP5 al is onderkend, niet alles kan meer overal en het waterschap moet regie pakken.
- In februari 2023 heeft het AB de nota 'handelingsperspectieven watertransitie' bekrachtigd. Doel van de nota is om voor gebruikers en partners concreet te maken wat de watertransitie betekent en hoe het gebied gedifferentieerd wordt naar koppen, flanken en beekdalen.
- Verdere uitwerking aan de nota is in 2023 gegeven in het *Bestuursprogramma 2023 - 2027 'Water voor nu en later'*. In het Bestuursprogramma is de bestuurlijke kernopgave voor het waterschap gevat op het gebied van beleid, inzet van de verordening, het stimuleren van de watertransitie en deze met derden mogelijk maken.
- In september 2023 is in opdracht van de Noord-Brabantse Waterschapsbond het rapport verschenen van de Universiteit Utrecht 'Scherper aan de wind'. Het rapport biedt inzicht in risico's en dilemma's bij om tijdig te voldoen aan de KRW.
- Samen met de buurwaterschappen is in 2024 de 'Bouwsteen Water en Bodem' aan de provincie aangeboden. De Bouwsteen is sterk gebaseerd op de koers van de watertransitie zoals waterschap De Dommel deze voorstaat.
- Het college van Gedeputeerde Staten heeft het *Addendum RWP* vastgesteld. Dit is een verdere bestendiging van de koers van waterschap De Dommel voor de watertransitie. Ook het Addendum RWP hanteert de indeling van de systeemeenheden koppen, flanken en beekdalen. Ook de verandering van grondgebruik op basis van water en bodem sturend met als kantelpunt 2030 is door de provincie omarmt in het Addendum RWP.
- Op 2 april 2025 heeft het AB richting gegeven voor de te hanteren financiële kaders voor de Voorjaarsnota 2026-2030. Als kader is meegegeven dat het moet passen binnen de financiële kaders uit het Bestuursprogramma. Het Financieel kader betreft dat de belastingopbrengsten stijgen niet meer dan de inflatie (+ 8%) en de schuldenquote bedraagt maximaal 350%.
- In 2025 zijn de inspanningen op WBP5 middels een mid-term review getoetst. Op het niveau van inspanningen ligt het waterschap op koers. Toch is de wereld sinds de totstandkoming van WBP5 veranderd. Bijvoorbeeld de veranderingen van het klimaat gaan sneller dan verwacht.
- Op 21 mei 2025 heeft het AB de Strategienota KRW-impuls Brabant voor wat betreft de waterschapstaken onderschreven. Het DB heeft opdracht gekregen deze nader uit te werken. De besluitvorming over de middelen voor de uitwerking van de waterschapstaken van de KRW-impuls worden betrokken bij de besluitvorming over deze Voorjaarsnota.

2. Doel/meetbaar effect

De Voorjaarsnota biedt de mogelijkheid om de voortgang op de doelen bij te sturen.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Beslispunt 1 en 2: De Voorjaarsnota 2026-2032 vast te stellen en daarbij kennis te nemen van de scenario's met daarin het door DB gekozen voorkeursscenario Transformatie.

Inhoud Voorjaarsnota 2026-2032

In deze Voorjaarsnota 2026-2032 zijn drie strategische scenario's weergegeven. De scenario's zijn bedoeld om het AB inzicht te geven in de mogelijkheden tot bijsturen op de ingezette beleidskoers en ze geven inzicht in de financiële consequenties (zie uitwerking in financiële paragraaf). De Voorjaarsnota heeft als randvoorwaarde meegekregen dat deze scenario's moeten passen binnen de door het AB gegeven financiële kaders. Bij het opstellen van de scenario's is gekeken naar impact. Gelet op de groter wordende opgaven wordt meer inzet van het waterschap gevraagd om hieraan te kunnen blijven voldoen dan bij het opstellen van WBP5 en Bestuursprogramma werden ingeschat. Uit de scenario's blijkt dat met een wijziging op de beleidskoers door scenario Groei of scenario Transformatie meer impact wordt gemaakt, waarmee toekomstige grotere inspanningen kunnen worden voorkomen. Dit heeft echter op korte termijn financiële consequenties, die nopen tot het maken van keuzes. Een aantal suggesties is in het rapport gegeven (zie hoofdstuk financiële doorrekening in Voorjaarsnota 2026-2032). De uiteindelijke financiële keuzes worden gemaakt in de Beleidsbegroting.

In de Voorjaarsnota 2026-2032 is gekozen voor een andere aanpak dan in voorgaande jaren. Er zijn drie strategische scenario's ontwikkeld. De scenario's zijn bedoeld om het bestuur inzicht te geven in de ontwikkelingen en daarmee de mogelijkheid te bieden tot bijsturen op de beleidskoers. De DIN's zijn leidend geweest bij het opstellen van de scenario's. De financiële consequenties van het gekozen scenario op inspanningenniveau krijgen uitwerking in de Beleidsbegroting. Het gekozen scenario bepaalt dus uiteindelijk hoe de inspanningen daadwerkelijk (in)gericht worden.

Er zijn drie scenario's uitgewerkt:

Scenario WBP5 (min of meer gelijkblijvend financieel volume)

Voortzetting van de huidige werkwijze en inspanningen aangevuld met de toezeggingen aan het AB.

Scenario Groei (vraagt 7 miljoen euro extra)

Door nu extra inspanningen te leveren, kan het waterschap de groter wordende opgave beter bijhouden.

Scenario Transformatie (vraagt 12 miljoen euro extra)

Inzet vol op systeemherstel en waar nodig anders werken. Hierdoor wordt het waterschap weerbaar tegen weersextremen.

Bij de samenstelling van de scenario's is rekening gehouden met onderstaande toezeggingen die zijn gedaan aan het Algemeen Bestuur. In alle drie de scenario's zijn de

onderstaande toezeggingen aan het Algemeen Bestuur meegenomen als financieel gelijk en vaste posten (met uitzondering van de KRW impuls, zoals hieronder wordt toegelicht). De keuze voor een scenario zal bepalen hoe de inspanning - in contact met de omgeving - gericht zal worden. Naast de onderstaande lijst is ook rekening gehouden met verplichte wet- en regelgeving.

1. KRW impuls is opgenomen in alle scenario's. Per scenario verschilt de invulling van de inspanningen en daarmee ook de impact op de opgaven vanuit de KRW impuls. In scenario WBP5 loopt de KRW impuls conform afspraak, in groei met extra middelen op afwaardering en in transformatie loopt KRW impuls versterkt mee binnen het watersysteemherstel (met meer middelen voor afwaardering vanuit ALG-middelen) en een transformatieve aanpak voor lozingen. De financiële uitwerking gebeurt in de Beleidsbegroting op basis van het gekozen scenario.
2. Actieplan Biodiversiteit
3. Aanpak overstorten
4. Lange termijnvisie schoon en gezond water
5. Assetmanagement
6. Aanpak Zandleij

Beslispunt 3: Aan het Dagelijks Bestuur opdracht te geven om op basis van het voorkeursscenario de Meerjarenbegroting 2026-2032 en de Beleidsbegroting 2026 op te stellen.

Het voorkeursscenario wordt verwerkt in de Meerjarenbegroting 2026-2032 voor de Provincie.

De financiële consequenties van het gekozen scenario op inspanningenniveau krijgen uitwerking in de Beleidsbegroting 2026. Bij keuze voor scenario Groei of Transformatie is een voorstel voor besparingen hiervan onderdeel.

3.2. Aandachtspunten & risico's

Kunnen we het waarmaken

De watertransitie concreet invullen gaat niet vanzelf en vraagt om lef, samenwerking en ingrijpende veranderingen in beleid, handelen en visie. De tussenevaluatie WBP5 laat zien dat de organisatie de geprogrammeerde inspanning levert maar de vraag is of dit genoeg is om het omslagpunt in 2030 te waarborgen. De scenario's Groei en Transformatie geven de mogelijkheden aan om bij te sturen. Het zal daarbij nodig zijn met bestuurlijke doortastendheid en snelheid ook impopulaire besluiten te nemen om de koers vast te houden. Het werken aan transitie is niet eenvoudig; er zit spanning op het werken vanuit een duidelijke koers/snelheid maken en samenwerken met het gebied. Dat vraagt extra aandacht en zorg voor betrokkenheid en participatie met onze partners en de omgeving. Door transparant, duidelijk en tijdig te communiceren wordt dit mogelijk.

Samen waar het kan, alleen als moet

De koers van de watertransitie wordt gedeeld met onze Brabantse samenwerkingspartners. Gelet op het systeem denken heeft het veel waarde om het systeem in gezamenlijkheid te herstellen. Wanneer de inzichten en ambities te veel uiteen gaan lopen, moet bewust worden gekozen om onze ambities zelfstandig verder uit te werken.

De ontwikkelingen van buiten gaan harder dan we nu hebben voorzien

Afgelopen vijf jaar hebben weersextremen elkaar snel opgevolgd. Van 2018 tot 2022 is droogte een thema van grote zorg geweest binnen ons beheergebied. In 2023 en 2024 was het juist extreem nat met wateroverlast tot gevolg. Het voorjaar van 2025 laat zien dat het weer weerbarstig is: van een periode van extreme neerslag slaat het om naar een periode van droogte. Perioden van eenzijdig extreem weer komen meer voor. Om weerbaar en veerkrachtig te zijn voor weersextremen is het daarom van groot belang om te versnellen op de watertransitie. De Voorjaarsnota 2027 vormt een nieuwe mijlpaal en geeft de mogelijkheid de koers verder aan te scherpen indien nodig.

Beleidswijzigingen Rijk

Het Rijksbeleid geeft geen stabiel beeld, zo is water en bodem sturend is inmiddels afgezwakt tot een leidend principe. Rijksafspraken rondom wonen en de aanpak stikstof blijken veelal uiteindelijk juridisch en financieel niet gedekt. Bovendien is de stikstofaanpak inconsistent en gericht op de lange termijn. Dit zorgt voor wantrouwen bij onze samenwerkingspartners om te investeren in toekomstplannen. Dit vertraagt ook de realisatie van de watertransitie. Het duidelijk aanspreken van het Rijk is een vereiste.

Onzekere financiële tijden

De financiële markt is afhankelijk van de mondiale economische ontwikkelingen. De handelstarieven van de USA en de reactie van de rest van de wereld hierop, zorgen voor grote onzekerheid en terughoudendheid bij het doen van investeringen. De laatste jaren is door beleid van de Europese bank de inflatie gedaald en ook de rente is afgenomen en op dit moment redelijk stabiel. Door de onzekerheid en handelstarieven remt de groei van de economie af. De Voorjaarsnota 2027 geeft de mogelijkheid de financiële consequenties te herijken en het beeld bij te stellen indien noodzakelijk.

4. Financiën

De Voorjaarsnota is voorzien van een drietal scenario's die meerjarig financieel zijn uitgewerkt. Deze meerjarige financiële begrotingen zijn getoetst aan de gestelde kaders:

- Belastingopbrengsten mogen niet meer stijgen dan 8% + inflatie per jaar;
- De schuldenquote mag niet meer bedragen dan 350%.

In de aanloop naar de Voorjaarsnota 2026 is kritisch gekeken naar een realistisch tijdstip van ingebruikname van waterketenprojecten, die rekening houdt met mogelijke vertragingen. De jaarlijkse investeringen blijven stabiel tussen € 60 en € 65 miljoen, met de focus op instandhouding (70%), schoon water (25%) en overige projecten (5%). De doelstellingen blijven intact, hoewel sommige projecten - zoals extra maatregelen voor de reductie van nutriënten - met een jaar kunnen worden vertraagd; dit zal nader worden onderzocht. Versnelling van deze ingrepen in de tijd is niet realiseerbaar, door de volgorde van

projectuitvoering en de beperkte beschikbaarheid van mensen en materieel. Dit heeft enkel effect op de bovengrondse infrastructuur. Het uitstellen van investeringen leidt tot een aantal aanpassingen in de tijd, waardoor de kapitaallasten in de exploitatie zijn verlaagd met 3 oplopend tot 8 miljoen euro per jaar in de beleidsperiode. Dit geeft extra ruimte op de begroting.

Toetsing aan het gestelde kader: belastingopbrengsten maximaal 8% + inflatie

- WBP5-scenario: voldoet over de gestelde beleidsperiode.
- Groei: om dit scenario mogelijk te maken moeten een aantal activiteiten van 2026 naar 2027 en verder worden doorgeschoven. Deze keuzes, ter waarde van ca. 7 miljoen euro in 2026, dienen met de Beleidsbegroting te worden gemaakt.
- Transformatie: om dit scenario mogelijk te maken moeten een aantal activiteiten van 2026 naar 2027 en verder worden doorgeschoven. Deze keuzes, ter waarde van ca. 12 miljoen euro in 2026, dienen met de Beleidsbegroting te worden gemaakt.

Toetsing aan het gestelde kader: maximale schuldquote 350%

- WBP5-scenario: voldoet over de gestelde beleidsperiode niet aan het kader voor de jaren 2030 e.v.
- Groei: voldoet over de gestelde beleidsperiode met uitzondering van 2032.
- Transformatie: voldoet over de gestelde beleidsperiode met uitzondering van 2031 en 2032.

Binnen deze beschouwde periode tot en met 2032 valt ook start van WBP6 wat mogelijkheden biedt om onder meer de schuldquote binnen de kaders te houden. De scenario's Groei en Transformatie zijn beide mogelijk maar gaan gepaard met besparingen op korte termijn.

Voor alle drie de scenario's geldt dat de onzekerheid over de activiteiten vanaf 2030 groot is. Concluderend kan gesteld worden dat alle scenario's passend te maken zijn voor het gestelde kader belastingopbrengsten maximaal inflatie + 8% door activiteiten te spreiden en niet in 2026 maar bijvoorbeeld in 2027 en/of in 2028 uit te voeren. De keuze om activiteiten te spreiden is, mede vanuit realisme in beschikbare capaciteit en doorlooptijd, haalbaar waarbij de omgeving/ketenpartners voldoende meegenomen kunnen worden in de veranderingen.

In onderstaande tabel is de ruimte zichtbaar gemaakt tot en met de bestuursperiode eind 2027. Zichtbaar is dat in de drie scenario's nog ruimte is om de lasten op te vangen met het spreiden van activiteiten.

Stijging belastingopbrengsten per scenario	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
WBP	7,5%	7,0%	5,0%	3,9%	3,9%	3,9%	4,0%
Groei	15,2%	7,8%	4,1%	4,1%	4,2%	4,1%	4,1%
Transformatie	18,1%	8,0%	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%	4,3%
Financieel kader AB	10,8%	10,8%	nmb	nmb	nmb	nmb	nmb

Ruimte tov maximale stijging 8% + inflatie

WBP	3,3%	3,8%
Groei	-4,4%	3,0%
Transformatie	-7,3%	2,8%

negatief = geen ruimte maar tekort,
dus besparingsopgave

Zie Voorjaarsnota 2026-2032.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Op 4 juni wordt de Voorjaarsnota beeldvormend besproken in een gecombineerde commissievergadering. Op 11 juni 2025 is de oordeelsvormende commissie over de Voorjaarsnota. Besluitvorming in het Algemeen Bestuur over de Voorjaarsnota is op 2 juli 2025. Daarna wordt het gekozen scenario in de Meerjarenbegroting 2026-2030 verwerkt en vastgesteld. De Voorjaarsnota wordt geconcretiseerd in de Beleidsbegroting 2026 die in het najaar aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd.

5.2 Externe communicatie:

Na vaststelling van de Voorjaarsnota zal een bericht op de website www.dommel.nl worden geplaatst

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Via de Beleidsbegroting 2026 en de diverse Buraps over 2026.

Hoogachtend,

het Dagelijks Bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

Voorjaarsnota 2026-2032

Besluit

Voorjaarsnota 2026-2032

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. De Voorjaarsnota 2026-2032 vast te stellen en daarbij kennis te nemen van de scenario's met daarin het voorkeursscenario van het DB;
2. uw scenario vast te stellen;
3. aan het dagelijks bestuur opdracht te geven om op basis van het voorkeursscenario de Meerjarenbegroting 2026-2032 en Beleidsbegroting 2026 op te stellen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 2 juli 2025.

het Algemeen Bestuur,

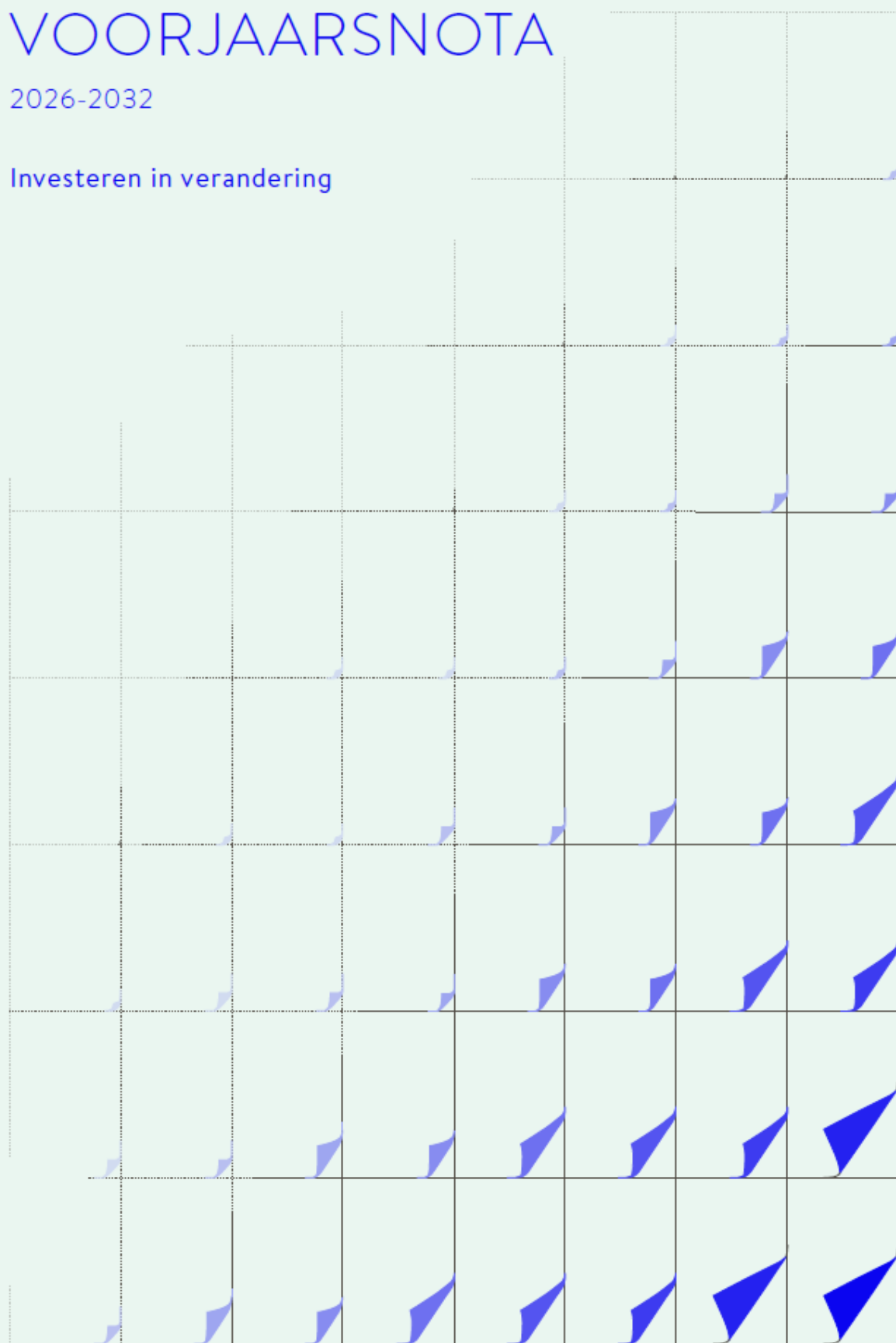
E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

VOORJAARSNOTA

2026-2032

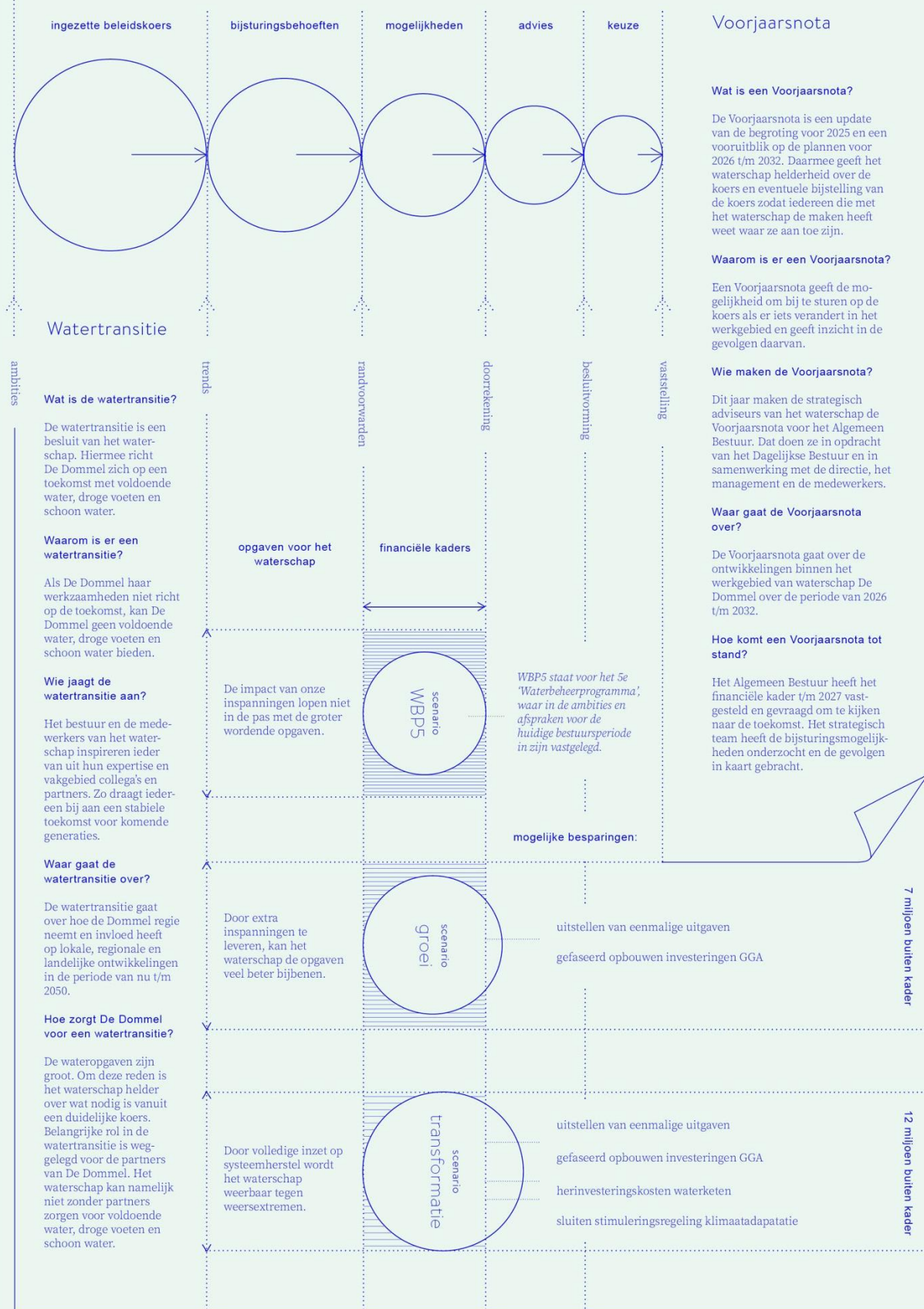
Investeren in verandering

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding.....	2
Trends	7
De watertransitie	9
Scenario's	11
Financiële doorrekening	18
Bijlage: Tarieven en reserves	22
Bijlage: Voorbeelden doorwerking van scenario's op inspanningen	24

Samenvatting Voorjaarsnota 2026 - 2032

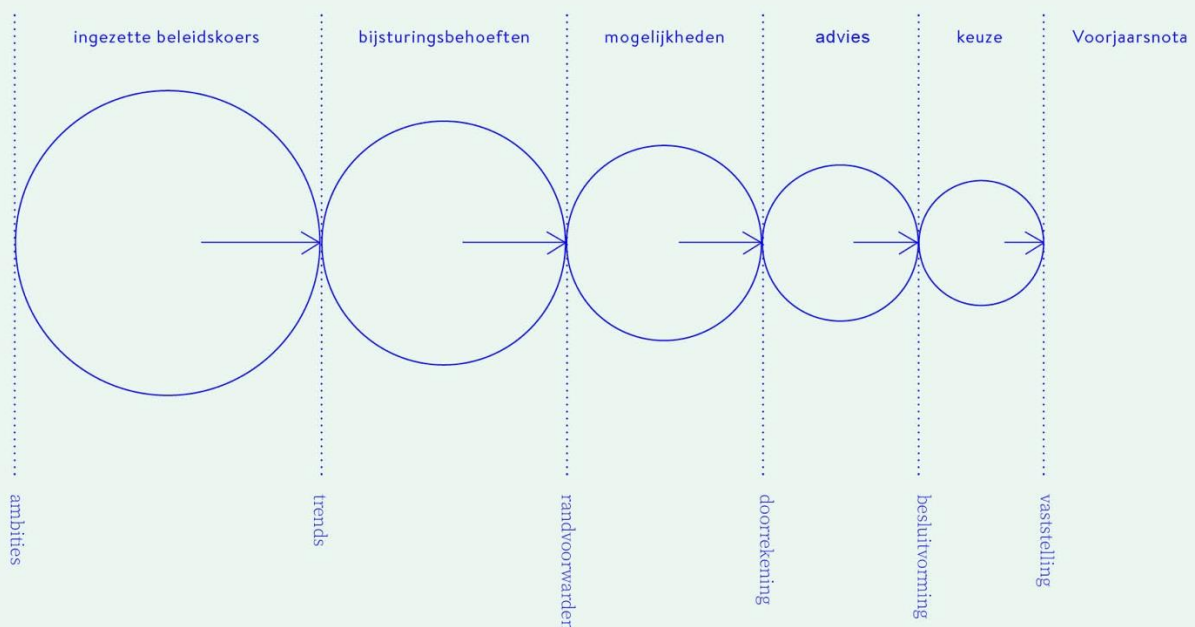

Inleiding

De Voorjaarsnota 2026-2032 presenteert een update van de Voorjaarsnota 2025-2030. Een Voorjaarsnota geeft een bijsturingmogelijkheid op de ingezette beleidskoers en biedt inzicht in de financiële consequenties daarvan.

Via de Voorjaarsnota verschaft het waterschap helderheid over de strategische koers en – waar nodig – de aanscherping daarvan. Hiermee geeft De Dommel richting en voorspelbaarheid, zodat partners en ingelanden hun investeringsbeslissingen kunnen baseren op duidelijke (toekomstige) beleidskaders. De Voorjaarsnota draagt daarmee bij aan consistent en stabiel beleid. Hoewel de Voorjaarsnota geen wettelijk verplicht instrument is, vervult zij een waardevolle rol als richtinggevend document. De wettelijk verplichte meerjarenbegroting vormt daarbij het formele financiële kader. De meerjarenbegroting wordt separaat aangeboden op basis van het bestuurlijk gekozen scenario.

Bijsturing kan nodig zijn als gevolg van trends en actualiteiten. De doelen en de ambitie uit Waterbeheerprogramma 5 (WBP5) en de ‘nota Handelingsperspectieven watertransitie’ (Handelingsperspectieven) zijn het uitgangspunt. Wijzigingen hierop kunnen nodig zijn bij voortschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen. Dit geeft ruimte om te leren en aan te passen aan de meest actuele situatie. Tevens zorgt het aanpassen van strategie en middelen - wanneer nodig - ervoor dat de ambitie en het (hierop gebaseerde) beleid stabiel blijft.

De ontwikkelingen op het gebied van klimaat en economie en uitdagingen vanuit natuurdoelstellingen, stikstof en de vraag naar woningbouw zijn een onzekerheid voor het behalen van de doelen, de voortgang van de projectuitvoering en daarmee gepaard gaande kosten.

Doorkijken tot 2032

Het Algemeen Bestuur (AB) heeft gevraagd om vanuit strategische scenario's een doorkijk te geven naar de verdere toekomst. Door de termijn van de Voorjaarsnota op te rekken tot 2032 kan inzicht geboden worden in de kosten na het (uit de Handelingsperspectieven volgende) omslagpunt van 2030. De verdere uitgangspunten zijn opgenomen in een apart hoofdstuk.

Tevens heeft het AB zich in aanloop naar deze Voorjaarsnota uitgesproken over het financieel beleid en inhoudelijke ambities tot 2027. Daarbij is het uitgangspunt meegegeven dat de VJN passend moet zijn binnen het huidige financiële kader.

Relatie met Beleidsbegroting en Burap

De voortgang op de inspanningen worden aan het AB gepresenteerd middels de Bestuursrapportage (Burap). De voorliggende Voorjaarsnota heeft niet tot doel de voortgang op de inspanningen te presenteren. Deze wordt met de Burap gepresenteerd. De Voorjaarsnota presenteert op hoofdlijnen de trends en ontwikkelingen.

In het najaar wordt het gekozen scenario financieel doorgerekend in de Beleidsbegroting 2026. De Beleidsbegroting heeft tot doel de scenariokeuze te effectueren naar bijsturing van de organisatie en middelen. De impact wordt daarmee vanaf 1 januari 2026 zichtbaar, al zal iedere verandering tijd nodig hebben om daadwerkelijk tot impact te komen.

Opbouw Voorjaarsnota 2026-2032

Op basis van de hierboven beschreven kaders zijn drie scenario's ontwikkeld. Dit heeft geresulteerd in één autonoom scenario gebaseerd op WBP5 en twee strategische scenario's. De drie scenario's verschillen van impact. De scenario's geven inzicht in een samenhangend pakket van nog stuurbare inspanningen. Vervolgens is een financiële inschatting gemaakt bij de scenario's, t.a.v. investeringen en exploitatiekosten (incl. kosten voor fte). Voor de scenario's groei en transformatie geldt dat deze om extra middelen vragen. Deze extra middelen zijn per scenario toegelicht en hebben betrekking op extra exploitatielasten en fte's. Het investeringsvolume is in de drie scenario's hetzelfde gehouden. Om voor die scenario's binnen de financiële kaders te blijven, dient het bestuur keuzes te maken en ruimtescheppende maatregelen te nemen. Afhankelijk van het scenario, is de mate van ombuiging ook meer of minder. In het hoofdstuk financiële doorrekening worden suggesties aangedragen waar deze ruimte gevonden kan worden. Uiteindelijke keuzes en financiële doorrekening vinden plaats in de Beleidsbegroting 2026 die in het najaar van 2025 wordt vastgesteld.

Beleidskader en randvoorwaarden

Het beleidskader en de bijbehorende randvoorwaarden vormen samen de inhoudelijke basis voor de Voorjaarsnota. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de vertrekpunten voor de Voorjaarsnota.

1. Totstandkoming (chronologie) huidig beleidskader

2021 - Het AB heeft in 2021 [WBP5](#) vastgesteld. WBP5 beschrijft een toekomstbeeld voor 2050 en schetst op hoofdlijnen de richting voor de middellange termijn tot 2027: de watertransitie.

Ook in 2021 is het [grondwaterconvenant](#) ondertekend. Onder regie van het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) wordt uitvoering gegeven aan verminderen van de totale onttrekkingshoeveelheid en het vergroten van de aanvulling van de grondwatervoorraad.

2022 - In de zomer van 2022 het rapport '[Zonder water geen later](#)' gepubliceerd door de droogtecommissie. Dit rapport onderschrijft WBP5; niet alles kan meer overal en het waterschap moet regie pakken.

In 2022 zijn onze afspraken en inspanningen herkenbaar geordend in [Doel Inspanningen Netwerken \(DIN\)](#) voor de thema's Voldoende Water, Schoon Water en Droge Voeten.

2023 - In februari 2023 heeft het AB de [nota 'handelingsperspectieven watertransitie'](#) bekrachtigd. Doel van de nota is om voor gebruikers en partners concreet te maken wat de watertransitie betekent en hoe het gebied gedifferentieerd wordt naar koppen, flanken en beekdalen.

Ook is in het [Bestuursprogramma 2023 - 2027 'Water voor nu en later'](#) de bestuurlijke kernopgave voor het waterschap gevat op het gebied van beleid, inzet van de verordening, het stimuleren van de watertransitie en deze met derden mogelijk maken.

2023 - In september 2023 is in opdracht van de Noord-Brabantse Waterschapsbond het rapport verschenen van de Universiteit Utrecht '[Scherper aan de wind](#)'. Het rapport biedt inzicht in risico's en dilemma's bij om tijdig te voldoen aan de KRW.

2024 - Samen met de buurwaterschappen is in 2024 [de Bouwsteen Water en Bodem sturend](#) aan de provincie aangeboden. De Bouwsteen is sterk gebaseerd op de koers van de watertransitie zoals waterschap De Dommel deze voorstaat.

2025 - Het college van Gedeputeerde Staten stelt het **Addendum RWP** vast. Dit is een verdere bestendiging van de koers van waterschap De Dommel met de watertransitie langs de systeemeenheden koppen, flanken en beekdalen met als omslagpunt 2030.

In 2025 zijn de inspanningen op WBP5 middels een **mid-term review** getoetst. Op het niveau van inspanningen ligt het waterschap op koers. Toch is de wereld sinds de totstandkoming van WBP5 veranderd. Bijvoorbeeld de veranderingen van het klimaat gaan sneller dan verwacht.

Ook heeft in het eerste kwartaal van 2025 het AB een **financieel kader** gegeven in aanloop naar de Voorjaarsnota. De mogelijkheid om hiervan af te wijken is geboden, mits deze goed onderbouwd kan worden. Het Financieel kader betreft dat de belastingopbrengsten stijgen niet meer dan de inflatie (+ 8%) en de schuldenquote bedraagt maximaal 350%

Op 21 mei 2025 heeft het AB **de Strategienota KRW-impuls Brabant** voor wat betreft de waterschapstaken onderschreven. Het DB heeft opdracht gekregen deze nader uit te werken.

2. Randvoorwaarden voor de Voorjaarsnota

Voor het opstellen van de Voorjaarsnota zijn randvoorwaarden gegeven door het AB, het Dagelijks Bestuur (DB) en vanuit de organisatiedirectie, deze staan naast het eerder geschetste beleidskader.

Binnen de financiële kaders handelen, buiten de kaders denken

Doelen en opgaven zijn voor het waterschap leidend. Echter, het AB hecht ook aan de financiële kaders, zodat ook op financieel vlak verantwoordelijke keuzes worden gemaakt. Dat vraagt om een nieuwe balans voor het DB.

Niet afwentelen op toekomstige generaties

Ondanks dat besluiten op de korte termijn meer resultaat lijken op te leveren, blijkt juist de meeste impact van de watertransitie gericht op de lange termijn besluiten. Dit is alleen minder direct zichtbaar. Het bestuur heeft met het handelingsperspectief gekozen voor impact op de lange termijn. Daarmee is uitdrukkelijk de wens uitgesproken niet af te wentelen op toekomstige generaties voor wat betreft kosten maar ook wat betreft gevolgen voor het watersysteem. Het is daarom balanceren tussen het realiseren van inhoudelijke opgaven en de financiering hiervan.

Kiezen vanuit integrale strategische scenario's: samenhangend en toekomstgericht

Een andere tijd vraagt ook om andere sturing. Het DB ziet het belang van integraal werken aan één systeem. Om deze reden hebben zij de organisatie gevraagd de Voorjaarsnota vanuit de watersysteem-benadering integraal en strategisch op te stellen. De inhoud van de watertransitie is richtinggevend en toekomstige uitdagingen dienen centraal te staan.

Herkenbaarheid en samenwerking met het gebied

De watertransitie doorlopen doet het waterschap niet alleen. Derden leveren hieraan belangrijke bijdragen. Uitgangspunt daarvoor is dat het waterschap eensluidend, koersvast en vanuit samenwerking handelt. Tot 2030 betekent dit dat is ingezet op het stimuleren en ondersteunen van partners om in transitie te gaan. Dit vindt weerslag in de keuze voor het palet aan instrumenten. Participatie is daarbij een belangrijk instrument om draagvlak te creëren bij partners en ingelanden.

Brabantbreed waar mogelijk, zelfstandig als het moet

De koers van de watertransitie wordt gedeeld met onze Brabantse samenwerkingspartners. Gelet op het systeem denken heeft het veel waarde om het systeem in gezamenlijkheid te herstellen. Tegelijk verschillen de waterschappen onderling ook. Wanneer de inzichten en ambities te veel uiteenlopen, voert het waterschap haar ambities zelfstandig uit.

Nadruk op laten zien

Het bestuur wil graag actief uitdragen waar het waterschap aan werkt en hoe dit werken bijdraagt aan een prettige leefomgeving later. Het bestuur geeft de voorkeur aan het laten zien waar het waterschap aan werkt door nadruk op realisatie te leggen.

Trends

De opgaven van het waterschap worden gerealiseerd binnen een bredere maatschappelijke context. Deze is volop in beweging. De belangrijkste trends die van invloed zijn op het realiseren van onze watertransitie staan in dit hoofdstuk. Het signaleren van deze trends biedt het waterschap de mogelijkheid de inspanningen effectiever in te richten om toch optimaal impact te maken.

Klimaatextremen volgen elkaar snel op

Afgelopen vijf jaar kenmerkt zich door weersuitersten. Van 2018 tot 2022 is droogte een thema van grote zorg geweest. In 2023 en 2024 was het juist extreem nat met wateroverlast tot gevolg. Het voorjaar van 2025 laat zien dat het weer weerbarstig is: van een periode van extreme neerslag slaat het om naar een periode van droogte. Perioden van eenzijdig weer komen meer voor waardoor overschotten en tekorten elkaar opvolgen. Alleen met structurele en toekomstgerichte maatregelen kan het waterschap haar weerbaarheid en veerkracht van het watersysteem duurzaam versterken.

Het waterschap onder een maatschappelijk vergrootglas

De weersextremen hebben gezorgd voor media-aandacht en gedupeerden. Berichten over dreigende watertekorten, goede waterkwaliteit en beregeningsruimte zorgen voor maatschappelijke onrust. Er wordt over water gesproken als tweede stikstofcrisis. Dit leidt ertoe dat het werk van het waterschap zichtbaarder en meer in de aandacht is. Daarmee staat ook de watertransitie duidelijk op de radar én neemt de maatschappelijke betrokkenheid rondom water toe.

Waterkwaliteit een blijvende opgave

Het waterschap werkt aan het verbeteren van de kwaliteit en ecologie van ons water. Met enige regelmaat is waterschap De Dommel negatief in de aandacht door berichtgeving over slechte waterkwaliteit beïnvloed door het handelen van anderen (waaronder zeer zorgwekkende stoffen). Voorbeelden hiervan zijn de zware metalen in het watersysteem afkomstig uit Vlaanderen en drugsafvaldumpingen. Maar ook ging aandacht uit naar de waterkwaliteit door gemeentelijke overstorten in het Dommelgebied en PFAS. Nalevering vanuit historische vervuiling zorgt ook voor een blijvende waterkwaliteitsopgave.

Druk op de ruimte

De weersextremen tonen aan dat zowel tijden van droogte als de perioden van extreme regen vragen om ruimte voor water. Tegelijk is water niet de enige sector met een ruimtevraag. Defensie wil uitbreiden, de landbouw is op zoek naar goede gronden en ruimte om te extensiveren, tot 2030 moeten in Brabant 130.000 woningen gerealiseerd worden, is er ruimte nodig voor de energietransitie en volgen er beperkingen op ruimte vanuit natuurdoelstellingen. Dit zorgt voor hogere grondprijzen, meer competitie op de ruimte en vraagt om snelle handelingsbereidheid.

Stikstof en verlies van samenhangend werken

Sommige ontwikkelingen hebben een negatieve impact. Zo heeft het beëindigen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de hier bijbehorende stimuleringsregeling tot gevolg dat belangrijke financiële middelen voor een integrale aanpak voor het landelijk gebied is weggefallen. De opgaven zijn echter gebleven met als gevolg dat deze sectoraal worden uitgevoerd. Dit leidt uiteindelijk tot vertraging, hogere kosten en overvraging van de arbeidsmarkt. Uiteindelijk heeft dit ook gevolgen voor doelbereik op de waterdoelen.

Instabiel Rijksbeleid

De handelingsverlegenheid die de decentrale overheden kennen, komt mede voort uit instabiel Rijksbeleid. Zo is water en bodem sturend inmiddels afgezwakt tot een leidend principe. Rijksafspraken rondom wonen en de aanpak stikstof blijken veelal uiteindelijk juridisch en financieel niet gedekt en soms inconsistent. Dit zorgt voor wantrouwen bij onze samenwerkingspartners om te investeren in toekomstplannen. Dit vertraagt ook de realisatie van de watertransitie.

Beschikbaarheid van vakkundige mensen

Binnen de brede watersector neemt de vraag naar vakkundig personeel toe. Doordat Nederland vergrijsst, het aantal werkzoekenden laag is en tegelijk de vraag naar mensen met waterkennis stijgt, ontstaat een tekort aan mensen met vakkennis. Dit raakt ons, onze leveranciers en onze medeoverheden met gevolgen voor onze projecten, de prijsontwikkelingen en beleidsvorming. Artificiële Intelligentie (AI) kan hier in de toekomst wellicht de impact van verlichten.

Onzekere financiële tijden

De financiële markt is afhankelijk van de mondiale economische ontwikkelingen. De handelstarieven van de USA en de reactie van de rest van de wereld hierop, zorgen voor grote onzekerheid en terughoudendheid bij het doen van investeringen. De laatste jaren is door beleid van de Europese bank de inflatie gedaald en ook de rente is afgenomen en op dit moment redelijk stabiel. Door de onzekerheid en handelstarieven remt de groei van de economie af.

De toename van investeringen door het waterschap leidt tot grotere financiële afhankelijkheid van de markt. Dit biedt kansen, omdat de markt op zoek is naar zekerheid die overheden kunnen bieden. Tegelijkertijd kan de beschikbaarheid van materialen afnemen door verminderde handel en transport, of toenemen als de handelsmarkt van China naar Europa verschuift, wat lagere prijzen kan opleveren. De krappe arbeidsmarkt voor technisch personeel blijft echter de prijzen van aannemers onder druk zetten.

2027 en 2030

De twee belangrijke jaren 2027 en 2030 komen snel dichterbij. In 2027 moet een belangrijke stap gezet zijn in de doelen van het grondwaterconvenant en de KRW. In de Handelingsperspectieven heeft het waterschap gezegd dat 2030 een omslagpunt is voor onze watertransitie: tot die tijd richt het waterschap zich op het stimuleren van ander gebruik van het watersysteem. Na 2030 heeft het waterschap een andere rol.

Digitale transformatie

De wereld om ons heen wordt steeds verder gedigitaliseerd. Kunstmatige intelligentie (AI), sociale media, machine-learning zullen invloed hebben op ons werk. Dit brengt kansen met zich mee maar ook bedreigingen.

De watertransitie

Met de vaststelling van WBP5 is een ambitieuze koerswijziging ingezet ten opzichte van voorgaande jaren. De watertransitie zet watersysteemherstel voor 2050 centraal. Het principe van water en bodem sturend onderschrijft dit. De vooruitstrevende aanpak van de watertransitie heeft brede erkenning gekregen, zowel in het addendum RWP van de provincie Noord-Brabant als op landelijk niveau.

Het omslagpunt in 2030 geeft richting, perspectief en urgentie. Deze paragraaf omschrijft welke concrete stappen al zijn gezet en welke uitdagingen er nog liggen. De scenario's in het volgende hoofdstuk zijn gebaseerd op deze analyse en spelen hierop in.

1. Eerste mijlpalen bereikt

- **Beleidsvernieuwing:** Het aanscherpen van beleid, het publiceren van de tijdlijn van de transitie op onze website, het actief uitdragen van de watervisie 'Wat Water Wil' en het ontwikkelen van stimuleringsregelingen zorgt voor bewustwording over dat niet alles meer overal kan.
- **Samenhangende regelgeving:** Beleidsontwikkeling gebeurt integraal met onze publieke partners. Dit is terug te zien in bijvoorbeeld het addendum RWP, het Brabants Programma Landelijk Gebied. Hierdoor verstevigen afspraken, besluiten en ambities elkaar.
- **Besluitvorming:** Besluiten over technisch compenseren, referentiejaar gewasschade en het besluit geen peilen verlagen markeren het afscheid van het oude denken. De aanpassingen in grond-, pacht- en stimuleringsbeleid bouwen de weg voor het nieuwe watersysteem.
- **Projectuitvoering:** Sectorale beekdalherstelprojecten worden afgerond in lijn met het AB-besluit. De Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) wordt geïntensiveerd. In alle GGA's is water en bodem sturend als leidend principe opgenomen voor de nog te maken keuzes in toekomstig gebruik.
- **Toekomstbestendige waterketen:** Binnen de keten wordt onderzocht en eerste stappen gezet om de samenhang met het watersysteem verder te versterken en de waterkwaliteit te verbeteren

2. Uitdagingen en groeiruimte

- **Versnelling klimaatverandering:** Verandering van klimaat zorgt voor weersuitersten met gevolgen voor ons watersysteem. Hierdoor neemt onze opgave toe.
- **De jaren 2027 en 2030 naderen:** Verleiden/stimuleren moet blijvend ingezet worden om voorzienbaarheid te creëren. Voorzienbaar handelen biedt naar verwachting juridische waarborgen voor aansprakelijkheidsrisico's na 2030.

- Doorbreken van traditie: De rol van het waterschap is van origine uitvoerend en faciliterend. De watertransitie vraagt om heroriëntatie van de rol van het waterschap. Dit kan zowel het loslaten van de bestaande taakopvatting als het ontdekken van een nieuwe rolinvulling betekenen. Om de transitie succesvol te maken zal dit in samenwerking moeten, alleen samen kom je tot verandering. Er zit spanning op het werken vanuit een duidelijke koers/snelheid maken en samenwerken met het gebied. Dat vraagt extra aandacht en zorg voor betrokkenheid en participatie met onze partners en de omgeving.
- Participatie: Het doorbreken van patronen en loslaten van de bestaande rol opvatting vraagt om draagvlak bij onze partners. Dit wordt geboden door duidelijkheid over en participatie in onze inspanningen.
- Twee systemen in de praktijk: Nog niet alle wettelijke taken en samenwerkingsafspraken zijn getransformeerd naar transitiegericht werken. Hierdoor draait de organisatie deels nog op het oude systeem én wordt gewerkt volgens de principes van de handelingsperspectieven. Dit leidt tot niet doelmatige inzet van onze middelen en tot onduidelijkheid bij onze partners. Met financiële en juridische kwetsbaarheid tot gevolg.

3. Vernieuwde koers en rol van het waterschap

De watertransitie speelt zich af tegen de achtergrond van een snel veranderend klimaat waarin weersuitersten elkaar in hoog tempo afwisselen. Om vooruit te blijven lopen, moeten bestaande afspraken kritisch worden herzien en heldere prioriteiten worden gesteld. Het waterschap kiest daarom voor:

- Van faciliterend naar regisserend: Intensieve samenwerking met partners én een proactieve, sturende rol voor de overheid.
- Heldere kaders voor 2030: Tijdige duidelijkheid over wat wél en níet meer kan, versterkt door stimuleringsregelingen, klimaatbuffers en transitiegewassen.
- Gedragsverandering stimuleren: Door consistent en doelgericht te handelen, wordt het bewustzijn groter over alternatieven in watergebruik én wordt het risico op aansprakelijkheid en nadeelcompensatie na 2030 beperkt(er). Voorzienbaarheid draagt bij aan het stimuleren van gedragsverandering. Hierdoor wordt de noodzaak tot veranderen groter.
- Eensluidend en daadkrachtig optreden: Dit is essentieel om onze ambitie – een toekomstbestendig, veerkrachtig watersysteem – tijdig te realiseren en de financiële en bestuurlijke risico's van vertraging te vermijden.

Scenario's

Een scenario is een samenhangende beschrijving van een mogelijke toekomstige situatie, inclusief de relevante ontwikkelingen en aannames die daartoe leiden. Een scenario helpt bij het verkennen van onzekerheden/risico's en ondersteunt het maken van strategische keuzes door inzicht te geven in verschillende ontwikkelrichtingen. Dit hoofdstuk beschrijft de totstandkoming van de scenario's voor de Voorjaarsnota 2026-2032 en welke keuzes ten grondslag hebben gelegen aan de opbouw van de scenario's.

1. Werken vanuit scenario's

Het waterschap werkt aan veel projecten en processen, binnen een continu veranderend speelveld. Om op alle ontwikkelingen tegelijk in te kunnen spelen en/of sturing te kunnen geven is het belangrijk om te erkennen dat inspanningen een onderlinge samenhang hebben. Keuzes in de ene inspanning hebben direct effect op andere inspanning. Het is verleidelijk om te reageren op de actualiteit, omdat het effect van dit handelen direct zichtbaar is. Als het waterschap het omslagpunt van 2030 wil inrichten volgens de afspraken uit de handelingsperspectieven, is het noodzakelijk dat het waterschap proactief stuurt op de lange termijn doelen (proactief) en loskomt van korte termijn impulsen. Een samenhangend pakket van inspanningen binnen de afzonderlijke scenario's helpen hierbij. Dit geeft inzicht in bijsturingsmogelijkheden op onze huidige inspanningen en levert een bijdrage aan doelmatigheid, voorspelbaarheid en (kosten)effectiviteit op de langere termijn. Uiteindelijk draagt dit bij aan de beoogde voorzienbaarheid vanuit de watertransitie.

2. Opbouw van de scenario's

Op basis van de gestelde opdracht en randvoorwaarden zijn drie scenario's uitgewerkt:

1. **WBP5**: fundament voor de watertransitie
2. **Groei**: extra inzet voor vergrote impact
3. **Transformatie**: anders denken, anders doen

Scenario WBP5 laat zien hoe de bestaande samenwerkingsvormen, organisatie en middelen ingezet kunnen worden om de ambities van de watertransitie te realiseren. Het scenario biedt een stabiele en ambitieuze koers op basis van de vastgestelde beleidskaders.

Scenario Groei richt zich op het effect van een intensivering van de huidige inspanningen en middelen. Dit scenario laat zien hoe door extra inzet impact groeit, zonder dat fundamentele veranderingen in organisatie of taakopvatting nodig zijn.

Scenario Transformatie tenslotte gaat uit van het principe 'anders denken, anders doen'. Dit scenario richt zich op het vernieuwend hervormen van het systeem, zodat sneller en wendbaarder kan worden ingespeeld op maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen buiten het huidige beleidsveld.

In bijlage 2 is voor drie inspanningen uiteengezet hoe deze verschillen tussen de scenario's.

Werkwijze en ordenende principes

De scenario's zijn tot stand gekomen door de huidige en voorziene inspanningen (projecten, beleidsdoelen of afspraken) te inventariseren, met als basis het huidige werken volgens WBP5. Hieruit is onderscheid gemaakt tussen inspanningen waar bijsturing niet wenselijk is en inspanningen waar bijsturen nog mogelijk (en wenselijk) is. Inspanningen waarop niet meer bijgestuurd kan worden zijn bijvoorbeeld reeds aanbestede projecten of wettelijke verplichtingen. Een scenario is daarmee een samenhangend pakket van nog stuurbare inspanningen.

Per scenario zijn de effecten en bijsturingsmogelijkheden uitgewerkt op een selectie van bestuurlijk relevante dossiers. Deze dossiers zijn gekozen vanwege hun impact, herkenbaarheid en samenhang met andere inspanningen. Om de leesbaarheid en bestuurlijke focus te waarborgen, zijn uitsluitend deze dossiers opgenomen in deze nota. De financiële consequenties zijn wél doorgerekend op het volledige pakket van inspanningen tot en met 2032. Deze doorrekeningen zijn opgenomen in het hoofdstuk Financiële doorrekening en dekking. De geraamde investeringen betreffen een bandbreedte en zijn voor alle scenario's hetzelfde/gelijk. Voor de doorrekening is gebruik gemaakt van het maximale budget en is inclusief eventuele uitbreiding van personele capaciteit. De definitieve uitwerking hiervan is een bestuurlijke keuze die vorm krijgt in de Beleidsbegroting. Het gekozen scenario bepaalt dus uiteindelijk hoe de inspanningen daadwerkelijk (in)gericht worden.

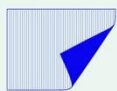
Voor alle drie de scenario's staat watersysteemherstel als ordenend principe centraal. Gekeken is naar de snelheid voor watersysteemherstel, de samenwerkingsvorm die daarbij past en de mogelijkheden om dit te financieren. Kortom: hoe komt het waterschap effectief tot de benodigde impact.

Externe ontwikkelingen en benutting kansen

Naast de interne kaders is in de scenario's ook rekening gehouden met actuele externe kansen, zoals beschikbare middelen vanuit de regio. Zo heeft de provincie Noord-Brabant in het kader van de Aanpak Landelijk Gebied cofinanciering toegezegd voor gebiedsgericht werken. Door financiële middelen strategisch in te zetten naargelang het gekozen scenario, kan cofinanciering vanuit de provincie gegenereerd worden. Er is in de scenario's rekening gehouden dat er cofinanciering vanuit de provincie komt. Dit is echter geen zekerheid.

Toename van de opgave

Uit de scenariodoorwerking blijkt dat de omvang van de opgave toeneemt naarmate de tijd vordert. Klimaatverandering is hierin een bepalende factor maar niet de enige (zie hoofdstuk Trends). Dit versterkt de noodzaak om tijdig en strategisch te sturen op tempo, samenwerking en financiering van het herstel van het watersysteem.

Scenario WBP5: stevig fundament voor watertransitie

Scenario WBP5 is het autonome spoor dat momenteel gevolgd wordt. De vaststelling van WBP5 en de handelingsperspectieven is een duidelijke koerswijziging geweest van hoe De Dommel haar taak naar de toekomst opvat. Deze ambitieuze koers is vernieuwend en noodzakelijk. Kenmerkend voor dit scenario is dat volgens afspraak gewerkt wordt, maar wel de vraag gesteld wordt of dit binnen het beleid van de watertransitie past. Hierdoor durft het bestuur de taakopvatting in het licht van de watertransitie te plaatsen.

Kern ingrepen:

- Inzet op systeemherstel
- Toewerken naar 2050 binnen de gemaakte afspraken
- GGA wordt versterkt, beekherstel wordt uitgevoerd volgens afspraak
- Samen met partners invulling geven aan de KRW Impuls
- Actieve benadering van partners over onze beleidskoers aan de hand van onze watervisie
- Geen extra middelen bovenop de extra fte die volgen uit WBP5

Resultaat:

- Verdere bestendiging van de koers
- Geen financiële verrassingen
- Duidelijkheid voor de gebiedspartners
- Brabantbrede samenwerking
- Herkenbaarheid in uitvoering en werkwijze

Scenario WBP5 biedt een solide en ambitieuze basis. Echter doordat de opgaven buiten groter worden dan waar de inzet op is gericht, is het evident dat het waterschap onvoldoende impact maakt. Dat heeft consequenties voor de voorzienbaarheid met gevolgen voor eventuele financiële en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid en de kosten op lange termijn.

Scenario Groei: extra inzet, vergrote impact

Scenario Groei volgt vanuit de ambitie om in te kunnen spelen op wensen vanuit de omgeving en bestuur om op de bestuurlijk relevante dossiers meer impact te realiseren. Dit scenario bouwt dan ook voort op de koers van WBP5, maar verhoogt de inzet om zo méér impact te realiseren op de bestuurlijk relevante dossiers.

Kern ingrepen:

7 mln extra om:

- Beheer en Onderhoud differentiëren naar koppen, flanken en beekdalen
- Extra budget voor GGA aanpak (en ophalen middelen vanuit de provincie)
- Stapsgewijs toewerken naar 2030 met onze Brabant-brede partners
- Lobby en andere rolneming in samenwerkingen
- Onderzoek en innovatie in (afval)waterbeheer
- Vastgestelde grondstrategie in de praktijk toepassen

Extra inzet krijgt gestalte in de volgende versterkingen:

- Stapsgewijze ombouw van bestaande watersystemen via aanvullende projecten
- Investerings in nieuwe technologieën of andere oplossingen voor efficiënter (afval)waterbeheer
- Uitbreiding van de 'stimuleringsregeling landelijk gebied, samen beter in waterbeheer' (gericht op transitie in landgebruik en waterbeheer)
- Intensievere rolneming binnen samenwerkingsverbanden, met nadruk op gebiedsgericht werken.

Hoe wordt dit zichtbaar?

Ons beheer en onderhoud wordt gedifferentieerd naar koppen, flanken en beekdalen. Hiermee wordt onze inspanning in de koppen en beekdalen anders. Onze regelgeving is vooral gericht op koppen en beekdalen. In de flanken biedt het waterschap ruimte voor landgebruik. Dit ondersteunt het waterschap door haar operationele inspanningen te richten op de flanken.

In de GGA-gebieden wordt extra geld ingezet om de plannen door te laten gaan, ook nu de bijdrage van BPLG is gestopt. In de ALG helpt het waterschap niet alleen met geld, maar ook met de organisatie. Zo krijgt water een belangrijkere plek in de uitvoering van de GGA-projecten. Met deze financiële bijdrage willen we aan de provincie laten zien dat we het belangrijk vinden dat water en bodem een grote rol spelen in het landelijk gebied. Door veel bij te dragen en onze afspraken na te komen, hopen we dat de provincie (PNB) meer geld beschikbaar stelt voor onze gebieden. We kiezen ervoor om het geld vooral in te zetten op GGA's die al goed doorpakken. Zo bereiken we meer dan

wanneer we het geld over alle GGA's verdelen. Onze eigen bijdrage helpt - als een soort hefboom - om ook andere partijen (zoals de provincie) mee te laten financieren binnen de ALG.

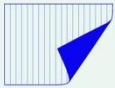
De grondstrategie wordt actiever ingezet en richt zich op het maatschappelijk belang, waardoor inzet van volledige schadeloosstelling meer mogelijkheden biedt. Daarnaast zet De Dommel actief in op maatregelen zoals herwaarden van grond in ruil voor beperkingen die vanuit water en bodem sturend gelden.

Resultaat:

- Uitbreiding van de huidige aanpak
- Acceptatie van de gevolgen van samenwerking (vertraging en doelaflading)
- Gebiedspartners ontdekken stapsgewijs wat de transitie gaat betekenen met risico op desinvesteringen en aansprakelijkheid
- Maximale cofinanciering vanuit de provinciale middelen niet mogelijk
- Doelrealisatie is mogelijk, wel onzeker
- Door stimuleren en aanscherping regels verkleinen de juridische en financiële risico's na 2030 (voorzienbaarheid)

Vervangingsopgave ondergrondse infrastructuur (strategie Riool Zuid) richt zich op deeloplossingen, wat leidt tot een stapsgewijze systeemverandering. Er wordt samen met de Brabantse partners maximaal ingezet op de KRW-impuls. Om de afspraken te realiseren zijn extra Fte's en investeringen nodig. Het waterschap voert een grondige analyse uit naar de toekomstbestendige waterketen en gaat in gesprek met gebiedspartners. Het doel is een structurele systeemverandering op lange termijn. Om de transitie in de landbouw te versnellen breidt het waterschap haar stimuleringsregelingen uit en draagt bij aan kennis en onderzoek, wat ander gebruik zichtbaar maakt. Vervangingsinvesteringen richten zich op het bouwen aan structuur en organisatie, waardoor een inhaalslag mogelijk wordt en calamiteiten worden gereduceerd. Aan de verstedelijkingsopgave binnen ons beheergebied draagt het waterschap nog actiever bij.

Met het scenario groei wordt extra inzet gepleegd op de ontwikkeling van een nieuw watersysteem parallel aan het bestaande -systeem. Desondanks blijft het risico dat hiermee onvoldoende voorzienbaarheid gegeven wordt. Gevolg hiervan kan zijn dat ondernemers niet anticiperen op de veranderingen in het watersysteem.

Scenario Transformatie: anders denken, anders doen

Dit scenario verkent wat nodig is als de ambities van de watertransitie vertaald worden naar onze praktijk, organisatie en samenwerkingen. Het gaat hierbij niet om 'meer' doen, maar om anders denken en handelen – en daarmee versnellen waar het een substantiële bijdrage levert. Waar scenario WBP5 gaat over de stabiele koers van onze ambities en scenario groei gaat over hoe extra inzet tot meer impact leiden, gaat scenario transformatie over het anders denken en handelen om zo impact te vergroten. In dit scenario is gekeken hoe de watertransitie nog krachtiger tot uitvoering kan komen en systeemherstel centraal staat in het handelen van het waterschap.

Kern ingrepen:

12 mln extra om:

- Budget voor GGA Aanpak met als inzet middelen en sturing op te halen vanuit de provincie
- Toonaangevende rolname in regionale samenwerking
- Het watersysteem staat centraal in het handelen van het waterschap
- Pijnlijke keuze worden niet vermeden
- Koppen, Flanken en Beekdalen wordt bepalend in hoe gewerkt wordt

Andere inzet krijgt gestalte in de volgende versterkingen:

Om de watertransitie krachtig in uitvoering te brengen, wordt ingezet op:

- volledig circulaire en klimaatadaptieve waterketen en -systemen te ontwikkelen
- een herpositionering van het waterschap, inclusief het afstoten van taken die de transitie naar toekomstbestendig waterbeheer belemmeren
- innovatieve en duurzame waterbeheerconcepten te implementeren
- het volledige instrumentarium binnen het waterschap wordt gedifferentieerd naar koppen, flanken en beekdalen (perspectief bieden, reguleren en afdwingen) een regionale, toonaangevende gidsrol.

Hoe wordt dit zichtbaar?

Dit betekent dat beheer en onderhoud zich richt op systeemherstel, met extra inspanning richting de flanken. De koppen en beekdalen moeten meer zelfvoorzienend worden zonder directe rol voor het waterschap. Vanuit de ALG-projectorganisatie wordt opgedragen samengewerkt tussen provincie en waterschap als één overheid. In de GGA-gebieden, waar het waterschap de leiding heeft, wordt een integrale projectenorganisatie gevormd met gelijkwaardige partners, wat leidt tot betere

plannen. De grondstrategie wordt financieel versterkt om op lange termijn kosten te besparen, met extra aandacht voor het herwaarderen van grond. Deze samenwerking met partners en nieuw instrumentarium zal de landbouwtransitie ondersteunen en versnellen. Na het omslagpunt in 2030 zijn de spelregels geëffectueerd en verder geconcretiseerd wat risico's op schade en nadeelcompensatie sterk beperkt. En de rol van het waterschap verschuift mee (stimuleren, faciliteren, reguleren, realiseren).

Resultaat:

- Op onderdelen een breuk met huidige aanpak en samenwerkingen
- De watertransitie wordt snel concreet voor het gebied en er ontstaat perspectief
- Doelmatige inzet van mens en middelen
- Lastige keuzes worden niet vooruitgeschoven
- Maximale cofinanciering vanuit de provinciale middelen
- Doelrealisatie is binnen bereik
- Door stimuleren en aanscherping regels verkleinen de juridische en financiële risico's na 2030 (voorzienbaarheid)

Vervangingsopgave ondergrondse infrastructuur (strategie Riool Zuid) richt zich op systeemverandering en leidt tot nieuwe inzichten en oplossingen. De toekomstbestendige waterketen werkt aan een nieuwe strategie voor afvalwaterbeheer, wat direct verbeteringen oplevert.

Vervangingsinvesteringen richten zich op systeemverandering en samenwerking, wat toekomstbestendige oplossingen biedt en calamiteiten verkleint. NOVEX Stedelijk Brabant wordt een project met een actieve rol en lobby, wat invloed heeft op proces en besluitvorming. De KRW en de impuls hierop zijn geen doel op zich maar is een resultaat van intensivering van systeemherstel.

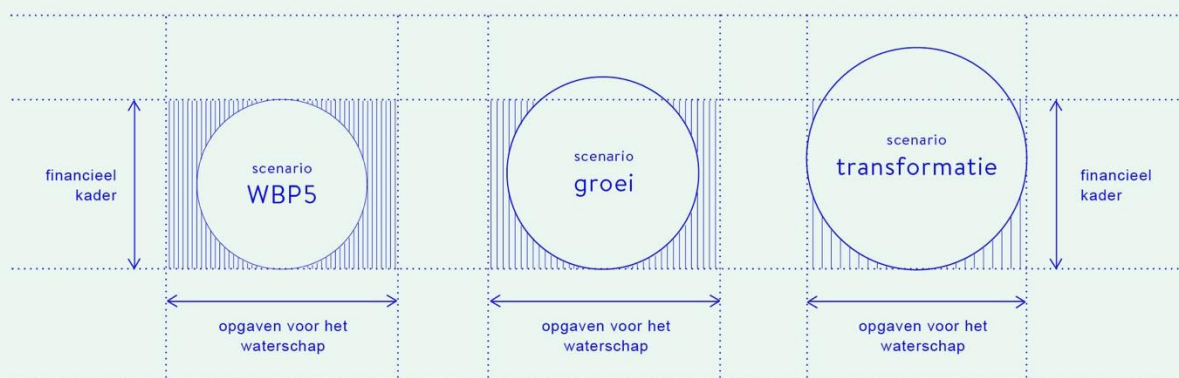
Binnen de verstedelijkingsopgave in ons beheergebied, neemt het waterschap een actieve rol in. Door prominenter aan tafel te zitten, wordt voorkomen dat het waterschap voornamelijk reactief moet handelen. In plaats daarvan wordt het waterbelang vroegtijdig en proactief ingebracht in de planvorming. Dit leidt tot een heroverweging van de kosten-batenanalyse voor onze wateropgaven, waardoor deze wateropgaven nadrukkelijker worden meegewogen in de afwegingen rond ruimtelijke ontwikkeling.

De positie van het waterschap als publieke dienstverlener ontwikkelt zich in dit scenario mee met de veranderende maatschappelijke opgaven. Door eerder en actiever aan tafel te zitten bij ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals binnen de GGA, waterketen en ook NOVEX, wordt het waterschap meer dan een uitvoerende organisatie: het wordt een strategische partner die vanuit het waterbelang bijdraagt aan integrale gebiedsontwikkeling.

Scenario Transformatie maakt het mogelijk grote stappen te zetten in de watertransitie. Het succes hiervan is sterk afhankelijk van bestuurlijk en ambtelijk lef. Het is een uitdaging om organisatie en partners in de trendbreuk mee te nemen en de transitie in de praktijk zichtbaar te maken.

Financiële doorrekening

Naast de inhoudelijke impact op de watertransitie geven de financiële consequenties inzicht in de haalbaarheid en realiteitswaarde van de verschillende scenario's. Door de koppeling te maken tussen inhoudelijke ambities en beschikbare middelen, ontstaat een onderbouwd beeld van wat binnen de huidige en verwachte financiële ruimte mogelijk is. In de onderstaande paragrafen worden de financiële doorrekeningen per scenario toegelicht. Deze doorrekening vormt een belangrijke basis voor het maken van afgewogen keuzes in de verdere beleidsvorming

1. Bijstelling in de lasten

De actualisatie van de cijfers van de huidige koers van de Beleidsbegroting 2025, laten een forse bijstelling zien (zie tabel vergelijking netto lasten).

- In de aanloop naar de VJN 2026 is kritisch gekeken naar een realistisch tijdstip van ingebruikname van waterketenprojecten, die rekening houdt met mogelijke vertragingen. De jaarlijkse investeringen blijven stabiel tussen € 60 en € 65 miljoen, met de focus op instandhouding (70%), schoon water (25%) en overige projecten (5%). De doelstellingen blijven intact, hoewel sommige projecten, zoals extra maatregelen voor de reductie van nutriënten, met een jaar kunnen worden vertraagd. Versnelling van deze ingrepen in de tijd is niet realiseerbaar, door de volgorde van projectuitvoering en de beperkte beschikbaarheid van mensen en materieel. Dit heeft enkel effect op de bovengrondse infrastructuur. Het uitstellen van investeringen leidt tot een aantal aanpassingen in de tijd, waardoor de kapitaallasten in de exploitatie zijn verlaagd met 3 oplopend tot 8 miljoen per jaar in de beleidsperiode.
- De personeelskosten zijn ook verlaagd. In 2026 met 0,5 miljoen en vanaf 2027 met 2,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door de uitbesteding van de Belastingheffing en Invordering naar de BSOB. Hier tegenover staat een stijging van de post goederen en diensten door de betaling van de gemaakte kosten aan de BSOB.
- In de personele lasten is rekening gehouden met lopende subsidieregelingen zoals de MOK. De huidige MOK-regeling stopt in 2027. In de scenario's is rekening gehouden met een vervanger van de huidige MOK in de jaren daarna. Dit vormt een financieel risico.
- In totaal nemen de goederen en diensten toe met gemiddeld 9 miljoen per jaar met forse schommelingen in de eerste jaren door eenmalige kosten voor sloop en baggeren en wijzigingen in energiekosten en stimuleringsregeling landelijk gebied.

Per saldo wordt binnen het kader van het bestuursprogramma gebleven maar zijn er in 2026 bijna 6 miljoen meer netto lasten en in 2027 wordt dit 6 miljoen minder. Hierna worden de verschillen kleiner.

Vergelijking netto lasten

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Netto lasten BB2025	€ 168.215	€ 174.387	€ 191.558	€ 188.306	€ 200.778	€ 209.742	€ 224.356	€ 234.182
Netto lasten WBP5	€ 169.496	€ 180.339	€ 185.728	€ 188.532	€ 197.685	€ 213.099	€ 226.952	€ 236.570
Netto lasten Groei	€ 169.496	€ 196.239	€ 201.628	€ 203.432	€ 212.585	€ 227.999	€ 241.852	€ 251.470
Netto lasten Transformatie	€ 169.496	€ 201.039	€ 206.428	€ 209.232	€ 218.385	€ 233.799	€ 247.652	€ 257.270

In bovenstaande tabel zijn de netto lasten per scenario en de Beleidsbegroting 2025 opgenomen. Voor de scenario's Groei en Transformatie geldt dat de lasten zoals opgenomen in het autonome scenario WBP5 als basis gelden voor de scenario's groei en transformatie. Door de gemaakte keuzes in de scenario's groei en transformatie komen daar extra lasten en compenserende baten zoals bijvoorbeeld cofinanciering en subsidieregelingen bij. Hierbij zijn inschattingen gemaakt van wat de omvang van de cofinanciering cq subsidieregelingen zouden zijn. Deze inschattingen vormen een risico omdat er tot op heden nog geen definitieve afspraken zijn gemaakt.

Het kader vanuit het bestuursprogramma is een gemiddelde jaarlijkse stijging van de belastingopbrengst van maximaal 8% + inflatie over de bestuursperiode. Indien bestuur hiervoor kiest, dan is in 2026 nog 8 miljoen exploitatieruimte beschikbaar (verschil tussen maximale belastingopbrengst en het werken volgens autonome spoor).

De netto lasten leiden tot de volgende benodigde belastingopbrengsten per scenario, rekening houdend met de beschikbare reserves.

Belastingopbrengst

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Maximale belastingopbrengst	€ 163.442	€ 181.093	€ 200.651	€ 222.322	€ 246.332	€ 272.936	€ 302.414	€ 335.074
Belastingopbrengst BB2025	€ 160.869	€ 175.433	€ 191.604	€ 200.365	€ 209.462	€ 219.146	€ 0	€ 0
Belastingopbrengst WBP5	€ 163.441	€ 175.700	€ 188.014	€ 197.498	€ 205.191	€ 213.251	€ 221.531	€ 230.360
Belastingopbrengst Groei	€ 163.441	€ 188.225	€ 202.873	€ 211.221	€ 219.958	€ 229.142	€ 238.585	€ 248.454
Belastingopbrengst Transformatie	€ 163.441	€ 193.042	€ 208.531	€ 217.270	€ 226.399	€ 235.931	€ 245.765	€ 256.232

Voor het autonome spoor van WBP5 en bij beide scenario's worden de reserves in 2026 benut tot de benodigde ondergrens om risico's op te vangen. Vanaf 2027 bouwen we weer reserves op. Daarnaast stijgt de belastingopbrengst langzaam minder in de daaropvolgende jaren.

Voor volledige financiering van scenario Groei uit belastinginkomsten is een stijging in de belastingopbrengst in 2026 nodig van 15,2% (dus meer dan 10,8%), 7,8% in 2027 naar 4,1%/4,2% vanaf 2028 en verder.

Voor volledige financiering van scenario Transformatie uit belastinginkomsten is een stijging in de belastingopbrengst in 2026 nodig van 18,1% (dus ook meer dan 10,8%), 8,0% in 2027 naar 4,2% vanaf

2028 en verder. Omdat het financieel kader is vastgesteld dienen dus besparingen gevonden te worden.

Gestreefd wordt naar een geleidelijke belastingstijging. Doordat de reserves hard dalen, moeten de belastingopbrengsten fors stijgen in 2026 om het weerstandsvermogen te allen tijde beschikbaar te houden. Aanleiding hiervoor is dat de kosten in 2026 fors stijgen, zowel in de geactualiseerde cijfers in het basis-scenario als in de strategische scenario's. Een geleidelijke stijging door gefaseerd opvoeren van kosten of uitstellen van eenmalige kosten in 2026, kan deze forse belastingstijging drukken.

Toetsing aan het gestelde kader: belastingopbrengsten maximaal 8% + inflatie

- WBP5-scenario: voldoet over de gestelde beleidsperiode.
- Groei: om dit scenario mogelijk te maken moeten een aantal activiteiten van 2026 naar 2027 en verder worden doorgeschoven. Deze keuzes dienen met de Beleidsbegroting te worden gemaakt.
- Transformatie: om dit scenario mogelijk te maken moeten een aantal activiteiten van 2026 naar 2027 en verder worden doorgeschoven. Deze keuzes dienen met de Beleidsbegroting te worden gemaakt.

2. Schuldenquote kader maximaal 350% (= netto schuld/belastingopbrengst)

Tot 2029 blijft de schuldenquote binnen de gestelde kaders. Door investeringen in de tijd te spreiden, ontstaat ruimte om de financieringsbehoefte te beperken, wat leidt tot een lagere leenbehoefte. De aanvullende kosten die samenhangen met de scenario's drukken vooral op de exploitatie, wat resulteert in een stijging van de belastingopbrengsten, met name in de eerste jaren. Deze hogere opbrengsten dragen rechtstreeks bij aan het verlagen van de schuldenquote, aangezien een hogere structurele opbrengst het aandeel schulden in verhouding tot de begroting drukt.

Schuldenquote	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Schuldenquote WBP5	283%	302%	313%	330%	342%	355%	371%	385%	397%
Schuldenquote Groei	283%	302%	292%	306%	320%	331%	345%	357%	368%
Schuldenquote Transformatie	283%	302%	285%	297%	311%	321%	335%	347%	357%

NB: de schuldenquote van 2024 en 2025 zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op de realisatie van 2024 en de verwachte resultaten in boekjaar 2025. Aangezien in beide boekjaren de investeringen neerwaarts zijn gerealiseerd cq bijgesteld, zijn schuldenquote in die jaren lager uitgekomen dan eerder verwacht. Ook de nieuwe planperiode van WBP6 geeft mogelijkheid tot bijsturing.

Toetsing aan het gestelde kader: maximale schuldquote 350%.

- WBP5-scenario: voldoet over de gestelde beleidsperiode niet aan het kader voor de jaren 2029 e.v.
- Groei: voldoet over de gestelde beleidsperiode met uitzondering van 2031 en 2032.
- Transformatie: voldoet over de gestelde beleidsperiode met uitzondering van 2032.

Voor alle drie de scenario's geldt dat de onzekerheid over de activiteiten vanaf 2030 groot is.

Daarnaast is er de komende jaren nog voldoende ruimte tot het nemen van bijstellingsacties zoals bijvoorbeeld spreiding van activiteiten in de tijd of besluiten om in eerdere jaren de belastingopbrengsten op het maximale kader 8% + inflatie te continueren.

3. Besparingsopties

De doorrekening van Scenario Groei en Scenario Transformatie komt in 2026 boven het financieel kader uit met respectievelijk 7 miljoen en 12 miljoen. Indien wordt gekozen voor een van deze scenario's, en het uitgangspunt van het bestaande financiële kader wordt gevolgd, vraagt dit om heroverweging van bestaande inspanningen in 2026. Hierbij kan gekozen worden voor bijstelling in 2026 en/of bijstelling naar latere jaren door bijvoorbeeld het spreiden van activiteiten.

Met andere woorden: om in boekjaar 2026 binnen het financiële kader te blijven, dienen we een zelfde ordegrootte van financiële middelen elders te bezuinigen. Vanuit een kritische blik op impact en efficiëntie, draagt het Dagelijks Bestuur onderstaande bijsturingsmogelijkheden aan:

- Gefaseerd opbouwen investeringen GGA
- Herinvesteringskosten waterketen
- Sluiten stimuleringsregeling klimaatadaptatie
- Spreiding van activiteiten in de tijd

De uiteindelijke keuzes voor deze en/of andere besparingsopties het Algemeen Bestuur in de Beleidsbegroting 2026. Het Dagelijks Bestuur zal hiervoor een gemotiveerd voorstel doen dat invulling geeft aan het door het Algemeen Bestuur gekozen scenario.

4. Alternatief: overschrijding financieel kader

Een eenmalige overschrijding van het kader van de belastingopbrengst (in 2026 verhoging belastingopbrengst bij scenario groei naar 15%, naar 18% voor scenario transformatie), zorgt ervoor dat in 2027 dit kader niet wordt overschreden en biedt ruimte voor de transitie. Het is een flink offer dat we vragen van burgers en bedrijven, maar het zorgt ook voor verbetering van de schuldenquote.

Bijlage: Tarieven en reserves

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Voorjaarsnota 2026-2032

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing WBP5		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		9,00%	9,00%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%
	tarief	€ 70,96	€ 77,35	€ 84,31	€ 87,89	€ 91,63	€ 95,52	€ 99,58	€ 103,81
natuur	tariefstijging		9,00%	9,00%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
	tarief	€ 3,98	€ 4,34	€ 4,73	€ 4,90	€ 5,07	€ 5,25	€ 5,43	€ 5,62
gebouwd	tariefstijging		1,75%	1,75%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,01897%	0,01931%	0,01931%	0,01931%	0,01931%	0,01931%	0,01931%
ingezetenen	tariefstijging		10,25%	10,25%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 62,80	€ 69,20	€ 69,90	€ 70,60	€ 71,30	€ 72,00	€ 72,70

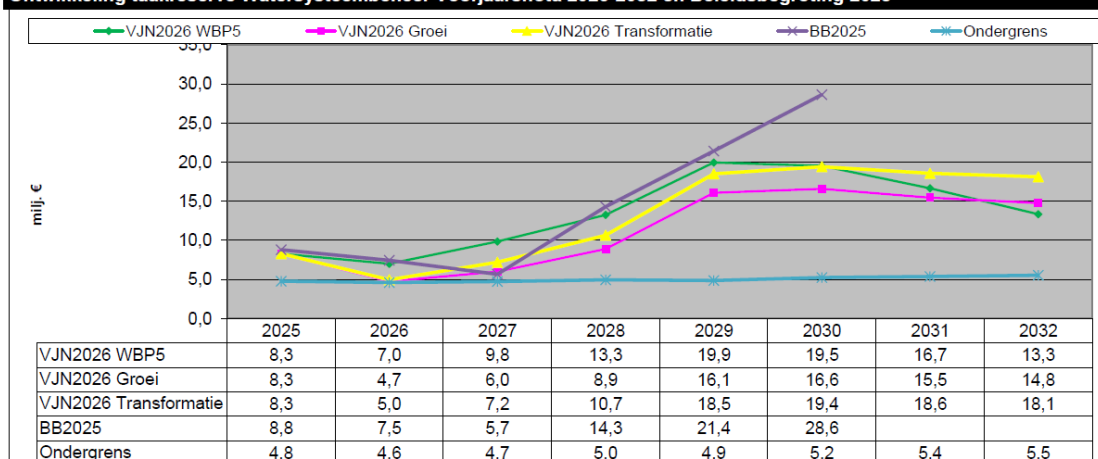
Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing Groei		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		16,50%	10,50%	5,50%	5,50%	5,50%	5,50%	5,50%
	tarief	€ 70,96	€ 82,67	€ 91,35	€ 96,37	€ 101,67	€ 107,26	€ 113,16	€ 119,38
natuur	tariefstijging		16,50%	10,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%
	tarief	€ 3,98	€ 4,64	€ 5,10	€ 5,36	€ 5,63	€ 5,91	€ 6,21	€ 6,52
gebouwd	tariefstijging		12,50%	2,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,02098%	0,02140%	0,02140%	0,02140%	0,02140%	0,02140%	0,02140%
ingezetenen	tariefstijging		19,00%	10,00%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 67,70	€ 74,50	€ 76,20	€ 77,90	€ 79,70	€ 81,50	€ 83,30

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing Transformatie		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		23,00%	16,50%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
	tarief	€ 70,96	€ 87,28	€ 101,68	€ 104,98	€ 108,39	€ 111,91	€ 115,55	€ 119,31
natuur	tariefstijging		21,00%	14,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%
	tarief	€ 3,98	€ 4,82	€ 5,49	€ 5,76	€ 6,05	€ 6,35	€ 6,67	€ 7,00
gebouwd	tariefstijging		18,00%	3,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,02200%	0,02272%	0,02272%	0,02272%	0,02272%	0,02272%	0,02272%
ingezetenen	tariefstijging		28,00%	8,00%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 72,90	€ 78,70	€ 80,50	€ 82,30	€ 84,10	€ 86,00	€ 88,00

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Beleidsbegroting 2025

Beleidsbegroting 2025 (2025-2030) Watersysteemheffing		2025	2026	2027	2028	2029	2030
ongebouwd	tariefstijging		10,50%	10,50%	3,75%	3,75%	3,75%
	tarief	€ 70,96	€ 78,41	€ 86,64	€ 89,89	€ 93,26	€ 96,76
natuur	tariefstijging		10,00%	10,00%	2,50%	2,50%	2,50%
	tarief	€ 3,98	€ 4,38	€ 4,82	€ 4,94	€ 5,06	€ 5,19
gebouwd	tariefstijging		2,75%	2,75%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,01916%	0,01969%	0,01969%	0,01969%	0,01969%
ingezetenen	tariefstijging		11,00%	11,00%	1,75%	1,75%	1,75%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 63,20	€ 70,10	€ 71,40	€ 72,60	€ 73,90

Ontwikkeling taakreserve Watersysteembeheer Voorjaarsnota 2026-2032 en Beleidsbegroting 2025

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Voorjaarsnota 2026-2032

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing WBP5

per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		7,00%	5,00%	5,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
tarief	€ 74,76	€ 79,92	€ 83,88	€ 88,08	€ 90,72	€ 93,48	€ 96,24	€ 99,24

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing Groei

per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		13,00%	6,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
tarief	€ 74,76	€ 84,36	€ 89,52	€ 92,16	€ 94,92	€ 97,80	€ 100,68	€ 103,68

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing Transformatie

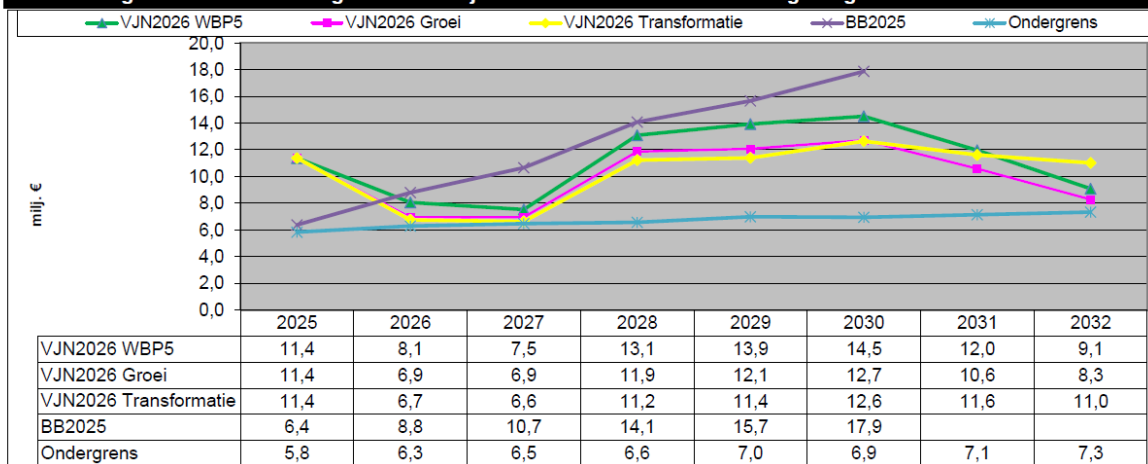
per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		13,00%	6,00%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
tarief	€ 74,76	€ 84,36	€ 89,52	€ 92,40	€ 95,40	€ 98,52	€ 101,64	€ 105,00

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Beleidsbegroting 2025

Beleidsbegroting 2025 (2025-2030) Zuiveringsheffing

per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030
tariefstijging		8,00%	8,00%	4,00%	4,00%	4,00%
tarief	€ 74,76	€ 80,64	€ 87,12	€ 90,60	€ 94,20	€ 98,04

Ontwikkeling taakreserve Zuiveringsbeheer Voorjaarsnota 2026-2032 en Beleidsbegroting 2025

Bijlage: Voorbeelden doorwerking van scenario's op inspanningen

Een scenario is een samenhangende beschrijving van een mogelijke toekomstige situatie, inclusief de relevante ontwikkelingen en aannames die daartoe leiden.

Gebiedsgericht werken ALG/GGA

De gezamenlijke opgave in het landelijk gebied is groot en urgent. De watertransitie is veel omvattend en vraagt inzet en medewerking vanuit het hele gebied. Vanuit de opgaves is meer ruimte voor water nodig. De ruimte is schaars. Om deze efficiënt in te richten werken we op gebiedsniveau met alle partners samen.

WBPS	Groei	Transformatie
Waterschap investeert in de GGA en voert de GGA uit zoals nu is geprogrammeerd. Water en bodem zijn sturend in de gebiedsaanpak. Het waterschap is een toonaangevende gesprekspartner en werkt aan een toekomstbestendig inrichting van het gebied.	Het waterschap vormt samen met de provincie het projectteam rondom de ALG en GGA. Hierdoor komt een co-creatie met beleidsontwikkelingen tot stand, dat uitlegbaar is richting partners. Er zijn extra middelen beschikbaar om samen met partners tot uitvoering kan komen. Waterschap pakt extra GGA gebieden op: we werken van bovenstrooms naar benedenstrooms.	Keuzes durven maken; Sommige GGA gebieden worden later in de tijd opgepakt zodat met de hoogste prioriteit en focus aan de geselecteerde projectgebieden gewerkt wordt. Watertransitie wordt zichtbaar. Alle veranderingen in het landelijk gebied worden afgewogen tegen water en bodem sturend.

Toekomstbestendige waterketen:

De huidige aanpak past niet meer bij de problematiek: De maatschappij gebruikt teveel water en belast het met stoffen die de zuivering er niet uit haalt. Met negatief effect op grondwaterstanden, ecologie en waterkwaliteit.

WBPS	Groei	Transformatie
Eerste stap waarbij het effluent wordt hergebruikt als alternatief voor het gebruik van grondwater. Het water wordt extra gezuiverd door een vierde trap op drie RWZI's. Dat resulteert in schoner water.	Extra inzet om op meerder plaatsen te kunnen opschalen met effluenthergebruik als alternatief voor het gebruik van grondwater.	In plaats van de bestaande aanpak te optimaliseren herdefinieert het waterschap de waterketen met andere benutting en zuivering van regen-, grijs- huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater. De waterketen wordt daarbij een netto bijdrager voor het watersysteem en watergebruikers.

Verstedelijkingsopgave

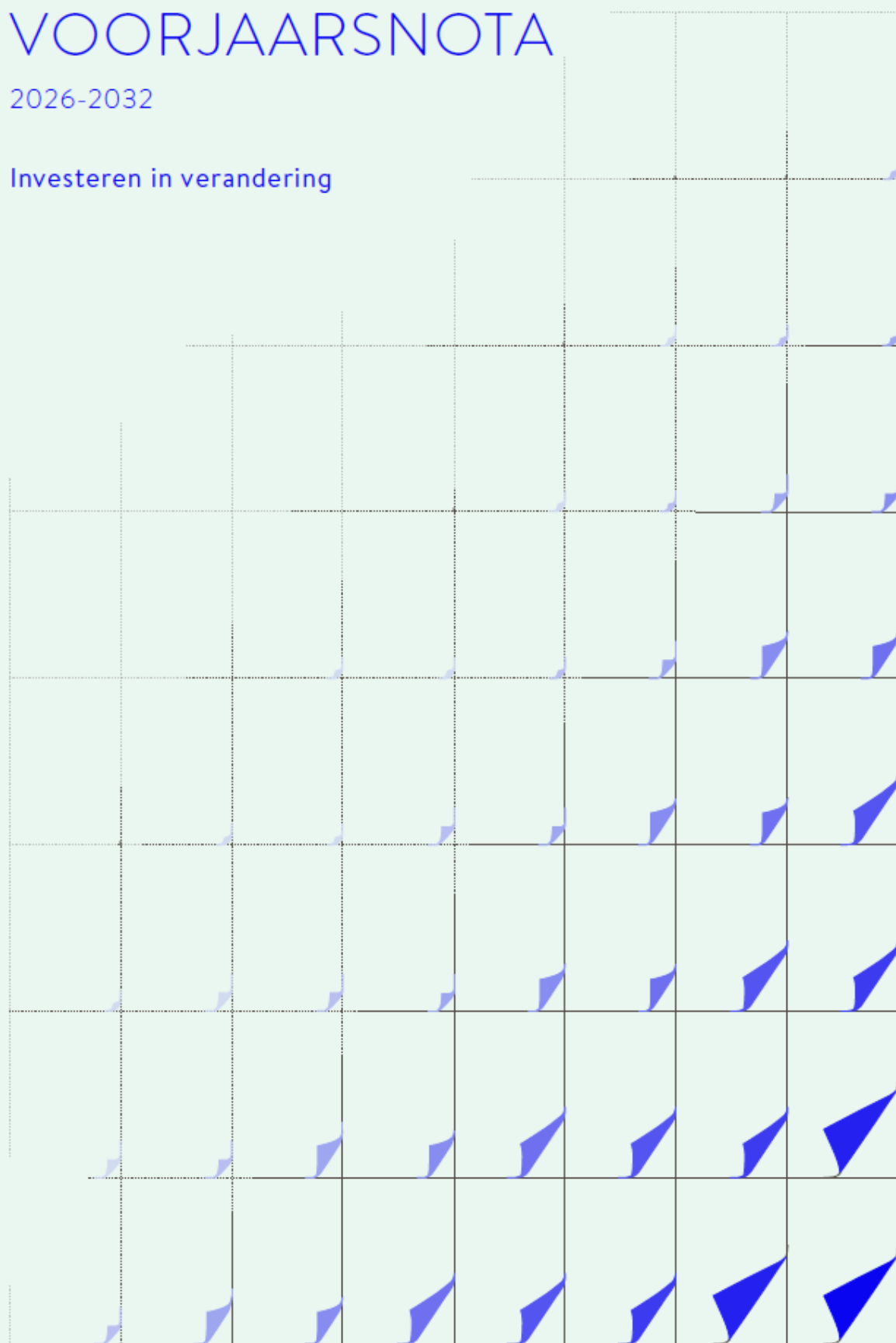
Vanuit woningbouw wordt veel ruimte geclaimd. Hierbij wordt ruimte voor water en groen vaak niet als prioriteit aangemerkt. Het waterschap is geen ruimtelijke ordenaar. Ruimte voor water is noodzakelijk voor waterberging, groen/biodiversiteit en infiltratie.

WBP5	Groei	Transformatie
Het waterschap volgt de ontwikkelingen vanuit de verstedelijkingsopgave. Het waterbelang wordt onder de aandacht gebracht bij partners en de regels in de verordening worden aangescherpt. Gemeentes zijn verantwoordelijk dat de woningen die gebouwd worden klimaatadaptief zijn en daardoor bijdragen aan onze doelen	Klimaat mag bij woningbouw geen onderhandelingsonderwerp zijn; daarvoor zet het waterschap extra middelen in. De impact van nieuwbouw op het hydrologisch systeem wordt verkleind. De leefbaarheid van nieuwe en bestaande woongebieden wordt hiermee veilig gesteld.	Een actieve lobby voor bebouwing op de juiste plek en daarmee ruimte voor water. Het waterbelang is niet onderhandelbaar. Nieuwbouw levert een bijdrage aan het watersysteem. Het waterschap regisseert aan de voorkant van de projectontwikkeling wat hydrologisch nodig is en waarom. Een visie op water en ruimte vormt hierop de basis. Dit alles maakt de leefomgeving van de toekomst weerbaar tegen watertekort, hitte en wateroverlast.

VOORJAARSNOTA

2026-2032

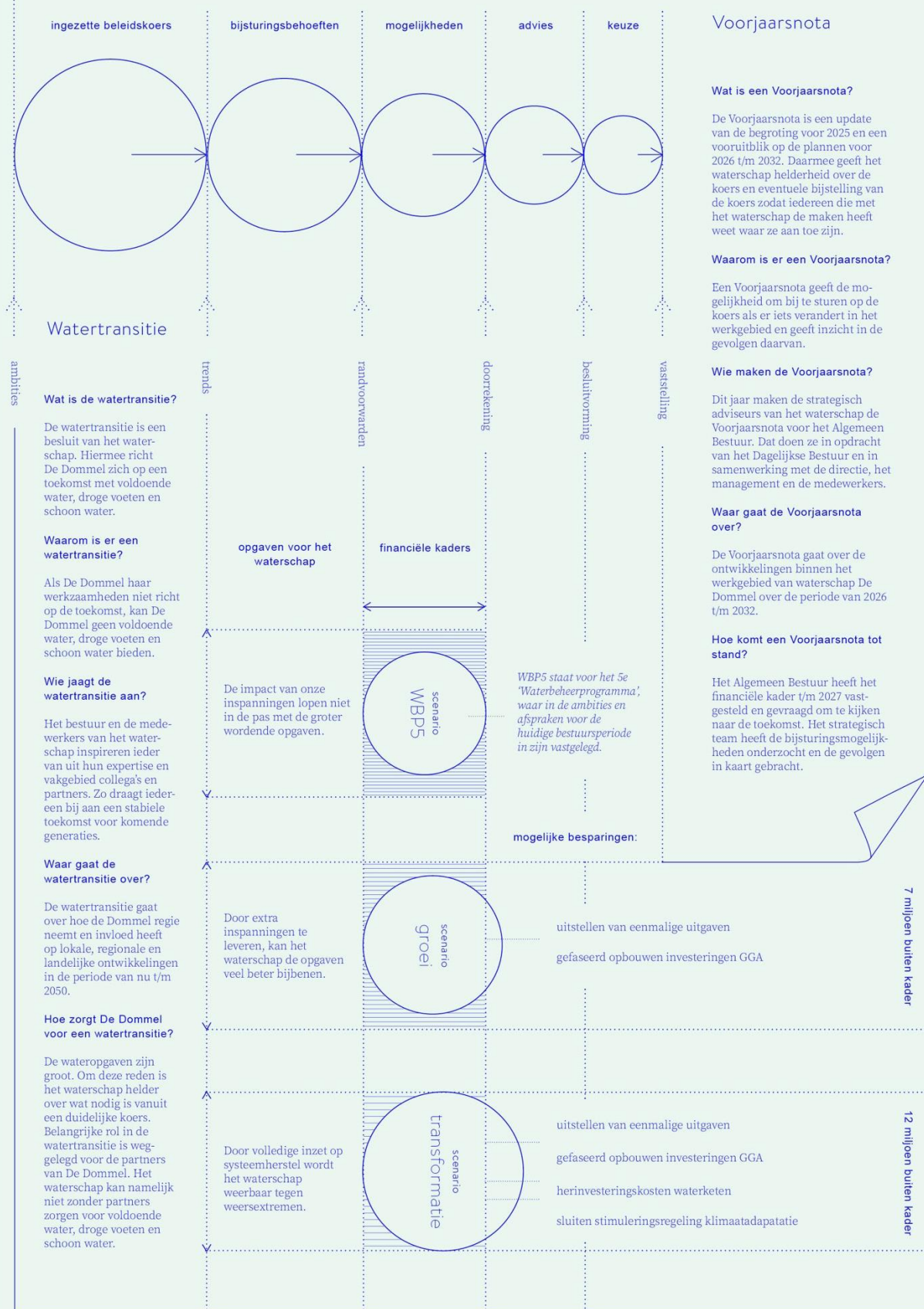
Investeren in verandering

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding.....	2
Trends	7
De watertransitie	9
Scenario's	11
Financiële doorrekening	18
Bijlage: Tarieven en reserves	22
Bijlage: Voorbeelden doorwerking van scenario's op inspanningen	24

Samenvatting Voorjaarsnota 2026 - 2032

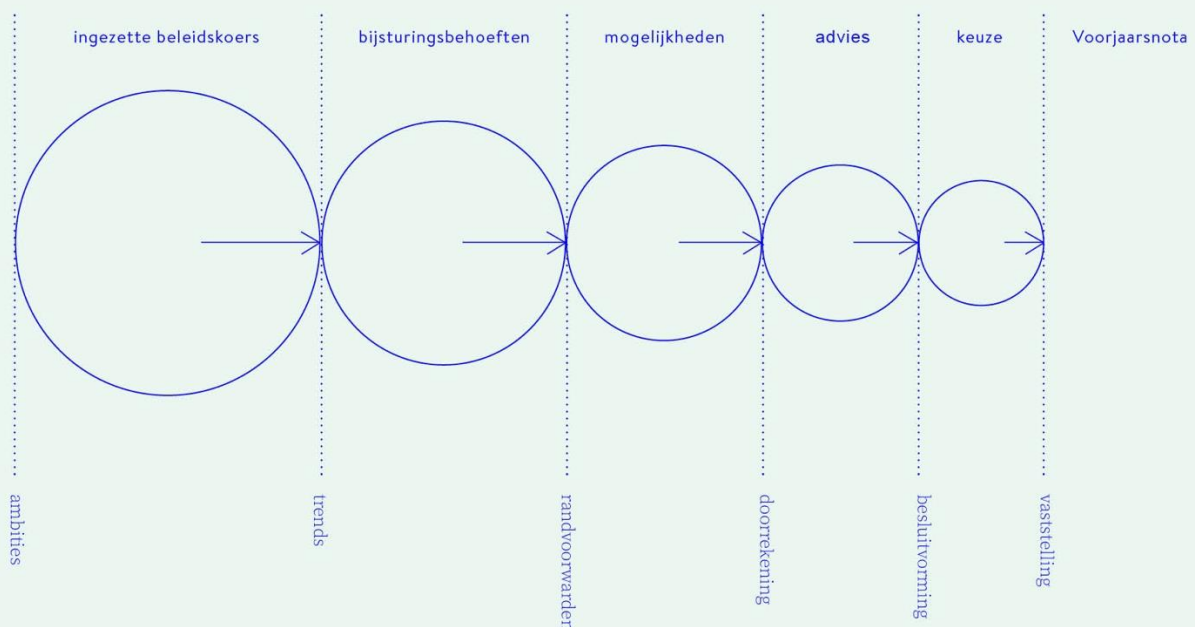

Inleiding

De Voorjaarsnota 2026-2032 presenteert een update van de Voorjaarsnota 2025-2030. Een Voorjaarsnota geeft een bijsturingmogelijkheid op de ingezette beleidskoers en biedt inzicht in de financiële consequenties daarvan.

Via de Voorjaarsnota verschaft het waterschap helderheid over de strategische koers en – waar nodig – de aanscherping daarvan. Hiermee geeft De Dommel richting en voorspelbaarheid, zodat partners en ingelanden hun investeringsbeslissingen kunnen baseren op duidelijke (toekomstige) beleidskaders. De Voorjaarsnota draagt daarmee bij aan consistent en stabiel beleid. Hoewel de Voorjaarsnota geen wettelijk verplicht instrument is, vervult zij een waardevolle rol als richtinggevend document. De wettelijk verplichte meerjarenbegroting vormt daarbij het formele financiële kader. De meerjarenbegroting wordt separaat aangeboden op basis van het bestuurlijk gekozen scenario.

Bijsturing kan nodig zijn als gevolg van trends en actualiteiten. De doelen en de ambitie uit Waterbeheerprogramma 5 (WBP5) en de ‘nota Handelingsperspectieven watertransitie’ (Handelingsperspectieven) zijn het uitgangspunt. Wijzigingen hierop kunnen nodig zijn bij voortschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen. Dit geeft ruimte om te leren en aan te passen aan de meest actuele situatie. Tevens zorgt het aanpassen van strategie en middelen - wanneer nodig - ervoor dat de ambitie en het (hierop gebaseerde) beleid stabiel blijft.

De ontwikkelingen op het gebied van klimaat en economie en uitdagingen vanuit natuurdoelstellingen, stikstof en de vraag naar woningbouw zijn een onzekerheid voor het behalen van de doelen, de voortgang van de projectuitvoering en daarmee gepaard gaande kosten.

Doorkijken tot 2032

Het Algemeen Bestuur (AB) heeft gevraagd om vanuit strategische scenario's een doorkijk te geven naar de verdere toekomst. Door de termijn van de Voorjaarsnota op te rekken tot 2032 kan inzicht geboden worden in de kosten na het (uit de Handelingsperspectieven volgende) omslagpunt van 2030. De verdere uitgangspunten zijn opgenomen in een apart hoofdstuk.

Tevens heeft het AB zich in aanloop naar deze Voorjaarsnota uitgesproken over het financieel beleid en inhoudelijke ambities tot 2027. Daarbij is het uitgangspunt meegegeven dat de VJN passend moet zijn binnen het huidige financiële kader.

Relatie met Beleidsbegroting en Burap

De voortgang op de inspanningen worden aan het AB gepresenteerd middels de Bestuursrapportage (Burap). De voorliggende Voorjaarsnota heeft niet tot doel de voortgang op de inspanningen te presenteren. Deze wordt met de Burap gepresenteerd. De Voorjaarsnota presenteert op hoofdlijnen de trends en ontwikkelingen.

In het najaar wordt het gekozen scenario financieel doorgerekend in de Beleidsbegroting 2026. De Beleidsbegroting heeft tot doel de scenariokeuze te effectueren naar bijsturing van de organisatie en middelen. De impact wordt daarmee vanaf 1 januari 2026 zichtbaar, al zal iedere verandering tijd nodig hebben om daadwerkelijk tot impact te komen.

Opbouw Voorjaarsnota 2026-2032

Op basis van de hierboven beschreven kaders zijn drie scenario's ontwikkeld. Dit heeft geresulteerd in één autonoom scenario gebaseerd op WBP5 en twee strategische scenario's. De drie scenario's verschillen van impact. De scenario's geven inzicht in een samenhangend pakket van nog stuurbare inspanningen. Vervolgens is een financiële inschatting gemaakt bij de scenario's, t.a.v. investeringen en exploitatiekosten (incl. kosten voor fte). Voor de scenario's groei en transformatie geldt dat deze om extra middelen vragen. Deze extra middelen zijn per scenario toegelicht en hebben betrekking op extra exploitatielasten en fte's. Het investeringsvolume is in de drie scenario's hetzelfde gehouden. Om voor die scenario's binnen de financiële kaders te blijven, dient het bestuur keuzes te maken en ruimtescheppende maatregelen te nemen. Afhankelijk van het scenario, is de mate van ombuiging ook meer of minder. In het hoofdstuk financiële doorrekening worden suggesties aangedragen waar deze ruimte gevonden kan worden. Uiteindelijke keuzes en financiële doorrekening vinden plaats in de Beleidsbegroting 2026 die in het najaar van 2025 wordt vastgesteld.

Beleidskader en randvoorwaarden

Het beleidskader en de bijbehorende randvoorwaarden vormen samen de inhoudelijke basis voor de Voorjaarsnota. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de vertrekpunten voor de Voorjaarsnota.

1. Totstandkoming (chronologie) huidig beleidskader

2021 - Het AB heeft in 2021 [WBP5](#) vastgesteld. WBP5 beschrijft een toekomstbeeld voor 2050 en schetst op hoofdlijnen de richting voor de middellange termijn tot 2027: de watertransitie.

Ook in 2021 is het [grondwaterconvenant](#) ondertekend. Onder regie van het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) wordt uitvoering gegeven aan verminderen van de totale onttrekkingshoeveelheid en het vergroten van de aanvulling van de grondwatervoorraad.

2022 - In de zomer van 2022 het rapport '[Zonder water geen later](#)' gepubliceerd door de droogtecommissie. Dit rapport onderschrijft WBP5; niet alles kan meer overal en het waterschap moet regie pakken.

In 2022 zijn onze afspraken en inspanningen herkenbaar geordend in [Doel Inspanningen Netwerken \(DIN\)](#) voor de thema's Voldoende Water, Schoon Water en Droge Voeten.

2023 - In februari 2023 heeft het AB de [nota 'handelingsperspectieven watertransitie'](#) bekrachtigd. Doel van de nota is om voor gebruikers en partners concreet te maken wat de watertransitie betekent en hoe het gebied gedifferentieerd wordt naar koppen, flanken en beekdalen.

Ook is in het [Bestuursprogramma 2023 - 2027 'Water voor nu en later'](#) de bestuurlijke kernopgave voor het waterschap gevat op het gebied van beleid, inzet van de verordening, het stimuleren van de watertransitie en deze met derden mogelijk maken.

2023 - In september 2023 is in opdracht van de Noord-Brabantse Waterschapsbond het rapport verschenen van de Universiteit Utrecht '[Scherper aan de wind](#)'. Het rapport biedt inzicht in risico's en dilemma's bij om tijdig te voldoen aan de KRW.

2024 - Samen met de buurwaterschappen is in 2024 [de Bouwsteen Water en Bodem sturend](#) aan de provincie aangeboden. De Bouwsteen is sterk gebaseerd op de koers van de watertransitie zoals waterschap De Dommel deze voorstaat.

2025 - Het college van Gedeputeerde Staten stelt het **Addendum RWP** vast. Dit is een verdere bestendiging van de koers van waterschap De Dommel met de watertransitie langs de systeemeenheden koppen, flanken en beekdalen met als omslagpunt 2030.

In 2025 zijn de inspanningen op WBP5 middels een **mid-term review** getoetst. Op het niveau van inspanningen ligt het waterschap op koers. Toch is de wereld sinds de totstandkoming van WBP5 veranderd. Bijvoorbeeld de veranderingen van het klimaat gaan sneller dan verwacht.

Ook heeft in het eerste kwartaal van 2025 het AB een **financieel kader** gegeven in aanloop naar de Voorjaarsnota. De mogelijkheid om hiervan af te wijken is geboden, mits deze goed onderbouwd kan worden. Het Financieel kader betreft dat de belastingopbrengsten stijgen niet meer dan de inflatie (+ 8%) en de schuldenquote bedraagt maximaal 350%

Op 21 mei 2025 heeft het AB **de Strategienota KRW-impuls Brabant** voor wat betreft de waterschapstaken onderschreven. Het DB heeft opdracht gekregen deze nader uit te werken.

2. Randvoorwaarden voor de Voorjaarsnota

Voor het opstellen van de Voorjaarsnota zijn randvoorwaarden gegeven door het AB, het Dagelijks Bestuur (DB) en vanuit de organisatiedirectie, deze staan naast het eerder geschetste beleidskader.

Binnen de financiële kaders handelen, buiten de kaders denken

Doelen en opgaven zijn voor het waterschap leidend. Echter, het AB hecht ook aan de financiële kaders, zodat ook op financieel vlak verantwoordelijke keuzes worden gemaakt. Dat vraagt om een nieuwe balans voor het DB.

Niet afwentelen op toekomstige generaties

Ondanks dat besluiten op de korte termijn meer resultaat lijken op te leveren, blijkt juist de meeste impact van de watertransitie gericht op de lange termijn besluiten. Dit is alleen minder direct zichtbaar. Het bestuur heeft met het handelingsperspectief gekozen voor impact op de lange termijn. Daarmee is uitdrukkelijk de wens uitgesproken niet af te wentelen op toekomstige generaties voor wat betreft kosten maar ook wat betreft gevolgen voor het watersysteem. Het is daarom balanceren tussen het realiseren van inhoudelijke opgaven en de financiering hiervan.

Kiezen vanuit integrale strategische scenario's: samenhangend en toekomstgericht

Een andere tijd vraagt ook om andere sturing. Het DB ziet het belang van integraal werken aan één systeem. Om deze reden hebben zij de organisatie gevraagd de Voorjaarsnota vanuit de watersysteem-benadering integraal en strategisch op te stellen. De inhoud van de watertransitie is richtinggevend en toekomstige uitdagingen dienen centraal te staan.

Herkenbaarheid en samenwerking met het gebied

De watertransitie doorlopen doet het waterschap niet alleen. Derden leveren hieraan belangrijke bijdragen. Uitgangspunt daarvoor is dat het waterschap eensluidend, koersvast en vanuit samenwerking handelt. Tot 2030 betekent dit dat is ingezet op het stimuleren en ondersteunen van partners om in transitie te gaan. Dit vindt weerslag in de keuze voor het palet aan instrumenten. Participatie is daarbij een belangrijk instrument om draagvlak te creëren bij partners en ingelanden.

Brabantbreed waar mogelijk, zelfstandig als het moet

De koers van de watertransitie wordt gedeeld met onze Brabantse samenwerkingspartners. Gelet op het systeem denken heeft het veel waarde om het systeem in gezamenlijkheid te herstellen. Tegelijk verschillen de waterschappen onderling ook. Wanneer de inzichten en ambities te veel uiteenlopen, voert het waterschap haar ambities zelfstandig uit.

Nadruk op laten zien

Het bestuur wil graag actief uitdragen waar het waterschap aan werkt en hoe dit werken bijdraagt aan een prettige leefomgeving later. Het bestuur geeft de voorkeur aan het laten zien waar het waterschap aan werkt door nadruk op realisatie te leggen.

Trends

De opgaven van het waterschap worden gerealiseerd binnen een bredere maatschappelijke context. Deze is volop in beweging. De belangrijkste trends die van invloed zijn op het realiseren van onze watertransitie staan in dit hoofdstuk. Het signaleren van deze trends biedt het waterschap de mogelijkheid de inspanningen effectiever in te richten om toch optimaal impact te maken.

Klimaatextremen volgen elkaar snel op

Afgelopen vijf jaar kenmerkt zich door weersuitersten. Van 2018 tot 2022 is droogte een thema van grote zorg geweest. In 2023 en 2024 was het juist extreem nat met wateroverlast tot gevolg. Het voorjaar van 2025 laat zien dat het weer weerbarstig is: van een periode van extreme neerslag slaat het om naar een periode van droogte. Perioden van eenzijdig weer komen meer voor waardoor overschotten en tekorten elkaar opvolgen. Alleen met structurele en toekomstgerichte maatregelen kan het waterschap haar weerbaarheid en veerkracht van het watersysteem duurzaam versterken.

Het waterschap onder een maatschappelijk vergrootglas

De weersextremen hebben gezorgd voor media-aandacht en gedupeerden. Berichten over dreigende watertekorten, goede waterkwaliteit en beregeningsruimte zorgen voor maatschappelijke onrust. Er wordt over water gesproken als tweede stikstofcrisis. Dit leidt ertoe dat het werk van het waterschap zichtbaarder en meer in de aandacht is. Daarmee staat ook de watertransitie duidelijk op de radar én neemt de maatschappelijke betrokkenheid rondom water toe.

Waterkwaliteit een blijvende opgave

Het waterschap werkt aan het verbeteren van de kwaliteit en ecologie van ons water. Met enige regelmaat is waterschap De Dommel negatief in de aandacht door berichtgeving over slechte waterkwaliteit beïnvloed door het handelen van anderen (waaronder zeer zorgwekkende stoffen). Voorbeelden hiervan zijn de zware metalen in het watersysteem afkomstig uit Vlaanderen en drugsafvaldumpingen. Maar ook ging aandacht uit naar de waterkwaliteit door gemeentelijke overstorten in het Dommelgebied en PFAS. Nalevering vanuit historische vervuiling zorgt ook voor een blijvende waterkwaliteitsopgave.

Druk op de ruimte

De weersextremen tonen aan dat zowel tijden van droogte als de perioden van extreme regen vragen om ruimte voor water. Tegelijk is water niet de enige sector met een ruimtevraag. Defensie wil uitbreiden, de landbouw is op zoek naar goede gronden en ruimte om te extensiveren, tot 2030 moeten in Brabant 130.000 woningen gerealiseerd worden, is er ruimte nodig voor de energietransitie en volgen er beperkingen op ruimte vanuit natuurdoelstellingen. Dit zorgt voor hogere grondprijzen, meer competitie op de ruimte en vraagt om snelle handelingsbereidheid.

Stikstof en verlies van samenhangend werken

Sommige ontwikkelingen hebben een negatieve impact. Zo heeft het beëindigen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de hier bijbehorende stimuleringsregeling tot gevolg dat belangrijke financiële middelen voor een integrale aanpak voor het landelijk gebied is weggevallen. De opgaven zijn echter gebleven met als gevolg dat deze sectoraal worden uitgevoerd. Dit leidt uiteindelijk tot vertraging, hogere kosten en overvraging van de arbeidsmarkt. Uiteindelijk heeft dit ook gevolgen voor doelbereik op de waterdoelen.

Instabiel Rijksbeleid

De handelingsverlegenheid die de decentrale overheden kennen, komt mede voort uit instabiel Rijksbeleid. Zo is water en bodem sturend inmiddels afgezwakt tot een leidend principe. Rijksafspraken rondom wonen en de aanpak stikstof blijken veelal uiteindelijk juridisch en financieel niet gedekt en soms inconsistent. Dit zorgt voor wantrouwen bij onze samenwerkingspartners om te investeren in toekomstplannen. Dit vertraagt ook de realisatie van de watertransitie.

Beschikbaarheid van vakkundige mensen

Binnen de brede watersector neemt de vraag naar vakkundig personeel toe. Doordat Nederland vergrijsst, het aantal werkzoekenden laag is en tegelijk de vraag naar mensen met waterkennis stijgt, ontstaat een tekort aan mensen met vakkennis. Dit raakt ons, onze leveranciers en onze medeoverheden met gevolgen voor onze projecten, de prijsontwikkelingen en beleidsvorming. Artificiële Intelligentie (AI) kan hier in de toekomst wellicht de impact van verlichten.

Onzekere financiële tijden

De financiële markt is afhankelijk van de mondiale economische ontwikkelingen. De handelstarieven van de USA en de reactie van de rest van de wereld hierop, zorgen voor grote onzekerheid en terughoudendheid bij het doen van investeringen. De laatste jaren is door beleid van de Europese bank de inflatie gedaald en ook de rente is afgenomen en op dit moment redelijk stabiel. Door de onzekerheid en handelstarieven remt de groei van de economie af.

De toename van investeringen door het waterschap leidt tot grotere financiële afhankelijkheid van de markt. Dit biedt kansen, omdat de markt op zoek is naar zekerheid die overheden kunnen bieden. Tegelijkertijd kan de beschikbaarheid van materialen afnemen door verminderde handel en transport, of toenemen als de handelsmarkt van China naar Europa verschuift, wat lagere prijzen kan opleveren. De krappe arbeidsmarkt voor technisch personeel blijft echter de prijzen van aannemers onder druk zetten.

2027 en 2030

De twee belangrijke jaren 2027 en 2030 komen snel dichterbij. In 2027 moet een belangrijke stap gezet zijn in de doelen van het grondwaterconvenant en de KRW. In de Handelingsperspectieven heeft het waterschap gezegd dat 2030 een omslagpunt is voor onze watertransitie: tot die tijd richt het waterschap zich op het stimuleren van ander gebruik van het watersysteem. Na 2030 heeft het waterschap een andere rol.

Digitale transformatie

De wereld om ons heen wordt steeds verder gedigitaliseerd. Kunstmatige intelligentie (AI), sociale media, machine-learning zullen invloed hebben op ons werk. Dit brengt kansen met zich mee maar ook bedreigingen.

De watertransitie

Met de vaststelling van WBP5 is een ambitieuze koerswijziging ingezet ten opzichte van voorgaande jaren. De watertransitie zet watersysteemherstel voor 2050 centraal. Het principe van water en bodem sturend onderschrijft dit. De vooruitstrevende aanpak van de watertransitie heeft brede erkenning gekregen, zowel in het addendum RWP van de provincie Noord-Brabant als op landelijk niveau.

Het omslagpunt in 2030 geeft richting, perspectief en urgentie. Deze paragraaf omschrijft welke concrete stappen al zijn gezet en welke uitdagingen er nog liggen. De scenario's in het volgende hoofdstuk zijn gebaseerd op deze analyse en spelen hierop in.

1. Eerste mijlpalen bereikt

- **Beleidsvernieuwing:** Het aanscherpen van beleid, het publiceren van de tijdlijn van de transitie op onze website, het actief uitdragen van de watervisie 'Wat Water Wil' en het ontwikkelen van stimuleringsregelingen zorgt voor bewustwording over dat niet alles meer overal kan.
- **Samenhangende regelgeving:** Beleidsontwikkeling gebeurt integraal met onze publieke partners. Dit is terug te zien in bijvoorbeeld het addendum RWP, het Brabants Programma Landelijk Gebied. Hierdoor verstevigen afspraken, besluiten en ambities elkaar.
- **Besluitvorming:** Besluiten over technisch compenseren, referentiejaar gewasschade en het besluit geen peilen verlagen markeren het afscheid van het oude denken. De aanpassingen in grond-, pacht- en stimuleringsbeleid bouwen de weg voor het nieuwe watersysteem.
- **Projectuitvoering:** Sectorale beekdalherstelprojecten worden afgerond in lijn met het AB-besluit. De Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) wordt geïntensiveerd. In alle GGA's is water en bodem sturend als leidend principe opgenomen voor de nog te maken keuzes in toekomstig gebruik.
- **Toekomstbestendige waterketen:** Binnen de keten wordt onderzocht en eerste stappen gezet om de samenhang met het watersysteem verder te versterken en de waterkwaliteit te verbeteren

2. Uitdagingen en groeiruimte

- **Versnelling klimaatverandering:** Verandering van klimaat zorgt voor weersuitersten met gevolgen voor ons watersysteem. Hierdoor neemt onze opgave toe.
- **De jaren 2027 en 2030 naderen:** Verleiden/stimuleren moet blijvend ingezet worden om voorzienbaarheid te creëren. Voorzienbaar handelen biedt naar verwachting juridische waarborgen voor aansprakelijkheidsrisico's na 2030.

- Doorbreken van traditie: De rol van het waterschap is van origine uitvoerend en faciliterend. De watertransitie vraagt om heroriëntatie van de rol van het waterschap. Dit kan zowel het loslaten van de bestaande taakopvatting als het ontdekken van een nieuwe rolinvulling betekenen. Om de transitie succesvol te maken zal dit in samenwerking moeten, alleen samen kom je tot verandering. Er zit spanning op het werken vanuit een duidelijke koers/snelheid maken en samenwerken met het gebied. Dat vraagt extra aandacht en zorg voor betrokkenheid en participatie met onze partners en de omgeving.
- Participatie: Het doorbreken van patronen en loslaten van de bestaande rol opvatting vraagt om draagvlak bij onze partners. Dit wordt geboden door duidelijkheid over en participatie in onze inspanningen.
- Twee systemen in de praktijk: Nog niet alle wettelijke taken en samenwerkingsafspraken zijn getransformeerd naar transitiegericht werken. Hierdoor draait de organisatie deels nog op het oude systeem én wordt gewerkt volgens de principes van de handelingsperspectieven. Dit leidt tot niet doelmatige inzet van onze middelen en tot onduidelijkheid bij onze partners. Met financiële en juridische kwetsbaarheid tot gevolg.

3. Vernieuwde koers en rol van het waterschap

De watertransitie speelt zich af tegen de achtergrond van een snel veranderend klimaat waarin weersuitersten elkaar in hoog tempo afwisselen. Om vooruit te blijven lopen, moeten bestaande afspraken kritisch worden herzien en heldere prioriteiten worden gesteld. Het waterschap kiest daarom voor:

- Van faciliterend naar regisserend: Intensieve samenwerking met partners én een proactieve, sturende rol voor de overheid.
- Heldere kaders voor 2030: Tijdige duidelijkheid over wat wél en níet meer kan, versterkt door stimuleringsregelingen, klimaatbuffers en transitiegewassen.
- Gedragsverandering stimuleren: Door consistent en doelgericht te handelen, wordt het bewustzijn groter over alternatieven in watergebruik én wordt het risico op aansprakelijkheid en nadeelcompensatie na 2030 beperkt(er). Voorzienbaarheid draagt bij aan het stimuleren van gedragsverandering. Hierdoor wordt de noodzaak tot veranderen groter.
- Eensluidend en daadkrachtig optreden: Dit is essentieel om onze ambitie – een toekomstbestendig, veerkrachtig watersysteem – tijdig te realiseren en de financiële en bestuurlijke risico's van vertraging te vermijden.

Scenario's

Een scenario is een samenhangende beschrijving van een mogelijke toekomstige situatie, inclusief de relevante ontwikkelingen en aannames die daartoe leiden. Een scenario helpt bij het verkennen van onzekerheden/risico's en ondersteunt het maken van strategische keuzes door inzicht te geven in verschillende ontwikkelrichtingen. Dit hoofdstuk beschrijft de totstandkoming van de scenario's voor de Voorjaarsnota 2026-2032 en welke keuzes ten grondslag hebben gelegen aan de opbouw van de scenario's.

1. Werken vanuit scenario's

Het waterschap werkt aan veel projecten en processen, binnen een continu veranderend speelveld. Om op alle ontwikkelingen tegelijk in te kunnen spelen en/of sturing te kunnen geven is het belangrijk om te erkennen dat inspanningen een onderlinge samenhang hebben. Keuzes in de ene inspanning hebben direct effect op andere inspanning. Het is verleidelijk om te reageren op de actualiteit, omdat het effect van dit handelen direct zichtbaar is. Als het waterschap het omslagpunt van 2030 wil inrichten volgens de afspraken uit de handelingsperspectieven, is het noodzakelijk dat het waterschap proactief stuurt op de lange termijn doelen (proactief) en loskomt van korte termijn impulsen. Een samenhangend pakket van inspanningen binnen de afzonderlijke scenario's helpen hierbij. Dit geeft inzicht in bijsturingsmogelijkheden op onze huidige inspanningen en levert een bijdrage aan doelmatigheid, voorspelbaarheid en (kosten)effectiviteit op de langere termijn. Uiteindelijk draagt dit bij aan de beoogde voorzienbaarheid vanuit de watertransitie.

2. Opbouw van de scenario's

Op basis van de gestelde opdracht en randvoorwaarden zijn drie scenario's uitgewerkt:

1. **WBP5**: fundament voor de watertransitie
2. **Groei**: extra inzet voor vergrote impact
3. **Transformatie**: anders denken, anders doen

Scenario WBP5 laat zien hoe de bestaande samenwerkingsvormen, organisatie en middelen ingezet kunnen worden om de ambities van de watertransitie te realiseren. Het scenario biedt een stabiele en ambitieuze koers op basis van de vastgestelde beleidskaders.

Scenario Groei richt zich op het effect van een intensivering van de huidige inspanningen en middelen. Dit scenario laat zien hoe door extra inzet impact groeit, zonder dat fundamentele veranderingen in organisatie of taakopvatting nodig zijn.

Scenario Transformatie tenslotte gaat uit van het principe 'anders denken, anders doen'. Dit scenario richt zich op het vernieuwend hervormen van het systeem, zodat sneller en wendbaarder kan worden ingespeeld op maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen buiten het huidige beleidsveld.

In bijlage 2 is voor drie inspanningen uiteengezet hoe deze verschillen tussen de scenario's.

Werkwijze en ordenende principes

De scenario's zijn tot stand gekomen door de huidige en voorziene inspanningen (projecten, beleidsdoelen of afspraken) te inventariseren, met als basis het huidige werken volgens WBP5. Hieruit is onderscheid gemaakt tussen inspanningen waar bijsturing niet wenselijk is en inspanningen waar bijsturen nog mogelijk (en wenselijk) is. Inspanningen waarop niet meer bijgestuurd kan worden zijn bijvoorbeeld reeds aanbestede projecten of wettelijke verplichtingen. Een scenario is daarmee een samenhangend pakket van nog stuurbare inspanningen.

Per scenario zijn de effecten en bijsturingsmogelijkheden uitgewerkt op een selectie van bestuurlijk relevante dossiers. Deze dossiers zijn gekozen vanwege hun impact, herkenbaarheid en samenhang met andere inspanningen. Om de leesbaarheid en bestuurlijke focus te waarborgen, zijn uitsluitend deze dossiers opgenomen in deze nota. De financiële consequenties zijn wél doorgerekend op het volledige pakket van inspanningen tot en met 2032. Deze doorrekeningen zijn opgenomen in het hoofdstuk Financiële doorrekening en dekking. De geraamde investeringen betreffen een bandbreedte en zijn voor alle scenario's hetzelfde/gelijk. Voor de doorrekening is gebruik gemaakt van het maximale budget en is inclusief eventuele uitbreiding van personele capaciteit. De definitieve uitwerking hiervan is een bestuurlijke keuze die vorm krijgt in de Beleidsbegroting. Het gekozen scenario bepaalt dus uiteindelijk hoe de inspanningen daadwerkelijk (in)gericht worden.

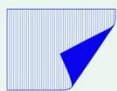
Voor alle drie de scenario's staat watersysteemherstel als ordenend principe centraal. Gekeken is naar de snelheid voor watersysteemherstel, de samenwerkingsvorm die daarbij past en de mogelijkheden om dit te financieren. Kortom: hoe komt het waterschap effectief tot de benodigde impact.

Externe ontwikkelingen en benutting kansen

Naast de interne kaders is in de scenario's ook rekening gehouden met actuele externe kansen, zoals beschikbare middelen vanuit de regio. Zo heeft de provincie Noord-Brabant in het kader van de Aanpak Landelijk Gebied cofinanciering toegezegd voor gebiedsgericht werken. Door financiële middelen strategisch in te zetten naargelang het gekozen scenario, kan cofinanciering vanuit de provincie gegenereerd worden. Er is in de scenario's rekening gehouden dat er cofinanciering vanuit de provincie komt. Dit is echter geen zekerheid.

Toename van de opgave

Uit de scenariodoorwerking blijkt dat de omvang van de opgave toeneemt naarmate de tijd vordert. Klimaatverandering is hierin een bepalende factor maar niet de enige (zie hoofdstuk Trends). Dit versterkt de noodzaak om tijdig en strategisch te sturen op tempo, samenwerking en financiering van het herstel van het watersysteem.

Scenario WBP5: stevig fundament voor watertransitie

Scenario WBP5 is het autonome spoor dat momenteel gevolgd wordt. De vaststelling van WBP5 en de handelingsperspectieven is een duidelijke koerswijziging geweest van hoe De Dommel haar taak naar de toekomst opvat. Deze ambitieuze koers is vernieuwend en noodzakelijk. Kenmerkend voor dit scenario is dat volgens afspraak gewerkt wordt, maar wel de vraag gesteld wordt of dit binnen het beleid van de watertransitie past. Hierdoor durft het bestuur de taakopvatting in het licht van de watertransitie te plaatsen.

Kern ingrepen:

- Inzet op systeemherstel
- Toewerken naar 2050 binnen de gemaakte afspraken
- GGA wordt versterkt, beekherstel wordt uitgevoerd volgens afspraak
- Samen met partners invulling geven aan de KRW Impuls
- Actieve benadering van partners over onze beleidskoers aan de hand van onze watervisie
- Geen extra middelen bovenop de extra fte die volgen uit WBP5

Resultaat:

- Verdere bestendiging van de koers
- Geen financiële verrassingen
- Duidelijkheid voor de gebiedspartners
- Brabantbrede samenwerking
- Herkenbaarheid in uitvoering en werkwijze

Scenario WBP5 biedt een solide en ambitieuze basis. Echter doordat de opgaven buiten groter worden dan waar de inzet op is gericht, is het evident dat het waterschap onvoldoende impact maakt. Dat heeft consequenties voor de voorzienbaarheid met gevolgen voor eventuele financiële en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid en de kosten op lange termijn.

Scenario Groei: extra inzet, vergrote impact

Scenario Groei volgt vanuit de ambitie om in te kunnen spelen op wensen vanuit de omgeving en bestuur om op de bestuurlijk relevante dossiers meer impact te realiseren. Dit scenario bouwt dan ook voort op de koers van WBP5, maar verhoogt de inzet om zo méér impact te realiseren op de bestuurlijk relevante dossiers.

Kern ingrepen:

7 mln extra om:

- Beheer en Onderhoud differentiëren naar koppen, flanken en beekdalen
- Extra budget voor GGA aanpak (en ophalen middelen vanuit de provincie)
- Stapsgewijs toewerken naar 2030 met onze Brabant-brede partners
- Lobby en andere rolneming in samenwerkingen
- Onderzoek en innovatie in (afval)waterbeheer
- Vastgestelde grondstrategie in de praktijk toepassen

Extra inzet krijgt gestalte in de volgende versterkingen:

- Stapsgewijze ombouw van bestaande watersystemen via aanvullende projecten
- Investerings in nieuwe technologieën of andere oplossingen voor efficiënter (afval)waterbeheer
- Uitbreiding van de 'stimuleringsregeling landelijk gebied, samen beter in waterbeheer' (gericht op transitie in landgebruik en waterbeheer)
- Intensievere rolneming binnen samenwerkingsverbanden, met nadruk op gebiedsgericht werken.

Hoe wordt dit zichtbaar?

Ons beheer en onderhoud wordt gedifferentieerd naar koppen, flanken en beekdalen. Hiermee wordt onze inspanning in de koppen en beekdalen anders. Onze regelgeving is vooral gericht op koppen en beekdalen. In de flanken biedt het waterschap ruimte voor landgebruik. Dit ondersteunt het waterschap door haar operationele inspanningen te richten op de flanken.

In de GGA-gebieden wordt extra geld ingezet om de plannen door te laten gaan, ook nu de bijdrage van BPLG is gestopt. In de ALG helpt het waterschap niet alleen met geld, maar ook met de organisatie. Zo krijgt water een belangrijkere plek in de uitvoering van de GGA-projecten. Met deze financiële bijdrage willen we aan de provincie laten zien dat we het belangrijk vinden dat water en bodem een grote rol spelen in het landelijk gebied. Door veel bij te dragen en onze afspraken na te komen, hopen we dat de provincie (PNB) meer geld beschikbaar stelt voor onze gebieden. We kiezen ervoor om het geld vooral in te zetten op GGA's die al goed doorpakken. Zo bereiken we meer dan

wanneer we het geld over alle GGA's verdelen. Onze eigen bijdrage helpt - als een soort hefboom - om ook andere partijen (zoals de provincie) mee te laten financieren binnen de ALG.

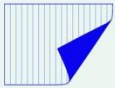
De grondstrategie wordt actiever ingezet en richt zich op het maatschappelijk belang, waardoor inzet van volledige schadeloosstelling meer mogelijkheden biedt. Daarnaast zet De Dommel actief in op maatregelen zoals herwaarden van grond in ruil voor beperkingen die vanuit water en bodem sturend gelden.

Resultaat:

- Uitbreiding van de huidige aanpak
- Acceptatie van de gevolgen van samenwerking (vertraging en doelaflleiding)
- Gebiedspartners ontdekken stapsgewijs wat de transitie gaat betekenen met risico op desinvesteringen en aansprakelijkheid
- Maximale cofinanciering vanuit de provinciale middelen niet mogelijk
- Doelrealisatie is mogelijk, wel onzeker
- Door stimuleren en aanscherping regels verkleinen de juridische en financiële risico's na 2030 (voorzienbaarheid)

Vervangingsopgave ondergrondse infrastructuur (strategie Riool Zuid) richt zich op deeloplossingen, wat leidt tot een stapsgewijze systeemverandering. Er wordt samen met de Brabantse partners maximaal ingezet op de KRW-impuls. Om de afspraken te realiseren zijn extra Fte's en investeringen nodig. Het waterschap voert een grondige analyse uit naar de toekomstbestendige waterketen en gaat in gesprek met gebiedspartners. Het doel is een structurele systeemverandering op lange termijn. Om de transitie in de landbouw te versnellen breidt het waterschap haar stimuleringsregelingen uit en draagt bij aan kennis en onderzoek, wat ander gebruik zichtbaar maakt. Vervangingsinvesteringen richten zich op het bouwen aan structuur en organisatie, waardoor een inhaalslag mogelijk wordt en calamiteiten worden gereduceerd. Aan de verstedelijkingsopgave binnen ons beheergebied draagt het waterschap nog actiever bij.

Met het scenario groei wordt extra inzet gepleegd op de ontwikkeling van een nieuw watersysteem parallel aan het bestaande -systeem. Desondanks blijft het risico dat hiermee onvoldoende voorzienbaarheid gegeven wordt. Gevolg hiervan kan zijn dat ondernemers niet anticiperen op de veranderingen in het watersysteem.

Scenario Transformatie: anders denken, anders doen

Dit scenario verkent wat nodig is als de ambities van de watertransitie vertaald worden naar onze praktijk, organisatie en samenwerkingen. Het gaat hierbij niet om 'meer' doen, maar om anders denken en handelen – en daarmee versnellen waar het een substantiële bijdrage levert. Waar scenario WBP5 gaat over de stabiele koers van onze ambities en scenario groei gaat over hoe extra inzet tot meer impact leiden, gaat scenario transformatie over het anders denken en handelen om zo impact te vergroten. In dit scenario is gekeken hoe de watertransitie nog krachtiger tot uitvoering kan komen en systeemherstel centraal staat in het handelen van het waterschap.

Kern ingrepen:

12 mln extra om:

- Budget voor GGA Aanpak met als inzet middelen en sturing op te halen vanuit de provincie
- Toonaangevende rolname in regionale samenwerking
- Het watersysteem staat centraal in het handelen van het waterschap
- Pijnlijke keuze worden niet vermeden
- Koppen, Flanken en Beekdalen wordt bepalend in hoe gewerkt wordt

Andere inzet krijgt gestalte in de volgende versterkingen:

Om de watertransitie krachtig in uitvoering te brengen, wordt ingezet op:

- volledig circulaire en klimaatadaptieve waterketen en -systemen te ontwikkelen
- een herpositionering van het waterschap, inclusief het afstoten van taken die de transitie naar toekomstbestendig waterbeheer belemmeren
- innovatieve en duurzame waterbeheerconcepten te implementeren
- het volledige instrumentarium binnen het waterschap wordt gedifferentieerd naar koppen, flanken en beekdalen (perspectief bieden, reguleren en afdwingen) een regionale, toonaangevende gidsrol.

Hoe wordt dit zichtbaar?

Dit betekent dat beheer en onderhoud zich richt op systeemherstel, met extra inspanning richting de flanken. De koppen en beekdalen moeten meer zelfvoorzienend worden zonder directe rol voor het waterschap. Vanuit de ALG-projectorganisatie wordt opgedragen samengewerkt tussen provincie en waterschap als één overheid. In de GGA-gebieden, waar het waterschap de leiding heeft, wordt een integrale projectenorganisatie gevormd met gelijkwaardige partners, wat leidt tot betere

plannen. De grondstrategie wordt financieel versterkt om op lange termijn kosten te besparen, met extra aandacht voor het herwaarderen van grond. Deze samenwerking met partners en nieuw instrumentarium zal de landbouwtransitie ondersteunen en versnellen. Na het omslagpunt in 2030 zijn de spelregels geëffectueerd en verder geconcretiseerd wat risico's op schade en nadeelcompensatie sterk beperkt. En de rol van het waterschap verschuift mee (stimuleren, faciliteren, reguleren, realiseren).

Resultaat:

- Op onderdelen een breuk met huidige aanpak en samenwerkingen
- De watertransitie wordt snel concreet voor het gebied en er ontstaat perspectief
- Doelmatige inzet van mens en middelen
- Lastige keuzes worden niet vooruitgeschoven
- Maximale cofinanciering vanuit de provinciale middelen
- Doelrealisatie is binnen bereik
- Door stimuleren en aanscherping regels verkleinen de juridische en financiële risico's na 2030 (voorzienbaarheid)

Vervangingsopgave ondergrondse infrastructuur (strategie Riool Zuid) richt zich op systeemverandering en leidt tot nieuwe inzichten en oplossingen. De toekomstbestendige waterketen werkt aan een nieuwe strategie voor afvalwaterbeheer, wat direct verbeteringen oplevert.

Vervangingsinvesteringen richten zich op systeemverandering en samenwerking, wat toekomstbestendige oplossingen biedt en calamiteiten verkleint. NOVEX Stedelijk Brabant wordt een project met een actieve rol en lobby, wat invloed heeft op proces en besluitvorming. De KRW en de impuls hierop zijn geen doel op zich maar is een resultaat van intensivering van systeemherstel.

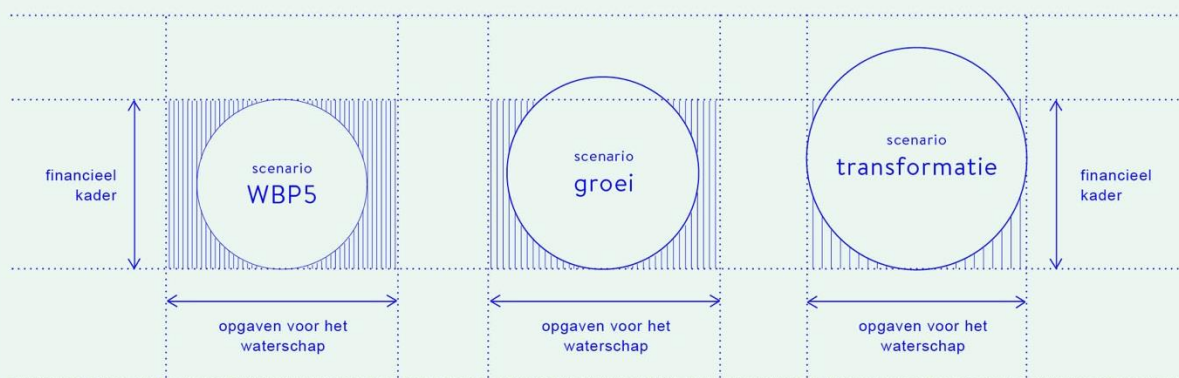
Binnen de verstedelijkingsopgave in ons beheergebied, neemt het waterschap een actieve rol in. Door prominenter aan tafel te zitten, wordt voorkomen dat het waterschap voornamelijk reactief moet handelen. In plaats daarvan wordt het waterbelang vroegtijdig en proactief ingebracht in de planvorming. Dit leidt tot een heroverweging van de kosten-batenanalyse voor onze wateropgaven, waardoor deze wateropgaven nadrukkelijker worden meegewogen in de afwegingen rond ruimtelijke ontwikkeling.

De positie van het waterschap als publieke dienstverlener ontwikkelt zich in dit scenario mee met de veranderende maatschappelijke opgaven. Door eerder en actiever aan tafel te zitten bij ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals binnen de GGA, waterketen en ook NOVEX, wordt het waterschap meer dan een uitvoerende organisatie: het wordt een strategische partner die vanuit het waterbelang bijdraagt aan integrale gebiedsontwikkeling.

Scenario Transformatie maakt het mogelijk grote stappen te zetten in de watertransitie. Het succes hiervan is sterk afhankelijk van bestuurlijk en ambtelijk lef. Het is een uitdaging om organisatie en partners in de trendbreuk mee te nemen en de transitie in de praktijk zichtbaar te maken.

Financiële doorrekening

Naast de inhoudelijke impact op de watertransitie geven de financiële consequenties inzicht in de haalbaarheid en realiteitswaarde van de verschillende scenario's. Door de koppeling te maken tussen inhoudelijke ambities en beschikbare middelen, ontstaat een onderbouwd beeld van wat binnen de huidige en verwachte financiële ruimte mogelijk is. In de onderstaande paragrafen worden de financiële doorrekeningen per scenario toegelicht. Deze doorrekening vormt een belangrijke basis voor het maken van afgewogen keuzes in de verdere beleidsvorming

1. Bijstelling in de lasten

De actualisatie van de cijfers van de huidige koers van de Beleidsbegroting 2025, laten een forse bijstelling zien (zie tabel vergelijking netto lasten).

- In de aanloop naar de VJN 2026 is kritisch gekeken naar een realistisch tijdstip van ingebruikname van waterketenprojecten, die rekening houdt met mogelijke vertragingen. De jaarlijkse investeringen blijven stabiel tussen € 60 en € 65 miljoen, met de focus op instandhouding (70%), schoon water (25%) en overige projecten (5%). De doelstellingen blijven intact, hoewel sommige projecten, zoals extra maatregelen voor de reductie van nutriënten, met een jaar kunnen worden vertraagd. Versnelling van deze ingrepen in de tijd is niet realiseerbaar, door de volgorde van projectuitvoering en de beperkte beschikbaarheid van mensen en materieel. Dit heeft enkel effect op de bovengrondse infrastructuur. Het uitstellen van investeringen leidt tot een aantal aanpassingen in de tijd, waardoor de kapitaallasten in de exploitatie zijn verlaagd met 3 oplopend tot 8 miljoen per jaar in de beleidsperiode.
- De personeelskosten zijn ook verlaagd. In 2026 met 0,5 miljoen en vanaf 2027 met 2,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door de uitbesteding van de Belastingheffing en Invordering naar de BSOB. Hier tegenover staat een stijging van de post goederen en diensten door de betaling van de gemaakte kosten aan de BSOB.
- In de personele lasten is rekening gehouden met lopende subsidieregelingen zoals de MOK. De huidige MOK-regeling stopt in 2027. In de scenario's is rekening gehouden met een vervanger van de huidige MOK in de jaren daarna. Dit vormt een financieel risico.
- In totaal nemen de goederen en diensten toe met gemiddeld 9 miljoen per jaar met forse schommelingen in de eerste jaren door eenmalige kosten voor sloop en baggeren en wijzigingen in energiekosten en stimuleringsregeling landelijk gebied.

Per saldo wordt binnen het kader van het bestuursprogramma gebleven maar zijn er in 2026 bijna 6 miljoen meer netto lasten en in 2027 wordt dit 6 miljoen minder. Hierna worden de verschillen kleiner.

Vergelijking netto lasten

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Netto lasten BB2025	€ 168.215	€ 174.387	€ 191.558	€ 188.306	€ 200.778	€ 209.742	€ 224.356	€ 234.182
Netto lasten WBP5	€ 169.496	€ 180.339	€ 185.728	€ 188.532	€ 197.685	€ 213.099	€ 226.952	€ 236.570
Netto lasten Groei	€ 169.496	€ 196.239	€ 201.628	€ 203.432	€ 212.585	€ 227.999	€ 241.852	€ 251.470
Netto lasten Transformatie	€ 169.496	€ 201.039	€ 206.428	€ 209.232	€ 218.385	€ 233.799	€ 247.652	€ 257.270

In bovenstaande tabel zijn de netto lasten per scenario en de Beleidsbegroting 2025 opgenomen. Voor de scenario's Groei en Transformatie geldt dat de lasten zoals opgenomen in het autonome scenario WBP5 als basis gelden voor de scenario's groei en transformatie. Door de gemaakte keuzes in de scenario's groei en transformatie komen daar extra lasten en compenserende baten zoals bijvoorbeeld cofinanciering en subsidieregelingen bij. Hierbij zijn inschattingen gemaakt van wat de omvang van de cofinanciering cq subsidieregelingen zouden zijn. Deze inschattingen vormen een risico omdat er tot op heden nog geen definitieve afspraken zijn gemaakt.

Het kader vanuit het bestuursprogramma is een gemiddelde jaarlijkse stijging van de belastingopbrengst van maximaal 8% + inflatie over de bestuursperiode. Indien bestuur hiervoor kiest, dan is in 2026 nog 8 miljoen exploitatieruimte beschikbaar (verschil tussen maximale belastingopbrengst en het werken volgens autonome spoor).

De netto lasten leiden tot de volgende benodigde belastingopbrengsten per scenario, rekening houdend met de beschikbare reserves.

Belastingopbrengst

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Maximale belastingopbrengst	€ 163.442	€ 181.093	€ 200.651	€ 222.322	€ 246.332	€ 272.936	€ 302.414	€ 335.074
Belastingopbrengst BB2025	€ 160.869	€ 175.433	€ 191.604	€ 200.365	€ 209.462	€ 219.146	€ 0	€ 0
Belastingopbrengst WBP5	€ 163.441	€ 175.700	€ 188.014	€ 197.498	€ 205.191	€ 213.251	€ 221.531	€ 230.360
Belastingopbrengst Groei	€ 163.441	€ 188.225	€ 202.873	€ 211.221	€ 219.958	€ 229.142	€ 238.585	€ 248.454
Belastingopbrengst Transformatie	€ 163.441	€ 193.042	€ 208.531	€ 217.270	€ 226.399	€ 235.931	€ 245.765	€ 256.232

Voor het autonome spoor van WBP5 en bij beide scenario's worden de reserves in 2026 benut tot de benodigde ondergrens om risico's op te vangen. Vanaf 2027 bouwen we weer reserves op. Daarnaast stijgt de belastingopbrengst langzaam minder in de daaropvolgende jaren.

Voor volledige financiering van scenario Groei uit belastinginkomsten is een stijging in de belastingopbrengst in 2026 nodig van 15,2% (dus meer dan 10,8%), 7,8% in 2027 naar 4,1%/4,2% vanaf 2028 en verder.

Voor volledige financiering van scenario Transformatie uit belastinginkomsten is een stijging in de belastingopbrengst in 2026 nodig van 18,1% (dus ook meer dan 10,8%), 8,0% in 2027 naar 4,2% vanaf 2028 en verder. Omdat het financieel kader is vastgesteld dienen dus besparingen gevonden te worden.

Gestreefd wordt naar een geleidelijke belastingstijging. Doordat de reserves hard dalen, moeten de belastingopbrengsten fors stijgen in 2026 om het weerstandsvermogen te allen tijde beschikbaar te houden. Aanleiding hiervoor is dat de kosten in 2026 fors stijgen, zowel in de geactualiseerde cijfers in het basis-scenario als in de strategische scenario's. Een geleidelijke stijging door gefaseerd opvoeren van kosten of uitstellen van eenmalige kosten in 2026, kan deze forse belastingstijging drukken.

Toetsing aan het gestelde kader: belastingopbrengsten maximaal 8% + inflatie

- WBP5-scenario: voldoet over de gestelde beleidsperiode.
- Groei: om dit scenario mogelijk te maken moeten een aantal activiteiten van 2026 naar 2027 en verder worden doorgeschoven. Deze keuzes dienen met de Beleidsbegroting te worden gemaakt.
- Transformatie: om dit scenario mogelijk te maken moeten een aantal activiteiten van 2026 naar 2027 en verder worden doorgeschoven. Deze keuzes dienen met de Beleidsbegroting te worden gemaakt.

2. Schuldenquote kader maximaal 350% (= netto schuld/belastingopbrengst)

Tot 2030 blijft de schuldenquote binnen de gestelde kaders. Door investeringen in de tijd te spreiden, ontstaat ruimte om de financieringsbehoefte te beperken, wat leidt tot een lagere leenbehoefte. De aanvullende kosten die samenhangen met de scenario's drukken vooral op de exploitatie, wat resulteert in een stijging van de belastingopbrengsten, met name in de eerste jaren. Deze hogere opbrengsten dragen rechtstreeks bij aan het verlagen van de schuldenquote, aangezien een hogere structurele opbrengst het aandeel schulden in verhouding tot de begroting drukt.

Schuldenquote	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Schuldenquote WBP5	283%	281%	292%	314%	330%	341%	357%	370%	459%
Schuldenquote Groei	283%	263%	271%	294%	307%	318%	331%	343%	430%
Schuldenquote Transformatie	283%	256%	263%	285%	299%	308%	322%	333%	419%
Schuldenquote binnen kader	283%	273%	280%	298%	313%	325%	341%	354%	441%

NB: de schuldenquote van 2024 en 2025 zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op de realisatie van 2024 en de verwachte resultaten in boekjaar 2025. Aangezien in beide boekjaren de investeringen neerwaarts zijn gerealiseerd cq bijgesteld, zijn schuldenquote in die jaren lager uitgekomen dan eerder verwacht. Ook de nieuwe planperiode van WBP6 geeft mogelijkheid tot bijsturing.

Toetsing aan het gestelde kader: maximale schuldquote 350%

- WBP5-scenario: voldoet over de gestelde beleidsperiode niet aan het kader voor de jaren 2030 e.v.
- Groei: voldoet over de gestelde beleidsperiode met uitzondering van 2032.
- Transformatie: voldoet over de gestelde beleidsperiode met uitzondering van 2031 en 2032.

Voor alle drie de scenario's geldt dat de onzekerheid over de activiteiten vanaf 2030 groot is. Daarnaast is er de komende jaren nog voldoende ruimte tot het nemen van bijstellingsacties zoals bijvoorbeeld spreiding van activiteiten in de tijd of besluiten om in eerdere jaren de belastingopbrengsten op het maximale kader 8% + inflatie te continueren.

3. Besparingsopties

De doorrekening van Scenario Groei en Scenario Transformatie komt in 2026 boven het financieel kader uit met respectievelijk 7 miljoen en 12 miljoen. Indien wordt gekozen voor een van deze scenario's, en het uitgangspunt van het bestaande financiële kader wordt gevolgd, vraagt dit om heroverweging van bestaande inspanningen in 2026. Hierbij kan gekozen worden voor bijstelling in 2026 en/of bijstelling naar latere jaren door bijvoorbeeld het spreiden van activiteiten.

Met andere woorden: om in boekjaar 2026 binnen het financiële kader te blijven, dienen we een zelfde ordegrootte van financiële middelen elders te bezuinigen. Vanuit een kritische blik op impact en efficiëntie, draagt het Dagelijks Bestuur onderstaande bijsturingsmogelijkheden aan:

- Gefaseerd opbouwen investeringen GGA
- Herinvesteringskosten waterketen
- Sluiten stimuleringsregeling klimaatadaptatie
- Spreiding van activiteiten in de tijd

De uiteindelijke keuzes voor deze en/of andere besparingsopties het Algemeen Bestuur in de Beleidsbegroting 2026. Het Dagelijks Bestuur zal hiervoor een gemotiveerd voorstel doen dat invulling geeft aan het door het Algemeen Bestuur gekozen scenario.

4. Alternatief: overschrijding financieel kader

Een eenmalige overschrijding van het kader van de belastingopbrengst (in 2026 verhoging belastingopbrengst bij scenario groei naar 15%, naar 18% voor scenario transformatie), zorgt ervoor dat in 2027 dit kader niet wordt overschreden en biedt ruimte voor de transitie. Het is een flink offer dat we vragen van burgers en bedrijven, maar het zorgt ook voor verbetering van de schuldenquote.

Bijlage: Tarieven en reserves

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Voorjaarsnota 2026-2032

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing WBP5		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		9,00%	9,00%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%
	tarief	€ 70,96	€ 77,35	€ 84,31	€ 87,89	€ 91,63	€ 95,52	€ 99,58	€ 103,81
natuur	tariefstijging		9,00%	9,00%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
	tarief	€ 3,98	€ 4,34	€ 4,73	€ 4,90	€ 5,07	€ 5,25	€ 5,43	€ 5,62
gebouwd	tariefstijging		1,75%	1,75%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,01897%	0,01931%	0,01931%	0,01931%	0,01931%	0,01931%	0,01931%
ingezetenen	tariefstijging		10,25%	10,25%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 62,80	€ 69,20	€ 69,90	€ 70,60	€ 71,30	€ 72,00	€ 72,70

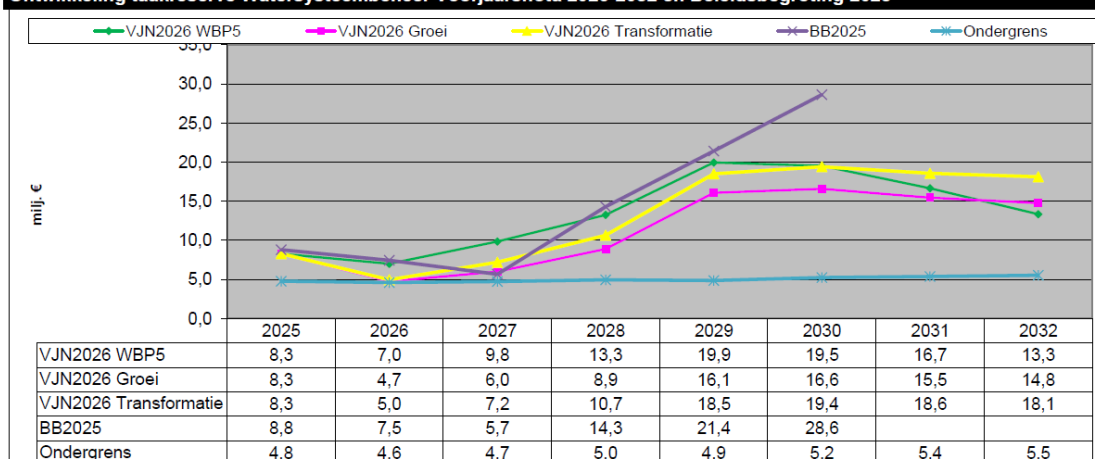
Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing Groei		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		16,50%	10,50%	5,50%	5,50%	5,50%	5,50%	5,50%
	tarief	€ 70,96	€ 82,67	€ 91,35	€ 96,37	€ 101,67	€ 107,26	€ 113,16	€ 119,38
natuur	tariefstijging		16,50%	10,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%
	tarief	€ 3,98	€ 4,64	€ 5,10	€ 5,36	€ 5,63	€ 5,91	€ 6,21	€ 6,52
gebouwd	tariefstijging		12,50%	2,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,02098%	0,02140%	0,02140%	0,02140%	0,02140%	0,02140%	0,02140%
ingezetenen	tariefstijging		19,00%	10,00%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 67,70	€ 74,50	€ 76,20	€ 77,90	€ 79,70	€ 81,50	€ 83,30

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing Transformatie		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		23,00%	16,50%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
	tarief	€ 70,96	€ 87,28	€ 101,68	€ 104,98	€ 108,39	€ 111,91	€ 115,55	€ 119,31
natuur	tariefstijging		21,00%	14,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%
	tarief	€ 3,98	€ 4,82	€ 5,49	€ 5,76	€ 6,05	€ 6,35	€ 6,67	€ 7,00
gebouwd	tariefstijging		18,00%	3,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,02200%	0,02272%	0,02272%	0,02272%	0,02272%	0,02272%	0,02272%
ingezetenen	tariefstijging		28,00%	8,00%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 72,90	€ 78,70	€ 80,50	€ 82,30	€ 84,10	€ 86,00	€ 88,00

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Beleidsbegroting 2025

Beleidsbegroting 2025 (2025-2030) Watersysteemheffing		2025	2026	2027	2028	2029	2030
ongebouwd	tariefstijging		10,50%	10,50%	3,75%	3,75%	3,75%
	tarief	€ 70,96	€ 78,41	€ 86,64	€ 89,89	€ 93,26	€ 96,76
natuur	tariefstijging		10,00%	10,00%	2,50%	2,50%	2,50%
	tarief	€ 3,98	€ 4,38	€ 4,82	€ 4,94	€ 5,06	€ 5,19
gebouwd	tariefstijging		2,75%	2,75%	0,00%	0,00%	0,00%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,01916%	0,01969%	0,01969%	0,01969%	0,01969%
ingezetenen	tariefstijging		11,00%	11,00%	1,75%	1,75%	1,75%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 63,20	€ 70,10	€ 71,40	€ 72,60	€ 73,90

Ontwikkeling taakreserve Watersysteembeheer Voorjaarsnota 2026-2032 en Beleidsbegroting 2025

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Voorjaarsnota 2026-2032

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing WBP5

per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		7,00%	5,00%	5,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
tarief	€ 74,76	€ 79,92	€ 83,88	€ 88,08	€ 90,72	€ 93,48	€ 96,24	€ 99,24

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing Groei

per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		13,00%	6,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
tarief	€ 74,76	€ 84,36	€ 89,52	€ 92,16	€ 94,92	€ 97,80	€ 100,68	€ 103,68

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing Transformatie

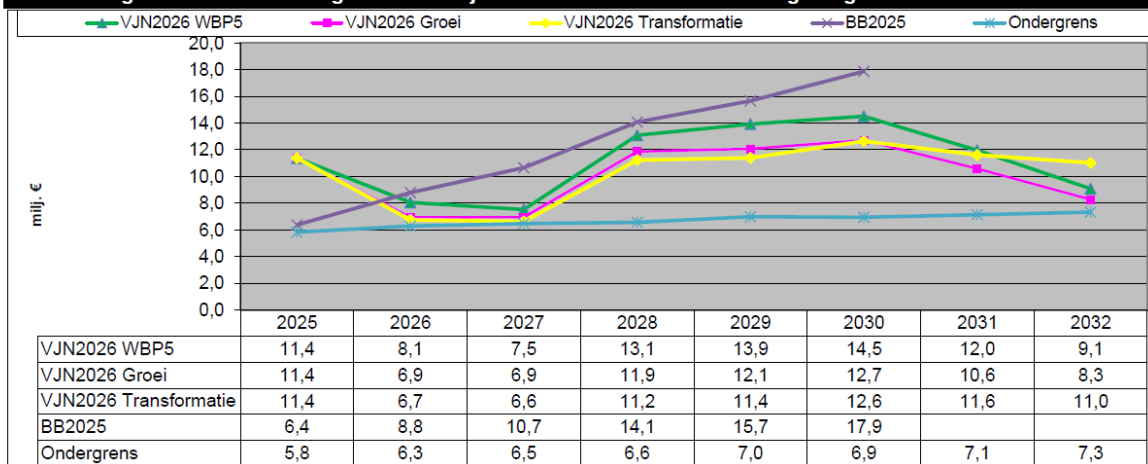
per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		13,00%	6,00%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
tarief	€ 74,76	€ 84,36	€ 89,52	€ 92,40	€ 95,40	€ 98,52	€ 101,64	€ 105,00

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Beleidsbegroting 2025

Beleidsbegroting 2025 (2025-2030) Zuiveringsheffing

per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030
tariefstijging		8,00%	8,00%	4,00%	4,00%	4,00%
tarief	€ 74,76	€ 80,64	€ 87,12	€ 90,60	€ 94,20	€ 98,04

Ontwikkeling taakreserve Zuiveringsbeheer Voorjaarsnota 2026-2032 en Beleidsbegroting 2025

Bijlage: Voorbeelden doorwerking van scenario's op inspanningen

Een scenario is een samenhangende beschrijving van een mogelijke toekomstige situatie, inclusief de relevante ontwikkelingen en aannames die daartoe leiden.

Gebiedsgericht werken ALG/GGA

De gezamenlijke opgave in het landelijk gebied is groot en urgent. De watertransitie is veel omvattend en vraagt inzet en medewerking vanuit het hele gebied. Vanuit de opgaves is meer ruimte voor water nodig. De ruimte is schaars. Om deze efficiënt in te richten werken we op gebiedsniveau met alle partners samen.

WBPS	Groei	Transformatie
Waterschap investeert in de GGA en voert de GGA uit zoals nu is geprogrammeerd. Water en bodem zijn sturend in de gebiedsaanpak. Het waterschap is een toonaangevende gesprekspartner en werkt aan een toekomstbestendig inrichting van het gebied.	Het waterschap vormt samen met de provincie het projectteam rondom de ALG en GGA. Hierdoor komt een co-creatie met beleidsontwikkelingen tot stand, dat uitlegbaar is richting partners. Er zijn extra middelen beschikbaar om samen met partners tot uitvoering kan komen. Waterschap pakt extra GGA gebieden op: we werken van bovenstrooms naar benedenstrooms.	Keuzes durven maken; Sommige GGA gebieden worden later in de tijd opgepakt zodat met de hoogste prioriteit en focus aan de geselecteerde projectgebieden gewerkt wordt. Watertransitie wordt zichtbaar. Alle veranderingen in het landelijk gebied worden afgewogen tegen water en bodem sturend.

Toekomstbestendige waterketen:

De huidige aanpak past niet meer bij de problematiek: De maatschappij gebruikt teveel water en belast het met stoffen die de zuivering er niet uit haalt. Met negatief effect op grondwaterstanden, ecologie en waterkwaliteit.

WBPS	Groei	Transformatie
Eerste stap waarbij het effluent wordt hergebruikt als alternatief voor het gebruik van grondwater. Het water wordt extra gezuiverd door een vierde trap op drie RWZI's. Dat resulteert in schoner water.	Extra inzet om op meerder plaatsen te kunnen opschalen met effluenthergebruik als alternatief voor het gebruik van grondwater.	In plaats van de bestaande aanpak te optimaliseren herdefinieert het waterschap de waterketen met andere benutting en zuivering van regen-, grijs- huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater. De waterketen wordt daarbij een netto bijdrager voor het watersysteem en watergebruikers.

Verstedelijkingsopgave

Vanuit woningbouw wordt veel ruimte geclaimd. Hierbij wordt ruimte voor water en groen vaak niet als prioriteit aangemerkt. Het waterschap is geen ruimtelijke ordenaar. Ruimte voor water is noodzakelijk voor waterberging, groen/biodiversiteit en infiltratie.

WBP5	Groei	Transformatie
Het waterschap volgt de ontwikkelingen vanuit de verstedelijkingsopgave. Het waterbelang wordt onder de aandacht gebracht bij partners en de regels in de verordening worden aangescherpt. Gemeentes zijn verantwoordelijk dat de woningen die gebouwd worden klimaatadaptief zijn en daardoor bijdragen aan onze doelen	Klimaat mag bij woningbouw geen onderhandelingsonderwerp zijn; daarvoor zet het waterschap extra middelen in. De impact van nieuwbouw op het hydrologisch systeem wordt verkleind. De leefbaarheid van nieuwe en bestaande woongebieden wordt hiermee veilig gesteld.	Een actieve lobby voor bebouwing op de juiste plek en daarmee ruimte voor water. Het waterbelang is niet onderhandelbaar. Nieuwbouw levert een bijdrage aan het watersysteem. Het waterschap regisseert aan de voorkant van de projectontwikkeling wat hydrologisch nodig is en waarom. Een visie op water en ruimte vormt hierop de basis. Dit alles maakt de leefomgeving van de toekomst weerbaar tegen watertekort, hitte en wateroverlast.

[Link](#) naar filmpje Voorjaarsnota